

ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็น
พลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
The Effects of the Phenomenon-Based Learning on Strong Citizenship
Competency among 9th Grade Students

อัสหมะ หะยียูโซะ
Asmah Hayiyusoh

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction
Prince of Songkla University

2565

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็น
พลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
The Effects of the Phenomenon-Based Learning on Strong Citizenship
Competency among 9th Grade Students

อัสหมะ หะยียูโซะ
Asmah Hayiyusoh

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction

Prince of Songkla University

2565

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริม
สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้เขียน นางสาวอัสหมะ หะยียุโซะ

สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....
(ดร.ฮามีดี๊ะ มุสอ)

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญพนา พ่วงแพ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....กรรมการ
(ดร.ฮามีดี๊ะ มุสอ)

.....
(ดร.วิภาดา พินลา)

.....กรรมการ
(ดร.วิภาดา พินลา)

.....กรรมการ
(ดร.สุพรรณษา สุวรรณชาติ)

.....กรรมการ
(ดร.ณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ดำรงศักดิ์ ฟ้ารุ่งแสง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ

(ดร.ฮามิต๊ะ มุสอ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ

(ดร.วิภาดา พินลา)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ลงชื่อ

(นางสาวอัสหมะ หะย็ูโซะ)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ

(นางสาวอัสมะ หะยีชูโชะ)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์	ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริม สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ผู้เขียน	นางสาวอัสหมะ หะยียุโซะ
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา	2564

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สังกเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน 2) เพื่อออกแบบและพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน 3) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) นักเรียน 38 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน 2) แบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง 3) แบบบันทึกสะท้อนคิด สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated Measurement ANOVA) และวิเคราะห์เนื้อหา สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพลเมืองรับผิดชอบตนเองและสังคม ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ ด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม 2) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ที่ช่วยส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 นำเสนอปรากฏการณ์ ขั้นที่ 2 สสำรวจปรากฏการณ์ ขั้นที่ 3 อภิปรายวางแผนและลงมือปฏิบัติ ขั้นที่ 4 ประเมินและปรับปรุงแนวคิดและวิธีการ ขั้นที่ 5 สรุปแนวคิดและขยายผล 3) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง สูงกว่าก่อนและระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน, ความเป็นพลเมือง, สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

Thesis Title	The Effects of the Phenomenon-Based Learning on Strong Competency among 9 th Grade Students
Author	Miss Asmah Hayiyusoh
Major Program	Curriculum and Instruction
Academic Year	2021

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) synthesize the components of students' strong citizenship competencies, 2) designed and developed phenomenon-based learning management, and 3) compared students' strong citizenship competencies during and after the phenomenon-based learning management. The target group was 38 Mathayom 3/2 students in the second semester of 2021, Demonstration School Prince of Songkla University. The research tools were 1) the phenomenon-based learning management plan, 2) the student's competency assessment form, and 3) the reflection-note form. Statistics used to test hypotheses repeated measurement ANOVA and content analysis for qualitative data. The results showed that: 1) The components of students' strong citizenship competency consisted of 4 aspects: citizen, self-responsibility, and social responsibility. Civil rights respected citizens were known to think critically. Citizens were involved in preserving and inheriting culture. 2) Learning management using phenomena as a base consisted of five steps: Step 1: present the phenomenon, step 2: explore the phenomenon, step 3: discuss plans and take action, step 4: evaluate and improve concepts and methods, step 5: summarize the idea and expand. 3) Students who received a phenomenon-based learning arrangement had a strong level of citizenship competency higher than before and during the phenomena-based learning management statistically significant at .01 level.

Keyword: Phenomenon-Based Learning, Citizenship, Strong Citizenship Competency

กิตติกรรมประกาศ

ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ (ซบ.) ผู้ทรงปรานีและทรงเมตตาเสมอมา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ตามความประสงค์ของอัลลอฮ์ (ซบ.) และด้วยความช่วยเหลือของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ดร.ฮามีดี๊ะ มูสอ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ดร.วิภาดา พินลา ที่ให้คำปรึกษาที่ดีและคอยแนะนำ เพื่อให้ผู้วิจัยแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์มากที่สุด ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญพนา พ่วงแพ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร.สุพรรณษา สุวรรณชาติ และดร.ณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่คอยให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้กรุณามาร่วมให้ข้อเสนอแนะในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทุกฉบับ เพื่อนำไปใช้อย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ดูแล อำนวยความสะดวกในการจัดทำวิทยานิพนธ์ ทำให้บรรลุตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้

ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) ที่อนุเคราะห์ให้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในการวิจัย ขอขอบคุณอาจารย์ประจำกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา ศิริมุสิกะ ดร.ฉัตรธิดา หยุคง อาจารย์ศิริขวัญ ชินศรี อาจารย์นุรฮายาตี สะอิด อาจารย์ฟาตีห๊ะ แววันจิต และอาจารย์เจ๊ะไอชะห์ มะมิง ที่คอยให้คำปรึกษาและเป็นกำลังใจในขณะทำการวิจัย

ขอขอบคุณนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ที่ให้ความร่วมมือในการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ทดลองวิจัย (Try-out) และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

ขอขอบคุณสมาชิกในครอบครัว แม่ พี่สาว น้องชาย น้องสาว พี่เขย ญาติ ๆ และเพื่อน ๆ ทุกท่าน ที่คอยเป็นกำลังใจสำคัญ ช่วยเหลือและสนับสนุนทุกอย่าง

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณผู้วิจัยที่ฝ่าฝืนอุปสรรคทุกอย่างและเชื่อมั่นในกำหนดการของอัลลอฮ์ (ซบ.) ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะสามารถเป็นคุณประโยชน์สำหรับผู้สนใจได้ในอนาคตต่อไป

อัสหมะ หะยียูโซะ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	5
ABSTRACT	6
กิตติกรรมประกาศ	7
สารบัญ	8
รายการตาราง	12
รายการภาพประกอบ	15
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา	1
คำถามวิจัย	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
สมมติฐานของการวิจัย	6
ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
1. กลุ่มเป้าหมาย	7
2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย	7
3. ตัวแปรในการวิจัย	8
4. ขอบเขตของระยะเวลา	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
กรอบแนวคิดในการวิจัย	11
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
1. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง	13
1.1 ความหมายของความเป็นพลเมือง	13
1.2 คุณลักษณะของความเป็นพลเมือง	14
2. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง	19
2.1 ความหมายสมรรถนะ	19
2.2 การวัดและการประเมินสมรรถนะ	21
2.3 สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง	23
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	32
3.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน.....	32
3.2 ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	33
3.3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	34
3.4 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	35
3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
4. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับหลักการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง	44
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	53
1. แบบแผนการวิจัย	53
2. กลุ่มเป้าหมาย	54
3. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย	55
4. สถิติที่ใช้ในงานวิจัย	63
4.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	63
4.2 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน	64
บทที่ 4 ผลการวิจัย	66
ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	67
1.1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	67
1.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพการสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3	68
ตอนที่ 2 ผลการออกแบบและพัฒนากิจกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ที่ช่วยส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	70

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.1 ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน.....	70
2.2 ผลการดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อตรวจสอบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	71
2.3 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน.....	75
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน	76
3.1 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน.....	76
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	96
สรุปผลการวิจัย.....	96
ตอนที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	96
ตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ที่ช่วยส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	97
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	98
อภิปรายผลการวิจัย	99
ข้อเสนอแนะ	108
5.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	108
5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	109
บรรณานุกรม.....	110

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	117
ภาคผนวก ก ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	118
ภาคผนวก ข เครื่องที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย	122
ภาคผนวก ค ผลการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย	179
ภาคผนวก ง ภาพแสดงการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	199
ประวัติผู้เขียน.....	209

รายการตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 การวิเคราะห์คุณลักษณะความเป็นพลเมืองจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
ตารางที่ 2 องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ด้านพลเมืองรับผิดชอบตนเอง และสังคม.....	27
ตารางที่ 3 องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ	28
ตารางที่ 4 องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมี วิจารณญาณ.....	29
ตารางที่ 5 องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์ และ สืบสานวัฒนธรรม.....	30
ตารางที่ 6 การวิเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสืบเสาะ (Inquiry Based Learning) การใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) และการเรียนรู้ด้วยโครงการ (Project Based Learning).....	37
ตารางที่ 7 การสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยปรากฏการณ์เป็นฐานที่ถูกกล่าวถึงในงานวิจัย 3 เรื่อง.....	38
ตารางที่ 8 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และ หลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่าย มัธยมศึกษา) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน.....	44
ตารางที่ 9 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานและเนื้อหาที่สามารถบูรณาการ ได้ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง กฎหมายอาญา.....	46
ตารางที่ 10 บทบาทครูและนักเรียนในแต่ละขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็น ฐาน.....	48
ตารางที่ 11 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งที่สามารถเกิดขึ้นได้ใน แต่ละขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน.....	51
ตารางที่ 12 แบบแผนการวิจัย.....	53
ตารางที่ 13 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานและจำนวนคาบ	61
ตารางที่ 14 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของ นักเรียนก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดย ใช้สถิติ Repeated Measures ANOVA	77

รายการตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 15 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	78
ตารางที่ 16 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนด้านพลเมืองรับผิดชอบตนเองและสังคม ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยใช้สถิติ Repeated Measurement ANOVA.....	80
ตารางที่ 17 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนด้านพลเมืองรับผิดชอบตนเองและสังคม ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	81
ตารางที่ 18 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนด้านพลเมืองเคารพสิทธิ ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยใช้สถิติ Repeated Measurement ANOVA	83
ตารางที่ 19 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนด้านพลเมืองเคารพสิทธิ ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	84
ตารางที่ 20 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยใช้สถิติ Repeated Measurement ANOVA.....	86
ตารางที่ 21 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	87
ตารางที่ 22 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยใช้สถิติ Repeated Measurement ANOVA	89

รายการตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 23 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง
ของนักเรียนด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม ก่อน ระหว่าง
และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3..... 90

รายการภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	11
ภาพประกอบที่ 2 กรอบแนวคิดทฤษฎีในการวิจัย	52
ภาพประกอบที่ 3 กรอบการดำเนินการวิจัย	65
ภาพประกอบที่ 4 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน จากการนักเรียนประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน ก่อน ระหว่าง และหลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์ เป็นฐาน.....	79
ภาพประกอบที่ 5 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม จากการนักเรียนประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน ก่อน ระหว่าง และหลังจากที่ ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน.....	82
ภาพประกอบที่ 6 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ จากการนักเรียนประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน ก่อน ระหว่าง และหลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	85
ภาพประกอบที่ 7 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน ด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ จากการนักเรียนประเมินตนเอง ครูที่ ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน ก่อน ระหว่าง และหลังจากที่ได้รับ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	88
ภาพประกอบที่ 8 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม จากการนักเรียน ประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน ก่อน ระหว่าง และหลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	91

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

การสร้างความเป็นพลเมืองให้เยาวชนทุกคนในสังคมนั้น ถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่สังคมไม่สามารถเพิกเฉยได้ จะต้องพยายามกล่อมเกล่าให้เยาวชนในสังคมเห็นพ้อง ยอมรับ และพัฒนาสังคมไปในแนวทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) (ชล บุนนาค, 2561) ที่เน้นให้นักเรียนทุกคนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมไปถึงการมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืน สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคระหว่างเพศ การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความสุขและไม่ใช้ความรุนแรง การเป็นพลเมืองของโลกและความนิยมในความหลากหลายทางวัฒนธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวง, 2560) สอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ได้บัญญัติสาระสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองของประชาชนชาวไทยว่า หน้าที่ของประชาชนชาวไทยมีหน้าที่พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนาและสถาบันพระมหากษัตริย์ รักษาผลประโยชน์ของชาติ ปฏิบัติตามกฎหมาย เข้ารับการศึกษา รับราชการทหารและรัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของสังคม หรือส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพและความสามารถสูงขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในยุทธศาสตร์ที่ 3 คือ “ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน” ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศ มีความพร้อมทางกาย ใจ สติปัญญา มีความเป็นสากล มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย มีคุณธรรมจริยธรรม รู้คุณค่าความเป็นไทย มีครอบครัวที่มั่นคง (คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์, 2558) จากเป้าหมายข้างต้นจะเห็นได้ว่าสังคมไทยให้ความสำคัญกับการสร้างเยาวชนไทยให้มีความเป็นพลเมืองของสังคม แต่วัฒนธรรมทางสังคมไทยที่เอื้อต่อระบบอุปถัมภ์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อทัศนคติของเยาวชนผ่านการครอบงำทางความคิด จึงเป็นสิ่งที่ขัดขวางการพัฒนาพลเมือง (วิชัย ต้นศิริ, 2551) ทั้งนี้ การเป็นพลเมืองเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเกิดขึ้นเองได้ จะต้องได้รับการปลูกฝังจากสถาบันต่าง ๆ ทางสังคม เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันสื่อสารมวลชน สถาบันการศึกษา เป็นต้น (Faour & Muasher, 2011)

สถาบันการศึกษา ถือเป็นสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาความรู้หรือบ่มเพาะเยาวชนให้เป็นคนดีและมีคุณภาพ ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ผ่านการจัดการศึกษา ซึ่งการจัดการศึกษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเป็นพลเมือง การสร้างความเป็นพลเมืองควรเริ่มสร้างหรือให้ความสำคัญตั้งแต่ระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง การใช้สิทธิเสรีภาพบนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อสังคม ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพกฎหมายและแก้ไขปัญหาโดยไม่ใช้กำลังหรือความรุนแรง ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ให้ความสำคัญในการสร้างความเป็นพลเมือง โดยมุ่งเน้นพัฒนานักเรียนทุกคนให้มีความสมดุล ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมือง ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาและการประกอบอาชีพ โดยมุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ หากพิจารณาการจัดการศึกษาในเรื่องความเป็นพลเมืองดังกล่าวแล้วพบว่า ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นับได้ว่ามีบทบาทโดยตรงในการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้และเข้าใจในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม มีคุณธรรม ความอดทน เคารพและยอมรับในความแตกต่าง เนื้อหาสาระในรายวิชาสังคมศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเป็นพลเมืองอย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพ เน้นการสร้างคุณภาพของนักเรียน เพื่อสันติสุขของสังคมไทยและสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

แม้ว่าสังคมไทยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการสร้างความเป็นพลเมืองผ่านการจัดการศึกษา โดยมีกลุ่มสาระสังคมศึกษาและกลุ่มสาระอื่น ๆ ในการจัดการเรียนการสอน แต่จากสภาพการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองที่ผ่านมานั้นยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร เนื่องจากปัญหาที่พบเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนความเป็นพลเมืองสำหรับประเทศไทยนั้น มีเนื้อหาสาระตามที่หลักสูตรกำหนดมากเกินไป การสอนเน้นความรู้ภาคทฤษฎีและวิธีการบรรยาย ทั้ง ๆ ที่ความเป็นพลเมืองคือ การเคารพตนเอง เคารพผู้อื่น เคารพกติกาและมีความรับผิดชอบต่อสังคม การได้มาซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวต้องมีการจัดการเรียนการสอนผ่านกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม จึงจะถือว่าได้ประโยชน์สูงสุด (คณะอนุกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง, 2554: 2) ดังปัญหาที่พบจากโครงการศึกษานานาชาติเรื่องความเป็นพลเมืองและพลเมืองโลก (The IEA International Civic and Citizenship Study; ICCS) ของสมาคมนานาชาติว่าด้วยการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (International Association for the Evaluation of Educational Achievement; IEA) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า เยาวชนไทยมีทัศนคติและองค์ความรู้เรื่องความเป็นพลเมืองและความเป็นพลเมืองโลกอยู่ในลำดับที่ 34 จาก 38 ประเทศ

ทั่วโลก สะท้อนให้เห็นว่าเยาวชนไทยมีทัศนคติและองค์ความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำ (เอกภูมิ เจียมวิทยานุกูล จรูญศรี มาติลกโกวิท และเลิศพร อุดมพงษ์, 2562) อาจเพราะการจัดการเรียนการสอนของประเทศไทยเน้นการสอนที่ให้เนื้อหาความรู้เป็นหลัก มีรูปแบบการสอน การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่อิงเนื้อหาจำนวนมาก ทำให้ครูมุ่งสอนและวัดผลตามเนื้อหาในตัวชี้วัด ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ แต่ขาดสมรรถนะในการใช้ความรู้ ไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตได้ นักเรียนจึงไม่สามารถเข้าใจอย่างลึกซึ้งในสิ่งที่ตนได้รับการเรียน ทำให้องค์ความรู้ที่มี เป็นเพียงแค่องค์ความรู้ระยะสั้นเท่านั้น จึงเป็นสาเหตุที่ประเทศไทยหาวิธีการและเลือกทางออกสำคัญในการจัดการศึกษาที่เน้นให้นักเรียนเกิดสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

ในปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยมีการกำหนดกรอบร่างหลักสูตรฐานสมรรถนะ เพื่อปรับหลักสูตรให้สามารถพัฒนานักเรียนไปในแนวทางที่ต้องการได้ เพราะหากต้องการให้นักเรียนมีสมรรถนะ การปรับหลักสูตรให้มุ่งสู่การพัฒนาสมรรถนะจึงเป็นความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะสมรรถนะคือความสามารถของบุคคลในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนมีในการทำงานหรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จในระดับใดระดับหนึ่ง สมรรถนะแสดงออกทางพฤติกรรมการปฏิบัติที่สามารถวัดและประเมินผลได้ สมรรถนะจึงเป็นผลรวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ ความสามารถและคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ช่วยให้บุคคลและกลุ่มบุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน ซึ่งสมรรถนะที่ควรกำหนดเป็นเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนในหลักสูตรฐานสมรรถนะ พบว่าสมรรถนะหลักของผู้เรียนไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรประกอบด้วย 5 สมรรถนะหลัก โดย 1 ใน 5 สมรรถนะหลักที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิต ได้แก่ สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เพราะเป็นพฤติกรรมการปฏิบัติตนอย่างรับผิดชอบในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก รู้เคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น เคารพในกฎกติกา มีส่วนร่วมทางสังคมอย่างมีวิจารณญาณ อยู่ร่วมกับผู้อื่นท่ามกลางความหลากหลาย เห็นคุณค่าของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีบทบาทในการตัดสินใจและสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยยึดมั่นในความเท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตยและสันติวิธี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) ที่มีการจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นโยบายหลักของโรงเรียนคือ การสนองนโยบายของคณะศึกษาศาสตร์ ในด้านการผลิตครูระดับปริญญาตรี ใช้โรงเรียนเป็นฐานการพัฒนาวิชาชีพศึกษาศาสตร์ เป็นที่ทดลองวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ทดลองการจัดการหลักสูตร การวิจัยทางการศึกษาและพฤติกรรมกรเรียนการสอน ทางโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและพัฒนาตนเอง เพื่อการเตรียมตัวศึกษาต่อในแผนการเรียนที่ตนสนใจต่อไป ในปีการศึกษา 2563 ที่ผ่านมาทางโรงเรียนได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมในการจัดทำร่างหลักสูตรใหม่คือ หลักสูตรเสริมสมรรถนะ

6 กลุ่มวิชาชีพ ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะแห่งอนาคตและพัฒนาเกิดสมรรถนะทั้ง 6 ด้าน หนึ่งในนั้นคือ การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2564) นักเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เพื่อที่จะสามารถแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้เนื้อหาความรู้เป็นหลัก ซึ่งไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การแสดงออกถึงสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งถือเป็นศักยภาพภายในที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล เป็นความสามารถที่แฝงอยู่ในตัวบุคคล แต่อาจจะยังไม่ได้แสดงออกให้เห็นจนกว่าจะได้รับการกระตุ้น ซึ่งช่วงวัยที่มีความกระตือรือร้น สามารถที่จะส่งเสริมให้สมรรถนะนั้นปรากฏออกมาได้ง่ายที่สุด คือ นักเรียนในช่วงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากบทความวิชาการของวิภาดา พินลา (2558) ที่กล่าวว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 (อายุ 12-14 ปี) เริ่มเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งเป็นช่วงวัยที่นักเรียนมีความกระตือรือร้นสนใจในเรื่องราวที่ขยายไปไกลกว่าชุมชนและมีความสนใจประเด็นที่กว้างขึ้น และซับซ้อนมากขึ้น นักเรียนในช่วงวัยนี้ควรได้รับการพัฒนาความสามารถที่จะคิด ทำและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์บนพื้นฐานของความสนใจในชุมชนที่กว้างขึ้นมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและสรุปความรู้เชื่อมโยงกับแนวคิดที่มีความเป็นนามธรรม สามารถอธิบายประเด็นปัญหาและแก้ปัญหาที่ซับซ้อนมากขึ้นได้ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงต้องจัดให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะเป็นอย่างมาก เพื่อให้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ พัฒนาและขยายความคิดของตนเองสู่การมีสมรรถนะติดตัวไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

การเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนในช่วงวัยนี้ เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งได้ เพราะการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ถือว่าเป็นรายวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาสมรรถนะของนักเรียนให้สามารถเรียนรู้การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมและการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข (ชรินทร์ มั่งคั่ง, 2560) และจากการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษารูปแบบต่าง ๆ พบว่า วิธีการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่เหมาะสมกับนักเรียนในช่วงวัยนี้ มีอยู่ด้วยกันหลายวิธี อาทิเช่น การจัดการเรียนรู้แบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งรายวิชาสังคมศึกษา เน้นฝึกทักษะในการแก้ปัญหาเป็นหลัก สามารถเชื่อมโยงกับชีวิตจริงได้ และการจัดการเรียนรู้แบบการใช้โครงงานเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้นั้น นักเรียนจะได้รับประโยชน์หลายประการ เช่น การเรียนรู้เกี่ยวกับการทำงาน การประสานงาน การวางแผน การกล้าแสดงออก การรู้จักหน้าที่และมีความรับผิดชอบ เข้าใจมนุษย์และสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (กนก จันทร์ทอง, 2560) จากการจัดการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้น ล้วนเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนให้เป็นพลวัต ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม แต่ปัญหาสำคัญคือ ครูไทยยังไม่ปรับเปลี่ยนท่าทีและทัศนคติที่ว่า การเรียนรู้คือการถ่ายทอดความรู้จากครูผู้เป็นศูนย์รวมความรู้ไปสู่ผู้เรียน ครูบางส่วนจึงมอง Active Learning

เป็นแค่การแสดงพฤติกรรมทางกายเท่านั้น (พงศธร มหาวิทยาลัย, 2560) การจัดการเรียนรู้จึงควรเป็นการเตรียมสร้างทักษะและประสบการณ์ เพื่อเป็นเครื่องมือติดตัวนักเรียนไว้ใช้จัดการกับข้อมูลความรู้ ซึ่งจะเกิดขึ้นในอนาคตที่ยังมาไม่ถึง และหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถกระตุ้นนักเรียนให้ลงมือสืบเสาะหาคำตอบแบบหยั่งลึกและรอบด้าน คำตอบที่ได้มาถือเป็นองค์ความรู้ที่นักเรียนเป็นผู้สร้างขึ้นมาด้วยตนเอง มิใช่มาจากครูเพียงฝ่ายเดียว (Silander, 2015) คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-Based Learning) หรือ Phenobl เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนได้เห็นความเชื่อมโยงของเรื่องที่เรียนในห้องเรียนกับชีวิตจริง และเห็นความเกี่ยวข้องกันของความรู้ในวิชาต่าง ๆ เน้นกระบวนการซึ่งนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะด้านต่าง ๆ ของนักเรียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2562)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-Based Learning) ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศฟินแลนด์ในปี ค.ศ. 2014 เป็นการจัดการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศฟินแลนด์ ขยายความคำว่า Phenomenon-Based Learning ด้วยหลักการทั้งหมด 2 ประการ คือ 1) การเชื่อมโยงเนื้อหาในรายวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และมีการประยุกต์ใช้ความรู้ในหลากหลายศาสตร์ ผ่านปรากฏการณ์จริงที่เลือกมาเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ ตามความสนใจของนักเรียนหรือมุมมองความสงสัยและประสบการณ์ 2) การบูรณาการความรู้ข้ามสาระวิชา เพื่อสามารถเข้าใจธรรมชาติของปรากฏการณ์ได้หลากหลายมุมมองมากขึ้น (Hug, 2018; Silander, 2015; Daehler & Folsom 2016) มีรากฐานจากทฤษฎีสร้างความรู้ กลุ่มที่เน้นกระบวนการทางสังคม (Social constructivism) ที่มีข้อสมมติว่า นักเรียนมีบทบาทเชิงรุกในการสร้างความรู้จากประสบการณ์ในบริบทการเรียนรู้เป็นกลุ่มและความรู้ก่อรูปขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อนในบริบทของสังคมและวัฒนธรรม (Symeonidis & Schwarz, 2016; Silander, 2015) มีเป้าหมายสำคัญในการทำ ความเข้าใจปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริง ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าในการใช้ทฤษฎีและข้อมูล ในสถานการณ์ของการเรียนรู้ สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของการศึกษาไทยที่ มุ่งเน้นองค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวนักเรียน การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ย้ำให้เห็นว่าเรากำลังอยู่ในช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสภาพแวดล้อมที่ประเทศต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงกันมาก และระบบการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัว โดยไม่ใช่แค่การปฏิรูปเพียงครั้งคราว แต่ต้องเป็นการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียน สังคม และตลาดแรงงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต (อมรรัตน์ เตชะนอก รัชณี จรุงศิริวัฒน์และฮอนด้า วาทสโท, 2563) การส่งเสริมสมรรถนะของนักเรียนให้เกิดขึ้นผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปรากฏการณ์ได้นั้น ต้องเน้นให้เกิดความรู้ความเข้าใจ การพัฒนาทักษะและคุณลักษณะที่ไม่ยึดกับ การเรียนการสอนที่มุ่งเน้นเพียงแต่ศาสตร์เฉพาะของตนเองเท่านั้น การสอนที่เน้นการบรรยายหรือ

การบอกความรู้ จะทำให้นักเรียนขาดกระบวนการมีส่วนร่วม จึงอาจจะทำให้นักเรียนไม่เกิดสมรรถนะที่ต้องการได้ (สุพิช ชัยมงคล และคณะ, 2556)

จากความสำคัญ เป้าหมายและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ เพื่อให้ นักเรียนมีพฤติกรรมแสดงออกที่แสดงถึงการมีความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะอื่น ๆ ในการทำความเข้าใจหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนในฐานะสมาชิกของสังคม ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบ ประพฤติตามหลักศีลธรรม ตลอดจนเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสังคมและมีส่วนร่วมที่จะพัฒนาสังคมไปในแนวทางที่ดีขึ้นไป

คำถามวิจัย

1. สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีองค์ประกอบด้านใดบ้าง
2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่เหมาะสมกับการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีลักษณะเป็นอย่างไร
3. สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน แตกต่างหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อออกแบบและพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ที่ช่วยส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อน ระหว่างและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

สมมติฐานของการวิจัย

สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างและหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

เชิงวิชาการ

1. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับและพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนให้ก้าวทันนานาประเทศที่มีการพัฒนาสมรรถนะมาอย่างต่อเนื่อง

2. ได้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่ช่วยส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการสร้างแนวทางในการผลักดันรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาให้มีคุณภาพและตอบโจทย์ตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม

เชิงปฏิบัติการ

1. นำองค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งที่ได้ไปใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะต่อไปในอนาคต

2. นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งและให้ความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะของตน เพื่อนำไปปรับใช้ในการศึกษาหรือการดำเนินชีวิตในปัจจุบันและอนาคต

3. ครูรายวิชาสังคมศึกษาหรือรายวิชาอื่น ๆ ได้แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อไปประยุกต์ใช้จัดการเรียนรู้ในเนื้อหาหรือรายวิชาต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. ผู้กำหนดนโยบายได้แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะด้านอื่น ๆ ที่เพิ่มขึ้นผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวน 1 ห้อง นักเรียน 38 คน

2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาในรายวิชา ส 23111 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ตามมาตรฐาน ส 2.1 เกี่ยวข้องกับการเข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม

และดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) เป็นหลัก แต่เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานนั้น มีแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบสหศาสตร์/สหวิทยาการที่ใช้ประเด็นหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ในโลกของความเป็นจริงเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ ดังนั้นในระหว่างจัดการเรียนรู้นักเรียนสามารถใช้ความคิดรวบยอดของศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาสอดแทรกในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผู้วิจัยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ทั้งสิ้น 2 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยได้เลือกเนื้อหาเพื่อกำหนดประเด็น (Theme) ตามเกณฑ์ของอรพรรณ บุตรกตัญญู (2561) ที่ใช้ปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ เป็นปรากฏการณ์ที่ทรงคุณค่า และตรงกับลักษณะการนำไปใช้จัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

3. ตัวแปรในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่

- 3.1.1 ชี้นำเสนอปรากฏการณ์
- 3.1.2 ชี้นำสำรวจปรากฏการณ์
- 3.1.3 ชี้นำอภิปรายวางแผนและลงมือปฏิบัติ
- 3.1.4 ชี้นำประเมินและปรับปรุงแนวคิดและวิธีการ
- 3.1.5 ชี้นำสรุปแนวคิดและขยายผล

3.2 ตัวแปรตาม คือ สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ประกอบด้วย 4 ด้าน

- 3.2.1 ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
- 3.2.2 ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ
- 3.2.3 ด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ
- 3.2.4 ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม

4. ขอบเขตของระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ใช้เวลาทั้งสิ้น 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบ รวมทั้งสิ้น 21 คาบ โดยแบ่งเป็น

4.1 การประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน รวมทั้งสิ้น 3 สัปดาห์

4.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน รวมทั้งสิ้น 4 สัปดาห์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ที่นำปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว ซึ่งสัมพันธ์กับเนื้อหาที่นำมาสอน มาเป็นจุดเริ่มต้นในการจัดการเรียนรู้ของเนื้อหารายวิชาสังคมศึกษา ซึ่งไม่เน้นการแบ่งแยกเนื้อหา แต่จัดการเรียนรู้ในเชิงสหวิทยาการ เพื่อให้สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ให้แก่นักเรียนได้ ซึ่งมีกระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ตามแนวคิดของ Daehler and Folsom (2016); Taneli Nordberg and Ahola-Luttilla (2019); Islakiyah, Sutopo and Yulianti (2018); สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550); ดุษฎี โยเหลา และคณะ (2557); สุทธิดา จำรัส (2558); พงศธร มหาวิจิตร (2560)

ขั้นที่ 1 นำเสนอปรากฏการณ์ เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้ปรากฏการณ์ใกล้ตัวที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาหรือตัวชี้วัดตามหลักสูตร ปรากฏการณ์ที่นำมาเสนอควรมีความหลากหลายอาจเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดจากความสนใจของนักเรียนหรือเกิดจากการนำเสนอของครู จากนั้นร่วมแลกเปลี่ยนสิ่งที่ได้สังเกตจากปรากฏการณ์ดังกล่าว

ขั้นที่ 2 สำรวจปรากฏการณ์ เป็นการสำรวจแนวคิดที่เกี่ยวข้องผ่านการสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นในปรากฏการณ์ นำมาตั้งคำถามในสิ่งที่ต้องการศึกษา เพื่อสร้างสรรค์ชิ้นงานหรือกิจกรรมที่เน้นบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในปรากฏการณ์ดังกล่าว ผ่านการศึกษาเอกสารอ้างอิงหรือแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลอย่างเพียงพอที่จะใช้ในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 3 อภิปรายวางแผนและลงมือปฏิบัติ เป็นการนำข้อค้นพบเกี่ยวกับชิ้นงานหรือกิจกรรมที่ต้องการสร้างสรรค์มาเสนอต่อเพื่อน ๆ และครู อภิปรายข้อมูลระหว่างกัน โดยเคารพความเห็นที่แตกต่าง ตลอดจนลงมือสร้างสรรค์และนำเสนอชิ้นงาน ผ่านการใช้วิธีการหรือเครื่องมือในการลงมือปฏิบัติได้อย่างอิสระ

ขั้นที่ 4 ประเมินและปรับปรุงแนวคิดและวิธีการ เป็นการประเมินชิ้นงาน ความรู้แนวคิดและวิธีการจากการนำเสนอ หากแนวคิดและวิธีการไม่ถูกต้อง จะต้องได้รับการปรับปรุงเพื่อให้เกิดความถูกต้องและสมบูรณ์

ขั้นที่ 5 สรุปแนวคิดและขยายผล เป็นการนำแนวคิดที่ได้จากการปรับปรุงมาสรุปและนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บรรยายสรุป สร้างแผนผังความคิด หรือจะอยู่ในรูปแบบใดก็ได้ที่สะท้อนความเข้าใจในแนวคิดได้ถูกต้องและครบถ้วน อีกทั้งนำสิ่งที่ได้จากการสร้างสรรค์ชิ้นงานหรือกิจกรรมดังกล่าวไปต่อยอดในศาสตร์หรือปรากฏการณ์อื่น ๆ ต่อไป

2. สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนที่แสดงถึงการมีความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะอื่น ๆ ในการทำความเข้าใจหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก รู้เคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น เคารพในกฎกติกา มีส่วนร่วมทางสังคมอย่างมีวิจารณญาณ อยู่ร่วมกับผู้อื่นท่ามกลางความ

หลากหลาย เห็นคุณค่าของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีบทบาทในการตัดสินใจและสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยยึดมั่นในความเท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตยและสันติวิธี ประกอบไปด้วย 4 ด้าน ตามแนวคิดของทิพย์พافر ต้นตีสุนทร (2554); วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554); ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555); สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562); สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2563); Eslin (2000); Hoskins, B., et al. (2006); Mc Clelland (1973); Westhiemer and Kahne (2004)

1) พลเมืองรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนถึงความเข้าใจในภาระหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัว ต่อสถานศึกษา และต่อผู้อื่น โดยปฏิบัติตนให้มีวินัย เคารพเชื่อฟัง สนใจบทเรียน ยึดมั่นต่อกฎเกณฑ์หรือข้อตกลง ช่วยเหลือผู้อื่นตามความเหมาะสมด้วยความเต็มใจ กล้าตัดสินใจและร่วมมือกันแก้ปัญหาสถานการณ์ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว สถานศึกษาและสังคม

2) พลเมืองเคารพสิทธิ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนถึงความสามารถในการให้ความหมาย และยกตัวอย่างสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตนอย่างรับผิดชอบ เป็นผู้ที่เคารพสิทธิของผู้อื่นตลอดจนยอมรับหรือเคารพในความแตกต่าง กล้าตัดสินใจตักเตือนอย่างสร้างสรรค์หากมีการละเมิดสิทธิเกิดขึ้น เพื่อสามารถทำความเข้าใจและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุข

3) พลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนถึงความสามารถในการวิเคราะห์เหตุการณ์หรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบตามหลักฐานอ้างอิง เพื่อหาข้อสรุปที่น่าเป็นไปได้ ปฏิบัติตนเป็นผู้ติดตามข้อมูลข่าวสารของสังคม รู้จักประเมินข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ มีการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารผ่านกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณตลอดจนแสดงคุณค่าหรือประโยชน์ของการติดตามข้อมูลข่าวสาร

4) พลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนถึงความสามารถในการให้ความหมายของวัฒนธรรม ยกตัวอย่างวัฒนธรรม เลือกรับวัฒนธรรมสากล เห็นคุณค่าของการอนุรักษ์วัฒนธรรม มีความเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ สามารถนำวัฒนธรรมมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันและรู้จักเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณีอย่างเต็มใจ

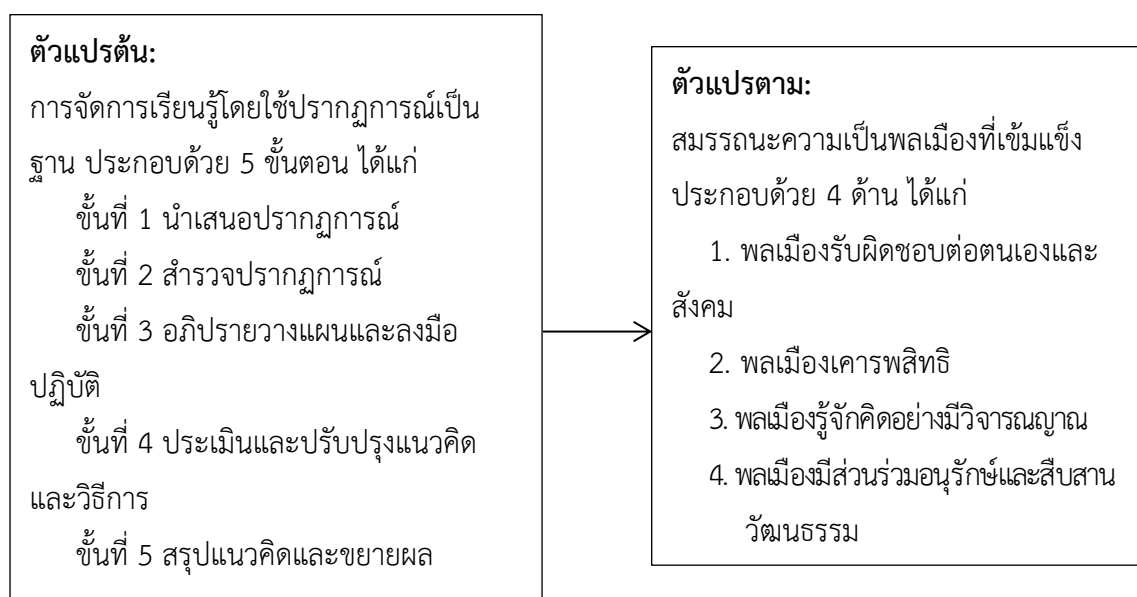
3. การวัดและประเมินผลสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง หมายถึง แนวทางการประเมินผลการเรียนรู้โดยให้นักเรียนประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและครูรายวิชา ส 23111 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมประเมินนักเรียน ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ซึ่งเป็นมาตรฐานวัดแบบ

Rating scale ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีทั้งหมด 4 รายการประเมิน ตามองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งทั้ง 4 ด้าน

4. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) อำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี จำนวน 1 ห้อง นักเรียน 38 คน

5. แบบบันทึกสะท้อนคิด หมายถึง เอกสารที่ให้นักเรียนบันทึกกระบวนการคิดไตร่ตรองและการกระทำของตนเองที่เข้าไปมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยผู้วิจัยใช้คำถามให้นักเรียนได้สะท้อนคิดพิจารณาสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดการเรียนรู้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง
 - 1.1 ความหมายของความเป็นพลเมือง
 - 1.2 คุณลักษณะความเป็นพลเมือง
2. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง
 - 2.1 ความหมายของสมรรถนะ
 - 2.2 การวัดและประเมินผลสมรรถนะ
 - 2.3 สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง
 - 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
 - 3.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
 - 3.2 ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
 - 3.3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
 - 3.4 ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
 - 3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับหลักการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

1. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง

1.1 ความหมายของความเป็นพลเมือง

คำว่า “พลเมือง” มาจากภาษาลาตินว่า Cives (พลเมือง) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของกรีกและโรมัน ต่อมาพอเข้ายุคกลางคำว่า “พลเมือง” ก็ไม่ได้ถูกนำมาใช้แต่อย่างใด จนกระทั่งคำว่า “พลเมือง” ถูกนำมาใช้อีกครั้งในช่วงของการปฏิวัติในประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศสในปลายศตวรรษที่ 18 โดยถูกพูดถึงในหลากหลายมิติ (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, 2555) ซึ่งนักวิชาการจากต่างประเทศให้นิยามคำว่า “ความเป็นพลเมือง” ว่าหมายถึงการเป็นสมาชิกของสังคมที่มีบทบาทแตกต่างกัน มีสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบ เพื่อการสร้างให้สมาชิกในสังคมมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน (Putnam, 2001; Faulk, 2000; Cogan, Morris & Print, 2013)

เมื่อนำคำว่า “พลเมือง” จากนักวิชาการต่างประเทศมาเทียบเคียงกับความหมายจากการนำมาใช้ในวงการวิชาการของประเทศไทย เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้นนั้น ปรากฏว่า ความเป็นพลเมือง หมายถึง การที่บุคคลเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีจิตสำนึกในการปฏิบัติตามหลักศีลธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม มีสิทธิเสรีภาพ เคารพกฎหมาย มีความสามารถในการรับผิดชอบ ต่อบทบาทหน้าที่ของตน เสียสละความรู้ความสามารถของตน เพื่อร่วมมือกันแก้ปัญหาสังคมและช่วยเหลือผู้อื่น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557; ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ, 2556; ทิพย์พาพร ตันตีสุนทร, 2557) โดยมีประเด็นเพิ่มเติมจาก ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) ที่กล่าวว่า ความเป็นพลเมืองจะต้องยอมรับความแตกต่างที่เกิดขึ้นในสังคมและยึดหลักความเท่าเทียมกัน ส่วนประเด็นของความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง/ตื่นรู้ จะเน้นการเห็นประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ มีความรับผิดชอบและเป็นผู้นำต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกระดับ โดยไม่ปล่อยให้กิจการสาธารณะเป็นเพียงเรื่องของการเมืองหรือรัฐบาลเท่านั้น (คณะอนุกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านการพัฒนาการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดี, 2554)

จากการให้ความหมายข้างต้นพอสรุปได้ว่า ความเป็นพลเมือง หมายถึง การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีสิทธิเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน เป็นผู้ที่แสดงออกถึงความกระตือรือร้นในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และกฎระเบียบของสังคม มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งเป็นการตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และพร้อมที่จะช่วยแก้ปัญหาสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม

1.2 คุณลักษณะของความเป็นพลเมือง

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้ 1) คุณลักษณะอันพึงประสงค์และจุดมุ่งหมายตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) 2) คุณลักษณะความเป็นพลเมืองและคุณลักษณะพื้นฐานของความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย 3) พฤติกรรมบ่งชี้ของสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ซึ่งแต่ละหัวข้อมียาละเอียดดังนี้

1) คุณลักษณะอันพึงประสงค์และจุดมุ่งหมายตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) มีสาระสำคัญ คือ มุ่งพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

และมุ่งพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับนักเรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิดแก้ปัญหา ใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต

3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย

4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในวิถี และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

หากพิจารณารายละเอียดวิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ถือว่าเป็นศาสตร์บูรณาการที่มุ่งให้เยาวชนเป็นผู้มีการศึกษาพร้อมที่จะเป็นผู้นำ มีส่วนร่วมและเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ โดยสามารถนำความรู้จากอดีตมาสร้างความเข้าใจในมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศ เพื่อการตัดสินใจในการเป็นพลเมืองดี สามารถนำวิธีการทางสังคมศาสตร์มาค้นหาคำตอบเกี่ยวกับประเด็นปัญหาในสังคมและกำหนดแนวทางประพฤติปฏิบัติที่สร้างสรรค์ต่อส่วนรวม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551; คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2564)

2) คุณลักษณะความเป็นพลเมืองและคุณลักษณะพื้นฐานของความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ได้มีนักวิชาการศึกษาหลายท่านให้ความสำคัญในประเด็นดังกล่าว อาทิเช่น

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองในทัศนะของนักวิชาการต่างประเทศ กล่าวว่า การที่บุคคลเป็นหนึ่งในสมาชิกในชุมชน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของสังคม เคารพสิทธิ เคารพกฎหมาย (Eslin, 2000; Westhiemer & Kahne, 2004) และมีประเด็นเพิ่มเติมจาก Hoskins, B., et al. (2006) ว่า ความเป็นพลเมืองต้องรู้จักรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

ส่วนคุณลักษณะของพลเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตย ต้องประกอบด้วย

1. การเป็นผู้มีความรู้ มีการศึกษา มีความสามารถที่จะเข้าใจสังคมของตนและสังคมโลกได้

2. ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมและสังคมเป็นหลัก

3. มีความสามารถที่จะคิดวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผล

4. มีความรู้ ความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและทางการเมืองและเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ในทุกระดับ

5. ยึดมั่นในหลักสันติวิธี ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

6. มีความรักในเสรีภาพและมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ฟังตนเองได้และต่อสังคม ซึ่งการรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้และประพฤติปฏิบัติในสิ่งต่างๆ ดังนี้

6.1 ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อครอบครัว การเคารพเชื่อฟัง ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้ปกครอง ช่วยเหลือภารกิจตามควรแก่โอกาส ไม่นำความเดือดร้อนมาให้ครอบครัวและเชิดชูชื่อเสียงของครอบครัว

6.2 ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา ครู อาจารย์ ได้แก่ การเคารพเชื่อฟัง ครูอาจารย์ ปฏิบัติตนอยู่ในกฎข้อบังคับของสถานศึกษา สนใจบทเรียน ช่วยเหลืองานสถานศึกษาตามความสามารถ ช่วยรักษาความสะอาดสถานศึกษา ไม่ทำลายทรัพย์สินของสถานศึกษารักษาชื่อเสียงของสถานศึกษา

6.3 สำนึกในความรับผิดชอบต่อเพื่อน ให้คำแนะนำ ไม่เอาเปรียบเพื่อน ตักเตือนเมื่อเพื่อนทำผิด ช่วยเหลือเพื่อนตามความถูกต้องและเหมาะสม ให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิด

7. เคารพสิทธิผู้อื่น เคารพความเสมอภาค ความยุติธรรม

8. มีความเข้าใจในเรื่องหลักสิทธิมนุษยชนและยอมรับความแตกต่างในความเป็นพหุสังคม

9. เคารพกฎหมายและยึดหลักนิติรัฐ (ทิพย์พาพร ตันติสุนทร, 2554; ปริญาเทวานฤมิตรกุล, 2555)

ในการนี้พลเมืองที่เข้มแข็ง/ตื่นรู้ ที่มีสำนึกสากล (Active Citizen with Global Mindedness) ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า นักเรียนจะต้องปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ ด้วยการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ขนบธรรมเนียมประเพณี เคารพกฎกติกา ข้อตกลงและกฎหมาย ปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองที่มีส่วนร่วมด้วยการเรียนรู้ อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่าง พึ่งพาอาศัยกัน มีจิตสำนึกที่จะเป็นจิตอาสา นำความรู้ที่มีไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม รู้จักร่วมมือกับผู้อื่นในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม เน้นความเป็นธรรม รักษาความเท่าเทียมในทุก ระดับให้เกิดขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบหลักของพลเมืองใน ระบอบประชาธิปไตย อันได้แก่

1. มีอิสรภาพพร้อมกับความรับผิดชอบ
2. เคารพผู้อื่น
3. ยอมรับความแตกต่าง
4. เคารพหลักความเสมอภาค
5. เคารพกติกา
6. เข้าใจรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม

3) พฤติกรรมบ่งชี้ของสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ที่ได้ถูกกล่าวถึงใน กรอบร่างหลักสูตรฐานสมรรถนะ ปี พ.ศ. 2563 (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2563) ว่า สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีพฤติกรรมบ่งชี้ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ ดังนี้

1. พลเมืองเคารพสิทธิ พฤติกรรมการแสดงออกซึ่งการเคารพสิทธิเสรีภาพของ ผู้อื่นตระหนักในสิทธิเสรีภาพของตนเอง ให้เกียรติ และเห็นอกเห็นใจผู้อื่นบนพื้นฐานของการพึ่งพา อาศัยโดยปราศจากอคติ ไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

2. พลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ พฤติกรรมการแสดงออกซึ่งการปฏิบัติ ตามกฎกติกา ข้อตกลง กฎหมายอย่างถูกต้องและเหมาะสม รับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเองใน ฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลก

3. พลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ พฤติกรรมการแสดงออกซึ่งการ ติดตามสถานการณ์และประเด็นปัญหาของสังคมอย่างมีวิจารณญาณ มีส่วนร่วมทางสังคมด้วยจิต สาธารณะและสำนึกสากล

4. พลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการแสดงออกซึ่งการมีความ กระตือรือร้นในการสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกทางสังคม บนพื้นฐานของความเท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตยและสันติวิธี

จากคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ได้ 4 ประเด็นหลัก ๆ ประกอบด้วย 1) พลเมืองต้องมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตน มุ่งมั่นในการทำงาน เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย เคารพกฎกติกา ยึดประโยชน์ส่วนรวม เช่น ครอบครัวยุติธรรม สถานศึกษา เพื่อนและสังคมเป็นหลัก 2) พลเมืองต้องเคารพสิทธิ เสรีภาพของตนเองและผู้อื่น ยอมรับความแตกต่าง ความเสมอภาค ความยุติธรรม และซื่อสัตย์สุจริต 3) พลเมืองต้องรู้จักคิดและมีส่วนร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ใฝ่เรียนรู้ เข้าใจสิ่งที่สังคมกำลังเผชิญโดยติดตามสถานการณ์ ข้อมูลข่าวสาร และช่วยเหลือสังคมอย่างมีจิตสาธารณะ 4) พลเมืองเข้าใจการเปลี่ยนแปลง แต่ยังคงมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมในสังคมของตน พร้อมรู้จักเลือกรับวัฒนธรรมสากลที่มาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นการวิเคราะห์คุณลักษณะความเป็นพลเมืองจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์คุณลักษณะความเป็นพลเมืองจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมรรถนะ ในแต่ละด้าน	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง									ความถี่
	หลักสูตร แกนกลาง การศึกษาขั้น พื้นฐาน 2551 และหลักสูตร สถานศึกษา	หลักสูตรฐาน สมรรถนะ 2563	หลักสูตร แกนกลาง การศึกษาขั้น พื้นฐาน 2551	ทิพย์พาพร ตันติสุนทร (2554)	ปริญญา เทวานฤมิตร กุล (2558)	วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554)	Eslin (2000)	Westhiemer and Kahne, (2004)	Hoskins, B., et al (2006)	
พลเมืองรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม	✓	✓	✓	✓		✓			✓	6
พลเมืองเคารพสิทธิ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
พลเมืองรู้จักคิดอย่าง มีวิจารณญาณ	✓	✓	✓				✓	✓		5
พลเมืองมีส่วนร่วม อนุรักษ์และสืบสาน วัฒนธรรม	✓	✓	✓							3

2. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

2.1 ความหมายสมรรถนะ

คำว่า สมรรถนะ (Competency) หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกถึงการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนมีในการทำงานหรือการแก้ปัญหา ส่งผลให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จในระดับใดระดับหนึ่ง สมรรถนะแสดงออกทางพฤติกรรมการปฏิบัติที่สามารถวัดและประเมินผลได้ (อนันต์ นามทองตัน, 2553; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) แต่มีประเด็นที่ ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2547) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า สมรรถนะ หมายถึง ความเชื่ออุปนิสัยของบุคคลแต่ละบุคคล ซึ่งจะแสดงออกแตกต่างกัน ทำให้พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ในต่างประเทศ มีนักวิชาการได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับสมรรถนะ ว่าหมายถึง ลักษณะเฉพาะของบุคคลที่ทำให้แต่ละบุคคลใช้เหตุและผลของตน เพื่อให้ประสบความสำเร็จในงานที่ตนรับผิดชอบภายใต้สภาพแวดล้อมของแต่ละองค์กรที่ตนปฏิบัติงานอยู่ (Boyatzis, 1982; Spencer & Spencer, 1993)

แต่เดิมก่อนที่จะมีการนำคำว่า สมรรถนะ (Competency) มาใช้อย่างแพร่หลายในสถาบันหรือองค์กรต่าง ๆ นั้น David McClelland นักจิตวิทยาของมหาวิทยาลัย Harvard ได้กล่าวคำจำกัดความเกี่ยวกับสมรรถนะไว้ในปี ค.ศ. 1973 โดยอธิบายแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะในบทความเรื่อง Testing for Competency Rather than for Intelligence ว่าสมรรถนะคือ บุคลิกลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลที่ซ่อนอยู่ภายใน สามารถผลักดันให้บุคคลนั้นสร้างผลการปฏิบัติงานได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) ความสามารถ (Ability) และคุณลักษณะอื่นๆ (Other Characteristics) ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ซึ่งมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่จะทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นตามที่ตนประสงค์ไว้ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2548) ซึ่งบุคคลที่จะเกิดสมรรถนะได้นั้น จะต้องมีความรู้ที่แสดงออกถึงองค์ประกอบของสมรรถนะ โดยการแบ่งองค์ประกอบของสมรรถนะในมุมมองของนักวิชาการแต่ละท่าน มีดังนี้

การแบ่งองค์ประกอบของสมรรถนะในมุมมองของ McClelland (1973) แบ่งองค์ประกอบของสมรรถนะออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

1. ความรู้ (Knowledge) คือ ความรู้เฉพาะในเรื่องที่ต้องรู้ เป็นความรู้ที่เป็นสาระสำคัญ
2. ทักษะ (Skills) คือ สิ่งที่ต้องการให้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะที่เกิดได้นั้นมาจากพื้นฐานทางความรู้ และสามารถปฏิบัติได้อย่างคล่องแคล่วว่องไว
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self-Concept) คือ เจตคติ ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตน หรือสิ่งที่บุคคลเชื่อว่าตนเองเป็น เช่น ความมั่นใจในตนเอง เป็นต้น

4. บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (Traits) คือ สิ่งที่อยู่ติดกับบุคคลนั้น เช่น คนที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจได้หรือมีลักษณะเป็นผู้นำ เป็นต้น

5. แรงจูงใจ/เจตคติ (Motives/Attitude) คือ แรงจูงใจหรือแรงขับภายใน ซึ่งทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมายหรือมุ่งสู่ความสำเร็จ เป็นต้น

ต่อมา Spencer and Spencer (1993) ได้จัดองค์ประกอบของสมรรถนะออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

1. แรงจูงใจ (Motives) คือ สิ่งที่บุคคลคิดหรือต้องการ ซึ่งเป็นเหตุของการกระทำ แรงจูงใจจะขับเคลื่อนส่งผลโดยตรงและเลือกพฤติกรรมที่นำไปสู่เป้าหมายและการกระทำจริง

2. พฤติกรรมของบุคคลลักษณะเฉพาะ (Traits) คือ ลักษณะทางกายภาพและการตอบสนองกับสถานการณ์หรือข้อมูลของแต่ละบุคคล

3. ความคิดเห็นของตนเอง (Self-Concept) คือ ทักษะ คุณค่า หรือภาพลักษณ์ของบุคคลนั้น

4. ความรู้ (Knowledge) คือ ข้อมูลเฉพาะจากการรวบรวมและสะสมของบุคคลนั้น

5. ทักษะ (Skill) คือ ความสามารถในการแสดงออกทางร่างกายหรือความคิด

Tucker and Cofsky (1994) ได้จัดแบ่งองค์ประกอบของสมรรถนะเป็น 5 ส่วน ได้แก่

1. ความรู้ (Knowledge) คือ ข้อมูลและการเรียนรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล

2. ทักษะ (Skill) คือ ความสามารถของบุคคลในการกระทำบางอย่าง

3. ความคิดเห็นและคุณค่าของตนเอง (Self-Concepts and Value) คือ บุคคลที่มีทัศนคติ คุณค่าและภาพลักษณ์ของตัวเอง

4. บุคลิกลักษณะส่วนบุคคล (Traits) คือ ลักษณะทางกายภาพและการตอบสนองที่สอดคล้องกับสถานการณ์หรือข้อมูล

5. แรงจูงใจ (Motives) คือ อารมณ์ ความปรารถนา ความต้องการทางกายภาพหรือแรงกระตุ้นให้กระทำอย่างรวดเร็ว

พิริยะ อนุกุล (2551) แบ่งจัดแบ่งองค์ประกอบของสมรรถนะออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. ทักษะ เป็นความสามารถในการปฏิบัติงานทั้งทางด้านร่างกายและทางสมอง

2. ความรู้ เป็นข้อมูลเนื้อหาของวิชาชีพที่จะปฏิบัติงานได้สำเร็จ

3. คุณลักษณะ ประกอบด้วย แรงจูงใจ อุปนิสัย ทัศนคติและค่านิยม

เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบข้างต้น ผู้วิจัยได้มีการแบ่งองค์ประกอบสมรรถนะออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) ความรู้ (Knowledge) เป็นข้อมูลเฉพาะที่ต้องรู้ เพื่อจะสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จ 2) ทักษะ (Skills) เป็นความสามารถที่แสดงออกทางด้านร่างกายหรือความคิดในการกระทำ

บางอย่าง 3) ความสามารถ (Ability) เป็นการตอบสนองที่สอดคล้องกับสถานการณ์หรือข้อมูลและอธิบายถึงบุคคลนั้นได้ ในองค์ประกอบส่วนนี้ ผู้วิจัยได้จากการวิเคราะห์เกี่ยวกับบุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล 4) คุณลักษณะอื่น ๆ (Other Characteristics) ประกอบด้วย เจตคติ ค่านิยม ภาพลักษณ์ของตนเอง แรงจูงใจ ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่ขับเคลื่อนส่งผลโดยตรงต่อการนำไปสู่เป้าหมายและการกระทำจริง ในองค์ประกอบส่วนนี้ ผู้วิจัยได้จากการวิเคราะห์เกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง และแรงจูงใจ/เจตคติ (McClelland, 1973; Spencer & Spencer, 1993; Tucker & Cofsky, 1994; พิริยะ อนุกุล, 2551)

จากการให้ความหมายของคำว่า สมรรถนะ ข้างต้นสรุปได้ว่า หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกถึง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) ความสามารถ (Ability) และคุณลักษณะอื่น ๆ (Other Characteristics) ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานดังกล่าวอย่างประสบความสำเร็จ ดังนั้นเมื่อนำมาใช้กับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน จึงหมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนที่แสดงถึงการมีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ การทำความเข้าใจหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก รู้เคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น เคารพในกฎกติกา อยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยเข้าใจและปรับตัวท่ามกลางความหลากหลาย มีส่วนร่วมทางสังคมอย่างมีวิจารณญาณ เห็นคุณค่าของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีบทบาทในการตัดสินใจและสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยยึดมั่นในความเท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตยและสันติวิธี

2.2 การวัดและการประเมินสมรรถนะ

การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะเน้นใช้การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) จากสิ่งที่ผู้ปฏิบัติได้ปฏิบัติจริงและความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน เช่น การประเมินจากการปฏิบัติ (Performance Assessment) หรือการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio Assessment) รวมถึงการประเมินตนเอง (Self-Assessment) และการประเมินโดยเพื่อน (Peer Assessment) การวัดและประเมินผลที่ใช้สถานการณ์เป็นฐาน เพื่อให้บริบทการวัดและประเมินเป็นสภาพจริงมากขึ้น เช่น อาจเตรียมบริบทเป็นข้อความ รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหว สถานการณ์จำลอง หรือสถานการณ์เสมือนจริงในคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถประเมินได้หลายประเด็นในสถานการณ์เดียวกัน การประเมินไปตามลำดับขั้นของสมรรถนะที่กำหนด หากไม่ผ่านจะต้องได้รับการซ่อมเสริมจนกระทั่งผ่านจึงจะก้าวไปสู่ลำดับขั้นต่อไป สำหรับการรายงานผลนั้น เป็นการให้ข้อมูลพัฒนาการและความสามารถของผู้ปฏิบัติที่ทำได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินอาจเลือกใช้วิธีการดังต่อไปนี้

1. แบบสังเกตแบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง
2. แบบสัมภาษณ์

3. แบบรายงานตนเอง
4. แบบบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง
5. แบบประเมินการปฏิบัติจริง (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2562)

ดังนั้น การวัดและประเมินฐานสมรรถนะ จึงเป็นการวัดความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ ของบุคคล โดยเน้นประเมินตามสภาพจริงที่เกิดขึ้น ผ่านการประเมินตนเอง และการประเมินโดยผู้อื่นผ่านพฤติกรรมที่สังเกตได้ เพื่อวิเคราะห์พัฒนาการที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล โดยใช้แบบประเมินที่ใช้พฤติกรรมกำหนดระดับ เพื่อวิเคราะห์ระดับของสมรรถนะที่พึงมี โดยกำหนดจากความชำนาญหรือความคล่องแคล่ว (Proficiency) ของแต่ละสมรรถนะ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ (Benner, 1984) ดังต่อไปนี้

ระดับที่ 1 ขั้นพื้นฐานหรือเริ่มต้น (Novice) หมายถึง ระดับทักษะพื้นฐานที่ผู้ปฏิบัติควรมี อาจยังไม่มีประสบการณ์ ควรได้รับคำแนะนำต่อไป

ระดับที่ 2 ระดับก้าวหน้าหรือระดับต้น (Advance beginner) เป็นระยะปฏิบัติงานที่ยอมรับได้ในระดับต้น สามารถเผชิญกับสถานการณ์จริงที่เคยมีประสบการณ์มาแล้ว โดยใช้หลักการกว้าง ๆ เป็นแนวทางในการประเมินสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสมเป็นรายกรณี แต่ยังต้องการการชี้แนะ ความช่วยเหลือ เพื่อให้เกิดความมั่นใจ

ระดับที่ 3 ระดับผู้มีความสามารถ (Competent) เป็นระยะที่ปฏิบัติงานมีประสบการณ์ในงานที่ทำมากกว่าระดับที่ 2 จึงสามารถปฏิบัติด้วยความตระหนักรู้หรือมองเห็นเป้าหมายปฏิบัติงานในระยะยาว มีการคิดไตร่ตรองว่าสิ่งใดควรให้ความสำคัญ สิ่งใดสามารถละเว้นได้ และสามารถวิเคราะห์แก้ไขปัญหาและเผชิญกับสถานการณ์เฉพาะหน้าได้

ระดับที่ 4 ระดับผู้ชำนาญการ (Proficient) เป็นระยะที่ปฏิบัติงานมีประสบการณ์ในงานที่ทำมากกว่าระดับที่ 3 สามารถมองสถานการณ์ในภาพรวม การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมีความสัมพันธ์กัน ทำให้เกิดการตัดสินใจที่ดี สามารถวางแผนรองรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องได้หรือเป็นการกระทำเพื่อแก้ปัญหามากกว่ารอให้ปัญหาเกิด

ระดับที่ 5 ระดับผู้เชี่ยวชาญ (Expert) เป็นระยะที่มีประสบการณ์มากมีความเข้าใจในแต่ละสถานการณ์อย่างลึกซึ้ง สามารถวินิจฉัยปัญหาได้อย่างถูกต้อง เป็นระยะที่ไม่ยึดติดกับหลักการ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ แต่เป็นการใช้ความรู้สึก การคาดเดาที่เกิดจากประสบการณ์และทักษะการวิเคราะห์ปัญหาระดับสูง

จากการวัดและประเมินผลสมรรถนะข้างต้นสรุปได้ว่า ผู้วิจัยเลือกใช้การประเมินตามสภาพจริง โดยใช้แบบประเมินที่มีพฤติกรรมกำหนดระดับตาม Benner (1984) เพราะมีการระบุพฤติกรรมของบุคคลอย่างชัดเจน เมื่อนักเรียนอ่านพฤติกรรมหรือรายละเอียดจากแบบประเมินแล้ว นักเรียนสามารถเข้าใจได้ว่าตนมีพฤติกรรมอยู่ในระดับใด

2.3 สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

จากการสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นพลเมือง ผู้วิจัยได้นำมาปรับคำให้สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น ปรากฏว่า ความเป็นพลเมืองประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) พลเมืองรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม 2) พลเมืองเคารพสิทธิ 3) พลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ 4) พลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม เมื่อนำแนวคิดสมรรถนะของ McClland มาใช้ประกอบการอธิบาย โดยที่สมรรถนะ หมายถึง บุคลิกลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลที่ซ่อนอยู่ภายใน เป็นผลรวมจาก ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) ความสามารถ (Ability) และคุณลักษณะอื่น ๆ (Other Characteristics) ผลักดันให้บุคคลนั้นสร้างผลการปฏิบัติงานได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ทำให้สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของงานวิจัยชิ้นนี้ประกอบด้วย 4 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.3.1 พลเมืองรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนถึงความเข้าใจในภาระหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สถานศึกษาและต่อเพื่อน โดยปฏิบัติตนให้มีวินัย เคารพเชื่อฟัง สนใจบทเรียน ยึดมั่นต่อกฎเกณฑ์หรือข้อตกลง ช่วยเหลือเพื่อนตามความเหมาะสมด้วยความเต็มใจ กล้าตัดสินใจและร่วมมือกันแก้ปัญหาสถานการณ์ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว สถานศึกษาและสังคม ซึ่งเมื่อนำมาเทียบเคียงกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) จัดอยู่ในคุณลักษณะด้านการมีวินัย ใฝ่เรียนรู้และมีจิตสาธารณะ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก สอดคล้องกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองและคุณลักษณะของพลเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตย (Hoskins, B., et al., 2006; ทิพย์พาพร ตันติสุนทร, 2554; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2554) ที่ต้องมีความรักในเสรีภาพและมีความรับผิดชอบต่อตนเอง พึ่งพาตนเองได้ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพกฎหมาย ยึดหลักนิติรัฐ ซึ่งหากทำความเข้าใจในรายละเอียดของนิยามการรับผิดชอบต่อสังคมนั้น หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ มีความรู้และประพฤติปฏิบัติในสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ 1) สำนึกในความรับผิดชอบต่อครอบครัว การเคารพเชื่อฟัง ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้ปกครอง ช่วยเหลือภารกิจตามควรแก่โอกาส ไม่นำความเดือดร้อนมาให้ครอบครัวและเชิดชูชื่อเสียงของครอบครัว 2) สำนึกในความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา ครู อาจารย์ ได้แก่ การเคารพเชื่อฟังครูอาจารย์ ปฏิบัติตนอยู่ในกฎข้อบังคับของสถานศึกษา สนใจบทเรียน ช่วยเหลืองานสถานศึกษาตามความสามารถ ช่วยรักษาความสะอาดสถานศึกษา ไม่ทำลายทรัพย์สินของสถานศึกษา รักษาชื่อเสียงของสถานศึกษา

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2563) ได้มีการกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ของสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งตามหลักสูตรฐานสมรรถนะปี พ.ศ. 2563 ในประเด็นการเป็นพลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ ว่าเป็นพฤติกรรมกรรมการแสดงออกซึ่งการปฏิบัติตามกฎ กติกา

ข้อตกลง กฎหมายอย่างถูกต้องและเหมาะสม รับผิดชอบบทบาทหน้าที่ตนเองในฐานะพลเมืองไทย และพลเมืองโลก จากองค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น เมื่อนำมาพิจารณาตามแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ (Competency) ของ McClland พบว่า พลเมือง รับผิดชอบต่อสังคมมีองค์ประกอบของสมรรถนะครบทั้ง 4 องค์ประกอบคือ ความรู้ (Knowledge) ประกอบไปด้วย การระบุภาระหน้าที่และความรับผิดชอบต่อครอบครัว สถานศึกษาและต่อเพื่อน ทักษะ (Skills) ประกอบด้วย การปฏิบัติตนให้มีวินัยและการเคารพเชื่อฟัง ความสามารถ (Ability) ประกอบด้วย การแสดงความสนใจในบทเรียนและช่วยเหลือเพื่อนตามความเหมาะสมด้วยความเต็มใจ สุดท้ายคุณลักษณะอื่น ๆ (Other Characteristics) ประกอบด้วย การยึดมั่นต่อกฎเกณฑ์หรือ ข้อตกลง การกล้าตัดสินใจแก้ปัญหาสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว สถานศึกษา และสังคม และการร่วมมือกันแก้ปัญหาสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

2.3.2 พลเมืองเคารพสิทธิ หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนถึงความสามารถในการนิยาม และยกตัวอย่างสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตนอย่าง รับผิดชอบต่อ เป็นผู้ที่เคารพสิทธิของผู้อื่นตลอดจนยอมรับหรือเคารพในความแตกต่าง กล้าตัดสินใจ ตัดสินใจอย่างสร้างสรรค์หากมีการละเมิดสิทธิเกิดขึ้น เพื่อสามารถทำความเข้าใจและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างสันติสุข ซึ่งเมื่อนำมาเทียบเคียงกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) จัดอยู่ในคุณลักษณะด้านความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิต สาธารณะ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพล โลก สอดคล้องกับคุณลักษณะพื้นฐานของความเป็นพลเมือง ว่าต้องเป็นผู้ที่ยอมรับความแตกต่าง เคารพศักดิ์ศรีของตนเองและผู้อื่น เน้นช่วยเหลือเกื้อกูลประโยชน์กันและกันโดยไม่เห็นแก่ตัว รู้จักมี จิตใจที่วิพากษ์วิจารณ์ (Eslin, 2000; Westhiemer & Kahne, 2004; Hoskins, B., et al., 2006; วิชัย วงษ์ ใหญ่, 2554; ปริญา เทวานฤมิตรกุล, 2555; ทิพย์พาพร ตันติสุนทร, 2554)

ในการนี้สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2563) ได้มีการกำหนดพฤติกรรม บ่งชี้ของสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งตามหลักสูตรฐานสมรรถนะปี พ.ศ. 2563 ในประเด็น การเป็นพลเมืองเคารพสิทธิ ว่าเป็นพฤติกรรมการแสดงออกซึ่งการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ตระหนักในสิทธิเสรีภาพของตนเอง ช่วยเหลือ ให้เกียรติ และเห็นอกเห็นใจผู้อื่นบนพื้นฐานของการ พึ่งพาอาศัยโดยปราศจากการอคติ ไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ จากองค์ประกอบที่ได้ จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น เมื่อนำมาพิจารณาตามแนวคิดเกี่ยวกับ สมรรถนะ (Competency) ของ McClland พบว่า พลเมืองเคารพสิทธิ มีองค์ประกอบของ สมรรถนะครบทั้ง 4 องค์ประกอบคือ ความรู้ (Knowledge) ประกอบไปด้วย การนิยามและ ยกตัวอย่างสิทธิ หน้าที่ของตนเอง ทักษะ (Skills) ประกอบด้วย การปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของ

ตนเองอย่างรับผิดชอบ การเคารพสิทธิของผู้อื่น ตลอดจนยอมรับหรือเคารพในความแตกต่าง ความสามารถ (Ability) ประกอบด้วย การสร้างแรงจูงใจให้ตนเองตื่นตัวกับความหลากหลายที่เกิดขึ้นใน สังคม สุดท้ายคุณลักษณะอื่นๆ (Other Characteristics) ประกอบด้วย การกล้าตัดสินใจตักเตือน หากมีการละเมิดสิทธิเกิดขึ้น สามารถให้คำปรึกษาและมุ่งมั่นที่จะหาแนวทางในการแก้ปัญหาาร่วมกัน อย่างเต็มใจ และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียน

2.3.3 พลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนถึง ความสามารถในการวิเคราะห์เหตุการณ์หรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบตามหลักฐานอ้างอิง เพื่อหาข้อสรุปที่น่าเป็นไปได้ ปฏิบัติตนเป็นผู้ติดตามข้อมูลข่าวสารของสังคม รู้จักประเมินข้อมูล ข่าวสารที่ได้รับ มีการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารผ่านกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนแสดง คุณค่าหรือประโยชน์ของการติดตามข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเมื่อนำมาเทียบเคียงกับจุดมุ่งหมายตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) ที่ต้องการเน้นพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต สอดคล้องกับคุณลักษณะพื้นฐานของความเป็นพลเมืองดี ว่าต้องมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ อย่างเป็นเหตุเป็นผล คิดรอบคอบ คิดเป็นระบบ และกล้าตัดสินใจ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Eslin, 2000; Westhiemer & Kahne, 2004; ทิพย์พาพร ตันติสุนทร, 2554)

ในการนี้สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2563) ได้มีการกำหนดพฤติกรรม บ่งชี้ของสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งตามหลักสูตรฐานสมรรถนะปีพ.ศ. 2563 ในประเด็น พลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ ว่าเป็นพฤติกรรมแสดงออกโดยการติดตามสถานการณ์ และประเด็นปัญหาของสังคมอย่างมีวิจารณญาณ มีส่วนร่วมทางสังคมด้วยจิตสาธารณะและสำนึก สากล จากองค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น เมื่อนำมาพิจารณา ตามแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ (Competency) ของ McClland พบว่า พลเมืองรู้จักคิดอย่างมี วิจารณญาณ มีองค์ประกอบของสมรรถนะครบทั้ง 4 องค์ประกอบคือ ความรู้ (Knowledge) ประกอบไปด้วย การวิเคราะห์เหตุการณ์หรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบตามหลักฐานอ้างอิง และสามารถประเมินข้อมูลข่าวสารที่ได้รับอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะ (Skills) ประกอบด้วยการ ตรวจสอบข้อมูลข่าวสารผ่านกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความสามารถ (Ability) ประกอบด้วยการแสดงคุณค่าหรือประโยชน์ของการติดตามข้อมูลข่าวสาร สุดท้ายคุณลักษณะอื่น ๆ (Other Characteristics) ประกอบด้วย การปฏิบัติตนเป็นผู้ติดตามข้อมูลข่าวสารของสังคม

2.3.4 พลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม หมายถึง การแสดงออก ของนักเรียนถึงความสามารถในการนิยามวัฒนธรรม ยกตัวอย่างวัฒนธรรม เลือกรับวัฒนธรรมสากล เห็นคุณค่าของการอนุรักษ์วัฒนธรรม มีความเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ สามารถนำ

วัฒนธรรมมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันและรู้จักเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณีอย่างเต็มที่ ซึ่งเมื่อนำมาเทียบเคียงกับจุดมุ่งหมายตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) ที่ต้องการเน้นพัฒนานักเรียนให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ได้กล่าวถึง สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง/ตื่นรู้ ที่มีสำนึกสากลในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพิ่มเติมว่า นักเรียนต้องปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมและประเพณีของตน อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างพึงพาอาศัยกัน ประยุกต์ใช้ความรู้ด้วยการทำงานจิตอาสา รับผิดชอบต่อส่วนรวมโดยร่วมมือกับผู้อื่นในการแก้ปัญหา และพัฒนาสังคม จากองค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น เมื่อนำมาพิจารณาตามแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ (Competency) ของ McClland พบว่า พลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม มีองค์ประกอบของสมรรถนะครบทั้ง 4 องค์ประกอบคือ ความรู้ (Knowledge) ประกอบไปด้วย การนิยามวัฒนธรรม ยกตัวอย่างวัฒนธรรม และทำความเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ทักษะ (Skills) ประกอบด้วยการนำวัฒนธรรมมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ความสามารถ (Ability) ประกอบด้วยการเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์วัฒนธรรม สุดท้ายคุณลักษณะอื่น ๆ (Other Characteristics) ประกอบด้วยการเลือกรับวัฒนธรรมสากลอย่างเหมาะสม และรู้จักเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณีอย่างเต็มที่

จากองค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ไปข้างต้น ผู้วิจัยได้ยึดหลักคุณภาพของนักเรียนหลังจากจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กำหนดไว้ด้วย คือ การได้รับการพัฒนาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับ ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจในขั้นที่สูงต่อไป ผู้วิจัยจึงกำหนดองค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งในแต่ละด้าน โดยจำแนกตามหลัก K= Knowledge/S= Skills/A= Ability /C= Other Characteristics ตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม

ข้อ	สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง	การจำแนก			
		K	S	A	C
1)	ระบุนุภาะหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัว ต่อสถานศึกษาและต่อผู้อื่น	●			
2)	ปฏิบัติตนให้มีวินัย		●		
3)	เคารพเชื่อฟัง		●		
4)	แสดงความสนใจในบทเรียน			●	
5)	ยึดมั่นต่อกฎเกณฑ์หรือข้อตกลง				●
6)	ช่วยเหลือผู้อื่นตามความเหมาะสมด้วยความเต็มใจ			●	
7)	กล้าตัดสินใจแก้ปัญหาสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว สถานศึกษาและสังคม				●
8)	ร่วมมือกันแก้ปัญหาสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว สถานศึกษาและสังคม				●
รวมจำนวนพฤติกรรมทั้งสิ้น		1	2	2	3

จากตารางที่ 2 พบว่า สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีจำนวนพฤติกรรมทั้งสิ้น 8 พฤติกรรม ซึ่งหากแยกตามหลัก “การจำแนก K-S-A-C” จะได้ดังนี้ 1) ด้านความรู้ (knowledge) จำนวน 1 พฤติกรรม ได้แก่ ระบุนุภาะหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัว ต่อสถานศึกษาและต่อผู้อื่น 2) ด้านทักษะ (Skill) จำนวน 2 พฤติกรรม ได้แก่ ปฏิบัติตนให้มีวินัยและเคารพเชื่อฟัง 3) ด้านความสามารถ (Ability) จำนวน 2 พฤติกรรม ได้แก่ แสดงความสนใจในบทเรียนและช่วยเหลือผู้อื่นตามความเหมาะสมด้วยความเต็มใจ 4) ด้านคุณลักษณะ (Other Characteristic) จำนวน 3 พฤติกรรม ได้แก่ ยึดมั่นต่อกฎเกณฑ์หรือข้อตกลง กล้าตัดสินใจแก้ปัญหาสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว สถานศึกษาและสังคม และร่วมมือกันแก้ปัญหาสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว สถานศึกษาและสังคม

ตารางที่ 3 องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ

ข้อ	สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง	การจำแนก			
		K	S	A	C
1)	ให้นิยาม และยกตัวอย่างสิทธิและหน้าที่ของตนเอง	●			
2)	ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตนอย่างรับผิดชอบ		●		
3)	เคารพสิทธิของผู้อื่นตลอดจนยอมรับหรือเคารพในความแตกต่าง		●		
4)	กล้าตัดสินใจตักเตือนหากมีการละเมิดสิทธิเกิดขึ้น				●
5)	สามารถให้คำปรึกษาและมุ่งมั่นที่จะหาแนวทางในการแก้ปัญหาาร่วมกันอย่างเต็มที่				●
6)	ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียน				●
7)	สร้างแรงจูงใจให้ตนเองตื่นตัวกับความหลากหลายที่เกิดขึ้นในสังคม			●	
รวมจำนวนพฤติกรรมทั้งสิ้น		1	2	1	3

จากตารางที่ 3 พบว่า สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ มีจำนวนพฤติกรรมทั้งสิ้น 7 พฤติกรรม ซึ่งหากแยกตามหลัก “การจำแนก K-S-A-C” จะได้ดังนี้ 1) ด้านความรู้ (knowledge) จำนวน 1 พฤติกรรม ได้แก่ ให้นิยาม และยกตัวอย่างสิทธิและหน้าที่ของตนเอง 2) ด้านทักษะ (Skill) จำนวน 2 พฤติกรรม ได้แก่ ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตนอย่างรับผิดชอบและเคารพสิทธิของผู้อื่นตลอดจนยอมรับหรือเคารพในความแตกต่าง 3) ด้านความสามารถ (Ability) จำนวน 1 พฤติกรรม ได้แก่ สร้างแรงจูงใจให้ตนเองตื่นตัวกับความหลากหลายที่เกิดขึ้นในสังคม 4) ด้านคุณลักษณะ (Other Characteristic) จำนวน 3 พฤติกรรม ได้แก่ กล้าตัดสินใจตักเตือนหากมีการละเมิดสิทธิเกิดขึ้น สามารถให้คำปรึกษาและมุ่งมั่นที่จะหาแนวทางในการแก้ปัญหาาร่วมกันอย่างเต็มที่ และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียน

ตารางที่ 4 องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมี
 วิจารณญาณ

ข้อ	สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง	การจำแนก			
		K	S	A	C
1)	วิเคราะห์เหตุการณ์หรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบตามหลักฐานอ้างอิง	●			
2)	ปฏิบัติตนเป็นผู้ติดตามข้อมูลข่าวสารของสังคม				●
3)	ประเมินข้อมูลข่าวสารที่ได้รับอย่างมีวิจารณญาณ	●			
4)	ตรวจสอบข้อมูลข่าวสารผ่านกระบวนการคิดอย่างมี วิจารณญาณ		●		
5)	แสดงคุณค่าหรือประโยชน์ของการติดตามข้อมูล ข่าวสาร			●	
รวมจำนวนพฤติกรรมทั้งสิ้น		2	1	1	1

จากตารางที่ 4 พบว่า สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีจำนวนพฤติกรรมทั้งสิ้น 5 พฤติกรรม ซึ่งหากแยกตามหลัก “การจำแนก K-S-A-C” จะได้ดังนี้ 1) ด้านความรู้ (knowledge) จำนวน 2 พฤติกรรม ได้แก่ วิเคราะห์เหตุการณ์หรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบตามหลักฐานอ้างอิง 2) ด้านทักษะ (Skill) จำนวน 1 พฤติกรรม ได้แก่ ตรวจสอบข้อมูลข่าวสารผ่านกระบวนการคิดอย่างมี
 วิจารณญาณ 3) ด้านความสามารถ (Ability) จำนวน 1 พฤติกรรม ได้แก่ แสดงคุณค่าหรือประโยชน์ของการติดตามข้อมูลข่าวสาร 4) ด้านคุณลักษณะ (Other Characteristic) จำนวน 1 พฤติกรรม ได้แก่ ปฏิบัติตนเป็นผู้ติดตามข้อมูลข่าวสารของสังคม

ตารางที่ 5 องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม

ข้อ	สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง	การจำแนก			
		K	S	A	C
1)	ให้นิยามความหมายของวัฒนธรรม ยกตัวอย่างวัฒนธรรม	●			
2)	เลือกรับวัฒนธรรมสากลอย่างเหมาะสม				●
3)	ระบุคุณค่าของการอนุรักษ์วัฒนธรรม			●	
4)	ความเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่	●			
5)	นำวัฒนธรรมมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน		●		
6)	รู้จักเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณีอย่างเต็มใจ				●
รวมจำนวนพฤติกรรมทั้งสิ้น		2	1	1	2

จากตารางที่ 5 พบว่า สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม มีจำนวนพฤติกรรมทั้งสิ้น 6 พฤติกรรม ซึ่งหากแยกตามหลัก “การจำแนก K-S-A-C” จะได้ดังนี้ 1) ด้านความรู้ (knowledge) จำนวน 2 พฤติกรรม ได้แก่ ให้นิยามความหมายของวัฒนธรรม ยกตัวอย่างวัฒนธรรม และเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ 2) ด้านทักษะ (Skill) จำนวน 1 พฤติกรรม ได้แก่ นำวัฒนธรรมมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน 3) ด้านความสามารถ (Ability) จำนวน 1 พฤติกรรม ได้แก่ ระบุคุณค่าของการอนุรักษ์วัฒนธรรม 4) ด้านคุณลักษณะ (Other Characteristic) จำนวน 1 พฤติกรรม ได้แก่ เลือกรับวัฒนธรรมสากลอย่างเหมาะสม และเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณีอย่างเต็มใจ

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรตามที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ซึ่งสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งถูกสังเคราะห์โดยผู้วิจัย ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาหรือข้อมูลด้านความเป็นพลเมือง จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องคั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องใน 4 ประเด็นหลัก คือ ตัวแปรต้น กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและผลการวิจัย ซึ่งสามารถสรุปได้ตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ตัวแปรต้น

การศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองถูกกล่าวถึงอย่างแพร่หลาย ผู้วิจัยให้ความสนใจในเรื่องของการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองของนักเรียน โดยนำข้อมูลความเป็นพลเมืองมาสังเคราะห์ให้เกิดสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ผ่านการศึกษา งานวิจัยหลากหลายฉบับ สามารถสรุปได้ว่า การสร้างคุณลักษณะหรือการสร้างนักเรียนให้มีความเป็นพลเมืองนั้น สามารถใช้กิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การใช้ชุดกิจกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม (อุไรวรรณ ใจคำปัน, 2554) การพัฒนาชุดการสอน (ศศิธร สินลา, 2554) ผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบโครงการที่มีต่อการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี ด้านการประหยัด (วิณา วงศ์ศรีเผือก, 2553) การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เครือข่ายทางสังคม เรื่องความเป็นพลเมืองโลก (ศราวุฒิ สุภายอง, 2560) การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการพิพาทเชิงสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (เนตรดาว ใจจันทร์ และคณะ, 2560) การศึกษาตัวแปรต้นดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ เพื่อหากิจกรรมหรือวิธีการที่เหมาะสม และข้อมูลต่าง ๆ ที่จะสามารถสังเคราะห์เป็นให้กลายเป็นสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งต่อไป

กลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมือง ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างของผู้วิจัยมากที่สุด ซึ่งงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่ทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างในระดับมัธยมศึกษา (ศศิธร สินลา, 2554; ศราวุฒิ สุภายอง, 2560; เนตรดาว ใจจันทร์ และคณะ, 2560) แต่ก็มีหลากหลายงานวิจัยที่ใช้กลุ่มตัวอย่างในระดับประถมศึกษาและระดับอื่น ๆ (วิณา วงศ์ศรีเผือก, 2553; อุไรวรรณ ใจคำปัน, 2554) เป็นต้น การศึกษากลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายจะสามารถทำให้ผู้วิจัยเห็นกระบวนการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและสามารถนำมาวิเคราะห์ความเหมาะสมในการกำหนดสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมือง ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ใช้ชุดกิจกรรม ชุดการสอน แผนการสอน (วิณา วงศ์ศรีเผือก, 2553; ศศิธร สินลา, 2554; อุไรวรรณ ใจคำปัน, 2554; ศราวุฒิ สุภายอง, 2560) รองลงมาใช้แบบประเมินพฤติกรรม แบบประเมินเจตคติ (วิณา วงศ์ศรีเผือก, 2553; อุไรวรรณ ใจคำปัน, 2554; ศราวุฒิ สุภายอง, 2560; เนตรดาว ใจจันทร์ และคณะ, 2560) และเครื่องมืออื่น ๆ เช่น แบบทดสอบก่อนเรียนหลังเรียน (ศศิธร สินลา, 2554; อุไรวรรณ ใจคำปัน, 2554) แบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองและแบบบันทึกคุณลักษณะความเป็นพลเมือง (วิณา วงศ์ศรีเผือก, 2553) การศึกษาเครื่องมือ

ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จะสามารถทำให้ผู้วิจัยเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยอย่างเหมาะสมที่สุดกับงานวิจัยของตน

ผลการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมือง พบว่า ผลการวิจัยส่วนใหญ่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดขึ้น คือสามารถที่จะส่งเสริมความเป็นพลเมืองได้ในหลากหลายรูปแบบ และสามารถส่งเสริมความเป็นพลเมืองได้สูงขึ้นหลังจากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การใช้ชุดกิจกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม การเรียนรู้แบบโครงงาน การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เครือข่ายทางสังคม การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการพิพาทเชิงสร้างสรรค์ เป็นต้น ซึ่งผลการวิจัยเหล่านี้สามารถเป็นตัวบ่งชี้ได้ว่า การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากการสอนแบบปกติ จะสามารถส่งเสริมความเป็นพลเมืองได้มากกว่า ซึ่งเน้นให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนเป็นหลัก ทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างความเป็นพลเมืองได้ด้วยตนเองและผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้สอนจัดขึ้น

3. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

3.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-Based Learning) ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศฟินแลนด์ในปี ค.ศ. 2014 เป็นการจัดการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศฟินแลนด์ขยายความคำว่า Phenomenon-Based Learning ด้วยหลักการทั้งหมด 2 ประการ คือ 1) การเชื่อมโยงเนื้อหาในรายวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และมีการประยุกต์ใช้ความรู้ในหลากหลายศาสตร์ ผ่านปรากฏการณ์จริงที่เลือกมาเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ ตามความสนใจของนักเรียนหรือมุมมองความสงสัยและประสบการณ์ 2) การบูรณาการความรู้ข้ามสาระวิชา เพื่อสามารถเข้าใจธรรมชาติของปรากฏการณ์ได้หลากหลายมุมมองมากขึ้น (Hug, 2018; Silander, 2015; Daehler & Folsom 2016) ซึ่ง Taneli Nordberg & Ilkka Ahola-Luttilla (2019) ได้เสริมรายละเอียดว่า ปรากฏการณ์ที่นำมาใช้ในการสอนนั้นจะเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการจัดการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ เช่น การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project based learning) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem based learning) เป็นต้น

สำหรับนักวิชาการในประเทศให้นิยามคำว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ว่าหมายถึง การนำปรากฏการณ์ในโลกแห่งความจริง มาเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นการเรียนรู้ในกลุ่มพหุวิทยา Topical learning และ Thematic Learning ที่เน้นให้นักเรียนศึกษาข้อมูลแบบองค์รวมมากกว่าแบ่งแยก

รายวิชา เพื่อเสริมสร้างทักษะและสามารถเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในหลายมิติมากขึ้น (พงศธร มหาวิจิตร, 2560; อรพรรณ บุตรกัตัญญ, 2561)

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปความหมายของคำว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ว่าเป็นการนำปรากฏการณ์ใกล้ตัวมาเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการจัดการเรียนรู้ เน้นการจัดการเรียนรู้แบบองค์รวมหรือข้ามศาสตร์ เพื่อสามารถเข้าใจธรรมชาติของปรากฏการณ์ได้หลากหลายมุมมอง และสามารถเลือกรูปแบบการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ อย่างรอบด้านมากขึ้น

3.2 ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบสหศาสตร์/สหวิทยาการที่ใช้ประเด็นหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ในโลกของความเป็นจริงเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ (Symeonidis & Schwarz, 2016) การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานประกอบด้วยมิติที่เกี่ยวข้องกัน 5 ประการ (Silander, 2015) ที่แสดงถึงลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย

3.2.1 ความเป็นองค์รวม (Holisticity) ปรากฏการณ์ที่นำมาใช้จัดการเรียนรู้ควรมีความยืดหยุ่นและมองได้อย่างหลากหลาย โดยไม่แบ่งเป็นรายวิชาเหมือนการจัดการศึกษาโดยทั่วไป เพราะปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนมิได้แบ่งเป็นรายวิชาอย่างชัดเจนอยู่แล้ว

3.2.2 สภาพจริง (Authenticity) คือการใช้วิธีการ เครื่องมือและวัสดุที่จำเป็นในสถานการณ์ของโลกแห่งความเป็นจริง ปรากฏการณ์ที่นำมาจะช่วยสร้างให้บทเรียนมีความหมายด้วยความเข้าใจของนักเรียนเอง

3.2.3 บริบท (Contextuality) ปรากฏการณ์ที่นำมาต้องสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้กับบริบทจริง มิใช่เรียนแค่ในห้องเรียนเท่านั้น แต่นำไปใช้ประโยชน์ไม่ได้

3.2.4 การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Inquiry learning) ในการเรียนรู้นั้น เริ่มต้นด้วยการตั้งคำถามหรือปัญหาที่ตนอยากรู้ และร่วมกันสร้างความรู้ในระหว่างกระบวนการเรียนรู้

3.2.5 กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นในการพัฒนาสมมติฐานและทฤษฎีที่ใช้ในการเรียนรู้ นักเรียนสามารถวางแผนกระบวนการเรียนรู้โดยการสร้างภาระงาน การเรียนรู้โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการให้ความช่วยเหลือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักเรียนที่จะช่วยให้ก้าวไกลกว่าสิ่งที่นักเรียนรู้ในปัจจุบัน เช่น โปสเตอร์ คลิปวิดีโอ คณิตศาสตร์ แผนผังหรือจัดนิทรรศการ เป็นต้น

ในส่วนของมิติทั้ง 5 ที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีลักษณะสำคัญที่เน้นปรากฏการณ์ว่าควรมีความยืดหยุ่น เมื่อสังเกตปรากฏการณ์แล้วมีการตั้งคำถาม นำไปสู่การออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้วิธีการ หรือเครื่องมือมาช่วยเสริมสร้างความเข้าใจของนักเรียนมากขึ้น

3.3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ใช้แนวคิดกลุ่มทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) ที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เป็นแนวคิดที่ว่านักเรียนสามารถเข้าใจและตีประสบการณ์ที่ตนมีมาใช้ในกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างไร โดยผ่านกระบวนการสร้างความหมายจากสิ่งที่มองเห็นและได้ยินในสภาพแวดล้อมของนักเรียนทุกคนในชั้นเรียน นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้มีการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงและเสริมสร้างทักษะในการเรียนรู้แก่นักเรียนสะท้อนให้เห็นว่าการสอนแบบเดิมที่เน้นเพียงแต่เฉพาะหัวข้อหรือเนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่งนั้นเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ล้าสมัยห่างไกลจากโลกแห่งความเป็นจริงและไม่ได้เป็นแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ถูกนำมาใช้ในบริบทของความร่วมมือโดยผ่านการทำงานร่วมกันเป็นทีม ที่จะช่วยเสริมสร้างแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม (Socio-Constructivist) และเห็นว่าข้อมูลความรู้มิใช่เป็นเพียงสินทรัพย์ของตัวบุคคล แต่เป็นสิ่งที่จะช่วยสร้างให้เกิดบริบทแห่งสังคมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมสังคม (Socio-Cultural Learning Theories) โดยครูจะแสดงบทบาทเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก คอยชี้แนะและจัดกระบวนการเรียนรู้มากกว่าที่จะเป็นผู้ให้ความรู้ นักเรียนจะถูกมองว่าเป็นผู้ที่ตื่นตัวในการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ (Symeonidis & Schwarz, 2016; Tabar, 2011; พงศธร มหาวิทยาลัย, 2560) สอดคล้องกับองค์ประกอบของการศึกษาตามปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม ที่ครูทำหน้าที่กระตุ้นให้นักเรียนสนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม ฝึกให้นักเรียนทำงานเป็นทีมและทำงานร่วมกัน เปิดโอกาสเต็มทีให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นผ่านวิธีการสอนรูปแบบต่าง ๆ และในส่วนของนักเรียนจะมุ่งเน้นให้เข้าใจสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นในสังคม ผ่านประสบการณ์ที่ตนได้รับจากห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน ซึ่งนักเรียนและครูมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน นักเรียนมีเสรีภาพในการค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อวางแผนแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมต่อไป (สมชาย รัตนทองคำ, 2556; ไพฑูรย์ ทิพย์สุข, 2562)

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม ที่เน้นให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเอง นำความรู้ที่มีอยู่เดิมมาผสมผสานกับความรู้ที่ได้มาใหม่ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น ผ่านกระบวนการกลุ่มหรือการทำงานเป็นทีม ที่สำคัญครูไม่เพียงแค่มอบความรู้ แต่เน้นการให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวก สนับสนุนและเป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้นักเรียนเกิดการกระตุ้นในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเอง การกระตุ้นนักเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญ เพื่อที่จะทำให้นักเรียนเกิดพัฒนาการ

ตามที่ควรจะเป็น ดังที่ Piaget ได้กล่าวว่า เด็กจะมีพัฒนาการไปตามวัยต่าง ๆ เป็นลำดับขั้น พัฒนาการเป็นสิ่งที่เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ควรที่จะเร่งให้ข้ามจากการพัฒนาขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่ง เพราะจะทำให้เกิดผลเสียแก่เด็ก แต่การจัดประสบการณ์ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในช่วงที่เด็กกำลังจะพัฒนาไปสู่ขั้นตอนที่สูงกว่า สามารถช่วยให้เด็กพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว (ทิตนา แคมณี, 2554) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในงานวิจัยชิ้นนี้ เพราะมีพัฒนาการทางสติปัญญาอยู่ในขั้นการคิดแบบนามธรรม ตามทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget โดยถ้าหากนักเรียนได้สัมผัสปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ถูกนำเสนอ นักเรียนจะสามารถตั้งสมมติฐานและคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ เพื่อนำมาปรับใช้กับตนเองให้มากที่สุด พัฒนาการเหล่านี้ครูควรค่อย ๆ จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับนักเรียน เพื่อไม่ให้พัฒนาการก้าวกระโดดที่อาจเป็นผลเสียต่อนักเรียนในภายหลัง แต่ควรค่อย ๆ พัฒนาไปที่ละขั้น เพื่อให้เป็นไปตามช่วงวัยที่ควรจะเป็น (Lall & Lall, 1983)

3.4 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-based Learning) พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จำนวน 3 เรื่อง (Daehler & Folsom, 2016; Taneli Nordberg & Ilkka Ahola-Luttilla, 2019); Islakiyah, Sutopo & Yulianti, 2018) จากนั้นนำเทคนิคของ พงศธร มหาวิจิตร (2560) ที่กล่าวไว้ว่า การจัดเนื้อหาในหลักสูตรตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จะเน้นการบูรณาการสาระวิชาต่าง ๆ และประเด็นเรื่อง (Theme) เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ โดยใช้รูปแบบการสอนที่มีความหมาย เช่น การเรียนแบบสืบเสาะความรู้ (Inquiry Learning) (สุทธิดา จำรัส, 2558) การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) การเรียนรู้แบบโครงการ (Project Learning) (ดุซนารี โยเหลา และคณะ, 2557) ซึ่งวิธีการแบบ Phenomenon-Based Approach นี้สามารถนำไปปรับใช้ในบริบทต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย แต่ละรูปแบบการสอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสืบเสาะความรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ตามแนวคิดของสุทธิดา จำรัส (2558) ได้แก่

- ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน
- ขั้นที่ 2 สำรวจและค้นหา มีการวางแผนกำหนดแนวทางการสำรวจตรวจสอบ
- ขั้นที่ 3 อธิบายและลงข้อสรุป เมื่อได้ข้อมูลอย่างเพียงพอจากการสำรวจตรวจสอบแล้ว จึงนำข้อมูลข้อสังเกตที่ได้มาวิเคราะห์ แปลเป็นสรุปผล
- ขั้นที่ 4 ขยายความรู้ เป็นการนำความรู้ที่สร้างขึ้นไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือเหตุการณ์อื่น ๆ เพื่อทำให้เกิดความรู้กว้างขวางขึ้น

ขั้นที่ 5 ประเมินผล เป็นการประเมินการเรียนรู้ด้วยกระบวนการต่าง ๆ ว่านักเรียนมีความรู้อะไรบ้าง อย่างไรและมากน้อยเพียงใด

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ตามสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550)

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา เป็นปัญหาที่ใกล้ตัวนักเรียน และให้ความสนใจกับขั้นนี้

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา ในขั้นแรกครูอธิบายภาพรวมของปัญหาให้นักเรียนทั้งห้องเข้าใจ เมื่อนักเรียนเข้ากลุ่มเพื่อทำกิจกรรม ก็สามารถนำไปขยายผลและทำความเข้าใจในกลุ่มได้ ผ่านการแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาอย่างหลากหลาย เมื่อไม่เข้าใจจะเข้ามาถามครู มีการอภิปรายถกเถียงกัน

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า นักเรียนแต่ละกลุ่มมีกระบวนการกลุ่มดีขึ้นเรื่อย ๆ สามารถที่จะค้นคว้าแหล่งข้อมูลได้หลากหลายขึ้น สามารถทำกิจกรรมและมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มดีขึ้น สามารถแบ่งภาระงานและร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างครบถ้วน

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ นักเรียนมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มได้ดี สังเกตได้จากการตอบคำถามในใบกิจกรรม ซึ่งบางคนในกลุ่มอาจจะยังเข้าใจได้ไม่ถูกต้องสมบูรณ์ แต่เมื่อมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน นักเรียนจะสามารถตอบคำถามได้อย่างถูกต้อง เพราะการได้พูดคุยและทำความเข้าใจกับคำถามในใบกิจกรรมกับเพื่อนจะให้นักเรียนเข้าใจคำถามได้ดีขึ้น

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าคำตอบ นักเรียนมักจะได้รับความสนุกสนานและผ่อนคลายกับการได้สรุปความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ โดยครูให้อุปกรณ์ในการนำเสนอผลงานและให้นักเรียนออกแบบการนำเสนอเอง ผลงานที่ออกมาจึงมีความคิดสร้างสรรค์และความสวยงาม ไม่ว่าจะแป้นผังความคิด แผนภาพต่าง ๆ ซึ่งนักเรียนต่างก็มีความตั้งใจ และทำงานด้วยความสามัคคี

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน เนื่องจากพื้นฐานความรู้ของนักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ที่ผ่านมานักเรียนบางคนจึงอาจจะยังไม่กล้าแสดงออก มีเพียงนักเรียนบางคนเท่านั้นที่จะมีความมั่นใจและมักจะออกมานำเสนอ แต่การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ ให้นักเรียนที่ยังไม่กล้าแสดงออกได้มีโอกาสมากขึ้น เพราะมีการสรุปและประเมินความรู้มาก่อนแล้ว จึงมีความกล้าที่นำเสนอและมีความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง

การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ตามแนวคิดของดุซงกี โยเฮลา และคณะ (2557) ได้แก่

ขั้นที่ 1 ให้ความรู้พื้นฐานทั่ว ๆ ไป

ขั้นที่ 2 กระตุ้นความสนใจของนักเรียน

ขั้นที่ 3 เข้ากลุ่ม วางแผนเพื่อพิจารณากำหนดขอบข่ายในหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา

ขั้นที่ 4 แสวงหาความรู้ ค้นหาความรู้

ขั้นที่ 5 สรุปสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้

ขั้นที่ 6 นำเสนอผลการเรียนรู้หรือผลงาน

โดยผู้วิจัยนำรูปแบบการจัดการการเรียนรู้ด้วยวิธีสืบเสาะ (Inquiry Based Learning) การใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) และการเรียนรู้ด้วยโครงการ (Project Based Learning) มาวิเคราะห์ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสืบเสาะ (Inquiry Based Learning) การใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) และการเรียนรู้ด้วยโครงการ (Project Based Learning)

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้ ปัญหาเป็นฐาน สำนักงาน เลขาธิการสภา การศึกษา (2550)	การจัดการ เรียนรู้โครงการ เป็นฐาน ดุซมิ์ โยเหลา และคณะ (2557)	การจัดการ เรียนรู้วิธี สืบเสาะความรู้ สุพธิตา จำรัส (2558)	รวม
ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ	/	/	/	3
ขั้นที่ 2 ขั้นกำหนดแนวทางที่ เป็นไปได้ (วางแผน สํารวจ)	/	/	/	3
ขั้นที่ 3 ขั้นระดมสมอง	/			1
ขั้นที่ 4 ขั้นค้นคว้าข้อมูล	/	/	/	3
ขั้นที่ 5 ขั้นอธิบายและ สรุปผล	/	/	/	3
ขั้นที่ 6 ขั้นขยายความรู้	/	/	/	3
ขั้นที่ 7 ขั้นประเมินผล	/	/	/	3

จากตารางที่ 6 เมื่อผู้วิจัยทำการวิเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 รูปแบบ เพื่อให้ได้มาซึ่งขั้นตอนที่จะนำไปสนับสนุนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยขั้นตอนที่พบจาก 3 รูปแบบจัดการเรียนรู้นั้น ปรากฏว่า ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นที่ 2 ขั้นกำหนดแนวทางที่เป็นไปได้ (วางแผน สํารวจ) ขั้นที่ 3 ขั้นค้นคว้าข้อมูล ขั้นที่ 4 ขั้นอธิบายและสรุปผล ขั้นที่ 5 ขั้นขยายความรู้ และขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผล ได้ความถี่เท่ากัน ผู้วิจัยจึงเลือก 6 ขั้นตอนจาก 7 ขั้นตอนดังกล่าว นำมาสังเคราะห์กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานตามงานวิจัยที่ได้กล่าวไว้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 การสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยปรากฏการณ์เป็นฐานที่ถูกกล่าวถึงในงานวิจัย 3 เรื่อง

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปรากฏการณ์เป็นฐาน	Daehler and Folsom (2016)	Taneli Nordberg and Ilkka Ahola- Luttila (2019)	Islakiyah, Sutopo and Yulianti (2018)	6 ขั้นตอนที่ได้จากการ วิเคราะห์การจัดการเรียน เรียนรู้ทั้ง 3 รูปแบบข้างต้น (สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา, 2550: 8; ดุษฎี โยธธา และคณะ, 2557; สุทธิดา จำรัส, 2558)
ขั้นที่ 1 นำเสนอ ปรากฏการณ์	ขั้น 1-2	ขั้น 1	ขั้น 1	ขั้น 1
ขั้นที่ 2 สืบค้น ปรากฏการณ์	ขั้น 3	ขั้น 2.2	ขั้น 2-3	ขั้น 2-4
ขั้นที่ 3 อภิปราย ปรากฏการณ์	ขั้น 3	ขั้น 2.2	ขั้น 4-5	ขั้น 5-6
ขั้นที่ 4 ประเมินและ ปรับปรุงแนวคิด	ขั้น 4	ขั้น 2.3	ขั้น 4-5	ขั้น 6
ขั้นที่ 5 สรุปแนวคิด	ขั้น 4	ขั้น 2.3	ขั้น 4-5	ขั้น 6

จากตารางที่ 7 เมื่อนำ 6 ขั้นตอนที่ได้จากการวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี
สืบเสาะ (Inquiry Based Learning) การใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) และการ
เรียนรู้ด้วยโครงงาน (Project Based Learning) มาสังเคราะห์กับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้
ปรากฏการณ์เป็นฐานจากงานวิจัยจำนวน 3 เรื่อง แต่ละเรื่องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ตามแนวคิด Daehler and
Folsom (2016) ได้แก่

ขั้นที่ 1 เลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ (Select an Interesting Phenomenon)
ปรากฏการณ์ดังกล่าวที่เลือกมาควรที่จะมีความสอดคล้องทั้งประสบการณ์และระดับชั้นของนักเรียน
มีความน่าสนใจทั้งต่อตัวครูและนักเรียน

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์คุณค่าของบทเรียนที่มีอยู่ (Analyze the Utility of Your Existing
Lessons) ครูควรพิจารณาว่า นักเรียนได้เรียนรู้อะไรจากกิจกรรมและจะประยุกต์สิ่งเหล่านั้นไปสู่
ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างไร

ขั้นที่ 3 วางลำดับกิจกรรม (Plan a Sequence of Activities) เริ่มต้นด้วยการสังเกตปรากฏการณ์และสนทนา อภิปรายกับนักเรียนเพื่อสำรวจแนวคิดและตั้งคำถาม กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 4 วางแผนการตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน (Make a Plan for How You will Know Students have made Sense of the Phenomenon) โดยให้นักเรียนเขียนคำอธิบาย ออกแบบสไลด์นำเสนอ สรุปรูปของโปสเตอร์ นำเสนอปากเปล่าหรือแสดงออกในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เพื่อสะท้อนว่าพวกเขามีความคิดรวบยอดและสามารถประยุกต์ใช้สิ่งที่ได้เรียนรู้ได้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ตามแนวคิด Taneli Nordberg and Ilkka Ahola-Luttila (2019) ได้แก่

ขั้นที่ 1 เลือกปรากฏการณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบ Phenomenon-based Learning ซึ่งต้องมีลักษณะเป็นปรากฏการณ์ที่ใกล้ตัวนักเรียน หรือมีความสำคัญต่อชีวิตของนักเรียน โดยอาจเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นไปแล้ว กำลังเกิดขึ้นหรือกำลังจะเกิดขึ้นก็ได้ ซึ่งปรากฏการณ์นี้ต้องมีความสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตร

ขั้นที่ 2 ใช้กระบวนการ PEE ในการจัดการเรียนรู้ปรากฏการณ์ที่เลือก โดยแต่ละขั้นตอนของกระบวนการ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 P (Planning) คือ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีการวางแผนร่วมกันระหว่างครูผู้สอนในแต่ละวิชา เริ่มต้นจากการคัดเลือกเนื้อหาจากมาตรฐานและตัวชี้วัดที่สามารถจัดการเรียนรู้ร่วมกันได้ แล้วร่วมกันออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อธรรมชาติวิชานั้น ตัวอย่างเช่น วิชาสังคมศึกษาและวิทยาศาสตร์ที่ร่วมการจัดการเรียนรู้เรียนฟิสิกส์นิวเคลียร์ โดยยกประวัติศาสตร์ช่วงสงครามโลกครั้งที่สองมาจัดการเรียนรู้ร่วมกับการค้นพบองค์ประกอบของอะตอม จนถึงการนำเอาความรู้ที่ได้ไปใช้พัฒนาระเบิดปรมาณู

2.2 E (Execution) คือ การดำเนินการจัดการเรียนรู้ จะมุ่งเน้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการค้นคว้าอย่างหลากหลาย ออกแบบการประเมินเชิงปฏิบัติในการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง อภิปรายโต้เถียงเชิงวิชาการ เพื่อพัฒนาความรู้ของตนเอง โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งให้แรงเสริมทางบวกแก่นักเรียนให้เกิดความมุ่งมั่นตั้งใจและกล้าที่แสดงความเป็นตัวตนของตนเอง

2.3 E (Evaluation) คือ การประเมิน เป็นการประเมินระหว่างเรียนที่สะท้อนให้เห็นพัฒนาการของนักเรียน โดยมีลักษณะการประเมินที่หลากหลาย เช่น การประเมินโดยครู เพื่อน ผู้ปกครองและผู้เรียนประเมินตนเอง จุดมุ่งหมายของการประเมินที่ไม่ใช่มุ่งเน้นเกรดหรือผลการเรียน แต่มุ่งเน้นให้นักเรียนพัฒนาตัวเองยิ่งขึ้น โดยที่ทุกคนสามารถพัฒนางานของตนเองในกรอบที่กำหนด

ซึ่งการประเมินอาจกำหนดคะแนนให้อยู่ในรายวิชาใดรายวิชาหนึ่ง แต่มีการประเมินร่วมกันของครูมากกว่าหนึ่งคนหรือกำหนดให้อยู่ในรายวิชาทั้งสองวิชาก็ได้ ตามความเหมาะสม

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ตามแนวคิดของ Islakiyah, Sutopo and Yulianti (2018) ได้แก่

ขั้นที่ 1 สังเกตปรากฏการณ์ (Observe the phenomenon) ครูนำเสนอปรากฏการณ์เพื่อช่วยนักเรียนในการสร้างคำอธิบาย

ขั้นที่ 2 เขียนคำอธิบายเบื้องต้น (Compose an initial explanation) นักเรียนพัฒนาคำอธิบายเบื้องต้นเกี่ยวกับกระบวนการและสาเหตุของปรากฏการณ์

ขั้นที่ 3 ตรวจสอบ (Investigation) นักเรียนทำการสืบเสาะหาคำตอบเป็นกลุ่ม เพื่อระบุกระบวนการที่เกิดขึ้นและสาเหตุความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์

ขั้นที่ 4 รวบรวมคำอธิบายสุดท้าย (Compile the final explanation) นักเรียนในกลุ่มประเมินคำอธิบายเบื้องต้นและสร้างคำอธิบายสุดท้ายของปรากฏการณ์

ขั้นที่ 5 ให้เหตุผล (Giving reasons) บทสนทนาโต้ตอบระหว่างนักเรียนและนักเรียนเกี่ยวกับคำอธิบายที่สร้าง

เมื่อนำข้อมูลมาสังเคราะห์ ทำให้ผลการสังเคราะห์ของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 นำเสนอปรากฏการณ์ ขั้นที่ 2 สสำรวจปรากฏการณ์ ขั้นที่ 3 อภิปรายปรากฏการณ์ ขั้นที่ 4 ประเมินและปรับปรุงแนวคิด และขั้นที่ 5 สรุปแนวคิด โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 นำเสนอปรากฏการณ์ เป็นขั้นนำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้ปรากฏการณ์ใกล้ตัวที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาหรือตัวชี้วัดตามหลักสูตร ปรากฏการณ์ที่นำมาเสนอควรมีความหลากหลาย อาจเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดจากความสนใจของนักเรียนหรือเกิดจากการนำเสนอของครู เมื่อนำรายละเอียดดังกล่าวมาเทียบเคียงกับ 6 ขั้นตอนที่ได้จากการวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 รูปแบบ ปรากฏว่าสอดคล้องกับขั้นที่ 1 คือขั้นสร้างความสนใจ และเมื่อนำมาเทียบเคียงกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานของงานวิจัยทั้ง 3 เรื่อง ปรากฏว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ Daehler and Folsom (2016) ในขั้นที่ 1 การเลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ และขั้นที่ 2 การวิเคราะห์คุณค่าของบทเรียนที่มีอยู่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Taneli Nordberg and Ahola-Luttilla (2019) ในขั้นที่ 1 การเลือกปรากฏการณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน และสุดท้ายสอดคล้องกับงานวิจัยของ Islakiyah, Sutopo and Yulianti (2018) ในขั้นที่ 1 การสังเกตปรากฏการณ์ เช่นกัน

ขั้นที่ 2 สสำรวจปรากฏการณ์ เป็นการสำรวจแนวคิดที่เกี่ยวข้องผ่านการสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นในปรากฏการณ์ และดำเนินการค้นคว้าหาข้อมูลจากกิจกรรมที่นำมาสนับสนุนให้เกิดความ

เข้าใจในปรากฏการณ์มากขึ้น อาจทำได้หลายวิธี เช่น ใบกิจกรรม การศึกษาเอกสารอ้างอิงหรือจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลอย่างเพียงพอที่จะใช้ในขั้นต่อไป เมื่อนำรายละเอียดดังกล่าวมาเทียบเคียงกับ 6 ขั้นตอนที่ได้จากการวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 รูปแบบ ปรากฏว่าสอดคล้องกับขั้นที่ 2-3 คือ ขั้นกำหนดแนวทางที่เป็นไปได้ (วางแผน สืบหา) และขั้นค้นคว้าข้อมูล และเมื่อนำมาเทียบเคียงกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานของงานวิจัยทั้ง 3 ปรากฏว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ Daehler and Folsom (2016) ในขั้นที่ 3 การวางลำดับกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Taneli Nordberg and Ahola-Luttila (2019) ในขั้นที่ 2.2 การดำเนินการจัดการเรียนรู้ และสุดท้ายสอดคล้องกับงานวิจัยของ Islakiyah, Sutopo and Yulianti (2018) ในขั้นที่ 2 การเขียนคำอธิบายเบื้องต้น และขั้นที่ 3 การตรวจสอบ

ขั้นที่ 3 อภิปรายปรากฏการณ์ นำข้อค้นพบเกี่ยวกับปรากฏการณ์มาเสนอผ่านวิธีการต่าง ๆ พร้อมทั้งอภิปรายข้อมูล เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างตัวนักเรียนและครู โดยต้องเคารพความเห็นที่แตกต่างกัน เมื่อนำรายละเอียดดังกล่าวมาเทียบเคียงกับ 6 ขั้นตอนที่ได้จากการวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 รูปแบบ ปรากฏว่าสอดคล้องกับขั้นที่ 4-5 คือ ขั้นอธิบายและสรุปผล และขั้นขยายความรู้ และเมื่อนำมาเทียบเคียงกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานของงานวิจัยทั้ง 3 ปรากฏว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ Daehler and Folsom (2016) ในขั้นที่ 3 การวางลำดับกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Taneli Nordberg and Ahola-Luttila (2019) ในขั้นที่ 2.2 การดำเนินการจัดการเรียนรู้ และสุดท้ายสอดคล้องกับงานวิจัยของ Islakiyah, Sutopo and Yulianti (2018) ในขั้นที่ 4 การรวบรวมคำอธิบายสุดท้าย และขั้นที่ 5 การให้เหตุผล

ขั้นที่ 4 ประเมินและปรับปรุงแนวคิด ประเมินแนวคิดจากการอภิปราย หากแนวคิดไม่ถูกต้อง จะต้องได้รับการปรับปรุง เพื่อได้แนวคิดที่ถูกต้อง จากนั้นต่อยอดปรากฏการณ์อื่น ๆ ที่แตกต่างกัน ผ่านการแสดงบทบาทสมมติ หรือแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวคิดที่ถูกต้องและชัดเจนขึ้น เมื่อนำรายละเอียดดังกล่าวมาเทียบเคียงกับ 6 ขั้นตอนที่ได้จากการวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 รูปแบบ ปรากฏว่าสอดคล้องกับขั้นที่ 6 คือ ขั้นประเมินผล และเมื่อนำมาเทียบเคียงกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานของงานวิจัยทั้ง 3 ปรากฏว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ Daehler and Folsom (2016) ในขั้นที่ 4 การวางแผนการตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Taneli Nordberg and Ahola-Luttila (2019) ในขั้นที่ 2.3 การประเมิน และสุดท้ายสอดคล้องกับงานวิจัยของ Islakiyah, Sutopo and Yulianti (2018) ในขั้นที่ 4 การรวบรวมคำอธิบายสุดท้าย และขั้นที่ 5 การให้เหตุผล

ขั้นที่ 5 สรุปแนวคิด นำแนวคิดที่ได้จากการปรับปรุงมาสรุปและนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบต่างๆ เช่น บรรยายสรุป สร้างแผนผังความคิด หรือจะอยู่ในรูปแบบใดก็ได้ที่สะท้อนความเข้าใจในแนวคิดได้ถูกต้องและครบถ้วน เมื่อนำรายละเอียดดังกล่าวมาเทียบเคียงกับ 6 ขั้นตอนที่ได้

จากการวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 รูปแบบ ปรากฏว่าสอดคล้องกับชั้นที่ 6 คือ ชั้นประเมินผล และเมื่อนำมาเทียบเคียงกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานของงานวิจัยทั้ง 3 ปรากฏว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ Daehler and Folsom (2016) ในชั้นที่ 4 การวางแผนการตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Taneli Nordberg and Ahola-Luttilla (2019) ในชั้นที่ 2.3 การประเมิน และสุดท้ายสอดคล้องกับงานวิจัยของ Islakiyah, Sutopo and Yulianti (2018) ในชั้นที่ 4 การรวบรวมคำอธิบายสุดท้าย และชั้นที่ 5 การให้เหตุผล

3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้มีการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรต้นที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องใน 4 ประเด็นหลัก คือ ตัวแปรตาม กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา และผลการวิจัย ซึ่งสามารถสรุปได้ตามประเด็นต่างๆดังนี้

ตัวแปรต้น

การศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ถูกกล่าวถึงอย่างแพร่หลาย ผู้วิจัยให้ความสนใจในเรื่องของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานผ่านการศึกษางานวิจัยหลากหลายฉบับ สามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสามารถส่งเสริมทักษะด้านต่าง ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (พงศธร มหาวิทยาลัย, 2560) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อสร้างมุมมองแบบองค์รวมและการเข้าถึงโลกแห่งความจริง (อรพรรณ บุตรกัตัญญ, 2561) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน (อนุเบศ ทศนิยม และสุมาลี ชูกำแพง, 2563) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (ชลาธิป สมานิติ, 2563) เป็นต้น จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน สามารถสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาดังกล่าวสามารถส่งเสริมตัวแปรตามและทักษะด้านต่าง ๆ อีกมากมาย

กลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างของผู้วิจัยมากที่สุด แต่เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ ทำให้งานวิจัยมีไม่มากนัก จึงทำให้ไม่สามารถที่จะศึกษางานวิจัยที่มีกลุ่มตัวอย่างใกล้เคียงได้ ซึ่งงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเป็นงานวิจัยที่ทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลาย เช่น กลุ่มตัวอย่างในระดับประถมศึกษา (พงศธร มหาวิจิตร, 2560) กลุ่มตัวอย่างในระดับมัธยมศึกษา (อนุเบศ ทศนิยม และสุมาลี ชุกำแพง, 2563) และงานวิจัยที่มีกลุ่มตัวอย่างในระดับบัณฑิตศึกษา (อรพรรณ บุตรกัตถัญญ, 2561; ชลาธิป สมานิติ, 2563) เป็นต้น การศึกษากลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายจะสามารถทำให้ผู้วิจัยเห็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนว่าในระดับใดควรมีขั้นตอนใดเพิ่มมาบ้าง ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์ความเหมาะสมในการกำหนดขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ใช้แผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้และแบบวัดทักษะด้านต่าง ๆ (พงศธร มหาวิจิตร, 2562; ชลาธิป สมานิติ, 2563; อนุเบศ ทศนิยม และสุมาลี ชุกำแพง, 2563) แบบสอบถาม (พงศธร มหาวิจิตร, 2562; ชลาธิป สมานิติ, 2563) และเครื่องมืออื่น ๆ เช่น แบบประเมินและสื่อบทเรียน (ชลาธิป สมานิติ, 2563) การศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จะสามารถทำให้ผู้วิจัยเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยอย่างเหมาะสมมากที่สุด

ผลการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่า ผลการวิจัยส่วนใหญ่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดขึ้น คือสามารถที่จะส่งเสริมความรู้และทักษะด้านต่าง ๆ ผ่านขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการสังเคราะห์ของแต่ละงานวิจัยที่เหมาะสมกับระดับชั้นต่าง ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ทำให้นิสิตมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในระดับดีมาก (พงศธร มหาวิจิตร, 2562) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ทำให้เข้าใจและมีมุมมองแบบองค์รวมในโลกแห่งความเป็นจริง (อรพรรณ บุตรกัตถัญญ, 2561) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน สามารถพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ได้ (อนุเบศ ทศนิยม และสุมาลี ชุกำแพง, 2563) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ทำให้นิสิตมีความรู้ในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ (ชลาธิป สมานิติ, 2563) เป็นต้น ซึ่งผลการวิจัยเหล่านี้สามารถเป็นตัวบ่งชี้ได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานจะสามารถส่งเสริมทักษะ และความรู้ด้านต่าง ๆ ได้มากกว่าการสอนแบบปกติ ซึ่งเน้นให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน

เป็นหลัก ทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างความเข้าใจเนื้อหาและนำไปใช้ประโยชน์กับตนเองผ่านกิจกรรมที่ผู้สอนจัดขึ้น

4. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับหลักการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในลักษณะการศึกษากลุ่มเดียววัดหลายครั้งแบบอนุกรมเวลา (One Group Time-series Design) โดยเลือกสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ตามมาตรฐาน ส 2.1 เกี่ยวข้องกับการเข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข ตามตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 8 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

และหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.3	1. อธิบายความแตกต่างของการกระทำความผิด	<ul style="list-style-type: none"> ● ลักษณะการกระทำความผิดทางอาญาและโทษ ● ลักษณะการกระทำความผิดทางแพ่งและโทษ
ม.3	ระหว่างคดีอาญาและคดีแพ่ง	<ul style="list-style-type: none"> ● ตัวอย่างการกระทำความผิดทางอาญา เช่น ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ● ตัวอย่างการกระทำความผิดทางแพ่ง เช่น การทำผิดสัญญา การทำละเมิด
	3. อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และเลือกรับวัฒนธรรมสากลที่เหมาะสม	<ul style="list-style-type: none"> ● ความสำคัญของวัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมสากล ● การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาไทยที่เหมาะสม ● การเลือกรับวัฒนธรรมสากลที่เหมาะสม

ตารางที่ 8 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

และหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	● สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	4. วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในประเทศและเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง	<ul style="list-style-type: none"> ● ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง เช่น การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ความเชื่อ ● สาเหตุปัญหาทางสังคม เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหายาเสพติด ปัญหาการทุจริต ปัญหาอาชญากรรม ฯลฯ ● แนวทางความร่วมมือในการลดความขัดแย้งและการสร้างความสมานฉันท์

จากตารางที่ 8 สรุปได้ว่า ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตัวชี้วัด ส.2.1 ม.3/1, ม.3/3 และ ม.3/4 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) แต่เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบสหศาสตร์/สหวิทยาการที่ใช้ประเด็นหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ในโลกของความเป็นจริงเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ ดังนั้นในระหว่างจัดการเรียนรู้ นักเรียนสามารถใช้ความคิดรวบยอดของศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาสอดแทรกในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน อาทิเช่น แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 กฎหมายอาญา มีรายละเอียดที่สามารถบูรณาการความรู้หรือศาสตร์ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ตารางที่ 9 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานและเนื้อหาที่สามารถบูรณาการได้
ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง กฎหมายอาญา

ขั้นตอน ที่	ขั้นตอนการจัดการ เรียนรู้โดยใช้ ปรากฏการณ์เป็นฐาน	เนื้อหาที่สามารถบูรณาการ
1.	นำเสนอปรากฏการณ์	นักเรียนสังเกตภาพแล้วสามารถเชื่อมโยงกับมาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของ พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มี ศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ ร่วมกันอย่างสันติสุขของรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรมได้ หรือตามมาตรฐาน ว 1.3 เข้าใจกระบวนการ และความสำคัญของการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม สาร พันธุกรรม การเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรมที่มีผลต่อสิ่งมีชีวิต ความหลากหลายทางชีวภาพและวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต รวมทั้งนำความรู้ไปใช้ประโยชน์
2.	สำรวจปรากฏการณ์	นักเรียนสามารถนำวิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอนมา ใช้ได้ในการค้นคว้าข้อมูลหรือมาใช้ในกระบวนการกลุ่มได้ ตาม มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและ ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบของรายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หรือมาตรฐาน ค 2.1 เข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวัด วัดและคาดคะเนขนาดของสิ่งที่ ต้องการวัดและนำไปใช้
3.	อภิปรายปรากฏการณ์	นักเรียนสามารถนำวิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอนมา ใช้ได้ในการค้นคว้าข้อมูลหรือมาใช้ในกระบวนการกลุ่มได้ ตาม มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและ ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆอย่างเป็นระบบของรายวิชาสังคม ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมได้ หรือตามมาตรฐาน ค 2.1 เข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวัด วัดและคาดคะเนขนาดของสิ่งที่ ต้องการวัดและนำไปใช้

ตารางที่ 9 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานและเนื้อหาที่สามารถบูรณาการได้
ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง กฎหมายอาญา (ต่อ)

ขั้นตอน ที่	ขั้นตอนการจัดการ เรียนรู้โดยใช้ ปรากฏการณ์เป็นฐาน	เนื้อหาที่สามารถบูรณาการ
4.	ประเมินและปรับปรุง แนวคิด	นักเรียนสามารถต่อยอดเนื้อหา เพื่อทำความเข้าใจใน ตาม มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและ ศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมากขึ้น หรือตามมาตรฐาน ท 3.1 สามารถ เลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์
5.	สรุปแนวคิด	นักเรียนสามารถนำเสนอผลงานผ่านกระบวนการหรือวิธีการ ตามสาระที่ 4 เทคโนโลยี มาตรฐาน ว 4.1 เข้าใจแนวคิดหลัก ของเทคโนโลยีเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว ใช้ความรู้และทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และศาสตร์อื่น ๆ เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางาน อย่างมีความคิดสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการออกแบบเชิง วิศวกรรม เลือกใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึง ผลกระทบต่อชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม

ซึ่งในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผู้วิจัยได้มีการ
กำหนดบทบาทหน้าที่ของครูและนักเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดและหลักการของการจัดการ
เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 10 บทบาทครูและนักเรียนในแต่ละขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ขั้นตอนที่	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน
1. นำเสนอปรากฏการณ์	<ul style="list-style-type: none"> - ครูสร้างและกระตุ้นความสนใจของนักเรียนด้วยการซักถามความรู้หรือเหตุการณ์รอบตัวเพื่อตรวจสอบความรู้เดิมของนักเรียน - ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนเสนอปรากฏการณ์ใกล้ตัวที่ตนสนใจเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะเรียน - ครูนำเสนอปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ กรณีที่นักเรียนไม่เสนอปรากฏการณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนให้ความสนใจต่อการซักถามของครูและให้ความร่วมมือ - นักเรียนเสนอปรากฏการณ์ที่ตนสนใจและมีความเกี่ยวข้องข้อกับเนื้อหาที่จะเรียน - นักเรียนให้ความสนใจต่อปรากฏการณ์ที่ถูกนำเสนอ
2. สำรวจปรากฏการณ์	<ul style="list-style-type: none"> - ครูกระตุ้นให้นักเรียนพร้อมที่จะดำเนินกิจกรรม - ครูเตรียมกิจกรรมที่สอดคล้องกับปรากฏการณ์ที่ถูกนำเสนอ - ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะทำกิจกรรม - ครูให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนแบ่งกลุ่มและร่วมกันสังเกตปรากฏการณ์เพื่อพร้อมที่จะลงมือทำกิจกรรมที่ครูเตรียมไว้ - นักเรียนคิดอย่างอิสระค้นหาข้อมูลอย่างอิสระในเรื่องที่กำลังศึกษา - นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อทดสอบสมมติฐาน
3. อภิปรายปรากฏการณ์	<ul style="list-style-type: none"> - ครูกระตุ้นให้นักเรียนกล้าแสดงออกในการนำเสนอ - ครูกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายข้อมูลต่าง ๆ - ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะทำการนำเสนอและอภิปราย - ครูให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนออกแบบวิธีการนำเสนออย่างอิสระ - นักเรียนรับฟังและพิจารณาการนำเสนอข้อมูล - นักเรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข้อมูล

ตารางที่ 10 บทบาทครูและนักเรียนในแต่ละขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
(ต่อ)

ขั้นตอนที่	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน
4. ประเมินและปรับปรุงแนวคิด	<ul style="list-style-type: none"> - ครูประเมินความรู้ของนักเรียนจากที่ออกมานำเสนอ - ครูซักถามนักเรียนเพื่อตรวจสอบความรู้ของนักเรียน - ครูปรับปรุงแนวคิดหรือคำตอบของนักเรียน หากยังมีการผิดพลาดของคำตอบ - ครูใช้กิจกรรมอื่น ๆ เพื่อขยายความรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนประเมินตนเองว่ามีความรู้มากน้อยเพียงใด - นักเรียนให้ความสนใจต่อคำถามที่ครูซักถาม - นักเรียนให้ความสนใจต่อกิจกรรมที่ครูกระตุ้นให้นักเรียนขยายความรู้ - นักเรียนประยุกต์สิ่งที่เรียนไม่ว่าจะเป็นนิยามหรือข้อมูลอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เพื่อขยายความรู้ต่อไป
5. สรุปแนวคิด	<ul style="list-style-type: none"> - ครูกระตุ้นให้นักเรียนกล้าสรุปแนวความคิดรวบยอดจากที่ได้รับ การปรับปรุง - ครูกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนใช้ข้อมูลที่ได้มาสรุปเป็นแนวความคิดรวบยอด - นักเรียนให้ความสนใจต่อการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม เพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนครั้งต่อไป

จากนั้นใช้แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองและแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยทำการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) ระหว่างผู้เชี่ยวชาญด้านสมรรถนะและผู้เชี่ยวชาญด้านความเป็นพลเมือง เพื่อทำการตรวจสอบแบบบันทึกการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

1. พลเมืองรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนถึงความเข้าใจในภาระหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัว สถานศึกษาและต่อเพื่อน โดยปฏิบัติตนให้มีวินัย เคารพเชื่อฟัง สนใจบทเรียน ยึดมั่นต่อกฎเกณฑ์หรือข้อตกลง ช่วยเหลือเพื่อนตามความเหมาะสมด้วยความเต็มใจ กล้าตัดสินใจและร่วมมือกันแก้ปัญหาสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว สถานศึกษาและสังคม

2. พลเมืองเคารพสิทธิ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนถึงความสามารถในการนิยาม และยกตัวอย่างสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตนอย่างรับผิดชอบ เป็นผู้ที่เคารพสิทธิของผู้อื่นตลอดจนยอมรับหรือเคารพในความแตกต่าง กล้าตัดสินใจตั้งคำถามอย่างสร้างสรรค์หากมีการละเมิดสิทธิเกิดขึ้น เพื่อสามารถทำความเข้าใจและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุข

3. พลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนถึงความสามารถในการวิเคราะห์เหตุการณ์หรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบตามหลักฐานอ้างอิง เพื่อหาข้อสรุปที่น่าเป็นไปได้ ปฏิบัติตนเป็นผู้ติดตามข้อมูลข่าวสารของสังคม รู้จักประเมินข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ มีการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารผ่านกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนแสดงคุณค่าหรือประโยชน์ของการติดตามข้อมูลข่าวสาร

4. พลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนถึงความสามารถในการนิยามวัฒนธรรม ยกตัวอย่างวัฒนธรรม เลือกรับวัฒนธรรมสากล เห็นคุณค่าของการอนุรักษ์วัฒนธรรม มีความเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ สามารถนำวัฒนธรรมมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันและรู้จักเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณีอย่างเต็มใจ

จากนั้นทำการประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนทั้ง 4 ด้าน ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์จากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3 รูปแบบตามแนวคิดของพงศธร มหาวิจิตร (2560) ได้แก่ การเรียนรู้แบบสืบเสาะความรู้ (Inquiry Learning) การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based) และการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project Learning) และนำมาสังเคราะห์กับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จำนวน 3 เรื่อง (Daehler & Folsom, 2016; Taneli Nordberg & Ahola-Luttila, 2019; Islakiyah, Sutopo & Yulianti, 2018) จนได้มาเป็น 5 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 นำเสนอปรากฏการณ์ นำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้ปรากฏการณ์ใกล้ตัวที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาหรือตัวชี้วัดตามหลักสูตร ปรากฏการณ์ที่นำมาเสนอควรมีความหลากหลาย อาจเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดจากความสนใจของนักเรียนหรือเกิดจากการนำเสนอของครู

ขั้นที่ 2 สืบเสาะปรากฏการณ์ เป็นการสืบเสาะแนวคิดที่เกี่ยวข้องผ่านการสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นในปรากฏการณ์ และดำเนินการค้นคว้าหาข้อมูลจากกิจกรรมที่นำมาสนับสนุนให้เกิดความเข้าใจในปรากฏการณ์มากขึ้น อาจทำได้หลายวิธี เช่น ใบกิจกรรม การศึกษาเอกสารอ้างอิงหรือจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลอย่างเพียงพอที่จะใช้ในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 3 อภิปรายปรากฏการณ์ นำข้อค้นพบเกี่ยวกับปรากฏการณ์มาเสนอผ่านวิธีการต่าง ๆ พร้อมทั้งอภิปรายข้อมูล เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างตัวนักเรียนและครู โดยต้องเคารพความเห็นที่แตกต่าง

ขั้นที่ 4 ประเมินและปรับปรุงแนวคิด ประเมินแนวคิดจากการอภิปราย หากแนวคิดไม่ถูกต้อง จะต้องได้รับการปรับปรุง เพื่อได้แนวคิดที่ถูกต้อง จากนั้นต่อยอดปรากฏการณ์อื่น ๆ ที่แตกต่างกัน ผ่านการแสดงบทบาทสมมติ หรือแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวคิดที่ถูกต้องและชัดเจนขึ้น

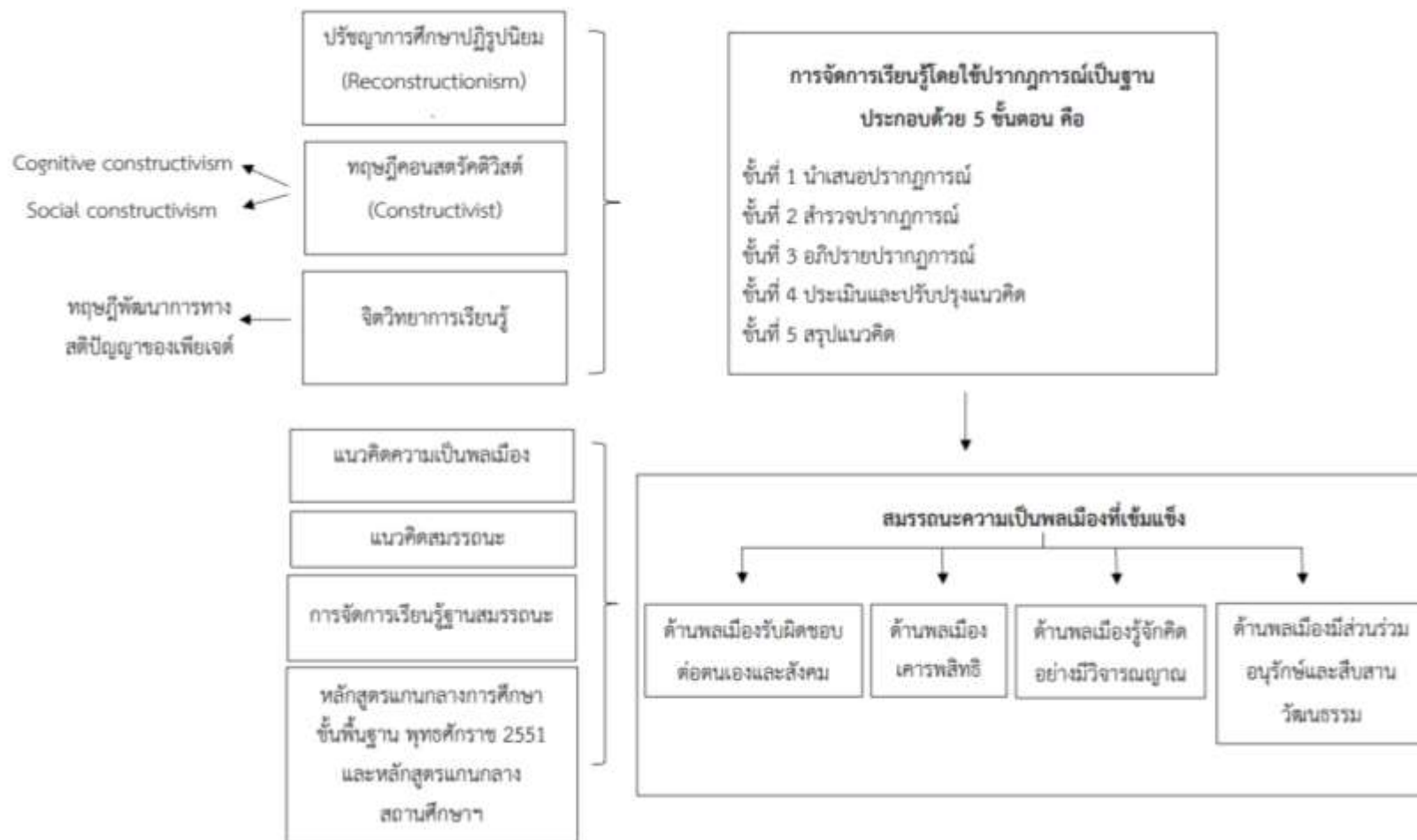
ขั้นที่ 5 สรุปแนวคิด นำแนวคิดที่ได้จากการปรับปรุงมาสรุปและนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บรรยายสรุป สร้างแผนผังความคิด หรือจะอยู่ในรูปแบบใดก็ได้ที่สะท้อนความเข้าใจในแนวคิดได้ถูกต้องและครบถ้วน

ในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน นักเรียนสามารถเกิดสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งได้ตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล อาทิเช่น จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 กฎหมายอาญา นักเรียนสามารถเกิดสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 11 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งที่สามารถเกิดขึ้นได้ในแต่ละขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ขั้นที่	ขั้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง			
		พลเมืองรับผิดชอบตนเองและสังคม	พลเมืองเคารพสิทธิ	พลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ	พลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม
1.	ขั้นนำเสนอปรากฏการณ์		✓	✓	
2.	ขั้นสำรวจปรากฏการณ์	✓	✓	✓	
3.	ขั้นอภิปรายปรากฏการณ์	✓	✓	✓	✓
4.	ขั้นประเมินและปรับปรุงแนวคิด	✓	✓	✓	
5.	ขั้นสรุปแนวคิด	✓	✓	✓	
	รวม	4	5	5	1

จากตารางที่ 11 สามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบแต่ละด้านของสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งสามารถเกิดขึ้นได้กับนักเรียน เมื่อนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ซึ่งองค์ประกอบทุกด้านจะปรากฏในทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน แต่อาจจะมีบางขั้นตอนที่มีองค์ประกอบที่เด่นชัดมากที่สุดเพียงด้านเดียว

ภาพประกอบที่ 2 กรอบแนวคิดทฤษฎีในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. แบบแผนการวิจัย
2. กลุ่มเป้าหมาย
3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการศึกษากลุ่มเดียววัดหลายครั้งแบบอนุกรมเวลา (One Group Time-series Design) (Campbell & Stanley, 1969) ซึ่งเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated Measurement ANOVA) ใช้สถิติ F-test

ตารางที่ 12 แบบแผนการวิจัย

กลุ่ม	เวลา (สัปดาห์ที่)				
	1	2-3	4	5-6	7
กลุ่มเป้าหมาย	O_{pre}	X	O_1	X	O_{post}

X = การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-Based Learning)

O_{pre} = การประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งก่อนการจัดการเรียนรู้

O_1 = การประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งระหว่างการจัดการเรียนรู้

O_{post} = การประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งหลังการจัดการเรียนรู้

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) อำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี จำนวน 1 ห้อง นักเรียน 38 คน เนื่องจากนักเรียนมีผลการทดสอบวัดความรู้ทางวิชาการ (สอบเข้าศึกษาต่อ) ในระดับปานกลาง และจากที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนในระดับชั้นและโรงเรียนดังกล่าวในเทอมที่ผ่านมา ปรากฏว่า นักเรียนมีผลการประเมินสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิด การสื่อสาร การใช้ทักษะชีวิต อยู่ในระดับผ่านถึงระดับดี ซึ่งยังถือว่านักเรียนสามารถที่จะพัฒนาตนเองให้ถึงระดับดีเยี่ยมได้ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ที่ฝึกทักษะและประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง ถือว่ามีความหมายและมีคุณค่าในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มุ่งเสริมเจตคติ สร้างจิตสำนึกในการปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมต่อไป ซึ่งนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและพัฒนาตนเอง เพื่อเตรียมพร้อมในการศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) เป็นโรงเรียนที่กำหนดใช้หลักสูตรแกนกลางสถานศึกษา อ้างอิงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งนโยบายหลักของโรงเรียนคือ การสนองนโยบายของคณะศึกษาศาสตร์ ในด้านการผลิตครูระดับปริญญาตรี ใช้โรงเรียนเป็นฐานการพัฒนาวิชาชีพศึกษาศาสตร์ เป็นที่ทดลองวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ทดลองการจัดการหลักสูตร การวิจัยทางการศึกษาและพฤติกรรมการณ์การเรียนการสอน ซึ่งโรงเรียนได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกปี 2555 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในระดับดีมากทุกมาตรฐาน นักเรียนที่เข้ามาศึกษาต่อในโรงเรียนผ่านการทดสอบวัดความรู้ทางวิชาการ เพื่อคัดเลือกนักเรียนที่มีศักยภาพและความพร้อมมากที่สุด ทางโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและพัฒนาตนเอง เพื่อการเตรียมตัวศึกษาต่อในแผนการเรียนที่ตนสนใจต่อไป ในปีการศึกษา 2563 ที่ผ่านมา ทางโรงเรียนได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมในการจัดทำร่างหลักสูตรใหม่คือ หลักสูตรเสริมสมรรถนะ 6 กลุ่มวิชาชีพ ที่มุ่งเน้นพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ และทักษะในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และพัฒนาให้เกิดสมรรถนะติดตัวแก่นักเรียนต่อไป (คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2564)

3. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการขั้นตอนการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน เป็นการวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน

การดำเนินการ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดความเป็นพลเมือง แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) และหลักสูตรฐานสมรรถนะ พุทธศักราช 2563

2. สังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนจากแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาร่างเป็นแบบบันทึกการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน

3. นำร่างแบบบันทึกการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน มาเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและรับฟังข้อเสนอแนะในส่วนที่บกพร่อง เพื่อแก้ไขต่อไป

4. ปรับปรุงแก้ไขร่างแบบบันทึกการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน

5. นำร่างแบบบันทึกการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนที่ได้ปรับปรุงแก้ไขมาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา จำนวน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 ท่าน โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) จากสูตร (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์และอัจจา ชำนิประศาสน์, 2547) ประเด็นดังต่อไปนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	Σ	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	R	แทน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อคำถามแต่ละข้อ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผลการคำนวณหาค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6-1.0 ซึ่งถือว่านำไปใช้ได้

6. นำคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข

7. นำร่างแบบบันทึกการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนที่ผ่านการแก้ไขแล้ว ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง แล้วนำไปปรับปรุงตามคำแนะนำ

การวิเคราะห์ผล

1. ข้อมูลผลของร่างแบบบันทึกการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน มีการวิเคราะห์ข้อมูลค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยกำหนดค่าการแปลผลจากข้อมูลมาเป็นคะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่ามีความสอดคล้อง

ให้คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้อง

ให้คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าไม่มีความสอดคล้อง

2. ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตีความวิเคราะห์สรุปแบบอุปนัย (Analytic Inductive) (สุภางค์ จันทวานิช, 2554) ด้วยการนำข้อมูลมาทำการจัดระเบียบข้อมูลตีความและให้ความหมายด้วยการนำข้อความสำคัญมาจัดหมวดหมู่ เพื่อให้ได้องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อออกแบบและพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ที่ช่วยส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การออกแบบและพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่ช่วยส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน เป็นการวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ที่ช่วยส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน

การดำเนินการ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อนำมาออกแบบขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
2. สังเคราะห์ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน แล้วนำมาร่างเป็นแบบบันทึกตารางการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
3. นำร่างแบบบันทึกตารางการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมาเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ และรับฟังข้อเสนอแนะในส่วนที่บกพร่อง เพื่อแก้ไขต่อไป
4. ปรับปรุงแก้ไขร่างแบบบันทึกตารางการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
5. นำร่างแบบบันทึกตารางการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่ได้ปรับปรุงแก้ไขมาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา จำนวน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 1 ท่าน (มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน) โดยทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group)
6. นำคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข
7. นำร่างแบบบันทึกตารางการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่ผ่านการแก้ไขแล้ว ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง แล้วนำไปปรับปรุงตามคำแนะนำ เพื่อพัฒนาขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน แล้วนำไปสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป

การวิเคราะห์ผล

ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตีความวิเคราะห์สรุปแบบอุปนัย (Analytic Inductive) (สุภางค์ จันทวานิช, 2554) ด้วยการนำข้อมูลมาทำการจัดระเบียบข้อมูลตีความและให้ความหมายด้วยการนำข้อความสำคัญมาจัดหมวดหมู่ เพื่อให้ได้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อน ระหว่างและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างแบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน

การศึกษาในขั้นนี้เป็นการนำองค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 มาสร้างแบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน

การดำเนินการ

1. สร้างแบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน โดยนำองค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งทั้ง 4 ด้านที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างแบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นรูบริก (Rubric Scale) 5 ระดับ คือ ระดับ 1 หมายถึง มีพฤติกรรมที่แสดงถึงสมรรถนะในระดับขั้นพื้นฐานหรือเริ่มต้น ระดับ 2 หมายถึง มีพฤติกรรมที่แสดงถึงสมรรถนะในระดับก้าวหน้า ระดับ 3 หมายถึง มีพฤติกรรมที่แสดงถึงสมรรถนะในระดับผู้มีความสามารถ ระดับ 4 หมายถึง มีพฤติกรรมที่แสดงถึงสมรรถนะในระดับผู้ชำนาญการ ระดับ 5 หมายถึง มีพฤติกรรมที่แสดงถึงสมรรถนะในระดับผู้เชี่ยวชาญ อีกทั้งมีข้อคำถามปลายเปิดในส่วนของพฤติกรรมที่แสดงออกเฉพาะของสมรรถนะในแต่ละด้านสำหรับผู้ประเมิน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาตนเอง

2. ตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนโดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา จำนวน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 ท่าน โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งได้ผลการคำนวณหาค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6-1.0 ซึ่งถือว่านำไปใช้ได้

3. นำแบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนไปตรวจสอบหาค่าความเที่ยง (Reliability) กับกลุ่มนำร่อง (Pilot study) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 39 คน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) ซึ่งมีสภาพแวดล้อม พฤติกรรมและความสามารถในการเรียนรู้คล้ายกับกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด จากนั้นนำมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach'

Alpha) โดยแบบประเมินนี้มีค่าความเชื่อมั่น 0.79 จึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ได้ จากสูตร (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์และอัจรา ชำนิประศาสน์, 2547)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum S^2_i}{S^2_i}\right)$$

เมื่อ	α	แทน สัมประสิทธิ์แอลฟา
	K	แทน จำนวนข้อคำถาม
	$\sum S^2_i$	แทน ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	S^2_i	แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

การวิเคราะห์ผล

1. ข้อมูลผลของแบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน มีการวิเคราะห์ข้อมูลค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยกำหนดค่าการแปลผลจากข้อมูลมาเป็นคะแนน ดังนี้

ให้คะแนน	+1	หมายถึง แน่ใจว่ามีความสอดคล้อง
ให้คะแนน	0	หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้อง
ให้คะแนน	-1	หมายถึง แน่ใจว่าไม่มีความสอดคล้อง

2. แบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน มีการตรวจสอบหาค่าความเที่ยง (Reliability) ใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach' Alpha) โดยมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.79

3. ข้อเสนอแนะเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ศึกษาวิเคราะห์สรุปแบบอุปนัย (Analytic Inductive) (สุภางค์ จันทวานิช, 2554) ด้วยการนำข้อมูลมาทำการจัดระเบียบข้อมูล เพื่อให้ได้สาระสำคัญและนำไปปรับปรุงต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

การศึกษาในขั้นนี้เป็นการนำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 มาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน

การดำเนินการ

1. ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตัวชี้วัดชั้นปี ขอบข่ายเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา คู่มือครูและหนังสือเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อนำมาออกแบบและค้นหาปรากฏการณ์ให้สอดคล้องกับเนื้อหารายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2. สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยนำข้อมูลจากข้อที่ 1 และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานทั้ง 5 ขั้นตอนที่ได้จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ดังนี้

ขั้นที่ 1 นำเสนอปรากฏการณ์ นำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้ปรากฏการณ์ใกล้ตัวที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาหรือตัวชี้วัดตามหลักสูตร ปรากฏการณ์ที่นำมาเสนอควรมีความหลากหลาย อาจเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดจากความสนใจของนักเรียนหรือเกิดจากการนำเสนอของครู จากนั้นร่วมแลกเปลี่ยนสิ่งที่ได้สังเกตจากปรากฏการณ์ดังกล่าว

ขั้นที่ 2 สำรวจปรากฏการณ์ เป็นการสำรวจแนวคิดที่เกี่ยวข้องผ่านการสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นในปรากฏการณ์ นำมาตั้งคำถามในสิ่งที่ต้องการศึกษา เพื่อสร้างสรรค์ชิ้นงานหรือกิจกรรมที่เน้นบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในปรากฏการณ์ดังกล่าว ผ่านการศึกษาเอกสารอ้างอิงหรือแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลอย่างเพียงพอที่จะใช้ในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 3 อภิปรายวางแผนและลงมือปฏิบัติ นำข้อค้นพบเกี่ยวกับชิ้นงานหรือกิจกรรมที่ต้องการสร้างสรรค์มาเสนอต่อเพื่อน ๆ และครู อภิปรายข้อมูลระหว่างกัน โดยเคารพความเห็นที่แตกต่าง ตลอดจนลงมือสร้างสรรค์และนำเสนอชิ้นงาน ผ่านการใช้วิธีการหรือเครื่องมือในการลงมือปฏิบัติได้อย่างอิสระ

ขั้นที่ 4 ประเมินและปรับปรุงแนวคิดและวิธีการ ประเมินชิ้นงาน ความรู้ แนวคิด และวิธีการจากการนำเสนอ หากแนวคิดและวิธีการไม่ถูกต้อง จะต้องได้รับการปรับปรุง เพื่อให้เกิดความถูกต้องและสมบูรณ์

ขั้นที่ 5 สรุปแนวคิดและขยายผล นำแนวคิดที่ได้จากการปรับปรุงมาสรุปและนำเสนอผลที่ได้ ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บรรยายสรุป สร้างแผนผังความคิด หรือจะอยู่ในรูปแบบใดก็ได้ ที่สะท้อนความเข้าใจในแนวคิดได้ถูกต้องและครบถ้วน อีกทั้งนำสิ่งที่ได้จากการสร้างสรรค์ชิ้นงานหรือกิจกรรมดังกล่าวไปต่อยอดในศาสตร์หรือปรากฏการณ์อื่น ๆ ต่อไป โดยนำขั้นตอนทั้ง 5 ที่ได้สังเคราะห์แล้วมาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 แผนการจัดการเรียนรู้ แผนละ 6 คาบ คาบละ 50 นาที รวมทั้งสิ้น 12 คาบ

ตารางที่ 13 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานและจำนวนคาบ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	เนื้อหา (Content)	ประเด็น (Theme)	จำนวนคาบ
1	กฎหมายอาญา	-ปรากฏการณ์ชิงทองลพบุรี -ปรากฏการณ์ทะเลาะวิวาทบนโรงพัก	6
2	วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากล	-ปรากฏการณ์ไฮไลต์พีธีเปิดโอลิมปิกเกมส์ Tokyo 2020 -ปรากฏการณ์ FIGHTER in ACTION PRIDE of THAI NATION	6
รวม			12

3. ตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานโดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา จำนวน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 1 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตามรูปแบบที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นและใช้เกณฑ์ประเมินตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) ดังนี้

ให้คะแนน 5 หมายถึง รายการในแต่ละด้านมีความสอดคล้อง/ครอบคลุม/เหมาะสมมากที่สุด

ให้คะแนน 4 หมายถึง รายการในแต่ละด้านมีความสอดคล้อง/ครอบคลุม/เหมาะสมมาก

ให้คะแนน 3 หมายถึง รายการในแต่ละด้านมีความสอดคล้อง/ครอบคลุม/เหมาะสมปานกลาง

ให้คะแนน 2 หมายถึง รายการในแต่ละด้านมีความสอดคล้อง/ครอบคลุม/เหมาะสมน้อย

ให้คะแนน 1 หมายถึง รายการในแต่ละด้านมีความสอดคล้อง/ครอบคลุม/เหมาะสมน้อยที่สุด

เมื่อผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อแปลความหมาย โดยมีค่าดังต่อไปนี้

4.51-5.00 หมายถึง ความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง ความเหมาะสมในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง ความเหมาะสมในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง ความเหมาะสมในระดับน้อย

1.51-1.50 หมายถึง ความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

เมื่อได้ค่ามาแล้ว ปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ($\bar{X} = 4.78 / S.D. = .19$) และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ($\bar{X} = 4.77 / S.D. = .16$)

4. นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานไปทดลองใช้กับกลุ่มนำร่อง (Pilot study) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 39 คน ซึ่งมีสภาพแวดล้อม พฤติกรรมและความสามารถในการเรียนรู้คล้ายกับกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษา ขั้นตอนและเวลาที่ใช้ ซึ่งหลังจากทดลองใช้กับกลุ่มนำร่องปรากฏว่า นักเรียนมีความสนใจในปรากฏการณ์ที่น่าเสนอ และให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ทุกขั้นตอน แต่ครูอาจมีส่วนสำคัญในการกระตุ้น เนื่องจากการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ จึงต้องอาศัยการชี้แนะจากครูเป็นสำคัญ

5. นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานไปปรับปรุงตามสิ่งที่ได้จากการทดลองใช้ เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้ถูกต้องและเหมาะสม

การวิเคราะห์ผล

1. ข้อมูลผลของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ใช้เกณฑ์ประเมินตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) นำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อแปลความหมาย

2. ข้อเสนอแนะเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตีความวิเคราะห์สรุปแบบอุปนัย (Analytic Inductive) (สุภางค์ จันทวานิช, 2554) ด้วยการนำข้อมูลมาทำการจัดระเบียบข้อมูล เพื่อให้ได้สาระสำคัญและนำไปปรับปรุงต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อน ระหว่างและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ผู้วิจัยทำการเปรียบเทียบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อน ระหว่างและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน เป็นแบบรูบริค (Rubric Scale) 5 ระดับ อีกทั้งมีข้อคำถามปลายเปิดในส่วนของพฤติกรรมที่แสดงออกเฉพาะของสมรรถนะในแต่ละด้านสำหรับผู้ประเมินแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาตนเอง

2. แบบบันทึกสะท้อนคิด มีลักษณะปลายเปิดสำหรับให้นักเรียนจดบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นขณะทำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานในแต่ละขั้นตอน เพื่อนำไปประเมินว่ามี

ขั้นตอนที่เหมาะสมและควรแก้ไขอย่างไร นำมาตรวจสอบคุณภาพแบบบันทึกสะท้อนคิดโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลการคำนวณหาค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6-1.0 ซึ่งถือว่าสามารถนำแบบบันทึกสะท้อนคิดไปใช้ได้

การวิเคราะห์ผล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์ข้อมูลค่าดัชนีความสอดคล้อง
2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาจัดระเบียบข้อมูล ให้ความหมายและจัดกลุ่มข้อมูล
3. วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated Measurement ANOVA) โดยใช้สถิติ F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

4. สถิติที่ใช้ในงานวิจัย

4.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มเป้าหมาย

4.1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนในกลุ่ม
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มเป้าหมาย

4.2 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

4.2.1 ใช้การทดสอบสถิติ F-test ซึ่งใช้สูตรดังนี้ (ล้วน สายยศ, 2540)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ (<i>F-Distribution</i>)
	MS_b	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

ภาพประกอบที่ 3 กรอบการดำเนินการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. เพื่อออกแบบและพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ที่ช่วยส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อน ระหว่างและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ และมีการนำเสนอผลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพการสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตอนที่ 2 ผลการออกแบบและพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ที่ช่วยส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.1 ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

2.2 ผลการดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อตรวจสอบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

2.3 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

3.1 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ความหมายสัญลักษณ์ที่ใช้

K	แทน	ความรู้ (knowledge)
S	แทน	ทักษะ (Skill)
A	แทน	ความสามารถ (Ability)
C	แทน	คุณลักษณะ (Other Characteristic)
N	แทน	จำนวน
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
Sig	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติ
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
F	แทน	ค่าสถิติที่พิจารณาใช้ในการแจกแจง F (F-distribution)
df	แทน	ระดับความอิสระ (Degree of freedom)

ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์คุณลักษณะความเป็นพลเมืองจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) หลักสูตรฐานสมรรถนะ พุทธศักราช 2563 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และงานวิจัยของทิพย์พาพร ตันติสุนทร (2554) ปริญา เทวานฤมิตรกุล (2558) วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) Eslin (2000) Westhiemer and Kahne (2004) และ Honskins, B., et al (2006) เป็นต้น จากนั้นนำมาสังเคราะห์กับแนวคิดสมรรถนะ จนได้เป็นองค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม 2) ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ 3) ด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ 4) ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม รวมทั้งสิ้นจำนวน 26 พฤติกรรม และหากนำพฤติกรรมทั้งหมดมาจำแนกตามหลัก “การจำแนก K-S-A-C” จะได้ดังนี้

1. ด้านความรู้ (Knowledge) จำแนกได้ 6 พฤติกรรม ได้แก่ การระบุภาระหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัว ต่อสถานศึกษาและต่อผู้อื่น ให้นิยาม และยกตัวอย่าง

สิทธิและหน้าที่ของตนเอง การวิเคราะห์เหตุการณ์หรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบตามหลักฐานอ้างอิง การประเมินข้อมูลข่าวสารที่ได้รับอย่างมีวิจารณญาณ ให้นิยามความหมายของวัฒนธรรม ยกตัวอย่างวัฒนธรรม และเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่

2. ด้านทักษะ (Skill) จำแนกได้ 6 พฤติกรรม ได้แก่ ปฏิบัติตนให้มีวินัย เคารพเชื่อฟัง ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตนอย่างรับผิดชอบ เคารพสิทธิของผู้อื่นตลอดจนยอมรับหรือเคารพในความแตกต่าง ตรวจสอบข้อมูลข่าวสารผ่านกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และนำวัฒนธรรมมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

3. ด้านความสามารถ (Ability) จำแนกได้ 5 พฤติกรรม ได้แก่ แสดงความสนใจในบทเรียน ช่วยเหลือผู้อื่นตามความเหมาะสมด้วยความเต็มใจ สร้างแรงจูงใจให้ตนเองด้วยความหลากหลายที่เกิดขึ้นในสังคม แสดงคุณค่าหรือประโยชน์ของการติดตามข้อมูลข่าวสาร และระบุคุณค่าของการอนุรักษ์วัฒนธรรม

4. ด้านคุณลักษณะ (Other Characteristic) จำแนกได้ 9 พฤติกรรม ได้แก่ ยึดมั่นต่อกฎเกณฑ์หรือข้อตกลง กล้าตัดสินใจแก้ปัญหาสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว สถานศึกษาและสังคม ร่วมมือกันแก้ปัญหาสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว สถานศึกษาและสังคม กล้าตัดสินใจตั้งคำถามมีการละเมิดสิทธิเกิดขึ้น สามารถให้คำปรึกษาและมุ่งมั่นที่จะหาแนวทางในการแก้ปัญหาพร้อมกันอย่างเต็มใจ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียน ปฏิบัติตนเป็นผู้ติดตามข้อมูลข่าวสารของสังคม เลือกรับวัฒนธรรมสากลอย่างเหมาะสม และรู้จักเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณีอย่างเต็มใจ

1.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพการสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้วิจัยได้นำร่างแบบบันทึกการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนมาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา จำนวน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน ปรากฏว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6-1.0 โดยสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลัก “การจำแนก K-S-A-C” ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีพฤติกรรมการเคารพเชื่อฟัง ตามข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญให้ตัดออก ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ มีพฤติกรรมที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้ปรับแก้จาก ให้นิยามและยกตัวอย่างสิทธิและหน้าที่ของตนเอง เป็น การอธิบายและยกตัวอย่างสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ ไม่มีข้อเสนอแนะจาก

ผู้เชี่ยวชาญ และด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม มีพฤติกรรมที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้ปรับแก้จาก ให้นิยามความหมายของวัฒนธรรม ยกตัวอย่างวัฒนธรรม เป็น การอธิบายความหมายของวัฒนธรรม ยกตัวอย่างวัฒนธรรม และปรับแก้จาก รู้จักเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณีอย่างเต็มใจ เปลี่ยนเป็น เสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณีอย่างเต็มใจ ซึ่งสามารถสรุปองค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งได้ดังนี้

ด้านที่ 1 พลเมืองรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีจำนวน 6 พฤติกรรม ประกอบด้วย ระบุภาระหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัว ต่อสถานศึกษาและต่อผู้อื่น ปฏิบัติตนให้มีวินัย แสดงความสนใจในบทเรียนและช่วยเหลือผู้อื่นตามความเหมาะสมด้วยความเต็มใจ ยึดมั่นต่อกฎเกณฑ์หรือข้อตกลง และกล้าตัดสินใจแก้ปัญหาสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว สถานศึกษาและสังคม

ด้านที่ 2 พลเมืองเคารพสิทธิ มีจำนวน 7 พฤติกรรม ประกอบด้วย อธิบายและยกตัวอย่างสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตนอย่างรับผิดชอบและเคารพสิทธิของผู้อื่นตลอดจนยอมรับหรือเคารพในความแตกต่าง สร้างแรงจูงใจให้ตนตื่นตัวกับความหลากหลายที่เกิดขึ้นในสังคม กล้าตัดสินใจตั้งคำถามหากมีการละเมิดสิทธิเกิดขึ้น สามารถให้คำปรึกษาและมุ่งมั่นที่จะหาแนวทางในการแก้ปัญหาพร้อมกันอย่างเต็มใจ และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียน

ด้านที่ 3 พลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีจำนวน 5 พฤติกรรม ประกอบด้วย วิเคราะห์เหตุการณ์หรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบตามหลักฐานอ้างอิง ตรวจสอบข้อมูลข่าวสารผ่านกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แสดงคุณค่าหรือประโยชน์ของการติดตามข้อมูลข่าวสาร และปฏิบัติตนเป็นผู้ติดตามข้อมูลข่าวสารของสังคม

ด้านที่ 4 พลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม มีจำนวน 6 พฤติกรรม ประกอบด้วย อธิบายความหมายของวัฒนธรรม ยกตัวอย่างวัฒนธรรม และความเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ นำวัฒนธรรมมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เห็นคุณค่าของการอนุรักษ์วัฒนธรรม เลือกรับวัฒนธรรมสากลอย่างเหมาะสม และเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณีอย่างเต็มใจ

ตอนที่ 2 ผลการออกแบบและพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ที่ช่วยส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.1 ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

มีรายละเอียดดังนี้

1) นำแนวคิดจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อนำมาออกแบบขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยเริ่มต้นจากการศึกษาแนวคิดพงศธร มหาวิจิตร (2560) ที่กล่าวไว้ว่า การจัดเนื้อหาในหลักสูตรตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จะเน้นการบูรณาการสาระวิชาต่าง ๆ และประเด็นเรื่อง (Theme) เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ โดยใช้รูปแบบการสอนที่มีความหมาย เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ตามหลักของดุซงกี โยเหลา และคณะ (2557) การเรียนรู้ด้วยวิธีการสืบเสาะความรู้ ตามหลักของสุทธิดา จำรัส (2558) และการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ตามหลักของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) จากนั้นนำมาสังเคราะห์กับแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานจากงานวิจัย 3 เรื่อง ได้แก่ Daehler and Folsom (2016); Taneli Nordberg and Ahola-Luttila (2019); Islakiyah, Sutopo and Yulianti (2018)

2) ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน แล้วนำมาร่างเป็นแบบบันทึกตารางการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ได้เป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 นำเสนอปรากฏการณ์ (Present the phenomenon) เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้ปรากฏการณ์ใกล้ตัวที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาหรือตัวชี้วัดตามหลักสูตร ปรากฏการณ์ที่นำมาเสนอควรมีความหลากหลาย อาจเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดจากความสนใจของนักเรียนหรือเกิดจากการนำเสนอของครู

ขั้นที่ 2 สำรวจปรากฏการณ์ (Explore the phenomenon) เป็นการสำรวจแนวคิดที่เกี่ยวข้องผ่านการสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นในปรากฏการณ์ และดำเนินการค้นคว้าหาข้อมูลจากกิจกรรมที่นำมาสนับสนุนให้เกิดความเข้าใจในปรากฏการณ์มากขึ้น อาจทำได้หลายวิธี เช่น ใบกิจกรรม การศึกษาเอกสารอ้างอิงหรือจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลอย่างเพียงพอที่จะใช้ในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 3 อภิปรายปรากฏการณ์ (Discuss the phenomenon) เป็นการนำข้อค้นพบเกี่ยวกับปรากฏการณ์มาเสนอผ่านวิธีการต่าง ๆ พร้อมทั้งอภิปรายข้อมูล เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างตัวนักเรียนและครู โดยต้องเคารพความเห็นที่แตกต่างกัน

ขั้นที่ 4 ประเมินและปรับปรุงแนวคิด (Evaluate and improve concepts) เป็นการประเมินแนวคิดจากการอภิปราย หากแนวคิดไม่ถูกต้อง จะต้องได้รับการ

ปรับปรุง เพื่อได้แนวคิดที่ถูกต้อง จากนั้นต่อยอดปรากฏการณ์อื่น ๆ ที่แตกต่างกัน ผ่านการแสดงบทบาทสมมติ หรือแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวคิดที่ถูกต้องและชัดเจนขึ้น

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปแนวคิด (Conclusion) เป็นการนำแนวคิดที่ได้จากการปรับปรุงมาสรุปและนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บรรยายสรุป สร้างแผนผังความคิด หรือจะอยู่ในรูปแบบใดก็ได้ที่สะท้อนความเข้าใจในแนวคิดได้ถูกต้องและครบถ้วน

3) นำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่ถูกออกแบบมาดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

2.2 ผลการดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อตรวจสอบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

จากการสนทนากลุ่มในประเด็นเรื่อง ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยมีประเด็นคำถาม 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ความเหมาะสมของการให้นิยามการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน 2) ความครอบคลุมลักษณะเด่นของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน 3) ความถูกต้อง ชัดเจน และเหมาะสมของการสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน 4) ความเหมาะสมและทันสมัยของปรากฏการณ์ที่นำมาเสนอ เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ประเด็นคำถามที่ 1 ความเหมาะสมของการให้นิยามการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านมีความคิดเห็นตรงกันว่า นิยามการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานยังไม่มี ความเหมาะสม โดยมีประเด็นที่ควรเพิ่มเติมคือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากตัวนักเรียนเป็นหลัก นักเรียนมีส่วนสำคัญในการเริ่มต้นและออกแบบกระบวนการเรียนรู้ด้วยคำถามที่ได้จากการศึกษาปรากฏการณ์ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน เพื่อตรวจสอบความรู้เดิม ซึ่งครูเป็นเพียงแค่ผู้อำนวยความสะดวกและมีหน้าที่รวบรวมคำถาม จัดกลุ่มคำถาม จากนั้นคัดเลือกคำถามของนักเรียนมาเป็นจุดเริ่มต้นของการหาคำตอบ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ในระหว่างการจัดการเรียนรู้ก็อาจจะมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์ต่าง ๆ มาร่วมแลกเปลี่ยนประเด็นความรู้ให้แก่ นักเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าหาคำตอบในประเด็นคำถาม นั้น ๆ อีกทั้งนักเรียนสามารถใช้เครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่หลากหลาย มาเป็นประโยชน์ในการสืบค้นและนำเสนอข้อมูลต่อไป ซึ่งการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวถือเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดสมรรถนะในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้นด้วย

ในประเด็นของปรากฏการณ์ที่นำมาเสนอ ควรมีความซับซ้อนมากขึ้น เพราะจะสามารถเชื่อมโยงได้ในหลากหลายประเด็น ควรเน้นบูรณาการศาสตร์อื่น ๆ อย่างลุ่มลึก ไม่ควรยึดติดกับศาสตร์ใดศาสตร์หนึ่ง หากปรากฏการณ์ใดที่ไม่สามารถเชื่อมโยงกับศาสตร์แบบข้ามสาระวิชาได้ ก็อาจจะมีการเชื่อมโยงเฉพาะแค่ 5 สาระของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้แก่ สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ และสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ เพื่อให้ปรากฏการณ์ดังกล่าวสามารถเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายมุมมองมากยิ่งขึ้น

จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) สามารถสรุปได้ว่า นิยามการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หมายถึง การจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่นำปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว ซึ่งสัมพันธ์กับเนื้อหาที่นำมาสอน มาเป็นจุดเริ่มต้นในการจัดการเรียนรู้ของเนื้อหารายวิชาสังคมศึกษา เน้นจัดการเรียนรู้ในเชิงสหวิทยาการ เพื่อให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ด้วยตนเอง

ประเด็นคำถามที่ 2 ความครอบคลุมลักษณะเด่นของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านมีความคิดเห็นตรงกันว่า ผู้วิจัยมีการสังเคราะห์ประเด็นลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานได้ครอบคลุมทุกมิติ แต่ควรกำหนดรายละเอียดของแต่ละมิติให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังนี้

มิติที่ 1 ความเป็นองค์รวม (Holisticity) ปรากฏการณ์ที่นำมาใช้จัดการเรียนรู้ ควรมีความยืดหยุ่นและมองได้อย่างหลากหลาย โดยไม่แบ่งเป็นรายวิชาเหมือนการจัดการศึกษาโดยทั่วไป เพราะปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนมีได้แบ่งเป็นรายวิชาอย่างชัดเจนอยู่แล้ว

มิติที่ 2 สภาพจริง (Authenticity) ควรมีการมอบหมายภาระงานให้แก่ นักเรียน เมื่อ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ ครูก็จะมีหน้าที่ประเมินตามสภาพจริง ดังนั้นการออกแบบเครื่องมือในการประเมินควรมีความหลากหลาย เพื่อที่จะสามารถประเมินนักเรียนได้ในหลากหลายมุมมอง

มิติที่ 3 บริบท (Contextuality) ควรมองบริบทใน 2 ประเด็นคือ ประเด็นแรก บริบทของปรากฏการณ์ที่นำมาเสนอ ควรเกี่ยวข้องและครอบคลุมขอบข่ายเนื้อหาที่ต้องการให้นักเรียนได้ศึกษา และประเด็นที่สอง บริบทของปรากฏการณ์ดังกล่าว นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงของนักเรียนได้อย่างไร ซึ่งครูมีหน้าที่ตรวจสอบว่า หากครูหยิบยกบริบทของปรากฏการณ์อื่น ๆ มานำเสนอ นั้น นักเรียนจะสามารถใช้ความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้จากบริบทของปรากฏการณ์แรกไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไร

มิติที่ 4 การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Inquiry learning) ในการเรียนรู้นั้น เริ่มต้นด้วยการตั้งคำถามหรือปัญหาที่ตนเองอยากรู้ และร่วมกันสร้างความรู้ ในระหว่างกระบวนการเรียนรู้

มิติที่ 5 กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) สมรรถนะต่าง ๆ จะเกิดขึ้นกับนักเรียน เมื่อนักเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งครูมีหน้าที่หมั่นตรวจสอบนักเรียนอย่างสม่ำเสมอว่านักเรียนเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้หรือไม่ มีส่วนใดที่นักเรียนอยากที่จะได้รับความช่วยเหลือเพิ่มเติมจากครู

ประเด็นคำถามที่ 3 ความถูกต้อง ชัดเจน และเหมาะสมของการสังเคราะห์ขั้นตอน การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านมีความคิดเห็นตรงกันว่า การสังเคราะห์ขั้นตอนของการจัดการ เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานในประเด็นของชื่อขั้นตอนมีความถูกต้อง ชัดเจน และเหมาะสม แต่ คำอธิบายยังไม่ชัดเจน ทำให้ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมและให้ดำเนินการปรับแก้ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ชื่อนำเสนอปรากฏการณ์ (Present the phenomenon) ขั้นนี้ควร เริ่มต้นด้วยการนำเสนอปรากฏการณ์ ไม่ควรมีการถาม-ตอบในช่วงเริ่มต้นก่อนการศึกษาปรากฏการณ์ เพราะอาจจะเป็นการไปกำหนดขอบเขตความคิดของนักเรียนมากเกินไป อีกทั้งงานวิจัยฉบับนี้มีการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ที่มีการเชื่อมโยงในประเด็นคำถามของนักเรียน นำไปสู่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูและนักเรียน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ครูมีการนำเสนอ ปรากฏการณ์ ซึ่งปรากฏการณ์ที่นำมาเสนอต้องผ่านการวิเคราะห์ของครูว่ามีความเป็นสหวิทยาการ หรือไม่ หรือครูจะนำ สหวิทยาการเข้ามาสอดแทรกในปรากฏการณ์ต่าง ๆ ซึ่งครูสามารถวิเคราะห์ ล่วงหน้าว่าจะกำหนดขอบเขตของสหวิทยาการในศาสตร์ใดบ้าง จากนั้นนักเรียนจะร่วมแลกเปลี่ยนสิ่ง ที่ได้สังเกตจากปรากฏการณ์ดังกล่าว อาจารย์ร่วมแลกเปลี่ยนในประเด็นประสบการณ์ เหตุการณ์ต่าง ๆ หรือเกิดประเด็นคำถามที่สงสัยในปรากฏการณ์ ซึ่งนักเรียนแต่ละคนอาจมีประเด็นที่ร่วมแลกเปลี่ยน แตกต่างกันไป ผ่านการใช้เทคโนโลยีในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งครูมีหน้าที่ในการจัดกลุ่ม ประเด็นคำถามที่คล้ายคลึงกันมาศึกษาในขั้นต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสำรวจปรากฏการณ์ (Explore the phenomenon) ขั้นนี้ควรเน้น ให้นักเรียนนำคำถามมาสร้างเป็นชิ้นงานหรือกิจกรรมที่ต้องการศึกษา ไม่ควรเน้นแค่การสร้างองค์ ความรู้แก่นักเรียน แต่เน้นให้นักเรียนเกิดสมรรถนะด้านต่าง ๆ ที่มากกว่าองค์ความรู้ เช่น การสร้าง ชิ้นงานในรูปแบบของการแสดงบทบาทสมมติ การสร้างเพจผ่านสื่อออนไลน์ การสร้างคลิปวิดีโอ หรือ การที่นักเรียนสามารถสร้างเครือข่ายในชุมชน เพื่อเผยแพร่ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 3 จากเดิมคือขั้นอภิปรายปรากฏการณ์ (Discuss the phenomenon) เปลี่ยนเป็นขั้นอภิปรายวางแผนและลงมือปฏิบัติ (Discuss, plan and take action) เนื่องจากขั้นนี้

เป็นขั้นที่นักเรียนได้นำข้อมูลจากขั้นที่ 2 ที่เกี่ยวข้องกับชิ้นงานหรือกิจกรรมที่ตนสนใจศึกษามาเสนอแก่เพื่อน ๆ และครู มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน จากนั้นมีการวางแผนเกี่ยวกับชิ้นงานหรือกิจกรรมดังกล่าว และลงมือปฏิบัติ โดยให้นักเรียนสามารถเลือกใช้วิธีการหรือเครื่องมือในการลงมือปฏิบัติได้อย่างอิสระ

ขั้นตอนที่ 4 จากเดิมคือขั้นประเมินและปรับปรุงแนวคิด (Evaluate and improve concepts) เปลี่ยนเป็นขั้นประเมินและปรับปรุงแนวคิดและวิธีการ (Evaluate and improve concepts and methods) เนื่องจากขั้นนี้เป็นขั้นที่นักเรียนและครูช่วยกันประเมินชิ้นงานหรือกิจกรรม หากมีส่วนใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ครูจะมีหน้าที่ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมข้อมูลในส่วนนั้นให้ถูกต้องและสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 5 จากเดิมคือขั้นสรุปแนวคิด (Conclusion) เปลี่ยนเป็นขั้นสรุปแนวคิดและขยายผล (Conclusion and expand the results) เนื่องจากขั้นนี้เป็นขั้นที่นักเรียนจะนำชิ้นงานหรือกิจกรรมที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขมาเรียบเรียงแล้ว นำมาเสนอในรูปแบบต่าง ๆ อีกทั้งนักเรียนนำสิ่งที่ได้จากการทำชิ้นงานหรือกิจกรรมดังกล่าวไปต่อยอดในศาสตร์หรือปรากฏการณ์อื่น ๆ ต่อไป

จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) สามารถสรุปได้ว่า ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ประกอบด้วย 5 ขั้น ได้แก่

ขั้นที่ 1 นำเสนอปรากฏการณ์ (Present the phenomenon) นำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้ปรากฏการณ์ใกล้ตัวที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาหรือตัวชี้วัดตามหลักสูตร ปรากฏการณ์ที่นำมาเสนอควรมีความหลากหลายอาจเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดจากความสนใจของนักเรียนหรือเกิดจากการนำเสนอของครู จากนั้นร่วมแลกเปลี่ยนสิ่งที่ได้สังเกตจากปรากฏการณ์ดังกล่าว

ขั้นที่ 2 สำรวจปรากฏการณ์ (explore the phenomenon) เป็นการสำรวจแนวคิดที่เกี่ยวข้องผ่านการสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นในปรากฏการณ์ นำมาตั้งคำถามในสิ่งที่ต้องการศึกษาเพื่อสร้างสรรค์ชิ้นงานหรือกิจกรรมที่เน้นบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในปรากฏการณ์ดังกล่าว ผ่านการศึกษาเอกสารอ้างอิงหรือแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลอย่างเพียงพอที่จะใช้ในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 3 อภิปรายวางแผนและลงมือปฏิบัติ (Discuss, plan and take action) นำข้อค้นพบเกี่ยวกับชิ้นงานหรือกิจกรรมที่ต้องการสร้างสรรค์มาเสนอต่อเพื่อน ๆ และครู อภิปรายข้อมูลระหว่างกัน โดยเคารพความเห็นที่แตกต่าง ตลอดจนลงมือสร้างสรรค์และนำเสนอชิ้นงาน ผ่านการใช้วิธีการหรือเครื่องมือในการลงมือปฏิบัติได้อย่างอิสระ

ขั้นที่ 4 ประเมินและปรับปรุงแนวคิดและวิธีการ (Evaluate and improve concepts and methods) ประเมินชิ้นงาน ความรู้ แนวคิดและวิธีการจากการนำเสนอ หากแนวคิดและวิธีการไม่ถูกต้อง จะต้องได้รับการปรับปรุง เพื่อให้เกิดความถูกต้องและสมบูรณ์

ขั้นที่ 5 สรุปแนวคิดและขยายผล (Conclusion and expand the results) นำแนวคิดที่ได้จากการปรับปรุงมาสรุปและนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บรรยายสรุป สร้างแผนผังความคิด หรือจะอยู่ในรูปแบบใดก็ได้ที่สะท้อนความเข้าใจในแนวคิดได้ถูกต้องและครบถ้วน อีกทั้งนำสิ่งที่ได้จากการสร้างสรรค์ชิ้นงานหรือกิจกรรมดังกล่าวไปต่อยอดในศาสตร์หรือปรากฏการณ์อื่น ๆ ต่อไป

ประเด็นคำถามที่ 4 ความเหมาะสมและทันสมัยของปรากฏการณ์ที่นำมาเสนอ เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านมีความคิดเห็นตรงกันว่า ปรากฏการณ์ที่นำมาเสนอเพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานนั้นมีความเหมาะสมและทันสมัย แต่มีประเด็นที่ควรเพิ่มเติมคือ ควรลดแผนการจัดการเรียนรู้จากเดิมที่ผู้วิจัยเสนอ 4 แผนการจัดการเรียนรู้ให้เหลือแค่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ และเพิ่มปรากฏการณ์ในแต่ละแผนให้ปรากฏอย่างน้อย 2 ปรากฏการณ์ เพื่อให้การศึกษาในแต่ละปรากฏการณ์มีความลุ่มลึกมากขึ้น ปรากฏการณ์ที่นำมาเสนอควรมีความหลากหลายมองได้หลายมุมมอง ไม่ควรยึดติดแค่มาตรฐานใดมาตรฐานหนึ่ง ซึ่ง 2 ปรากฏการณ์ที่นำมาเสนออาจประกอบด้วย ปรากฏการณ์เชิงบวก และปรากฏการณ์เชิงลบ

สรุปได้ว่า ปรากฏการณ์ที่นำมาเสนอเพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานในงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง กฎหมายอาญา ใช้ปรากฏการณ์ชิงทองลพบุรี และปรากฏการณ์ทะเลาะวิวาทบนโรงพัก แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากล ใช้ปรากฏการณ์ไฮไลต์พิธีเปิดโอลิมปิกเกมส์ Tokyo 2020 และปรากฏการณ์ FIGHTER in ACTION PRIDE of THAI NATION

2.3 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ผู้วิจัยนำข้อสรุปเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์ที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) มาสร้างเป็นแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา จำนวน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 2 แผนมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 \bar{X} =

4.78 / S.D. = .19 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 \bar{X} = 4.77 / S.D. = .16) และจากการตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 2 แผน มีประเด็นที่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นสาระสำคัญ/สาระการเรียนรู้ ที่ต้องเพิ่มเติมสาระสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาในแต่ละแผน ประเด็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่ต้องเพิ่มเติมตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ที่นำมาบูรณาการ และประเด็นสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ ที่ต้องเน้นความหลากหลายของสื่อ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

3.1 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดในการประเมินนักเรียน นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนมีประสิทธิภาพ โดยให้นักเรียนประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาประเมินนักเรียน และครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน ใช้แบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ประเมินก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จำนวน 1 คาบ ในสัปดาห์ที่ 1 และประเมินระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานไปแล้ว 1 แผน จำนวน 1 คาบ ในสัปดาห์ที่ 4 และประเมินหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานไปแล้ว 2 แผน จำนวน 1 คาบ ในสัปดาห์ที่ 7 รวมการเก็บข้อมูลจากการวัดซ้ำทั้งหมด 3 คาบ 3 ครั้ง โดยในระหว่างสัปดาห์ที่มีการประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งนั้น นักเรียนมีการทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมา เพื่อเป็นการกระตุ้นความเข้าใจและส่งเสริมให้เกิดสมรรถนะได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติพาราเมตริกของข้อมูล ซึ่งมีการตรวจสอบการแจกแจงข้อมูลและความแปรปรวนภายในกลุ่ม เมื่อข้อมูลตรงกับข้อตกลงเบื้องต้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้สถิติ Repeated Measurement ANOVA และทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการทดสอบของ Bonferroni โดยการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นเรื่องความแปรปรวนภายในกลุ่มต้องไม่แตกต่างกัน (Homogeneity of variance) พบว่า มีชุดข้อมูลบางชุด ผลการตรวจสอบด้วย Mauchly's test of Sphericity พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ผู้วิจัยจึงเลือก Test of within-subject effects เป็นค่า Lower-bound ในชุดข้อมูลบางชุด โดยผู้วิจัยแยกการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นองค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งในแต่ละด้าน ดังนี้

สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

สำหรับการประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน จากนักเรียนประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการวัดซ้ำทั้งหมด 3 ครั้ง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยใช้สถิติ Repeated Measures ANOVA

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F ^a	Sig
นักเรียนประเมินตนเอง					
ช่วงเวลา	46.33	2	23.17	46.33**	.00
ความคลาดเคลื่อน	37.00	74	.50		
ครูที่ปรึกษาประเมินนักเรียน					
ช่วงเวลา	61.81	2	30.90	130.48**	.00
ความคลาดเคลื่อน	17.53	74	.24		
ครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน					
ช่วงเวลา	64.49	2	32.25	126.64**	.00
ความคลาดเคลื่อน	18.84	74	.26		

**p < .01

F^a = ใช้ Sphericity Assumed วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ

จากตารางที่ 14 พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังจากจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จากการวัดซ้ำทั้ง 3 ครั้ง ปรากฏว่า ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบความแปรปรวนระหว่างการวัดซ้ำในแต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกัน โดยใช้ Sphericity Assumed วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน จากนักเรียนประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน จากการวัดซ้ำอย่างน้อย 2 ช่วงเวลา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (F^a = 46.33, df = 2, Sig = .00, F^a = 130.48, df = 2, Sig = .00, F^a = 126.64, df = 2, Sig = .00 ตามลำดับ)

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากนักเรียนประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน ที่ได้รับ

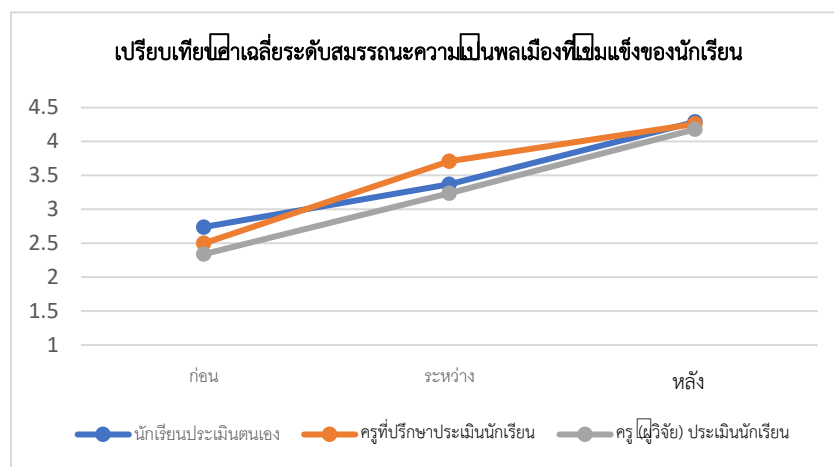
การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จากการวัดซ้ำทั้งหมด 3 ครั้ง ผลการเปรียบเทียบรายคู่ มีรายละเอียดดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน		ก่อนจัดการเรียนรู้	ระหว่างการจัดการเรียนรู้	หลังการจัดการเรียนรู้
นักเรียนประเมินตนเอง				
ก่อนจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 2.74, S.D. = .76)	-	.32*	.78*
ระหว่างการจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 3.37, S.D. = .67)	-	-	.46*
หลังการจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 4.29, S.D. = .65)	-	-	-
ครูที่ปรึกษาประเมินนักเรียน				
ก่อนจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 2.50, S.D. = .51)	-	.60**	.88**
ระหว่างการจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 3.71, S.D. = .46)	-	-	.28**
หลังการจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 4.26, S.D. = .45)	-	-	-
ครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน				
ก่อนจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 2.34, S.D. = .48)	-	.46**	.92**
ระหว่างการจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 3.24, S.D. = .43)	-	-	.48**
หลังการจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 4.18, S.D. = .51)	-	-	-

จากตารางที่ 15 พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียนก่อนแตกต่างจากหลังการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (Sig = .00) โดยหลังจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}_{\text{ก่อนเรียน}} = 2.74$ $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.29$, $\bar{X}_{\text{ก่อนเรียน}} = 2.50$ $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.26$, $\bar{X}_{\text{ก่อนเรียน}} = 2.34$ $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.18$ ตามลำดับ) ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างแตกต่างจากหลังการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (Sig = .00) โดยหลังจัดการเรียนรู้สูงกว่าระหว่างจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}_{\text{ระหว่างเรียน}} = 3.37$, $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.29$, $\bar{X}_{\text{ระหว่างเรียน}} = 3.71$ $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.26$, $\bar{X}_{\text{ระหว่างเรียน}} = 3.24$ $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.18$ ตามลำดับ) ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนแตกต่างจากระหว่างการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

(Sig = .00) โดยระหว่างจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้ (\bar{X} ก่อนเรียน = 2.74 \bar{X} ระหว่างเรียน = 3.37, \bar{X} ก่อนเรียน = 2.50 $\bar{M}\bar{X}$ ระหว่างเรียน = 3.71, \bar{X} ก่อนเรียน = 2.34 \bar{X} ระหว่างเรียน = 3.24 ตามลำดับ)

ภาพประกอบที่ 4 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน จากการนักเรียนประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน ก่อน ระหว่าง และหลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกโดยภาพรวมจากแบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ปรากฏว่า ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่รู้และเข้าใจว่าตนต้องมีความรับผิดชอบในหน้าที่เมื่อได้รับมอบหมาย และรู้ว่าหน้าที่อย่างไรในสังคมไทยและสังคมโลกในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก รู้และเข้าใจกฎระเบียบทางสังคมเป็นอย่างดี แต่เมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผ่านการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละขั้นตอน ทำให้พฤติกรรมของนักเรียนเปลี่ยนแปลงไป โดยภาพรวมพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการรู้และเข้าใจ มาเป็นการลงมือปฏิบัติมากขึ้น ปฏิบัติตนตามกฎหมายตามหลักศีลธรรม รู้ผิดชอบชั่วดี และเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม นักเรียนก็สามารถเป็นส่วนหนึ่งในการเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในแนวทางที่ดีขึ้น

ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

สำหรับการประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม จากนักเรียนประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการวัดซ้ำทั้งหมด 3 ครั้ง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนด้านพลเมืองรับผิดชอบตนเองและสังคม ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยใช้สถิติ Repeated Measurement ANOVA

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F ^a	Sig
นักเรียนประเมินตนเอง					
ช่วงเวลา	82.72	2	41.36	177.14**	.00
ความคลาดเคลื่อน	17.28	74	.23		
แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F ^b	Sig
ครูที่ปรึกษาประเมินนักเรียน					
ช่วงเวลา	50.66	1.00	50.66	268.81**	.00
ความคลาดเคลื่อน	6.97	37.00	.19		
ครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน					
ช่วงเวลา	36.69	1.00	36.69	145.85**	.00
ความคลาดเคลื่อน	9.31	37.00	.25		

**p < .01

F^a = ใช้ Sphericity Assumed วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ

F^b = ใช้ Lower-bound วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ

จากตารางที่ 16 พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังจากจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จากการวัดซ้ำทั้ง 3 ครั้ง ปรากฏว่า ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบความแปรปรวนระหว่าง การวัดซ้ำในแต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกันจากนักเรียนประเมินตนเอง โดยใช้ Sphericity Assumed วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน ด้านพลเมืองรับผิดชอบตนเองและสังคม จากการวัดซ้ำอย่างน้อย 2 ช่วงเวลา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (F^a = 177.14, df = 2, Sig = .00) จากครูที่ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน โดยใช้ Lower-bound วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน ด้านพลเมืองรับผิดชอบตนเองและสังคม จากการวัดซ้ำอย่างน้อย 2 ช่วงเวลา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (F^b = 268.81, df = 1.00, Sig = .00, F^b = 145.85, df = 1.00, Sig = .00 ตามลำดับ)

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านพลเมืองรับผิดชอบตนเองและสังคม จากนักเรียนประเมินตนเอง ครูที่

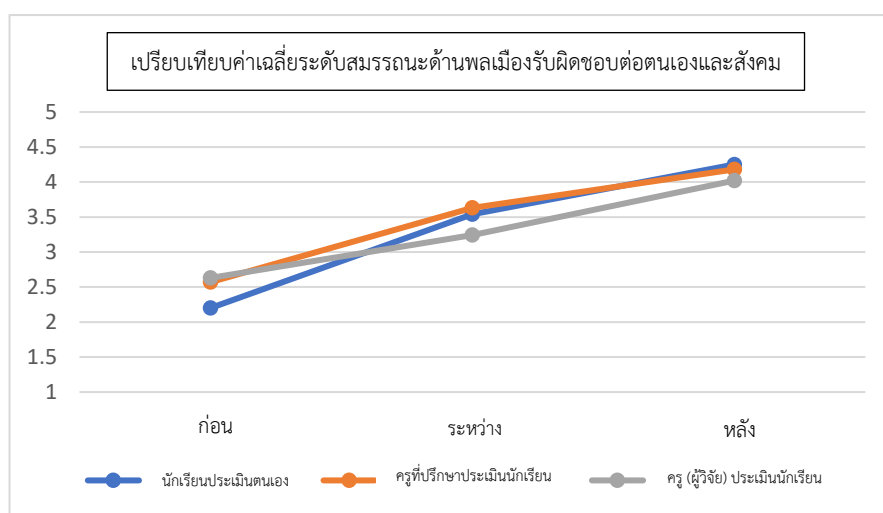
ปรีกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จาก การวัดซ้ำทั้งหมด 3 ครั้ง ผลการเปรียบเทียบรายคู่ มีรายละเอียดดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของ นักเรียนด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการ เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของ นักเรียน		ก่อนจัดการ เรียนรู้	ระหว่างการ จัดการเรียนรู้	หลังการ จัดการเรียนรู้
นักเรียนประเมินตนเอง				
ก่อนจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 2.20, S.D. = .46)	-	.68**	1.02**
ระหว่างการจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 3.54, S.D. = .45)	-	-	.35**
หลังการจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 4.25, S.D. = .46)	-	-	-
นักเรียนประเมินตนเอง				
ก่อนจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 2.20, S.D. = .46)	-	.68**	1.02**
ระหว่างการจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 3.54, S.D. = .45)	-	-	.35**
หลังการจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 4.25, S.D. = .46)	-	-	-
ครูที่ปรึกษาประเมินนักเรียน				
ก่อนจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 2.57, S.D. = .43)	-	.51**	.81**
ระหว่างการจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 3.63, S.D. = .25)	-	-	.27**
หลังการจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 4.18, S.D. = .20)	-	-	-
ครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน				
ก่อนจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 2.63, S.D. = .44)	-	.31**	.70**
ระหว่างการจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 3.24, S.D. = .32)	-	-	.39**
หลังการจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 4.02, S.D. = .31)	-	-	-

จากตารางที่ 17 พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม จากการประเมินตนเอง ครู ที่ปรึกษา และครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน ก่อนแตกต่างจากหลังการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 (Sig = .00) โดยหลังจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}_{\text{ก่อนเรียน}} = 2.20$ $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.25$, $\bar{X}_{\text{ก่อนเรียน}} = 2.57$ $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.18$, $\bar{X}_{\text{ก่อนเรียน}} = 2.63$ $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.02$ ตามลำดับ) ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านพลเมือง

รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ระหว่างแตกต่างจากหลังการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (Sig = .00) โดยหลังจัดการเรียนรู้สูงกว่าระหว่างจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}_{\text{ระหว่างเรียน}} = 3.54$, $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.25$, $M_{\text{ระหว่างเรียน}} = 3.63$, $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.18$, $\bar{X}_{\text{ระหว่างเรียน}} = 3.24$, $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.02$ ตามลำดับ) ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ก่อนแตกต่างจากระหว่างการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (Sig = .00) โดยระหว่างจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}_{\text{ก่อนเรียน}} = 2.20$, $\bar{X}_{\text{ระหว่างเรียน}} = 3.54$, $\bar{X}_{\text{ก่อนเรียน}} = 2.57$, $\bar{X}_{\text{ระหว่างเรียน}} = 3.63$, $\bar{X}_{\text{ก่อนเรียน}} = 2.63$, $\bar{X}_{\text{ระหว่างเรียน}} = 3.24$ ตามลำดับ)

ภาพประกอบที่ 5 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม จากการนักเรียนประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน ก่อน ระหว่าง และหลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกโดยภาพรวมจากแบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ปรากฏว่า ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่รู้ว่าตนจะต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่มีต่อครอบครัว สถานศึกษาและเพื่อน ๆ โดยการแบ่งเบาภาระหน้าที่ต่าง ๆ ในครอบครัว เคารพเชื่อฟัง ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่โรงเรียนกำหนด ส่งงานตรงต่อเวลา ตั้งใจเรียน ตลอดจนสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้อย่างดีเมื่อเกิดปัญหาไม่พึงประสงค์ขึ้น แต่เมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผ่านการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละขั้นตอน ทำให้พฤติกรรมของนักเรียนเปลี่ยนแปลงไป โดยภาพรวมพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ นอกจากจะปฏิบัติพฤติกรรมดังเช่นก่อนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนยังปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นการ

ลงมือปฏิบัติมากขึ้น กล้าตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างคนในครอบครัวและเพื่อน ๆ ไม่ชักชวนกันไปกระทำการต่าง ๆ ที่เป็นการกระทำความผิด ตลอดจนตระหนักถึงบทลงโทษที่พึงได้รับจากการกระทำความผิดนั้น ๆ

ด้านพลเมืองเคารพลิติ

สำหรับการประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน ด้านพลเมืองเคารพลิติ จากนักเรียนประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการวัดซ้ำทั้งหมด 3 ครั้ง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนด้านพลเมืองเคารพลิติ ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยใช้สถิติ Repeated Measurement ANOVA

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F ^a	Sig
นักเรียนประเมินตนเอง					
ช่วงเวลา	103.65	2	51.83	258.24**	.00
ความคลาดเคลื่อน	14.85	74	.20		
ครูที่ปรึกษาประเมินนักเรียน					
ช่วงเวลา	60.82	2	30.41	269.62**	.00
ความคลาดเคลื่อน	8.35	74	.11		
ครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน					
ช่วงเวลา	36.45	2	18.23	98.34**	.00
ความคลาดเคลื่อน	13.72	74	.19		

**p < .01

F^a = ใช้ Sphericity Assumed วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ

จากตารางที่ 18 พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังจากจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จากการวัดซ้ำทั้ง 3 ครั้ง ปรากฏว่า ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบความแปรปรวนระหว่างการวัดซ้ำในแต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกัน จากนักเรียนประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน โดยใช้ Sphericity Assumed วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็น

พลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน ด้านพลเมืองเคารพลสิทธิ จากการวัดซ้ำอย่างน้อย 2 ช่วงเวลา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F^a = 258.24$, $df = 2$, $Sig = .00$, $F^a = 269.62$, $df = 2$, $Sig = .00$, $F^a = 98.34$, $df = 2$, $Sig = .00$ ตามลำดับ)

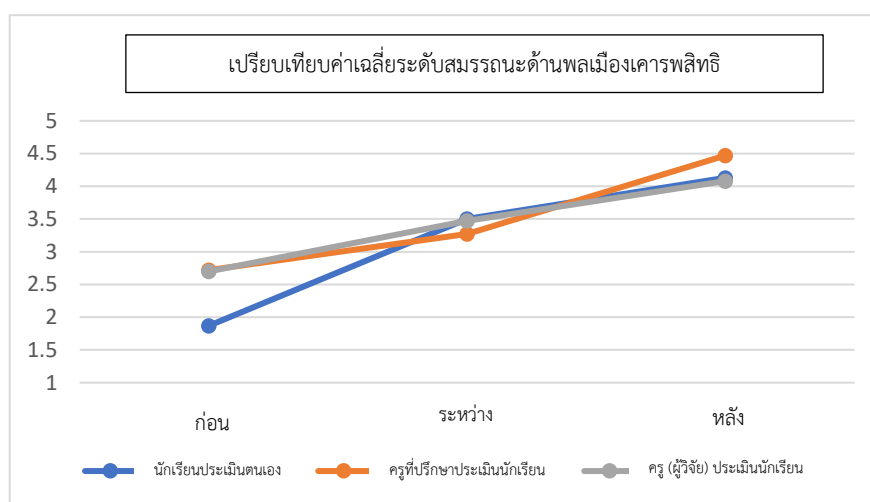
เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านพลเมืองเคารพลสิทธิ จากนักเรียนประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและผู้วิจัย (ครู) ประเมินนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จากการวัดซ้ำทั้งหมด 3 ครั้ง ผลการเปรียบเทียบรายคู่ มีรายละเอียดดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนด้านพลเมืองเคารพลสิทธิ ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน	ก่อนจัดการเรียนรู้	ระหว่างการจัดการเรียนรู้	หลังการจัดการเรียนรู้
นักเรียนประเมินตนเอง			
ก่อนจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 1.87$, S.D. = .57)	-	.82**	1.13**
ระหว่างการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = .40)	-	-	.32**
หลังการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = .89)	-	-	-
ครูที่ปรึกษาประเมินนักเรียน			
ก่อนจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.72$, S.D. = .41)	-	.28**	.88**
ระหว่างการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = .25)	-	-	.60**
หลังการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = .37)	-	-	-
ครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน			
ก่อนจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.70$, S.D. = .40)	-	.39**	.69**
ระหว่างการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = .43)	-	-	.31**
หลังการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = .39)	-	-	-

จากตารางที่ 19 พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านพลเมืองเคารพลสิทธิ จากการประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน ก่อนแตกต่างจากหลังการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($Sig = .00$) โดยหลังจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}_{\text{ก่อนเรียน}} = 1.87$ $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.13$, $\bar{X}_{\text{ก่อนเรียน}} = 2.72$ $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.47$, $\bar{X}_{\text{ก่อนเรียน}} = 2.70$ $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.08$ ตามลำดับ) ค่าเฉลี่ยระดับ

สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านพลเมืองเคารพลสิทธิ ระหว่างแตกต่างจากหลังการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (Sig = .00) โดยหลังจัดการเรียนรู้สูงกว่าระหว่างจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}_{\text{ระหว่างเรียน}} = 3.50$, $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.13$, $\bar{X}_{\text{ระหว่างเรียน}} = 3.27$ $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.47$, $\bar{X}_{\text{ระหว่างเรียน}} = 3.47$ $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.08$ ตามลำดับ) ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านพลเมืองเคารพลสิทธิ ก่อนแตกต่างจากระหว่างการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (Sig = .00) โดยระหว่างจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}_{\text{ก่อนเรียน}} = 1.87$ $\bar{X}_{\text{ระหว่างเรียน}} = 3.50$, $\bar{X}_{\text{ก่อนเรียน}} = 2.72$ $\bar{X}_{\text{ระหว่างเรียน}} = 3.27$, $\bar{X}_{\text{ก่อนเรียน}} = 2.70$ $\bar{X}_{\text{ระหว่างเรียน}} = 3.47$ ตามลำดับ)

ภาพประกอบที่ 6 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนด้านพลเมืองเคารพลสิทธิ จากการนักเรียนประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน ก่อน ระหว่าง และหลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกโดยภาพรวมจากแบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ปรากฏว่า ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่สามารถกล่าวถึงความหมายและความสำคัญของสิทธิได้เป็นอย่างดี ใช้สิทธิของตนในการเลือกหัวหน้าห้อง เลือกคณะกรรมการนักเรียน เข้าใจความแตกต่างของเพื่อน ๆ แต่ละคน แต่เมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผ่านการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละขั้นตอน ทำให้พฤติกรรมของนักเรียนเปลี่ยนแปลงไป โดยภาพรวมพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้คำนึงถึงสิทธิของตนเองอย่างเดียว แต่นักเรียนหลีกเลี่ยงกระทำการต่าง ๆ ที่เป็นการละเมิดสิทธิของเพื่อน ๆ สามารถ

ประเมินการกระทำของเพื่อนได้ ว่าการกระทำใดเป็นการละเมิดสิทธิ และทำให้ได้รับผลกระทบทางร่างกายหรือจิตใจ ตลอดจนสามารถเป็นที่ปรึกษาให้แก่เพื่อน เมื่อเกิดเหตุไม่พึงประสงค์ได้

ด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ

สำหรับการประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน ด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ จากนักเรียนประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการวัดซ้ำทั้งหมด 3 ครั้ง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 20 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยใช้สถิติ Repeated Measurement ANOVA

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F ^a	Sig
นักเรียนประเมินตนเอง					
ช่วงเวลา	94.26	2	47.13	117.29**	.00
ความคลาดเคลื่อน	29.74	74	.40		
ครูที่ปรึกษาประเมินนักเรียน					
ช่วงเวลา	65.33	2	32.67	134.30**	.00
ความคลาดเคลื่อน	18.00	74	.24		
แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F ^b	Sig
ครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน					
ช่วงเวลา	35.58	1.00	35.58	111.99**	.00
ความคลาดเคลื่อน	11.76	37.00	.32		

**p < .01

F^a = ใช้ Sphericity Assumed วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ

F^b = ใช้ Lower-bound วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ

จากตารางที่ 20 พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังจากจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จากการวัดซ้ำทั้ง 3 ครั้ง ปรากฏว่า ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบความแปรปรวนระหว่างการวัดซ้ำในแต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกันจากนักเรียนประเมินตนเอง และครูที่ปรึกษาประเมินนักเรียน โดยใช้ Sphericity Assumed

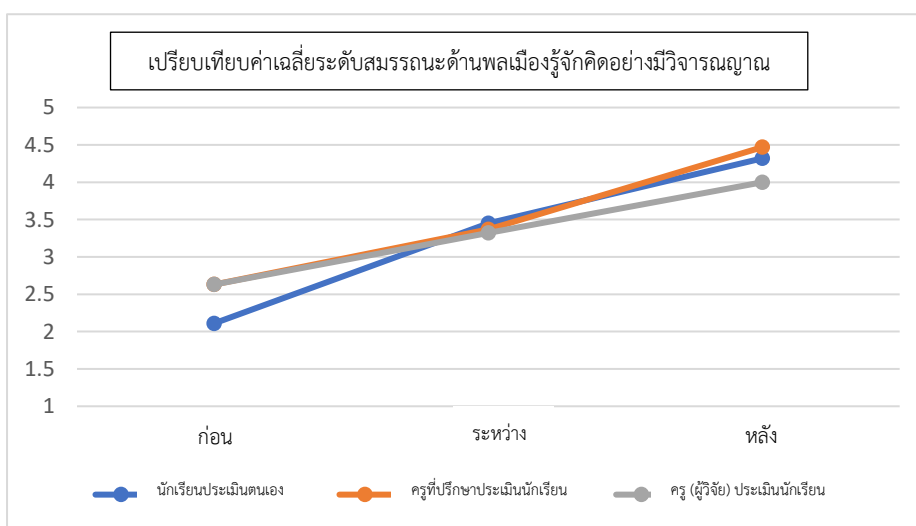
วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน ด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ จากการวัดซ้ำอย่างน้อย 2 ช่วงเวลา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F^a = 117.29$, $df = 2$, $Sig = .00$ $F^a = 134.30$, $df = 1.00$, $Sig = .00$ ตามลำดับ) และครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน โดยใช้ Lower-bound วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน ด้านพลเมืองรับผิดชอบรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ จากการวัดซ้ำอย่างน้อย 2 ช่วงเวลา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F^b = 111.99$, $df = 1.00$, $Sig = .00$)

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ จากนักเรียนประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษา และครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จากการวัดซ้ำทั้งหมด 3 ครั้ง ผลการเปรียบเทียบรายคู่ มีรายละเอียดดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน		ก่อนจัดการเรียนรู้	ระหว่างการจัดการเรียนรู้	หลังการจัดการเรียนรู้
นักเรียนประเมินตนเอง				
ก่อนจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 2.11, S.D. = .73)	-	.67**	1.11**
ระหว่างการจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 3.45, S.D. = .50)	-	-	.44**
หลังการจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 4.32, S.D. = .66)	-	-	-
ครูที่ปรึกษาประเมินนักเรียน				
ก่อนจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 2.63, S.D. = .49)	-	.37**	.92**
ระหว่างการจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 3.37, S.D. = .49)	-	-	.56**
หลังการจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 4.47, S.D. = .51)	-	-	-
ครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน				
ก่อนจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 2.63, S.D. = .49)	-	.34**	.69**
ระหว่างการจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 3.32, S.D. = .47)	-	-	.34**
หลังการจัดการเรียนรู้	(\bar{X} = 4.00, S.D. = .00)	-	-	-

จากตารางที่ 21 พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ จากการประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน ก่อนแตกต่างจากหลังการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (Sig = .00) โดยหลังจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}_{\text{ก่อนเรียน}} = 2.11$ $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.32$, $\bar{X}_{\text{ก่อนเรียน}} = 2.63$ $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.47$, $\bar{X}_{\text{ก่อนเรียน}} = 2.63$ $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.00$ ตามลำดับ) ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ ระหว่างแตกต่างจากหลังการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (Sig = .00) โดยหลังจัดการเรียนรู้สูงกว่าระหว่างจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}_{\text{ระหว่างเรียน}} = 3.45$, $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.32$, $\bar{X}_{\text{ระหว่างเรียน}} = 3.37$ $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.47$, $\bar{X}_{\text{ระหว่างเรียน}} = 3.32$ $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.00$ ตามลำดับ) ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนแตกต่างจากระหว่างการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (Sig = .00) โดยระหว่างจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}_{\text{ก่อนเรียน}} = 2.11$ $\bar{X}_{\text{ระหว่างเรียน}} = 3.45$, $\bar{X}_{\text{ก่อนเรียน}} = 2.63$ $\bar{X}_{\text{ระหว่างเรียน}} = 3.37$, $\bar{X}_{\text{ก่อนเรียน}} = 2.63$ $\bar{X}_{\text{ระหว่างเรียน}} = 3.32$ ตามลำดับ)

ภาพประกอบที่ 7 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน

ด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ จากการนักเรียนประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน ก่อน ระหว่าง และหลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกโดยภาพรวมจากแบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ปรากฏว่า ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เข้าถึงสื่อจากออนไลน์ในช่องทางต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และสามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้

จากการเข้าถึงสื่อได้ในระดับเบื้องต้น แต่เมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผ่านการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละขั้นตอน ทำให้พฤติกรรมของนักเรียนเปลี่ยนแปลงไป โดยภาพรวมพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการเข้าถึงสื่อ มาเป็นการรับฟังข้อมูลข่าวสารผ่านสื่ออย่างมีสติ ไม่หลงเชื่อง่าย ๆ โดยมีการตรวจสอบข้อมูลผ่านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารจากหลากหลายสื่อได้เป็นอย่างดี

ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม

สำหรับการประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม จากนักเรียนประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาประเมินนักเรียนและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการวัดซ้ำทั้งหมด 3 ครั้ง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 22 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของ

นักเรียนด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยใช้สถิติ Repeated Measurement

ANOVA

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F ^a	Sig
นักเรียนประเมินตนเอง					
ช่วงเวลา	119.74	2	59.87	143.24**	.00
ความคลาดเคลื่อน	30.93	74	.42		
ครูที่ปรึกษาประเมินนักเรียน					
ช่วงเวลา	74.33	2	37.17	183.36**	.00
ความคลาดเคลื่อน	15.00	74	.20		
ครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน					
ช่วงเวลา	47.65	2	23.83	99.70**	.00
ความคลาดเคลื่อน	17.68	74	.24		

**p < .05

F^a = ใช้ Sphericity Assumed วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ

จากตารางที่ 22 พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังจากจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จากการวัดซ้ำทั้ง 3 ครั้ง ปรากฏว่า ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบความแปรปรวนระหว่างการวัดซ้ำในแต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกัน

กันจากนักเรียนประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน โดยใช้ Sphericity Assumed วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม จากการวัดซ้ำอย่างน้อย 2 ช่วงเวลา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F^a = 143.24$, $df = 2$, $Sig = .00$, $F^b = 183.36$, $df = 2$, $Sig = .00$, $F^a = 99.70$, $df = 2$, $Sig = .00$ ตามลำดับ)

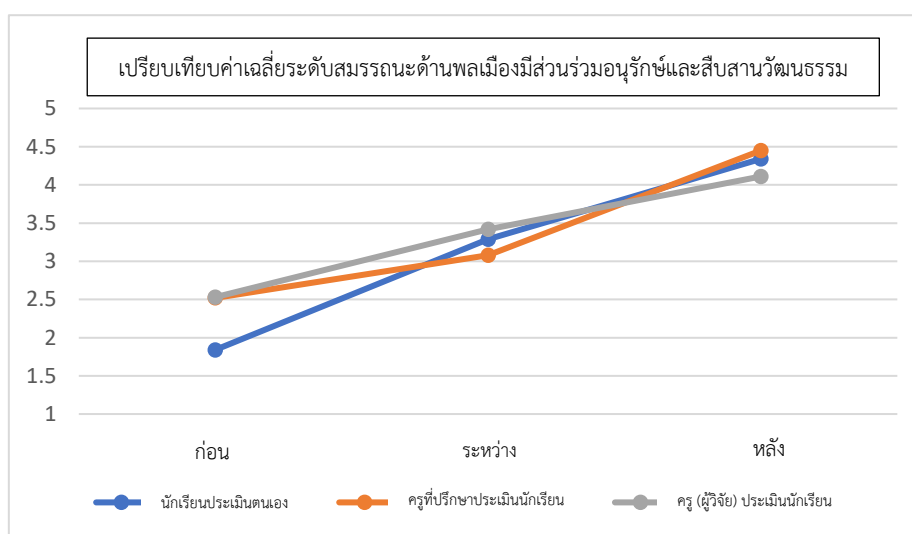
เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม จากนักเรียนประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จากการวัดซ้ำทั้งหมด 3 ครั้ง ผลการเปรียบเทียบรายคู่ มีรายละเอียดดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน	ก่อนจัดการเรียนรู้	ระหว่างการจัดการเรียนรู้	หลังการจัดการเรียนรู้
นักเรียนประเมินตนเอง			
ก่อนจัดการเรียนรู้	($\bar{X} = 1.84$, S.D. = .60)	-	.73**
ระหว่างการจัดการเรียนรู้	($\bar{X} = 3.29$, S.D. = .57)	-	.53**
หลังการจัดการเรียนรู้	($\bar{X} = 4.34$, S.D. = .71)	-	-
ครูที่ปรึกษาประเมินนักเรียน			
ก่อนจัดการเรียนรู้	($\bar{X} = 2.52$, S.D. = .51)	-	.28**
ระหว่างการจัดการเรียนรู้	($\bar{X} = 3.08$, S.D. = .27)	-	.69**
หลังการจัดการเรียนรู้	($\bar{X} = 4.45$, S.D. = .50)	-	-
ครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน			
ก่อนจัดการเรียนรู้	($\bar{X} = 2.53$, S.D. = .51)	-	.45**
ระหว่างการจัดการเรียนรู้	($\bar{X} = 3.42$, S.D. = .50)	-	.34**
หลังการจัดการเรียนรู้	($\bar{X} = 4.11$, S.D. = .51)	-	-

จากตารางที่ 23 พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม จากการประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน ก่อนแตกต่างจากหลังการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($Sig = .00$) โดยหลังจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}_{ก่อนเรียน} =$

1.84 $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.34$, $\bar{X}_{\text{ก่อนเรียน}} = 2.52$ $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.45$, $\bar{X}_{\text{ก่อนเรียน}} = 2.53$ $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.11$ ตามลำดับ) ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม ระหว่างแตกต่างจากหลังการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (Sig = .00) โดยหลังจัดการเรียนรู้สูงกว่าระหว่างจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}_{\text{ระหว่างเรียน}} = 3.29$, $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.34$, $\bar{X}_{\text{ระหว่างเรียน}} = 3.08$ $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.45$, $\bar{X}_{\text{ระหว่างเรียน}} = 3.42$ $\bar{X}_{\text{หลังเรียน}} = 4.11$ ตามลำดับ) ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม ก่อนแตกต่างจากระหว่างการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (Sig = .00) โดยระหว่างจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}_{\text{ก่อนเรียน}} = 1.84$ $\bar{X}_{\text{ระหว่างเรียน}} = 3.29$, $\bar{X}_{\text{ก่อนเรียน}} = 2.52$ $\bar{X}_{\text{ระหว่างเรียน}} = 3.08$, $\bar{X}_{\text{ก่อนเรียน}} = 2.53$ $\bar{X}_{\text{ระหว่างเรียน}} = 3.42$ ตามลำดับ)

ภาพประกอบที่ 8 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม จากการนักเรียนประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน ก่อน ระหว่าง และหลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกโดยภาพรวมจากแบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ปรากฏว่า ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เข้าใจความหมายของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากล สามารถยกตัวอย่างวัฒนธรรมทั้งสองรูปแบบได้ มีการนำวัฒนธรรมสากลมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตของตนในแต่ละวัน แต่เมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผ่านการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละขั้นตอน ทำให้

พฤติกรรมของนักเรียนเปลี่ยนแปลงไป โดยภาพรวมพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่นอกจากจะเข้าใจความหมายแล้ว ยังสามารถเห็นคุณค่าและการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยมากขึ้น มิใช่แค่การนำวัฒนธรรมสากลมาประยุกต์ใช้อย่างเดียว แต่ยังสามารถวิเคราะห์กระแสของวัฒนธรรมสากลได้ว่าสิ่งใดที่เหมาะสมในการนำมาประยุกต์ใช้กับวัฒนธรรมไทยเดิมได้

ดังนั้นสามารถวิเคราะห์โดยภาพรวมได้ว่า ค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการวัดซ้ำทั้ง 3 ครั้ง ผ่านแบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยประเมินจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักเรียนประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน ปรากฏว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพลเมืองรับผิดชอบตนเองและสังคม ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ ด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม สูงขึ้นหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนจะอยู่ในระดับ 2 คือ นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงถึงสมรรถนะในระดับก้าวหน้า และเมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานไปแล้ว 1 แผน ปรากฏว่านักเรียนมีระดับสมรรถนะเพิ่มขึ้นเป็นระดับที่ 3 คือ นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงถึงสมรรถนะในระดับผู้มีความสามารถ และหลังจากที่นักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ไปแล้วทั้ง 2 แผน ปรากฏว่านักเรียนมีระดับสมรรถนะเพิ่มขึ้นเป็นระดับที่ 4 คือผู้ชำนาญการ สอดคล้องกับผลจากแบบบันทึกสะท้อนคิดที่นักเรียนได้บันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดการเรียนรู้ โดยนักเรียนจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันและมีพัฒนาการของการเกิดสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ดังนี้

ขั้นที่ 1 นำเสนอปรากฏการณ์ ขั้นนี้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า เป็นขั้นที่เน้นในเรื่องของการใช้สิทธิในการแลกเปลี่ยน/แสดงความคิดเห็นระหว่างเพื่อนและครูกับสิ่งที่เกิดขึ้นในปรากฏการณ์ที่ถูกนำเสนอ อีกทั้งใช้สิทธิในการเลือกปรากฏการณ์ที่ตนสนใจจะศึกษาต่อในขั้นถัดไปผ่านการโหวต/เลือกโดยใช้โปรแกรมทางเทคโนโลยี ซึ่งภาพรวมในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 นักเรียนไม่มีความมั่นใจในการแลกเปลี่ยน/แสดงความคิดเห็น มีอาการเขินอาย เจ็บบ่าในบางครั้ง อาจเพราะช่วงแรก ๆ ยังไม่ชินกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้ แต่พอครูกระตุ้นมากขึ้น ในแผนถัดไปนักเรียนก็เริ่มที่จะให้ความร่วมมือ และพยายามมีส่วนร่วมกับทุกกิจกรรมที่ปรากฏในขั้นนี้ และพฤติกรรมที่เห็นได้ชัดเจนคือ นักเรียนเคารพสิทธิ/เคารพเสียงข้างมาก และพร้อมเปิดใจศึกษาปรากฏการณ์ที่มีผลการเลือกมากกว่า แสดงให้เห็นว่า ทุกคนเคารพและยอมรับสิทธิของกันและกันมากขึ้น ซึ่งครูใช้โปรแกรมทางเทคโนโลยีที่หลากหลาย เพื่อให้ให้นักเรียนได้ร่วมแลกเปลี่ยนกัน เช่น Google form Mentimeter เป็นต้น

“...เป็นขั้นที่รู้สึกแปลกใหม่ ให้สิทธิเต็มที่ในการเลือกปรากฏการณ์ที่สนใจ...”

(นักเรียน A , แผนจัดการเรียนรู้เรื่อง กฎหมายอาญา, 2565)

“...รู้สึกเขินอายในการเปิดเสียงเพื่อแสดงความคิดเห็น กลัวตอบัติ...”

(นักเรียน B , แผนจัดการเรียนรู้เรื่อง กฎหมายอาญา, 2565)

“...มีส่วนร่วมในการตอบคำถามมากขึ้น เลือกปรากฏการณ์ที่ตัวเองอยากเรียนจริง ๆ เพราะรู้สึกว่ามีน้ำหนักสนใจ แต่หากคะแนนในการเลือกมีจำนวนน้อยกว่า ก็ยอมรับในสิทธิในเพื่อน ๆ และพร้อมเปิดใจเรียนปรากฏการณ์นั้น เพราะอาจจะน่าสนใจก็เป็นได้...”

(นักเรียน C , แผนจัดการเรียนรู้เรื่อง วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากล, 2565)

“...บรรยากาศชั้นนี้เริ่มดีขึ้นเรื่อย ๆ เพราะสังเกตเห็นเพื่อน ๆ หลายคนสนุก และให้ความร่วมมือกับครูเป็นอย่างดี...”

(นักเรียน E , แผนจัดการเรียนรู้เรื่อง วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากล, 2565)

ขั้นที่ 2 สํารวจปรากฏการณ์ ขั้นนี้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า เป็นขั้นที่มีการ

เลือกสมาชิกกลุ่มด้วยตนเอง โดยแต่ละกลุ่มมีจำนวนสมาชิกเท่า ๆ กัน คณะความสามารถ และเลือกหัวหน้าของแต่ละกลุ่ม เพื่อง่ายต่อการแบ่งหน้าที่กันภายในกลุ่ม หัวหน้ากลุ่มจะแบ่งหน้าที่ตามความถนัด ความสมัครใจและความสามารถของสมาชิกแต่ละคน จากนั้นภายในกลุ่มประชุมวางแผน เพื่อเลือกศาสตร์ที่ตนสนใจจะบูรณาการกับเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาในแต่ละแผน ทำการสำรวจข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับศาสตร์ที่จะนำมาบูรณาการ และตัดสินใจโดยใช้เสียงข้างมากเป็นหลัก

“...จะให้ความสำคัญกับขั้นตอนนี้เป็นอย่างมาก เพราะนอกจากได้ใช้สิทธิเลือกกลุ่มที่อยากจะร่วมทำงานด้วยนั้น สมาชิกภายในกลุ่มจะต้องมีความรับผิดชอบและคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเลือกศาสตร์ที่จะบูรณาการด้วย ทุกคนในกลุ่มต้องช่วยเหลือกัน...”

(นักเรียน A , แผนจัดการเรียนรู้เรื่อง วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากล, 2565)

“...ต้องระดมสมองในการคิดวิเคราะห์คำถามที่อยากจะรู้ผ่านปรากฏการณ์เยอะพอสมควร กว่าจะลงตัวค่อนข้างยาก เพราะเพื่อนหลายคนก็หลายความคิดเห็น จึงต้องใช้วิธีประชาธิปไตยเข้ามาช่วย...”

(นักเรียน B , แผนจัดการเรียนรู้เรื่อง วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากล, 2565)

“...มีการประเมินข้อมูลต่าง ๆ ว่าจะสร้างสรรค์ชิ้นงานออกมาในรูปแบบใด ใช้โปรแกรมใดในการสร้างสรรค์ชิ้นงานให้มีความทันสมัยและน่าสนใจ ขั้นนี้มีครูคอยให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำ...”

(นักเรียน C , แผนจัดการเรียนรู้เรื่อง กฎหมายอาญา, 2565)

ขั้นที่ 3 อภิปรายวางแผนและลงมือปฏิบัติ ขั้นนี้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า เป็นขั้นที่มีการเลือกตัวแทนออกมานำเสนอชื่อชิ้นงาน รูปแบบ และแนวคิดคร่าว ๆ ให้แก่เพื่อน ๆ ร่วมกัน วางแผนการศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ ระดมความคิดกับเพื่อนในกลุ่มว่าจะสร้างสรรค์ชิ้นงานออกมาในรูปแบบใดให้ดูน่าสนใจและใช้โปรแกรมที่ทันสมัยอย่างอิสระ เมื่อทุกกลุ่มสร้างสรรค์ชิ้นงานเสร็จสิ้น แต่ละกลุ่มจะส่งตัวแทนในการนำเสนอผ่านรูปแบบออนไลน์ (Google meet) พร้อมทั้งอภิปราย แลกเปลี่ยนระหว่างกัน ช่วงแรก ๆ จะสังเกตเห็นได้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่กล้าที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างสรรค์ชิ้นงานในรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน ทำให้ไม่มีความหลากหลายเท่าที่ควร แต่แผนการเรียนรู้ได้ไป ครูได้กระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น โดยยกตัวอย่างให้นักเรียน เห็นภาพว่า นักเรียนสามารถใช้โปรแกรมใดได้อีกบ้างในการสร้างสรรค์ชิ้นงานของตน

“...เพื่อน ๆ ส่วนใหญ่ไม่ค่อยนำเสนอรูปแบบการสร้างสรรค์ชิ้นงานที่หลากหลาย ส่วนใหญ่จะเสนอให้ทำโปสเตอร์ ซึ่งจะเหมือนกับกลุ่มอื่น ๆ ...”

(นักเรียน A, แผนจัดการเรียนรู้เรื่อง กฎหมายอาญา, 2565)

“...สมาชิกภายในกลุ่มมีความรับผิดชอบค่อนข้างสูง สังเกตจากการส่งความก้าวหน้าของชิ้นงาน เพื่อมาหารือกัน...”

(นักเรียน B, แผนจัดการเรียนรู้เรื่อง วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากล, 2565)

“... เพื่อน ๆ ภูมิใจในชิ้นงานของกลุ่มตนเอง ได้เรียนรู้การทำงานกลุ่ม เรียนรู้การเข้าสังคม แม้จะเป็นรูปแบบออนไลน์ แต่ทุกคนให้ความสำคัญกับชิ้นงานนี้เป็นอย่างมาก...”

(นักเรียน C, แผนจัดการเรียนรู้เรื่อง วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากล, 2565)

“...ขั้นตอนนี้ต้องใช้เวลามากพอสมควร เพราะการค้นคว้าข้อมูลของศาสตร์ทั้งสอง ศาสตร์ที่จะนำมาบูรณาการนั้นเป็นเรื่องที่ยาก จึงต้องใช้ความคิดอย่างละเอียด หาแหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ เพราะจะทำให้ข้อมูลที่ได้นั้นสมบูรณ์และถูกต้องมากที่สุด...”

(นักเรียน D, แผนจัดการเรียนรู้เรื่อง วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากล, 2565)

ขั้นที่ 4 ประเมินและปรับปรุงแนวคิดและวิธีการ ขั้นนี้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า เป็นขั้นที่ร่วมกันประเมินตนเอง ประเมินความรู้และแนวคิดที่ได้จากการนำเสนอของแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้งแลกเปลี่ยน เพิ่มความรู้ และปรับปรุงความรู้ในประเด็นต่าง ๆ ที่อาจจะมีข้อบกพร่องหรือผิดพลาด

“...ไม่ค่อยมีประเด็นแลกเปลี่ยน ส่วนมากจะฟังเพื่อนกลุ่มอื่น ๆ แลกเปลี่ยนแล้วนำมาปรับใช้กับกลุ่มตนเองด้วย...”

(นักเรียน A, แผนจัดการเรียนรู้เรื่อง กฎหมายอาญา, 2565)

“...ใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณในการต่อยอดความรู้หรือศาสตร์อื่น ๆ นอกจาก ศาสตร์ที่ตนเลือกทำชิ้นงาน...”

(นักเรียน B, แผนจัดการเรียนรู้เรื่อง วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากล, 2565)

ขั้นที่ 5 สรุปแนวคิดและขยายผล ขั้นนี้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า เป็นขั้นที่มีการสรุปเนื้อหาและแนวคิดที่ได้จากการปรับปรุง เพื่อความถูกต้อง แต่ละกลุ่มจะดำเนินการนำชิ้นงานของตนไปเผยแพร่ในช่องทางต่าง ๆ เช่น Facebook Youtube Tiktok Application เป็นต้น

“...เพื่อน ๆ ช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรม และทำใบงานที่ครูเตรียมให้ เป็นการเสริมและเพิ่มเติมความรู้และครอบคลุมมากขึ้น”

(นักเรียน B, แผนจัดการเรียนรู้เรื่อง วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากล, 2565)

“...เพื่อน ๆ ภายในกลุ่มจะช่วยกันขยายความรู้ โดยการค้นหาปรากฏการณ์ที่สามารถเอามาต่อยอดกับปรากฏการณ์เดิมได้ ค่อนข้างสนุกในการค้นหา...”

(นักเรียน B, แผนจัดการเรียนรู้เรื่อง วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากล, 2565)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. การอภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สรุปผลการวิจัยเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

พบว่า สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผ่านการสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผ่านการตรวจสอบคุณภาพการสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนจากผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

ด้านที่ 1 พลเมืองรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีจำนวน 6 พฤติกรรม ประกอบด้วย ระบุภาระหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัว ต่อสถานศึกษาและต่อผู้อื่น ปฏิบัติตนให้มีวินัย แสดงความสนใจในบทเรียนและช่วยเหลือผู้อื่นตามความเหมาะสมด้วยความเต็มใจ ยึดมั่นต่อกฎเกณฑ์หรือข้อตกลง และกล้าตัดสินใจแก้ปัญหาสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว สถานศึกษาและสังคม

ด้านที่ 2 พลเมืองเคารพสิทธิ มีจำนวน 7 พฤติกรรม ประกอบด้วย อธิบายและยกตัวอย่างสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตนอย่างรับผิดชอบและเคารพสิทธิของผู้อื่นตลอดจนยอมรับหรือเคารพในความแตกต่าง สร้างแรงจูงใจให้ตนตื่นตัวกับความหลากหลายที่เกิดขึ้นในสังคม กล้าตัดสินใจตั้งคำถามหากมีการละเมิดสิทธิเกิดขึ้น สามารถให้คำปรึกษา

และมุ่งมั่นที่จะหาแนวทางในการแก้ปัญหาาร่วมกันอย่างเต็มที่ และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียน

ด้านที่ 3 พลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีจำนวน 5 พฤติกรรม ประกอบด้วย วิเคราะห์เหตุการณ์หรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบตามหลักฐานอ้างอิง ตรวจสอบข้อมูลข่าวสารผ่านกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แสดงคุณค่าหรือประโยชน์ของการติดตามข้อมูลข่าวสาร และปฏิบัติตนเป็นผู้ติดตามข้อมูลข่าวสารของสังคม

ด้านที่ 4 พลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม มีจำนวน 6 พฤติกรรม ประกอบด้วย อธิบายความหมายของวัฒนธรรม ยกตัวอย่างวัฒนธรรม และความเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ นำวัฒนธรรมมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เห็นคุณค่าของการอนุรักษ์วัฒนธรรม เลือกรับวัฒนธรรมสากลอย่างเหมาะสม และเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณีอย่างเต็มที่

ตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ที่ช่วยส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การออกแบบและพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ที่ช่วยส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผ่านการสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญผ่านการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และนำมาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน สามารถสรุปได้ดังนี้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว ซึ่งสัมพันธ์กับเนื้อหาที่นำมาสอน มาเป็นจุดเริ่มต้นในการจัดการเรียนรู้ของเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา ซึ่งไม่เน้นการแบ่งแยกเนื้อหา แต่จัดการเรียนรู้ในเชิงสหวิทยาการ เพื่อให้สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ให้แก่นักเรียนได้ ซึ่งมีกระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 นำเสนอปรากฏการณ์ นำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้ปรากฏการณ์ใกล้ตัวที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาหรือตัวชี้วัดตามหลักสูตร ปรากฏการณ์ที่นำมาเสนอควรมีความหลากหลายอาจเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดจากความสนใจของนักเรียนหรือเกิดจากการนำเสนอของครู จากนั้นร่วมแลกเปลี่ยนสิ่งที่สังเกตได้จากปรากฏการณ์ดังกล่าว

ขั้นที่ 2 สืบค้นปรากฏการณ์ เป็นการสืบค้นแนวคิดที่เกี่ยวข้องผ่านการสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นในปรากฏการณ์ นำมาตั้งคำถามในสิ่งที่ต้องการศึกษา เพื่อสร้างสรรค์ชิ้นงานหรือกิจกรรมที่

เน้นบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในปรากฏการณ์ดังกล่าว ผ่านการศึกษาเอกสารอ้างอิงหรือแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลอย่างเพียงพอที่จะใช้ในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 3 อภิปรายวางแผนและลงมือปฏิบัติ นำข้อค้นพบเกี่ยวกับชิ้นงานหรือกิจกรรมที่ต้องการสร้างสรรค์มาเสนอต่อเพื่อน ๆ และครู อภิปรายข้อมูลระหว่างกัน โดยเคารพความเห็นที่แตกต่าง ตลอดจนลงมือสร้างสรรค์และนำเสนอชิ้นงาน ผ่านการใช้วิธีการหรือเครื่องมือในการลงมือปฏิบัติได้อย่างอิสระ

ขั้นที่ 4 ประเมินและปรับปรุงแนวคิดและวิธีการ ประเมินชิ้นงาน ความรู้ แนวคิด และวิธีการจากการนำเสนอ หากแนวคิดและวิธีการไม่ถูกต้อง จะต้องได้รับการปรับปรุง เพื่อให้เกิดความถูกต้องและสมบูรณ์

ขั้นที่ 5 สรุปแนวคิดและขยายผล นำแนวคิดที่ได้จากการปรับปรุงมาสรุปและนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บรรยายสรุป สร้างแผนผังความคิด หรือจะอยู่ในรูปแบบใดก็ได้ที่สะท้อนความเข้าใจในแนวคิดได้ถูกต้องและครบถ้วน อีกทั้งนำสิ่งที่ได้จากการสร้างสรรค์ชิ้นงานหรือกิจกรรมดังกล่าวไปต่อยอดในศาสตร์หรือปรากฏการณ์อื่น ๆ ต่อไป

เมื่อผู้วิจัยได้ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นที่เรียบร้อย ผู้วิจัยนำขั้นตอนดังกล่าวมาสร้างเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 2 แผนมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด อีกทั้งมีประเด็นที่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนของสาระการเรียนรู้ ที่ต้องเพิ่มเติมสาระสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาในแต่ละแผน ประเด็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ ต้องเพิ่มเติมตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ที่นำมาบูรณาการ และประเด็นสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ ต้องเน้นความหลากหลายของสื่อ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ด้านพลเมืองรับผิดชอบตนเองและสังคม ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ ด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ และด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม ที่ผ่านการประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนและระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นพฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนที่แสดงถึงการมีความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะอื่น ๆ ในการทำความเข้าใจหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลก รู้เคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น เคารพในกฎกติกา มีส่วนร่วมทางสังคมอย่างมีวิจารณญาณ อยู่ร่วมกับผู้อื่นท่ามกลางความหลากหลาย เห็นคุณค่าของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีบทบาทในการตัดสินใจและสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยยึดมั่นความเท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตยและสันติวิธี ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 พลเมืองรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ด้านที่ 2 พลเมืองเคารพสิทธิ ด้านที่ 3 พลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ และด้านที่ 4 พลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม ทั้งนี้เนื่องจากสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2563) ได้มีการกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ของสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ พุทธศักราช 2563 ไว้หลากหลายประการ ไม่ว่าจะเป็น 1. พลเมืองเคารพสิทธิ เป็นพฤติกรรมแสดงออกซึ่งการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ตระหนักในสิทธิเสรีภาพของตนเอง ช่วยเหลือ ให้เกียรติและเห็นอกเห็นใจผู้อื่นบนพื้นฐานของการพึ่งพาอาศัยกันโดยปราศจากการอคติ ไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติ 2. พลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ เป็นพฤติกรรมแสดงออกซึ่งการปฏิบัติตามกฎ กติกา ข้อตกลง กฎหมายอย่างถูกต้องและเหมาะสม รับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลก 3. พลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ เป็นพฤติกรรมแสดงออกซึ่งการติดตามสถานการณ์และประเด็นปัญหาของสังคมอย่างมีวิจารณญาณ มีส่วนร่วมทางสังคมด้วยจิตสาธารณะและสำนึกสากล 4. พลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง เป็นพฤติกรรมแสดงออกซึ่งความกระตือรือร้นในการสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกทางสังคม บนพื้นฐานของความเท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตยและสันติวิธี ซึ่งในประเด็นนี้ ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมในสังคมของตน พร้อมรู้จักเลือกรับวัฒนธรรมสากลที่มาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพราะถือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ต้องทำความเข้าใจเป็นอย่างมาก ซึ่งถือว่าครอบคลุมองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านที่ 1 พลเมืองรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีจำนวน 6 พฤติกรรมที่ประกอบด้วย การระบุภาระหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัว ต่อสถานศึกษาและต่อผู้อื่น การปฏิบัติตนให้มีวินัย การแสดงความสนใจในบทเรียนและช่วยเหลือผู้อื่นตามความเหมาะสมด้วยความเต็มใจ การยึดมั่นต่อกฎเกณฑ์หรือข้อตกลง และกล้าตัดสินใจแก้ปัญหาสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว สถานศึกษาและสังคม ซึ่งความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมเป็น 1 ใน 9 คุณลักษณะของพลเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตย ที่เน้นย้ำให้พลเมืองมีความรับผิดชอบต่อตนเอง พึ่งพาตนเองได้และมีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นบุคคลที่มีความรู้และประพฤติปฏิบัติในสิ่งต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม (ทิพย์พพร ตันตีสุนทร, 2554; ปริญา เทวานฤมิตรกุล, 2555) สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญา ฉัตรช่อฟ้า (2564) ที่กล่าวถึงการสร้างและพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยว่า แนวทางที่จะสามารถพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย คือการพัฒนาความเป็นพลเมืองที่ให้อิสระทางความคิดแบบตะวันตก เน้นความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม มีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะที่ตนเป็นหนึ่งในสมาชิกของสังคม ซึ่งจะทำให้สังคมมีการพัฒนาไปอย่างมั่นคง เพราะทุกคนมีส่วนร่วมทั้งในระดับชุมชน และระดับประเทศ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรินทร์ ชาญศิลป์ (2561) เรื่อง ความเป็นพลเมืองของเยาวชนไทย ที่กล่าวถึงภาพรวมส่วนใหญ่ของเยาวชนว่า เยาวชนมีความเป็นพลเมืองในด้านการยึดมั่นความถูกต้อง ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และด้านคุณธรรม จริยธรรม

ด้านที่ 2 พลเมืองเคารพสิทธิ มีจำนวน 7 พฤติกรรม ประกอบด้วย อธิบายและยกตัวอย่างสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตนอย่างรับผิดชอบและเคารพสิทธิของผู้อื่น ตลอดจนยอมรับหรือเคารพในความแตกต่าง สร้างแรงจูงใจให้ตนตื่นตัวกับความหลากหลายที่เกิดขึ้นในสังคม กล้าตัดสินใจตั้งคำถามหากมีการละเมิดสิทธิเกิดขึ้น สามารถให้คำปรึกษาและมุ่งมั่นที่จะหาแนวทางในการแก้ปัญหาพร้อมกันอย่างเต็มใจ และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียน ในการนี้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ได้กำหนดพฤติกรรมของนักเรียนที่ก้าวสู่การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง/ตื่นรู้ มีสำนึกสากลว่า นักเรียนจะต้องปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมของสังคม เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เชื่อมมั่นในหลักการการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความแตกต่างหลากหลาย เพื่อให้เกิดสันติภาพแก่ตนเองและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรัชญา ชูมนาเสียว (2559) เรื่องสมรรถนะหลักของพลเมืองไทยภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ที่สรุปผลการวิจัยว่า สมรรถนะหลักของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย คือการที่บุคคลมีคุณลักษณะ/บุคลิก/แรงจูงใจที่แสดงให้เห็นถึงความมีระเบียบวินัย เคารพสิทธิผู้อื่น เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เคารพกฎหมายและกติกากที่เป็นธรรม เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งเป็นบุคคลที่รักความเป็นธรรมและความเสมอภาค มุ่งมั่นปฏิบัติตนในฐานะพลเมือง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวินิจ

ผาเจริญ (2563) ที่กล่าวถึงการพัฒนาพลเมืองสู่โมเดลพลเมืองที่ตื่นตัวในสังคมประชาธิปไตยของไทย ว่า การเป็นพลเมืองตื่นรู้ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์ ซึ่งจะต้องรู้หน้าที่ สิทธิของตน มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม เพื่อสามารถสร้างสรรค์และผลักดันสังคมได้

ด้านที่ 3 พลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีจำนวน 5 พฤติกรรม ประกอบด้วย วิเคราะห์เหตุการณ์หรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบตามหลักฐานอ้างอิง ตรวจสอบข้อมูลข่าวสารผ่านกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แสดงคุณค่าหรือประโยชน์ของการติดตามข้อมูลข่าวสาร และปฏิบัติตนเป็นผู้ติดตามข้อมูลข่าวสารของสังคม โดยพฤติกรรมเหล่านี้ถูกกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อให้เกิดแก่นักเรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ (2551) กำหนดว่า นักเรียนจะต้องมีความรู้ในการคิด การแก้ปัญหาสิ่งที่เกิดขึ้น มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก มีทักษะชีวิต เพื่อที่จะสามารถอยู่รอดในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภีร์ สมอนา (2558) เรื่อง ความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโครงการโรงเรียนพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า ที่มีการกล่าวถึงนิยามคำว่า “พลเมือง” ไว้ว่า เป็นบุคคลที่มีลักษณะของผู้ที่คิดในสิ่ง ดี ๆ เรื่องดี ๆ รู้จักวิเคราะห์ แยกแยะว่าสิ่งใดสมควรทำ ไม่สมควรทำ ติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนปฏิบัติตามหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ ผ่านการคิดอย่างมีเหตุผล เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมต่อไป

ด้านที่ 4 พลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม มีจำนวน 6 พฤติกรรม ประกอบด้วย อธิบายความหมายของวัฒนธรรม ยกตัวอย่างวัฒนธรรม และความเข้าใจ วัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ นำวัฒนธรรมมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เห็นคุณค่าของการอนุรักษ์วัฒนธรรม เลือกรับวัฒนธรรมสากลอย่างเหมาะสม และเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณีอย่างเต็มที่ ในการนี้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ได้กำหนดพฤติกรรมของนักเรียนที่จะก้าวสู่การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง/ตื่นรู้ มีสำนึกสากลว่า นักเรียนจะต้องรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี มีส่วนร่วมด้วยการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม แม้จะมีการปฏิบัติตนและมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน แต่สามารถใช้หลักการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความแตกต่างของสังคมได้ หากมองบริบทของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) ถือว่าเป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นท่ามกลางความหลากหลายของวัฒนธรรม การจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการส่งเสริมข้อมูลด้านวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของสังคม และบ่มเพาะความเข้าใจให้แก่นักเรียนในเรื่องของการยอมรับความแตกต่างระหว่างกลุ่มคนให้มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของกนก จันทรา ประพันธ์ศิริ สุเสารัจและวิไลลักษณ์ ลังกา (2560) เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะสากล สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่สรุปผลการวิจัยว่า องค์ประกอบสมรรถนะสากลตามกรอบแนวคิดการวิจัย

ด้านคุณลักษณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ การเคารพความแตกต่างของวัฒนธรรม

2. จากผลการออกแบบและพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ที่ช่วยส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผ่านการสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและผ่านการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว ซึ่งสัมพันธ์กับเนื้อหาที่สอน มาเป็นจุดเริ่มต้นในการจัดการเรียนรู้ของเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา ไม่เน้นการแบ่งแยกเนื้อหา แต่จัดการเรียนรู้ในเชิงสหวิทยาการ เพื่อให้สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ได้ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานใช้แนวคิดกลุ่มทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) ที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Prawat & Floden, 1994) เป็นแนวคิดที่นักเรียนสามารถเข้าใจและดึงประสบการณ์ที่ตนมีมาใช้ในการกระบวนการเรียนรู้ นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้มีการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง และเสริมสร้างทักษะในการเรียนรู้แก่นักเรียน ผ่านการทำงานร่วมกันเป็นทีมที่จะช่วยเสริมสร้างแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม (Socio-Constructivist) และทฤษฎีการเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมสังคม (Socio-Cultural Learning Theories) ที่เห็นว่าข้อมูลความรู้ไม่ใช่เป็นเพียงสินทรัพย์ของตัวบุคคล แต่เป็นสิ่งที่ช่วยสร้างให้เกิดบริบทแห่งสังคมการเรียนรู้ (Prawat & Floden, 1994) โดยครูจะแสดงบทบาทเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก คอยชี้แนะและจัดกระบวนการเรียนรู้มากกว่าที่จะเป็นผู้ให้ความรู้ ส่วนนักเรียนจะถูกมองว่าเป็นผู้ที่ตื่นตัวในการมีส่วนร่วม เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ (Symeonidis & Schwarz, 2016; Tabar, 2011; พงศธร มหาวิทยาลัย, 2560) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบของการศึกษาตามหลักปรัชญาการศึกษา ปฏิจจุนิยาม ที่ครูมีหน้าที่กระตุ้นให้นักเรียนสนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม ฝึกให้นักเรียนทำงานเป็นทีม เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นผ่านกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ และบทบาทของนักเรียนจะมุ่งเน้นให้นักเรียนทำความเข้าใจสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นในสังคม ผ่านประสบการณ์ที่ตนได้รับจากห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน โดยนักเรียนและครูมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน (สมชาย รัตนทองคำ, 2556; ไพฑูรย์ ทิพย์สุข, 2562) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ตะวัน ไชยวรรณ และกุลธิดา นกุลธรรม (2564) ที่กล่าวถึงประเด็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ผ่านปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ให้นักเรียนได้เรียนรู้ในประเด็นมุมมองที่หลากหลาย เน้นการเรียนแบบบูรณาการ ผ่านการตั้งคำถามนำไปสู่การหาคำตอบ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาส่งเสริมความรู้มากขึ้น ครูมีบทบาทที่เปลี่ยนไปจากเดิม เน้นการกระตุ้นและสนับสนุนการเรียนรู้ เตรียมแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือและมีความหลากหลาย นำเสนอปรากฏการณ์ที่สอดคล้องกับความจริง เป็นนักรออกแบบกระบวนการสร้างความรู้ และไม่เป็นผู้นำหรือออกคำสั่ง เน้นให้

นักเรียนมีบทบาทหลักในการสังเกตปรากฏการณ์ด้วยมุมมองที่หลากหลาย ตั้งคำถามจากปรากฏการณ์ที่ได้ศึกษา ลงมือศึกษาปรากฏการณ์อย่างอิสระ และสะท้อนคิดตามสภาพจริง ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 นำเสนอปรากฏการณ์ ขั้นที่ 2 สสำรวจปรากฏการณ์ ขั้นที่ 3 อภิปรายวางแผนและลงมือปฏิบัติ ขั้นที่ 4 ประเมินและปรับปรุงแนวคิดและวิธีการ ขั้นที่ 5 สรุปแนวคิดและขยายผล ที่ได้จากการวิเคราะห์การเรียนรู้แบบสืบเสาะความรู้ (Inquiry Learning) (สุทธิดา จำรัส, 2558) การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) การเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน (Project Learning) (ดุซงึ่ โยเหลาและคณะ, 2557) มาสังเคราะห์กับแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานจากงานวิจัยจำนวน 3 เรื่อง (Daehler & Folsom, 2016; Taneli Nordberg & Ilkka Ahola-Luttilla, 2019; Islakiyah, Sutopo & Yulianti, 2018) โดยขั้นตอนดังกล่าวที่ผ่านการสังเคราะห์และสนทนากลุ่มของผู้วิจัยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนธร จัยสวัสดิ์ (2564) ที่ได้กล่าวถึงประเด็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเรื่อง จลศาสตร์เคมี ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การเลือกปรากฏการณ์ที่ใช้ในการศึกษา เน้นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจอยู่ในขณะนั้น ไม่ใช่ปรากฏการณ์ที่ผ่านมานานแล้ว ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหาและสมมติฐาน นักเรียนเป็นผู้กำหนดปัญหาที่ต้องการศึกษาหรือสนใจในปรากฏการณ์แล้วตั้งสมมติฐานเพื่อหาคำตอบ ขั้นที่ 3 การวางแผน ออกแบบ และระบุวิธีการทดลอง นักเรียนออกแบบการทดลองในหลายรูปแบบ เพื่อนำไปสำรวจและหาคำตอบตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ขั้นที่ 4 การดำเนินการทดลอง นักเรียนลงมือทดลองตามที่ได้ออกแบบและวางแผนไว้ ขั้นที่ 5 การนำเสนอและสรุปผลการทดลอง นำผลที่ได้มานำเสนอ สรุปผลการทดลอง อภิปรายผลการทดลองและระบุข้อเสนอแนะจากการทดลอง ทั้งนี้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละขั้นที่กล่าวมานั้นล้วนเป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งดังที่ ภาสุตา ภาคาผล และมนังค์ อังควาณิช (2560) ได้อธิบายไว้ในงานวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ที่สร้างความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตยว่า การจัดการเรียนรู้ที่สามารถสร้างความเป็นพลเมืองได้นั้นจะต้องมีขั้นตอนต่างๆ ที่นักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ เน้นให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง อาทิ ขั้นสร้างความตระหนักและกระตุ้นความสนใจ ขั้นเตรียมการ ขั้นปฏิบัติ และขั้นประเมินผล อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) ที่ได้กล่าวว่า หลักการพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างความเป็นพลเมือง ต้องยึดให้ผู้เรียนได้คิด พัฒนาตนเอง ต้องใช้กิจกรรมและการลงมือปฏิบัติ อีกทั้งต้องติดตาม ประเมินผลการพัฒนาตนเอง โดยมีกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสรุปแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่าสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนที่ผ่านการประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ ด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณและด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม หลังจากรับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสูงกว่าก่อนและระหว่างการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นนักเรียนที่มีความกระตือรือร้นสนใจในประเด็นที่กว้างขึ้นและซับซ้อนมากขึ้น มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและพัฒนาตนเอง เพื่อการเตรียมพร้อมในการศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อไป สอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาอยู่ในขั้นการคิดแบบนามธรรม ตามทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget (ทิสนา แคมณี, 2554) ที่กล่าวว่า เด็กจะมีพัฒนาการไปตามวัยต่าง ๆ เป็นลำดับขั้น พัฒนาการเป็นสิ่งที่เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ควรที่จะเร่งให้ข้ามจากการพัฒนาขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่งเพราะจะทำให้เกิดผลเสียแก่เด็ก แต่การจัดประสบการณ์ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในช่วงที่เด็กกำลังจะพัฒนาไปสู่ขั้นตอนที่สูงกว่าสามารถช่วยให้เด็กพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว (ทิสนา แคมณี, 2554) อีกทั้งโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) เป็นโรงเรียนที่กำหนดใช้หลักสูตรแกนกลางสถานศึกษา อ้างอิงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งนโยบายหลักของโรงเรียนคือ การสนองนโยบายของคณะศึกษาศาสตร์ ในด้านการผลิตครูระดับปริญญาตรี ใช้โรงเรียนเป็นฐานการพัฒนาวิชาชีพศึกษาศาสตร์ เป็นที่ทดลองวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ทดลองการจัดการหลักสูตร การวิจัยทางการศึกษาและพฤติกรรมการณ์การเรียนการสอน ซึ่งโรงเรียนได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกปีพุทธศักราช 2555 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในระดับดีมากทุกมาตรฐาน นักเรียนที่เข้ามาศึกษาต่อในโรงเรียนผ่านการทดสอบวัดความรู้ทางวิชาการ เพื่อคัดเลือกนักเรียนที่มีศักยภาพและความพร้อมมากที่สุด ทางโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและพัฒนาตนเอง เพื่อการเตรียมตัวศึกษาต่อในแผนการเรียนที่ตนสนใจต่อไป ในปีการศึกษา 2563 ที่ผ่านมา ทางโรงเรียนได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมในการจัดทำร่างหลักสูตรใหม่คือ หลักสูตรเสริมสมรรถนะ 6 กลุ่มวิชาชีพ ที่มุ่งเน้นพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ และทักษะในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ที่เน้นพัฒนาให้นักเรียนเกิดสมรรถนะติดตัวนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตต่อไป (คณะกรรมการฝ่ายวิชาการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2564) จึงเป็นส่วนหนึ่ง

ที่ทำให้พัฒนาการสมรรถนะของนักเรียนสูงขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย (คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ, 2564) สอดคล้องแนวคิดกลุ่มทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) ที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เป็นแนวคิดที่ว่านักเรียนสามารถเข้าใจและตีประสบการณ์ที่ตนมีมาใช้ในกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างไร โดยผ่านกระบวนการสร้างความหมายจากสิ่งที่มองเห็นและได้ยินในสภาพแวดล้อมของนักเรียนทุกคนในชั้นเรียน นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Prawat and Floden, 1994) หนึ่งในกระบวนการเรียนรู้นั้นคือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่ท้าทายและน่าสนใจ เน้นให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้รูปแบบดังกล่าวในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และได้หยิบยกเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัด ส. 2.1 ม.3/1 และ ม.3/3 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) เพราะมีบทบาทโดยตรงในการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้และเข้าใจในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม มีคุณธรรม ความอดทน เคารพและยอมรับในความแตกต่าง เนื้อหาสาระในรายวิชาสังคมศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเป็นพลเมืองอย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพ เน้นการสร้างคุณภาพของนักเรียน เพื่อสันติสุขของสังคมไทยและสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) แต่เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบสหศาสตร์/สหวิทยาการที่ใช้ประเด็นหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ในโลกของความเป็นจริงเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ ดังนั้นในระหว่างจัดการเรียนรู้ นักเรียนสามารถใช้ความคิดรวบยอดของศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาสอดแทรกในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานได้ จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยพัฒนาความรู้ ทักษะ คุณลักษณะต่าง ๆ ของนักเรียนให้กลายเป็นสมรรถนะติดตัวนำไปใช้ในวิถีประจำวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพรรณ บุตรกตัญญู (2561) ที่ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อการสร้างมุมมองแบบองค์รวมและการเข้าถึงโลกแห่งความจริงของผู้เรียน ผลการศึกษาพบว่า การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถส่งเสริมความรู้ให้แก่ นักเรียน เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาความรู้ ทักษะ และสมรรถนะของนักเรียนผ่านโลกที่แท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศธร มหาวิจิตร (2560) ที่ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผลการศึกษาพบว่า นิสิตมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในระดับดีมากหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพราะทักษะถือเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้ นักเรียนเกิดสมรรถนะได้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับรวินันท์ สัจจาศิลป์ และชลธิป สมานทิโต (2562) ที่ได้ศึกษาผลการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานผ่านการสร้างสื่อจำลองที่มีต่อความสามารถด้านมิติสัมพันธ์สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า หลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้จากปรากฏการณ์ ทำให้นักเรียนได้

คะแนนสูงกว่าก่อนการเรียนรู้ เพราะนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เน้นการสังเกต วางแผน และถ่ายทอดชิ้นงานให้เห็นอย่างชัดเจน นักเรียนมีอิสระทางความคิด รู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง และที่สำคัญคือครูให้บทบาทสำคัญแก่นักเรียนในการสืบค้นความรู้ เพื่อให้ นักเรียนเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานทั้ง 5 ขั้นตอนและผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนาขึ้นนั้น สามารถช่วยส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนได้ในทุกขั้นตอน โดยในแต่ละขั้นตอนจะปรากฏสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งทุกด้านอย่างแตกต่างกัน แต่อาจจะมีบางขั้นตอนที่มีด้านของสมรรถนะเด่นชัดออกมา อาทิเช่น ในขั้นที่ 1 นำเสนอปรากฏการณ์ นักเรียนสามารถเกิดสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งด้านพลเมืองเคารพสิทธิ เพราะเป็นขั้นที่นักเรียนจะร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากปรากฏการณ์ รู้จักใช้สิทธิของตนเองในการเลือกปรากฏการณ์ที่ตนสนใจจะศึกษา ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจปรากฏการณ์ นักเรียนสามารถเกิดสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพราะเป็นขั้นที่นักเรียนจะร่วมกันตั้งคำถามจากศาสตร์ที่ตนสนใจ สำรวจศึกษา และรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาออกแบบชิ้นงานผ่านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ขั้นที่ 3 ขั้นอภิปรายวางแผนและลงมือปฏิบัติ นักเรียนสามารถเกิดสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งในหลายด้าน เช่น ด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ พลเมืองรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม พลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม เพราะเป็นขั้นที่นักเรียนมีการวางแผนและลงมือปฏิบัติได้อย่างอิสระตามแผนการจัดการเรียนรู้ นั้น ๆ ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินและปรับปรุงแนวคิดและวิธีการ นักเรียนสามารถเกิดสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพราะเป็นขั้นที่นักเรียนและครูจะร่วมกันประเมินความรู้ แนวคิดหรือวิธีการจากการนำเสนอ พร้อมทั้งแลกเปลี่ยน เพิ่มความรู้ และปรับปรุงความรู้ ผ่านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปแนวคิดและขยายผล นักเรียนสามารถเกิดสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณและพลเมืองเคารพสิทธิ เพราะเป็นขั้นที่นักเรียนสามารถสรุปเนื้อหาและแนวคิดที่ได้จากการปรับปรุง เพื่อความถูกต้องของข้อมูลได้อย่างอิสระผ่านการคิดวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนและรอบคอบ โดยในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ นักเรียนไม่จำเป็นจะต้องเกิดสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งตามด้านต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยกล่าวถึงก็เป็นได้ เพราะนักเรียนอาจจะเกิดสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งได้หลากหลายด้านในแต่ละขั้นตอน ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมและการปรับตัวของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของออมวจิ พิบูลย์และสุวิมล พิบูลย์ (2564) เรื่อง สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ที่พบว่า การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาที่ผู้สอนออกแบบการสอนให้เน้นนักเรียนลงมือปฏิบัติ เรียนรู้ด้วยตนเอง ครูมีหน้าที่แค่คอยชี้แนะและอำนวยความสะดวก จะทำให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของเอกภูมิ เจียมวิทยานุกูล จริญญาศรี มาติลิกโกวิท

และเลิศพร อุดมพงษ์ (2562) ที่กล่าวถึงสมรรถนะความเป็นพลเมืองในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างว่า การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมีส่วนช่วยสำคัญในการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง เนื่องจาก นักเรียนถูกกล่อมเกล่าผ่านการจัดการเรียนการสอนสะสมมาหลายปี อีกทั้งโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็น โรงเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ย O-NET วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูง ย่อมมีความ เป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 สูงตามไปด้วย

เมื่อพิจารณาระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนจากการ ประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาและครู (ผู้วิจัย) ประเมินนักเรียน ในแต่ละครั้งพบว่ามีความเฉลียวฉลาด สูงขึ้นตามลำดับ กล่าวคือ ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ระดับสมรรถนะความเป็น พลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนจะอยู่ในระดับ 2 คือ นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงถึงสมรรถนะในระดับ ก้าวหน้า และเมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานไปแล้ว 1 แผน ปรากฏว่า นักเรียนมีระดับสมรรถนะเพิ่มขึ้นเป็นระดับที่ 3 คือ นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงถึงสมรรถนะในระดับ ผู้มีความสามารถ และหลังจากที่นักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ไปแล้วทั้ง 2 แผน ปรากฏว่า นักเรียน มีระดับสมรรถนะเพิ่มขึ้นเป็นระดับที่ 4 คือผู้ชำนาญการ หมายความว่า ในทุก ๆ แผนการจัดการ เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานจะสามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการและมีระดับสมรรถนะ ความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งสูงขึ้นเรื่อย ๆ สอดคล้องกับพฤติกรรมที่แสดงออกในแต่ละด้าน โดย ภาพรวมพบว่า พฤติกรรมที่แสดงออกก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน นักเรียน ส่วนใหญ่รู้และเข้าใจว่าตนต้องมีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ที่มีต่อครอบครัว สถานศึกษาและ เพื่อน ๆ รู้ว่ามีหน้าที่อย่างไรในสังคมไทยและสังคมโลกในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก รู้และเข้าใจ กฎระเบียบทางสังคมเป็นอย่างดี ใช้สิทธิของตนในการเลือกหัวหน้าห้อง เลือกคณะกรรมการนักเรียน เข้าใจความแตกต่างของเพื่อน ๆ แต่ละคน เข้าถึงสื่อจากออนไลน์ในช่องทางต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว เข้าใจความหมายของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากล สามารถยกตัวอย่างวัฒนธรรมทั้งสองรูปแบบได้ มีการนำวัฒนธรรมสากลมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตของตนในแต่ละวัน แต่เมื่อ นักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผ่านการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละ ชั้นตอน ทำให้พฤติกรรมของนักเรียนเปลี่ยนแปลงไป โดยภาพรวมพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เน้นการเรียนรู้และเข้าใจ มาเป็นการลงมือปฏิบัติมากขึ้น นักเรียนปฏิบัติตาม กฎหมาย ตามหลักศีลธรรม มีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาให้สังคมเปลี่ยนแปลงไป ในแนวทางที่ดีขึ้น กล้าตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างคนในครอบครัวและเพื่อน ๆ หลีกเลี่ยงกระทำการต่าง ๆ ที่เป็นการละเมิดสิทธิของเพื่อน ตลอดจนสามารถเป็นที่ปรึกษาให้แก่เพื่อน มีพฤติกรรมก้าวร้าวเข้าไม่ถึงสื่อที่มีสติ ไม่หลงเชื่อง่าย ๆ โดยมีการตรวจสอบข้อมูลผ่านการคิดอย่างมี วิจารณญาณ ตลอดจนนักเรียนเห็นคุณค่าและช่วยกันอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย เลือกรับวัฒนธรรมสากล และสามารถวิเคราะห์กระแสของวัฒนธรรมสากลได้ว่าสิ่งใดที่เหมาะสมในการนำมาประยุกต์ใช้กับ

วัฒนธรรมไทยเดิมได้ ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) กล่าวว่า หลายประเทศพยายามเลือกทางออกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ ความถนัดและความก้าวหน้าไปตามความสามารถของตน โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนเกิดสมรรถนะหลักที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต จึงเป็นสิ่งสำคัญที่หลากหลายประเทศจัดการศึกษาด້วยระบบหลักสูตรฐานสมรรถนะ การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ เป็นต้น ซึ่งโดยภาพรวมที่กล่าวมา แสดงว่า นักเรียนมีการพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน แต่อาจจะมีประเด็นต่าง ๆ ที่ผ่านการสะท้อนคิดจากนักเรียน เพื่อครุณาข้อมูลหรือประเด็นต่าง ๆ ไปปรับแก้ จะทำให้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีความสมบูรณ์มากขึ้น อาทิเช่น ในชั้นที่ 1 นำเสนอปรากฏการณ์ ครูควรเพิ่มเวลาจัดการเรียนรู้ให้มากขึ้น เนื่องจากมีกระบวนการที่ต้องใช้ความคิด และใช้เวลาในการศึกษาปรากฏการณ์ที่นำมาเสนอ ชั้นที่ 3 อภิปรายวางแผนและลงมือปฏิบัติ ครูควรใช้วิธีการเจาะจงว่านักเรียนกลุ่มใดจะต้องสร้างสรรค์ชิ้นงานออกมาโดยใช้โปรแกรมใด เพื่อให้เกิดความหลากหลายมากขึ้นในการนำเสนอชิ้นงาน และชั้นที่ 5 สรุปแนวคิดและขยายผล ในมุมมองของนักเรียนที่มองว่า การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ On-site จะทำให้การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ น่าสนใจมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

5.1.1 ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีการกำหนดพฤติกรรมที่ค่อนข้างน้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของพลเมืองด้านอื่น ๆ ดังนั้นเพื่อให้องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งมีพฤติกรรมที่ครอบคลุม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้วิจัย สถานศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องต้องศึกษาและสังเคราะห์พฤติกรรมแต่ละด้านให้ครอบคลุมมากขึ้น เพื่อนำไปประเมินนักเรียนในสถานศึกษาในแต่ละแห่ง

5.1.2 ปรากฏการณ์ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้นั้นประกอบด้วย 2 ปรากฏการณ์เท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ปรากฏการณ์ได้อย่างหลากหลาย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้วิจัยหรือครู ต้องเพิ่มปรากฏการณ์ เพื่อดึงดูดความน่าสนใจของนักเรียนมากขึ้น

5.1.3 เนื่องจากในแต่ละปรากฏการณ์ที่นำมาเสนอ ต้องอาศัยองค์ความรู้หลากหลายศาสตร์ เช่น แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 กฎหมายอาญา จะมีประเด็นคำถามในศาสตร์ของพันธุกรรม

(DNA) การคาดคะเน การสื่อสาร เป็นต้น ครูจึงต้องเตรียมตัวศึกษาองค์ความรู้ให้รอบด้าน อาจจะทำให้ นักเรียนเสนอข้อมูลเกี่ยวกับศาสตร์นั้นมาล่วงหน้า เพื่อที่ครูจะได้ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม

5.1.4 จากการที่ผู้วิจัยศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่า การจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้เน้นให้ครูสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่น่าสนใจ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิด ความสนใจในปรากฏการณ์หรือการจัดการเรียนรู้ แต่เนื่องจากผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ใน รูปแบบออนไลน์ ทำให้ไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นควรเน้นจัดการ เรียนรู้ในชั้นเรียนหรือหากจำเป็นจะต้องจัดการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ ครูควรหานวัตกรรมหรือสื่อ ที่ดึงดูดความสนใจของนักเรียนมากขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

5.2.1 ควรนำการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวไปใช้กับนักเรียนในระดับการศึกษาอื่น ๆ เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับอุดมศึกษา เป็นต้น และนำไปใช้กับกลุ่มสาระอื่น ๆ

5.2.2 ควรนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานไปช่วยส่งเสริมสมรรถนะ ด้านอื่น ๆ เช่น สมรรถนะด้านเทคโนโลยี สมรรถนะด้านการสื่อสาร เป็นต้น

5.2.3 ควรนำการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวไปใช้ในสถานศึกษาที่เป็นเอกชนหรือรัฐ สังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดการเรียนรู้ต่อไป

บรรณานุกรม

- กนก จันทร์ทอง. (2560). การสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*.
- กนก จันทรา ประพันธ์ศิริ และวิไลลักษณ์ ลังกา. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะสากล สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย . *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีที่ 20 ฉบับเดือนมกราคม-ธันวาคม*.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* . กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย.
- คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ. (2558). *ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล.
- คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา). (2564). *คู่มือนักเรียนและผู้ปกครอง SATIT PSU* . ปัตตานี: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา).
- คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองด้านการพัฒนาการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดี. (2554). *ยุทธศาสตร์การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ.2553-2561*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานนโยบายด้านพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2560). *อุดมคติวิทยา หลักสูตรสังคมศึกษาเพื่อปวงชน Ideology: Social Student Curriculum for all*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชล บุนนาค. (2561). *โครงการประสานงานการวิจัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน (SGDs)*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ชลธิป สมานิต. (2563). *การพัฒนาความสามารถจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาปฐมวैयाศึกษา โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานผลงานสืบที่เรียนอิเล็กทรอนิกส์* . *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2547). *เทคนิคการวิเคราะห์ตัวชี้วัดความสามารถหลัก*. กรุงเทพมหานคร: เอชอาร์ เซ็นเตอร์ .

- ดุขฎฐฎ ใชยวรวรณ และคณษะ. (2557). *การศึกษาการจัดการเรรียนรู้แบบ PBL ที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน: จากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทย*. กรุงเทพมหานคร: หจก.ทศพยวศุทธ.
- ตษวัน ใชยวรวรณ และกุลธศดา นกุลธรรณ . (2564). *การจัดการเรรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน: การเรรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมความรู้ของนักเรียนในโลกแห่งความจริง*. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-ลศิงหาคม.
- ถवलตศึ บุรศึกุล และคณษะ. (2555). *ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย (Citizenship in Thailand)*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- ทัณทธร จุ้ยสวัสศศึ. (2564). *การวศิจัยเชิงปฏิบัติในการจัดการเรรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง จลศาสตรศึเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อส่งเสริมผลลัษณ์ฤทธิ์ทางการเรรียน และทักษะการศึคตอย่างมีวศิจารณญาณ*. ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตรศึ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทศพยพาวร ตันตศึสุนทร. (2554). *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันนโยบายศึกษา.
- ทศพยพาวร ตันตศึสุนทร. (2557). *พลเมือง ลศิทธิมนุษยชนและประชาศธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันนโยบายการศึกษาภายใต้ลูนธศึสงเสริมนโยบายการศึกษา.
- ทศศนา แชมมณศึ. (2554). *ศาสตรศึการสอน องคค์ความรู้เพื่อการจัดการเรรียนรู้ที่มีประลศิทธิภาพ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพศิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัณธัช วศิถศึภุมศึประเทศ. (2556). *ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาศธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยธुरुศึกษบัณฑิต*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธुरुศึกษบัณฑิต.
- เนตรดาว จอจันทร และคณษะ. (2560). *การพัฒนาารูปแบบกิจกรรมการเรรียนรู้ตามทศฎฐฎการพศิพาทเชิงสร้างสรรคค์ เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาคอนปลาย*. วารสารศึกษาศาสตรศึ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญชม ศรัสสะอาด. (2545). *การวศิจัยเบ้องต้น พศิมพ์คร้งที่ 7*. กรุงเทพมหานคร: สุวศิรยาศาสนศึ.
- ปรัชญา ชุ่มนาเสศิว. (2559). *สมรรถนะหลักของพลเมืองไทยภายใต้ระบอบประชาศธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามค้ำแหง.
- ปรัญญา เทวานธศึมตรกุล. (2555). *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง: พัฒนาการเมืองไทยโดยสร้างประชาศธิปไตยที่คน*. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุคคค์ พับลศึเคชันลศึ .
- พงศธร มหาวศึจศึตร. (2560). *นวัตกรรมการเรรียนรู้จากพศินแลนดศึ*. นศึตยสาร สสวท. 46(209), หน้า 40-45.
- พศิรยษ อนุกุล. (2551). *สมรรถนะการบริหาร*. กรุงเทพมหานคร: โอเดยยนลศึตศึ .

- ไพฑูร ทิพย์สุข. (2562). *ปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม*. เข้าถึงได้จาก <http://www.gotoknow.org> (30 มีนาคม 2562)
- ภาสุตา ภาคาผล และมนังค์ อังควานิช. (2560). การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานโดยใช้บริการสังคม เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตย. *วารสารสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*.
- รวินันท์ สัจจาศิลป์ และชลลธิป สมหาโต. (2562). ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ ปรากฏการณ์เป็นฐานผ่านการสร้างสื่อจำลองที่มีผลต่อความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ สำหรับเด็กปฐมวัย. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ . (2540). *สถิติวิทยาการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพมหานคร: สุวี รียาสาสน์.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจรา ชานีประศาสน์. (2547). *ระเบียบวิธีการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- วัชรินทร์ ชาภูศิลป์. (2561). ความเป็นพลเมืองของเยาวชนไทย. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*.
- วิชัย ตันตติศิริ. (2551). *วัฒนธรรมพลเมือง*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันนโยบายการศึกษา.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). *นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้สู่ความเป็นพลเมือง*. กรุงเทพมหานคร: อาร์ แอนด์ ปรีนซ์ .
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2562). *การพัฒนาทักษะสร้างสรรค์นวัตกรรม*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- วินิจ ผาเจริญ. (2563). *การพัฒนาพลเมืองสู่โมเดลพลเมืองที่ต้นตัวในสังคมประชาธิปไตยของไทย*. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*.
- วิภาดา พินลา. (2558). *สังคมศึกษากับการสร้างความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย*. *วารสาร ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*.
- วีณา วงศ์ศรีเผือก. (2553). *ผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่มีต่อการพัฒนาคุณลักษณะ ความเป็นพลเมืองดีด้านการประหยัดของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4*. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรารุณี สุภายอง. (2560). *การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เครือข่ายทางสังคม เรื่องความเป็น พลเมืองโลก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนลำปางกัลยาณี*. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ศศิธร สีนลา. (2554). *การพัฒนาชุดการสอน เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชลประทานผาแตก อำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมชาย รัตนทองคำ. (2556). *จิตวิทยาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ เอกสารประกอบการสอน 475 788 การสอนทางกายภาพบำบัด ภาคต้นปีการศึกษา 2556*.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2557). *รายงานการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลการศึกษาด้านหน้าที่และความเป็นพลเมืองโดยเทียบเคียงมาตรฐานสากล*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- _____. (2562). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: สกศ.
- _____. (2562). *แผนการศึกษา พ.ศ.2560-2579*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค .
- _____. (2562). *รายงานผลการวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548). *การปรับใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากรมนุษย์. เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง สมรรถนะของข้าราชการ*. เข้าถึงได้จาก <http://www.ocsc.go.th> (10 มกราคม 2564)
- สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำข้อมูลตัวชี้วัดและเป้าหมายตามเป้าประสงค์ภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน*.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2562). *รายงานการอบรมหลักสูตร Science Education for Science and Mathematically Gifted, The Normal Lyceum of Helsinki 13-20 มีนาคม 2562*. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ.

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2563). *ระดับสมรรถนะทั้ง 5 Scale of Competencies*. เข้าถึงได้จาก <http://www.Chaisiri-nites.hi-supervisory5.net/home/smrthna> (2 มกราคม 2564)
- สุทธิดา จำรัส. (2558). *การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ 1 ในประมวลสาระชุดวิชาสาร์ตละวิทยวิธีและธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ (หน่วยที่ 8)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุพิช ชัยมงคล และคณะ. (2556). *กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในพื้นที่สูง ฉบับที่ 18 . วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- สุภางค์ จันทวานิช. (2554). *การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ พิมพ์ครั้งที่ 10*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภีร์ สมอนา. (2558). *ความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโครงการโรงเรียนพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า*. สำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า.
- อนันต์ นามทองตัน. (2553). *การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะการบริหารการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน . ปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.*
- อนุเบศ ทัศนียม และสุมาลี ชูกำแพง. (2563). *การพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อภิญา ฉัตรข้อฟ้า. (2564). *การสร้างและพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย*. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ.
- อมรรัตน์ เตชะนอก รัชนิ จรุงศิริวัฒน์ และฮอนต้า วาทสโท. (2563). *การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ปีที่ 7 ฉบับที่ 9 เดือนกันยายน 2563*.
- อรพรรณ บุตรกตัญญู. (2561). *การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อการสร้างมุมมองแบบองค์รวมและการเข้าถึงโลกแห่งความเป็นจริงของผู้เรียน*. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ออมวจี พิบูลย์ และสุวิมล พิบูลย์. (2564). *สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ*. วารสารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์).
- อุไรวรรณ ใจคำปัน. (2554). *การใช้ชุดกิจกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ฮาว จังหวัดลำปาง*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- เอกภูมิ เจียมวิทยานุกูล จริญญาศรี มาติลโกวิท และเลิศพร อุดมพงษ์. (2562). การศึกษาความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของเยาวชนไทย ตามกรอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 . วารสารศึกษาศาสตร์อุตสาหกรรมปีที่ 18 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน.
- Benner, P. (1984). *From novice to expert: Excellence and power in clinical nursing practice*. Menlo Park : Addison-Wesley.
- Boyatzis, R.E. (1982). *The Competent Manager* . New York: Wiley&Son.
- Campbell, D.T. (1963). *Experimental and quasi-experimental design for research*. Houghton Mifflin: Hope-well,NJ.
- Cogen, J., Morris, P., and Print, M. (2013). *Civic education in the Asia-Pacific region: Case studies across six societies*. New York: Routledge Falmer.
- Deahler, K., and Folsom, J. (2016). *Making Sense of Science: Phenomena-based Learning*. Retrieved from <http://www.WestEd.org/mss>
- Enslin, P. (2000). *Education and democratic citizenship: in defence of cosmopolitanism*. In Leicester, M., Modgil, S. and Modgil, C. (Eds) *Politics, Education and Citizenship*. London: Falmer Prss.
- Faour, M. and Muasher, M. (2011). *Education for citizenship in the Arab world: key to the future* . Washington: Carnegie Endowment for International Peace.
- Faulk, K. (2000). *Citizenship*. New York : Routledge.
- Honskin, B., et. al. (2006). *Measuring Active Citizenship in Europe* . Ispra: European Commission Institute for Protection and Security of the Citizen .
- Hug. N.P. (2018). *Phenomenon-Based Learning in Finish and Vietnamese Upper Secondary School Curriculum for English as a Foreign Language*. Master's Thesis Thesis in Education Sciences, University of Jyvaskyla.
- Islakhiyah, K., Sutopo, S. and Yulianti, L. (2018). *Scientific Explanation of Light through Phenomenon-based Learning on Junior High School Student*. Advances in Social Science, Education and Humanities Research.218 (ICoMSE 2017).
- Lall, G.R. and B.M. Lall. (1983). *Ways Children Learn*. Illinois: Charles C.Thomas.
- Mc Clelland, D.C. (1973). *Testing for Competency Rather than for Intelligence*. American Psychologist.
- Prawat, R. a. (1994). *Philosophical Perspective on Constructivist View of Learning* . Educational Psychologist .

- Putnam, R. D. (2001). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. New York : Simon and Schuster.
- Silander, P. (2015). *Digital Pedagogy*. In Mattila, P., & Silander, P. (Eds). *How to Create the School of the Future: Revolutionary Thinking and Design from Finland*. Oulu: University of Oulu, Center for Internet Excellence.
- Spencer, M. L., and Spencer, M.S. (1993). *Competency at work: Models for Superior Performance*. New York : John Wiley & Son .
- Symeonidis, V., and Schwarz, J. F. (2016). *Phenomenon-Based Teaching and Learning through the Pedagogical Lenses of Phenomenology: The Recent Curriculum Reform in Finland*. *Forum OS'wiatowe* 28(2) .
- Tabar, K. S. (2011). *Constructivism as educational theory: Contingency in learning, and optimally guided instruction*. In J. Hassaskhah (Ed). *educational Theory* . New York : Nova Science Publishers.
- Taneli Nordberg and Ilkka Ahola-Luttila . (2019). *Science Education for Science and Mathematically Gifted Learner*. The Normal Lyceum of Helsinki .
- Tucker, S. A., and Cofsky, K. M. . (1994). Competency-based pay on a banding platform. *ACA journal*.
- Westheimer, J., and Kahne, J. (2004). What kind of Citizen? The politics of educating for democracy . *American education research journal* .

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบของเครื่องมือ
2. หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วย

ผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

1. รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ บุตรกัตัญญ	อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. ดร.วิภาพรรณ พินลา	อาจารย์ประจำสาขาการสอน
ศิลปศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ
3. ดร.ฉัตรธิดา หยุคง	อาจารย์ประจำกลุ่มสาระสังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
(ฝ่ายมัธยมศึกษา)

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพการสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และแบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1. ดร.วิภาพรรณ พินลา	อาจารย์ประจำสาขาการสอน
ศิลปศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ
2. ดร.สุธาสินี บุญญาพิทักษ์	อาจารย์ประจำสาขาการประเมินผล
และวิจัย คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ
3. ดร.ฉัตรธิดา หยุคง	อาจารย์ประจำกลุ่มสาระสังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
(ฝ่ายมัธยมศึกษา)

4. อาจารย์นำโชค อุ่นเวียง	อาจารย์ประจำกลุ่มสาระสังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
5. อาจารย์ภาสุตา ภาคาผล	อาจารย์ประจำสาขาหลักสูตรและ
การสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้
ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3

1. ดร.วิภาพรรณ พินลา	อาจารย์ประจำสาขาการสอน
ศิลปศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลลดา แสงมณี
ศิริสาธิตกิจ	อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ
3. ดร.ฉัตรธิดา หยุคง	อาจารย์ประจำกลุ่มสาระสังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
(ฝ่ายมัธยมศึกษา)
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กาญจนา ศิริมุสิกะ	อาจารย์ประจำกลุ่มสาระสังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
(ฝ่ายมัธยมศึกษา)
5. อาจารย์ศิริขวัญ ชินศรี	อาจารย์ประจำกลุ่มสาระสังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
(ฝ่ายมัธยมศึกษา)

ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ที่ อว ๖๘๒๐๒/๖๔-๖ ๑๕๗๘

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ตำบลรุมะมิแฉ อำเภอมือ
จังหวัดปัตตานี ๙๔๐๐๐

๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ด้วยนางสาวอัสหมะ ทะย็อยโซะ รหัสนักศึกษา ๖๓๒๐๑๒๐๖๒๑ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ กำลังดำเนินการทำวิจัย เรื่อง "ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓" โดยมี ดร.ฮามิตะ มุสอ และ ดร.วิภาดา พินลา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยของนักศึกษามีความสมบูรณ์ถูกต้องตามหลักวิชาการและการวิจัย ทางหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน พิจารณาแล้วเห็นว่า อาจารย์ ดร.วิภาพรรณ พินลา เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพการสังเคราะห์และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือของ สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั้งนี้ คณะศึกษาศาสตร์ ขอมอบหมายให้นางสาวอัสหมะ ทะย็อยโซะ หมายเลขโทรศัพท์มือถือ ๐๘๐-๔๔๒๕๐๔๔๙ เป็นผู้ประสานงาน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ดร.วรภาคย์ ไมตรีพันธ์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิต บัณฑิตกรรมและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
โทรศัพท์ ๐๗๓-๓๑๓๔๒๘-๕๐ ต่อ ๑๖๒๗
โทรสาร ๐๗๓-๓๑๓๗๓๘๔

ภาคผนวก ข

เครื่องมือใช้ในการดำเนินการวิจัย

1. แบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง
2. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็รฐาน
3. แบบบันทึกสะท้อนคิด

1. แบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

คำชี้แจง

แบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน เป็นแบบประเมินที่สร้างขึ้นเพื่อนำไปใช้พัฒนาสมรรถนะของนักเรียนที่มีความจำเป็นในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งประกอบด้วย สมรรถนะด้านพลเมืองรับผิดชอบตนเองและสังคม ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ ด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ และด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม

จึงขอความร่วมมือจากนักเรียนในการประเมินตนเองว่าตนมีสมรรถนะแต่ละด้านอยู่ในระดับใด โดยพิจารณาจากรายละเอียดสมรรถนะแต่ละด้าน ทั้งนี้ ขอให้ประเมินพฤติกรรมที่แสดงออกที่เห็นเด่นชัดเป็นประจำ มิใช่แค่ชั่วคราว โดยให้ทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ตรงกับระดับสมรรถนะที่ตนคิดว่าปฏิบัติจริง เขียนพฤติกรรมที่ทำให้ตนคิดว่ามีสมรรถนะในระดับนั้น ๆ ลงในช่องพฤติกรรมที่แสดงออก เพื่อสนับสนุนระดับสมรรถนะที่ประเมิน และขอความร่วมมือเขียนข้อเสนอแนะในช่องข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะในอนาคต

รายละเอียดสมรรถนะ	ระดับสมรรถนะ					พฤติกรรมที่ แสดงออก
	1	2	3	4	5	
สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของ นักเรียนที่แสดงถึงการมีความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะอื่น ๆ ในการทำความเข้าใจหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก รู้ เคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น เคารพในกฎกติกา มีส่วนร่วมทางสังคมอย่างมีวิจารณญาณ อยู่ร่วมกับผู้อื่นท่ามกลางความหลากหลาย เห็นคุณค่าของ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีบทบาทในการตัดสินใจและสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยยึดมั่นในความเท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตยและสันติวิธี						
ระดับ 1 เข้าใจในภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองต่อสังคมไทยและสังคมโลก แสดงออกถึงการรู้และเข้าใจหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนในฐานะสมาชิกของสังคมไทยและสังคมโลก						
ระดับ 2 แสดงสมรรถนะระดับที่ 1 และปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม แสดงออกถึงการประพฤติตนตามกฎหมาย กฎระเบียบ มีทักษะในการทำหน้าที่และรับผิดชอบในฐานะที่ตนเป็นสมาชิกของสังคม						
ระดับ 3 แสดงสมรรถนะระดับที่ 2 และปฏิบัติตามหลักศีลธรรมและจริยธรรม แสดงออกถึงคุณลักษณะที่ดี รู้ผิดชอบชั่วดี						
ระดับ 4 แสดงสมรรถนะระดับที่ 3 และเข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยและสังคมโลก พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการหา แนวทางการพัฒนาให้ดีขึ้น แสดงออกถึงความสามารถในการเข้าใจสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นในสังคมไทยและสังคมโลก และเป็นส่วนหนึ่งในการเสนอแนะแนวทาง เพื่อปรับปรุงปัญหาให้เกิดสิ่งที่ดีขึ้น						
ระดับ 5 แสดงสมรรถนะระดับที่ 4 และร่วมมือกันแก้ปัญหาสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างเต็มที่ แสดงออกถึง การมีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ ความสามารถในการร่วมมือกับผู้อื่นในการรับผิดชอบสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสังคม						
ข้อเสนอแนะ.....						

สมรรถนะที่ 1 สมรรถนะด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

รายละเอียดสมรรถนะ	ระดับสมรรถนะ					พฤติกรรมที่แสดงออก
	1	2	3	4	5	
1) พลเมืองรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนถึงความเข้าใจในภาระหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัว ต่อสถานศึกษาและต่อผู้อื่น โดยปฏิบัติตนให้มีวินัย เคารพเชื่อฟัง สนใจบทเรียน ยึดมั่นต่อกฎเกณฑ์ หรือข้อตกลง ช่วยเหลือผู้อื่นตามความเหมาะสมด้วยความเต็มใจ กล้าตัดสินใจและร่วมมือกันแก้ปัญหาสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว สถานศึกษาและสังคม						
1.1 พฤติกรรมการแสดงออกต่อตนเองและครอบครัว นักเรียนมีความเข้าใจในภาระหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองที่มีต่อครอบครัว ปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดี เคารพเชื่อฟัง ยึดมั่นต่อข้อตกลงของสมาชิกในครอบครัว กล้าตัดสินใจและร่วมมือกันแก้ปัญหาสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัวอย่างเต็มใจ						
ระดับ 1 มีความเข้าใจในภาระหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองที่มีต่อครอบครัว แสดงออกถึงการรู้ว่าตนต้องช่วยเหลืองานต่าง ๆ ภายในบ้านเพื่อแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันตามความสามารถของตน รู้จักแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว						
ระดับ 2 แสดงสมรรถนะระดับที่ 1 และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดี เคารพเชื่อฟัง แสดงออกถึงการมีความกตัญญู การมีสัมมาคารวะ การตอบแทนบุพการีตามความสามารถของตน ปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนของผู้ปกครองอย่างมีเหตุผล ไม่นำความเดือดร้อนมาให้ ครอบครัว						
ระดับ 3 แสดงสมรรถนะระดับที่ 2 และยึดมั่นต่อข้อตกลงของสมาชิกในครอบครัว แสดงออกถึงการเคารพในระเบียบวินัย ข้อตกลงที่ เกิดขึ้นระหว่างตนและครอบครัว รักความถูกต้อง รู้ว่าอะไรควรทำไม่ควรทำ						
ระดับ 4 แสดงสมรรถนะระดับที่ 3 และกล้าตัดสินใจแก้ปัญหาสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว แสดงออกถึง ภาวะการเป็นผู้นำที่เชื่อมั่นในตนเอง มีเหตุผล กล้าที่จะลองผิดลองถูกในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัว						
ระดับ 5 แสดงสมรรถนะระดับที่ 4 และร่วมมือกันแก้ปัญหาสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัวอย่างเต็มใจ แสดงออก ถึงการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นยอมรับในการกระทำของตนเอง ควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ในทุกสถานการณ์						
ข้อเสนอแนะ.....						

รายละเอียดสมรรถนะ	ระดับสมรรถนะ					พฤติกรรมที่แสดงออก
	1	2	3	4	5	
1.2 พฤติกรรมการแสดงออกต่อสถานศึกษา นักเรียนปฏิบัติตนและมีความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา ปฏิบัติตนให้มีวินัย สนใจบทเรียน ยึด มั่นต่อกฎเกณฑ์ กล้าตัดสินใจและร่วมมือแก้ปัญหาสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาอย่างเต็มที่						
ระดับ 1 มีความเข้าใจในภาระหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา แสดงออกถึงการรู้ว่าคุณต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่เมื่อได้รับมอบหมายจากผู้อื่น ตลอดจนรักษาสิ่งของ รักษาชื่อเสียงของสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด						
ระดับ 2 แสดงสมรรถนะระดับที่ 1 และปฏิบัติตนให้มีวินัย สนใจบทเรียน แสดงออกถึงการส่งงานตรงต่อเวลา ตั้งใจเรียน เคารพ อาจารย์ไม่แสดงกิริยาที่ไม่เหมาะสม						
ระดับ 3 แสดงสมรรถนะระดับที่ 2 และยึดมั่นต่อกฎเกณฑ์ แสดงออกถึงการปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียนและสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด						
ระดับ 4 แสดงสมรรถนะระดับที่ 3 และกล้าตัดสินใจต่อสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา แสดงออกถึงภาวะการเป็นผู้นำที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีเหตุมีผล กล้าที่จะลองผิดลองถูกเพื่อแก้ปัญหาสิ่งที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่างๆ						
ระดับ 5 แสดงสมรรถนะระดับที่ 4 และร่วมมือกันแก้ปัญหาสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาอย่างเต็มที่ แสดงออกถึง การมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในการแสดงความรับผิดชอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้น ยอมรับในการกระทำของตนเอง ควบคุมอารมณ์ของตนเอง เลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมที่ไม่เกิดผลกระทบในเชิงลบต่อตนเองและสถานศึกษา						
ข้อเสนอแนะ.....						

รายละเอียดสมรรถนะ	ระดับสมรรถนะ					พฤติกรรมที่แสดงออก
	1	2	3	4	5	
1.3 พฤติกรรมการแสดงออกต่อผู้อื่น นักเรียนมีความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเต็มใจ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี กล้าตัดสินใจและร่วมมือกันแก้ปัญหาสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเต็มใจ						
ระดับ 1 ให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเต็มใจ แสดงออกถึงความเป็นมิตร เป็นกันเองกับเพื่อนในห้องและผู้อื่น รับฟังปัญหา และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่						
ระดับ 2 แสดงสมรรถนะระดับที่ 1 และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี แสดงออกถึงความสุขภาพ มีความรับผิดชอบ อุดหนุน ชยันหมั่นเพียร สามารถควบคุมอารมณ์ได้						
ระดับ 3 แสดงสมรรถนะระดับที่ 2 และยึดมั่นในความถูกต้อง ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แสดงออกถึงการประพฤติตนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม มีความยุติธรรม ไม่ชักชวนเพื่อนกระทำความผิด						
ระดับ 4 แสดงสมรรถนะระดับที่ 3 และแสวงหาวิธีการแก้ปัญหาสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แสดงออกถึงการมีภาวะการเป็นผู้นำที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง คิดแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม เพื่อแก้ปัญหาสิ่งที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่างๆ						
ระดับ 5 แสดงสมรรถนะระดับที่ 4 และร่วมมือกันแก้ปัญหาสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเต็มใจ แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในการยอมรับฟังปัญหา ส่งเสริมผู้อื่นให้ปฏิบัติตนไปในแนวทางที่ถูกต้อง ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเท่าที่ช่วยได้โดยไม่เกินความสามารถของตนเอง						
ข้อเสนอแนะ.....						

สมรรถนะที่ 2 สมรรถนะด้านพลเมืองเคารพสิทธิ

รายละเอียดสมรรถนะ	ระดับสมรรถนะ					พฤติกรรมที่แสดงออก
	1	2	3	4	5	
<p>2) พลเมืองเคารพสิทธิ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนถึงความสามารถในการให้ความหมาย และยกตัวอย่างสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตนเองอย่างรับผิดชอบ เป็นผู้ที่เคารพสิทธิของผู้อื่นตลอดจนยอมรับหรือเคารพในความแตกต่าง กล้าตัดสินใจ ตักเตือนอย่างสร้างสรรค์หากมีการละเมิดสิทธิเกิดขึ้น เพื่อสามารถทำความเข้าใจและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุข</p>						
<p>2.1 พฤติกรรมการแสดงออกต่อการเคารพสิทธิของตนเอง นักเรียนสามารถนิยามและยกตัวอย่างสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตนเองอย่างรับผิดชอบ รู้จักสังเกตและกล้าตัดสินใจ ตักเตือนการกระทำที่ตนถูกละเมิดสิทธิจากผู้อื่น</p>						
<p>ระดับ 1 มีความสามารถในการเข้าใจนิยามและยกตัวอย่างสิทธิและหน้าที่ของตนเอง แสดงออกถึงความสามารถในการบอกความหมายของคำว่า “สิทธิ” และ “หน้าที่” ยกตัวอย่างสิทธิที่ตนพึงได้รับจากรัฐ</p>						
<p>ระดับ 2 แสดงสมรรถนะระดับที่ 1 และปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตนเองอย่างรับผิดชอบ แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการใช้สิทธิเลือกหัวหน้าห้อง เลือกคณะกรรมการนักเรียน ใฝ่หาความรู้และแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ</p>						
<p>ระดับ 3 แสดงสมรรถนะระดับที่ 2 และแนะนำให้ผู้อื่นรู้จักใช้สิทธิของตนเอง แสดงออกถึงการให้ข้อเสนอแนะข้อมูลแก่ผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับการใช้สิทธิ การรักษาสหสิทธิของตนเองและการไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น</p>						
<p>ระดับ 4 แสดงสมรรถนะระดับที่ 3 และรู้จักสังเกตการกระทำที่ตนถูกละเมิดสิทธิจากผู้อื่น แสดงออกถึงความสามารถในการประเมินการกระทำของผู้อื่นที่เข้าข่ายทำให้ตนได้รับผลกระทบทางด้านร่างกาย ทรัพย์สินและจิตใจ</p>						
<p>ระดับ 5 แสดงสมรรถนะระดับที่ 4 และกล้าตัดสินใจ ตักเตือนผู้อื่นจากการกระทำที่ตนถูกละเมิดสิทธิจากผู้อื่น แสดงออกถึงการมีภาวะผู้นำในการให้ข้อเสนอแนะ ตักเตือน โดยเลือกใช้วิธีการแสดงออกที่เหมาะสมที่ไม่เกิดผลเชิงลบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น</p>						
<p>ข้อเสนอแนะ.....</p>						

รายละเอียดสมรรถนะ	ระดับสมรรถนะ					พฤติกรรมที่ แสดงออก
	1	2	3	4	5	
<p>2.2 พฤติกรรมการแสดงออกต่อการเคารพสิทธิผู้อื่น นักเรียนมีความสามารถในการทำความเข้าใจถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล ไม่ใช้สิทธิของตนไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น สามารถให้คำปรึกษาและ มุ่งมั่นที่จะหาแนวทางในการแก้ปัญหาาร่วมกันอย่างเต็มใจ</p>						
<p>ระดับ 1 มีความสามารถในการทำความเข้าใจถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล แสดงออกถึงความสนใจลักษณะต่าง ๆ ของบุคคล เรียนรู้ความแตกต่างของพฤติกรรมแต่ละบุคคล</p>						
<p>ระดับ 2 แสดงสมรรถนะระดับที่ 1 และไม่ใช้สิทธิของตนไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น แสดงออกถึงการไม่ทำให้คนอื่นเดือดร้อนจากการกระทำของตน ยอมรับผลจากการกระทำของตน</p>						
<p>ระดับ 3 แสดงสมรรถนะระดับที่ 2 และกระทำต่อผู้อื่นด้วยความเคารพ แสดงออกถึงการให้เกียรติผู้อื่น รับฟังเหตุผล มีความซื่อสัตย์และสุภาพ</p>						
<p>ระดับ 4 แสดงสมรรถนะระดับที่ 3 และสามารถให้คำปรึกษาแก่บุคคลอื่น แสดงออกถึงการมีภาวะผู้นำในการให้ข้อเสนอแนะ ให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นมิตร</p>						
<p>ระดับ 5 แสดงสมรรถนะระดับที่ 4 และมุ่งมั่นที่จะหาแนวทางในการแก้ปัญหาาร่วมกันอย่างเต็มใจ แสดงออกถึงการส่งเสริมการทำดี และช่วยให้แนวทางปรับปรุงหากเกิดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น</p>						
<p>ข้อเสนอแนะ.....</p>						

สมรรถนะที่ 3 สมรรถนะด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ

รายละเอียดสมรรถนะ	ระดับสมรรถนะ					พฤติกรรมที่ แสดงออก
	1	2	3	4	5	
3) พลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนถึงความสามารถในการวิเคราะห์เหตุการณ์ หรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบตามหลักฐานอ้างอิง เพื่อหาข้อสรุปที่น่าเป็นไปได้ ปฏิบัติตนเป็นผู้ติดตามข้อมูลข่าวสารของสังคม รู้จักประเมินข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ มีการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารผ่านกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนแสดงคุณค่าหรือประโยชน์ของการติดตามข้อมูลข่าวสาร						
ระดับ 1 ปฏิบัติตนเป็นผู้ติดตามข้อมูลข่าวสารของสังคม แสดงออกถึงการเป็นผู้รอบรู้ เท่าทันสื่อ เข้าใจถึงธรรมชาติและกลยุทธการสื่อสารของสื่อทุกประเภท						
ระดับ 2 แสดงสมรรถนะระดับที่ 1 และความสามารถในการวิเคราะห์เหตุการณ์หรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบตามหลักฐานอ้างอิง แสดงออกถึงความสามารถในการแยกแยะ จับประเด็นเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล						
ระดับ 3 แสดงสมรรถนะระดับที่ 2 และรู้จักประเมินข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ แสดงออกถึงการรับฟังข่าวสาร ภาพ และทุก ๆ สิ่งปรากฏในสื่ออย่างมีสติโดยไม่หลงเชื่ออย่างง่าย ๆ						
ระดับ 4 แสดงสมรรถนะระดับที่ 3 และการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารผ่านกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แสดงออกถึง การศึกษาแหล่งที่มา พิจารณาข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่ง เพื่อตรวจสอบประเด็นที่เป็นนามธรรมให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างข้อมูล						
ระดับ 5 แสดงสมรรถนะระดับที่ 4 และแสดงคุณค่าหรือประโยชน์ของการติดตามข้อมูลข่าวสาร แสดงออกถึงการให้ความสำคัญในการชี้แนะแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นแก่ผู้อื่นในเรื่องข้อดีของการติดตามข้อมูลข่าวสาร						
ข้อเสนอแนะ.....						

สมรรถนะที่ 4 สมรรถนะด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม

รายละเอียดสมรรถนะ	ระดับสมรรถนะ					พฤติกรรมที่ แสดงออก
	1	2	3	4	5	
4) พลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนถึงความสามารถในการให้ความหมายของวัฒนธรรม ยกตัวอย่างวัฒนธรรม เลือกรับวัฒนธรรมสากล เห็นคุณค่าของการอนุรักษ์วัฒนธรรม มีความเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ สามารถนำวัฒนธรรมมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันและรู้จักเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณีอย่างเต็มใจ						
ระดับ 1 ความสามารถในการนิยามวัฒนธรรม ยกตัวอย่างวัฒนธรรม แสดงออกถึงความสามารถในการบอกความหมายของคำว่า “วัฒนธรรม” และสามารถยกตัวอย่างวัฒนธรรมของท้องถิ่นตน						
ระดับ 2 แสดงสมรรถนะระดับที่ 1 และรู้จักเลือกรับวัฒนธรรมสากล แสดงออกถึงการประยุกต์ใช้วัฒนธรรมจากต่างประเทศอย่างเหมาะสม และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน						
ระดับ 3 แสดงสมรรถนะระดับที่ 2 และเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์วัฒนธรรม มีความเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ แสดงออกถึงการเห็นความสำคัญของการรักษาเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทย ปรับเปลี่ยนและตอบสนองกระแสวัฒนธรรมสากลอย่างเหมาะสม						
ระดับ 4 แสดงสมรรถนะระดับที่ 3 และสามารถนำวัฒนธรรมมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน แสดงออกถึงการใช้ภาษาไทย และการแต่งกายตามวัฒนธรรมท้องถิ่น						
ระดับ 5 แสดงสมรรถนะระดับที่ 4 และรู้จักเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณีอย่างเต็มใจ แสดงออกถึงการร่วมมือจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรม ต่าง ๆ สร้างจิตสำนึกของความเป็นคนท้องถิ่นนั้น ๆ ที่จะต้องร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น						
ข้อเสนอแนะ.....						

2. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

รหัสวิชา ส 23109 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง กฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญา	ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564	จำนวน 6 คาบ (คาบละ 50 นาที)
เรื่อง กฎหมายอาญา	ผู้สอน อาจารย์อัศหมะ หะยียุโษะ

1) มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและ
ดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ว 1.3 เข้าใจกระบวนการและความสำคัญของการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม
สารพันธุกรรม การเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรมที่มีผลต่อสิ่งมีชีวิต ความหลากหลายทางชีวภาพและ
วิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต รวมทั้งนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ค 2.1 เข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวัด วัดและคาดคะเนขนาดของสิ่งที่ต้องการวัด
และนำไปใช้

มาตรฐาน ว 4.1 เข้าใจแนวคิดของเทคโนโลยีเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง
อย่างรวดเร็ว ใช้ความรู้และทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และศาสตร์อื่น ๆ เพื่อแก้ปัญหา
หรือพัฒนางานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม เลือกใช้เทคโนโลยี
อย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อชีวิต สังคมและสิ่งแวดล้อม

มาตรฐาน พ 2.1 เข้าใจและเห็นคุณค่าตนเอง ครอบครัว เพศศึกษาและมีทักษะในการดำเนิน
ชีวิต

มาตรฐาน พ 3.1 เข้าใจ มีทักษะในการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางกาย การเล่นเกมและกีฬา

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด
และความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

2) ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

- ส 2.1 ม.3/1 อธิบายความแตกต่างของการกระทำความผิดระหว่างคดีอาญาและคดีแพ่ง
- ว 1.3 ม.3/1 อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างยีน ดีเอ็นเอ และโครโมโซม โดยใช้แบบจำลอง
- ค 2.1 ม.3/1 ประยุกต์ใช้ความรู้เรื่องพื้นที่ผิวของพีระมิด กรวยและทรงกลมในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และปัญหาในชีวิตจริง
- ว 4.1 ม.3/1 วิเคราะห์สาเหตุ หรือปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และความสัมพันธ์ของเทคโนโลยีกับศาสตร์อื่น ๆ โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์ หรือคณิตศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางการแก้ปัญหาหรือพัฒนางาน
- พ 2.1 ม.3/3 วิเคราะห์สาเหตุและเสนอแนวทางป้องกัน แก้ไขความขัดแย้งในครอบครัว
- พ 3.1 ม.3/2 นำหลักการ ความรู้ ทักษะในการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางกาย การเล่นเกม และการเล่นกีฬาไปใช้สร้างเสริมสุขภาพอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ
- ท 3.1 ม.3/4 พุดในโอกาสต่าง ๆ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

- (1) อธิบายลักษณะการกระทำความผิดทางอาญาและโทษได้ถูกต้องและครบถ้วน (K)
- (2) ระบุตัวอย่างการกระทำความผิดทางอาญาทั้ง 3 ลักษณะได้ อย่างน้อยลักษณะละ 1 ตัวอย่าง (K)
- (3) เปรียบเทียบลักษณะการกระทำความผิดทางอาญาแต่ละลักษณะได้ถูกต้อง (K)
- (4) ปฏิบัติตนเพื่อแสดงความเคารพต่อกฎระเบียบของสังคมได้เหมาะสม (P)
- (5) เผยแพร่ชิ้นงานต่อสาธารณะได้สร้างสรรค์ (P)
- (6) อภิปรายถึงคุณค่าของการเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดได้ (A)

2.3 การบูรณาการสหวิชา

การจัดการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้นี้ได้เลือกปรากฏการณ์ชิงทองลพบุรี และปรากฏการณ์ทะเลาะวิวาทบนโรงพักเป็นจุดเริ่มต้นของการเชื่อมโยงระหว่างศาสตร์ต่าง ๆ ตามตัวชี้วัด ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงการกระทำความผิดทางอาญา ปรากฏการณ์ชิงทองลพบุรี เป็นปรากฏการณ์การกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สิน โดยปรากฏการณ์ดังกล่าว นักเรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับ DNA เพราะเหงื่อของผู้กระทำความผิดที่ตกอยู่ในที่เกิดเหตุสามารถเปรียบเทียบ DNA ได้ นักเรียนสามารถคาดคะเนส่วนสูง เครื่องแต่งกายที่คนร้ายใช้กระทำความผิด อีกทั้งยังสามารถสืบค้นข้อมูลของผู้กระทำความผิดผ่านภาพเคลื่อนไหวจากกล้องวงจรปิดที่ถือเป็นเทคโนโลยีสำคัญในการติดตามผู้กระทำความผิด ส่วนปรากฏการณ์ทะเลาะวิวาทบนโรงพักเป็นปรากฏการณ์การกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับร่างกาย ซึ่งจากปรากฏการณ์ดังกล่าว

นักเรียนสามารถเชื่อมโยงศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูลูก เพื่อมิให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ นักเรียนสามารถเรียนรู้และฝึกฝนทักษะการพูดและการแสดงความคิดเห็นที่เป็นเหตุเป็นผล เพื่อหลีกเลี่ยงการทะเลาะวิวาท และนักเรียนสามารถศึกษาเกี่ยวกับทักษะการป้องกันตัว เมื่อมีภัยอันตรายเกิดขึ้นแก่ตนเอง ซึ่งการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ จะทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ปรากฏการณ์ได้หลากหลายมุมมองในลักษณะสหวิทยาการมากขึ้น

3) สาระสำคัญ

การที่มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยนั้น ย่อมต้องมีกฎระเบียบ เป็นหลักในการปฏิบัติ โดยเฉพาะต้องมีกฎหมายเป็นข้อบังคับให้ทุกคนปฏิบัติตาม หากผู้ใดฝ่าฝืน ต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ กฎหมายอาญา เป็นกฎหมายกำหนดว่าการกระทำใดเป็นความผิดโดยชัดแจ้งและกำหนดบทลงโทษทางอาญาสำหรับความผิดนั้น

4) สาระการเรียนรู้

กฎหมายอาญา เป็นกฎหมายที่ต้องกำหนดว่าการกระทำใดเป็นความผิดโดยชัดแจ้ง และกำหนดบทลงโทษทางอาญาสำหรับความผิดนั้น

ลักษณะสำคัญของกฎหมายอาญา ได้แก่

1. เป็นกฎหมายที่ต้องกำหนดว่าการกระทำใดเป็นความผิดไว้โดยชัดแจ้ง ในขณะที่กระทำความผิดต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้แล้วอย่างชัดแจ้งว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด
2. เป็นกฎหมายที่ไม่มีผลย้อนหลัง ถ้าหากในขณะที่มีการกระทำความผิดสิ่งใด ๆ ก็ตามที่ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด แม้อต่อมาภายหลังจะมีกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำอย่างเดียวกันนั้นเป็นความผิด ก็จะนำกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมากลานั้นมาใช้กับผู้กระทำความผิดไม่ได้ เว้นแต่เป็นกฎหมายที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด

ลักษณะการกระทำความผิดทางอาญา จะต้องพิจารณาจากการกระทำของบุคคลนั้นๆ ซึ่งความรับผิดทางอาญา บุคคลจะต้องรับผิดทางอาญาเมื่อมีการกระทำ ดังนี้

- กระทำโดยเจตนา
- กระทำโดยไม่เจตนา
- กระทำโดยประมาท

โทษทางอาญา มีระดับของการลงโทษหนักเบาต่างกันไปขึ้นอยู่กับลักษณะของการกระทำความผิด รวมถึงปัจจัยที่นำมาประกอบในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งจะมีกระบวนการพิจารณาตามขั้นตอนที่ถูกต้อง โดยโทษสูงสุดทางอาญา คือ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สินตามลำดับ

5) กระบวนการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ขั้นที่ 1 ชี้นำเสนอปรากฏการณ์ (50 นาที)

1.1 นักเรียนศึกษาปรากฏการณ์จากวิดีโอที่ครูนำเสนอทั้งหมด 2 เรื่อง ได้แก่ ปรากฏการณ์
ชิงทองลพบุรีและปรากฏการณ์ทะเลาะวิวาทบนโรงพัก

วิดีโอที่ 1 เรื่อง “ปรากฏการณ์ชิงทองลพบุรี”
ความยาว 6.57 นาที (ตั้งแต่ 0.00-6.57 นาที)

ที่มา :

<https://www.youtube.com/watch?v=mmimwqbD7CE>

สืบค้นเมื่อวันที่ 3 กันยายน 2564

วิดีโอที่ 2 เรื่อง “ปรากฏการณ์
ทะเลาะวิวาทบนโรงพัก”

ความยาว 4.12 นาที ที่มา :

<https://www.youtube.com/watch?v=GKLz5LS5EEE> สืบค้นเมื่อวันที่

19 ธันวาคม 2564

1.2 นักเรียนร่วมแลกเปลี่ยนสิ่งที่สังเกตได้จากวิดีโอทั้ง 2 เรื่อง

(แนวคำตอบ : นักเรียนสามารถตอบได้อย่างหลากหลาย ยกตัวอย่างเช่น

นักเรียนบางคนแสดงความคิดเห็นว่า จากวิดีโอที่ 1 เป็นปรากฏการณ์ที่คนร้ายชิงทองใน
ห้างสรรพสินค้าลพบุรี และใช้อาวุธปืนยิงประชาชนที่มาเดินในห้างสรรพสินค้า จนทำให้ได้รับบาดเจ็บ
4 คน เสียชีวิต 3 คน ถือเป็นปรากฏการณ์ที่น่าหวาดหวั่น และต้องได้รับโทษอย่างร้ายแรง แตกต่างจากวิดีโอ
ที่ 2 เป็นปรากฏการณ์ที่แม่ค้าขายของในตลาดนัดถูกวัยรุ่นผู้ชาย 2 คนมารุมทำร้าย ซึ่งเกี่ยวข้องกับ
เรื่องการแย่งที่ขายของกันในตลาด พอมาแจ้งความที่โรงพักเรื่องก็ยังไม่จบ เพราะเกิดเหตุการณ์
ทะเลาะวิวาทกันบนโรงพัก ทำให้ได้รับบาดเจ็บกันทั้งสองฝ่าย ถือเป็นปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการ
ใช้ความรุนแรงเช่นกัน แต่ไม่ร้ายแรงเท่าปรากฏการณ์ที่ 1

นักเรียนบางคนแสดงความคิดเห็นว่า วิดีทัศน์ทั้ง 2 เป็นปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำคามผิด เพราะเป็นการกระทำที่ทำให้คนอื่นเดือดร้อน ทั้งทางด้านร่างกาย ทรัพย์สินและจิตใจ จึงต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนด)

1.3 นักเรียนร่วมกันเลือกปรากฏการณ์ที่ตนสนใจจะศึกษาต่อในขั้นถัดไป โดยครูให้นักเรียนเลือกผ่านโปรแกรมทางเทคโนโลยีที่เรียกว่า Google Form (<https://forms.gle/WsE8U56Xo7xki8vF9>)

ซึ่งหากนักเรียนคนใดสนใจจะศึกษาปรากฏการณ์ซึ่งทองลพบุรีให้กด 1 และหากนักเรียนคนใดสนใจจะศึกษาปรากฏการณ์ทะเลาะวิวาทบนโรงพักให้กด 2

เมื่อนักเรียนเลือกเสร็จเรียบร้อยแล้ว ครูจะทำหน้าที่ประกาศปรากฏการณ์ที่นักเรียนสนใจและเลือกมากที่สุด เพื่อเป็นปรากฏการณ์ที่จะใช้ในการศึกษาต่อขั้นถัดไป

กรณีที่ 1 เมื่อนักเรียนเลือกปรากฏการณ์ซึ่งทองลพบุรีมากที่สุด

1.4 นักเรียนร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูตามประเด็นคำถามที่ครูเตรียมไว้ให้เกี่ยวกับปรากฏการณ์ดังกล่าว ผ่านโปรแกรมทางเทคโนโลยีที่เรียกว่า Google Form (<https://forms.gle/nqQKENSgqzckrSM6>) เพื่อให้นักเรียนเข้าไปตอบคำถาม โดยครูตั้งประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

จากปรากฏการณ์ซึ่งทองลพบุรี นักเรียนสามารถเรียนรู้ศาสตร์/วิชา/ความรู้ใดอีกบ้าง นอกจากการชิงทรัพย์ พร้อมทั้งอธิบายถึงความรู้นั้น ๆ พอสังเขป

(แนวคำตอบ: นักเรียนสามารถตอบได้อย่างหลากหลาย ยกตัวอย่างเช่น

- นักเรียนบางคนแสดงความคิดเห็นว่า จากปรากฏการณ์นี้ สามารถเรียนรู้ศาสตร์จากรายวิชาวิทยาศาสตร์ เกี่ยวกับ DNA เพราะมีการกล่าวถึง DNA ที่ปรากฏในที่เกิดเหตุ ซึ่งมาจากเหงื่อของคนร้าย เพราะคนร้ายเป็นนักกีฬา เหงื่อเลยออกมาเยอะ ทำให้ตำรวจสามารถเอาเหงื่อที่ตกอยู่ในที่เกิดเหตุไปเปรียบเทียบกับ DNA ได้ หากกล่าวถึง สารพันธุกรรม หรือดีเอ็นเอ (deoxyribonucleic acid; DNA) เป็นกรดนิวคลีอิก (Nucleic acid) ที่ทำหน้าที่เก็บข้อมูลทางพันธุกรรมของสิ่งมีชีวิต ดีเอ็นเอส่วนใหญ่อยู่ในรูปโครโมโซม (chromosome) วางตัวอยู่ในส่วนนิวเคลียสภายในเซลล์ของสิ่งมีชีวิต สอดคล้องกับตัวชี้วัด ว 1.3 ม.3/1 อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างยีน ดีเอ็นเอ และโครโมโซม โดยใช้แบบจำลอง

- นักเรียนบางคนแสดงความคิดเห็นว่า จากปรากฏการณ์นี้ สามารถเรียนรู้ศาสตร์จากรายวิชาคณิตศาสตร์ เกี่ยวกับการคาดคะเน เพราะมีการกล่าวถึงการคาดคะเนส่วนสูง เครื่องแต่งกายที่คนร้ายใช้ก่อเหตุ ทำให้ตำรวจสามารถจับตัวคนร้ายได้เร็วขึ้น หากกล่าวถึง การคาดคะเน หมายถึงการประมาณค่าที่ใกล้เคียง ไม่ว่าจะเป็นการคาดคะเน ระยะทาง ขนาด จำนวนและส่วนสูง โดยมีค่าผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 10 สอดคล้องกับตัวชี้วัด ค 2.1 ม.3/1 ประยุกต์ใช้ความรู้เรื่องพื้นที่ผิวของพีระมิด กรวยและทรงกลมในการแก้ปัญหา

- นักเรียนบางคนแสดงความคิดเห็นว่า จากปรากฏการณ์นี้ สามารถเรียนรู้ศาสตร์เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ เพราะ สิ่งที่ทำให้ตำรวจสามารถทำงานได้อย่างรวดเร็วและสืบสาวถึงข้อมูลต่างๆ ได้นั้น คือ ข้อมูล/ภาพเคลื่อนไหวจากกล้องวงจรปิด ซึ่งถือได้ว่า เป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัย กล้องวงจรปิด (CCTV) เป็นระบบการบันทึกภาพเคลื่อนไหวที่ถูกจับภาพโดยกล้องวงจรปิด ที่ได้ติดตั้งตามบริเวณต่าง ๆ มายังเครื่องบันทึกภาพ เป็นระบบสำหรับใช้เพื่อการรักษาความปลอดภัย หรือใช้เพื่อการสอดส่องดูแลเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ สอดคล้องกับตัวชี้วัด ว 4.1 ม.3/1 วิเคราะห์สาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และความสัมพันธ์ของเทคโนโลยีกับศาสตร์อื่น ๆ โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์ หรือคณิตศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางการแก้ปัญหาหรือพัฒนางาน

กรณีที่ 2 เมื่อนักเรียนเลือกปรากฏการณ์ทะเลาะวิวาทบนโรงพักมากที่สุด

1.4 นักเรียนร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูตามประเด็นคำถามที่ครูเตรียมไว้ให้เกี่ยวกับปรากฏการณ์ ดังกล่าว ผ่านโปรแกรมทางเทคโนโลยี ที่ เรียกว่า Google Form (<https://forms.gle/BSN6CpTUEgUk2Gxs9>) เพื่อให้นักเรียนเข้าไปตอบคำถาม โดยครูตั้งประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

จากปรากฏการณ์ทะเลาะวิวาทบนโรงพัก นักเรียนสามารถเรียนรู้ศาสตร์/วิชา/ความรู้ใดอีกบ้าง นอกจากการทำร้ายร่างกาย พร้อมทั้งอธิบายถึงความรู้นั้น ๆ พอสังเขป

(แนวคำตอบ: นักเรียนสามารถตอบได้อย่างหลากหลาย ยกตัวอย่างเช่น

- นักเรียนบางคนแสดงความคิดเห็นว่า จากปรากฏการณ์นี้สามารถเรียนรู้ศาสตร์จากรายวิชา สุขศึกษา เกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูลูก เพราะจากปรากฏการณ์ดังกล่าวจะสังเกตเห็นได้ว่ามีเด็กอยู่ในเหตุการณ์ด้วย ดังนั้นการประพฤติตนแบบนี้จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมเลียนแบบที่ไม่ดีได้ในอนาคต การอบรมเลี้ยงดู จึงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของเด็ก ทั้งนี้เนื่องจากเด็กจะซึมซับสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่หรือผู้ปกครองนั่นเอง สอดคล้องกับตัวชี้วัด พ 2.1 ม.3/3 วิเคราะห์สาเหตุและเสนอแนวทางป้องกัน แก้ไขความขัดแย้งในครอบครัว

- นักเรียนบางคนแสดงความคิดเห็นว่า จากปรากฏการณ์นี้สามารถเรียนรู้ศาสตร์จากรายวิชา ภาษาไทย เกี่ยวกับเรื่องของทักษะการพูด เพราะจากปรากฏการณ์ดังกล่าว หากแต่ละฝ่ายมีทักษะการพูดหรือการแสดงความคิดเห็นที่เป็นเหตุเป็นผล ใช้คำพูดที่ไม่รุนแรง อาจจะไม่เกิดการทะเลาะวิวาทสองก็เป็นได้ ทักษะการพูดในโอกาสต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องเรียนรู้และฝึกฝน เนื่องจากเราจะต้องเจอในชีวิตประจำวันอย่างแน่นอน การศึกษาและการฝึกฝนที่ดีจะทำให้เราพูดในโอกาสต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมและสร้างสรรค์ สอดคล้องกับตัวชี้วัด ท 3.1 ม.3/4 พูดในโอกาสต่าง ๆ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์

- นักเรียนบางคนแสดงความคิดเห็นว่า จากปรากฏการณ์นี้สามารถเรียนรู้ศาสตร์เกี่ยวกับการป้องกันตัวจากรายวิชาพลศึกษา เพราะจากปรากฏการณ์ดังกล่าว ทักษะการป้องกันตัวเป็นสิ่งที่สำคัญ และเป็นวิธีการต่อสู้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า เพื่อให้ตนเองพ้นภัยอันตรายได้ สอดคล้องกับตัวชี้วัด พ 3.1 ม.3/2 นำหลักการ ความรู้ ทักษะในการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางกาย การเล่นเกม และการเล่นกีฬาไปใช้สร้างเสริมสุขภาพอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ

1.5 เมื่อนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเรียบร้อยแล้ว ครูมีหน้าที่จัดกลุ่มศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนได้ศึกษาต่อและสามารถนำมาบูรณาการกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางอาญาได้ ยกตัวอย่างเช่น

กรณีที่ 1 ปรากฏการณ์ชิงทองลพบุรีมีกลุ่มศาสตร์ ได้แก่

- ศาสตร์เกี่ยวกับ DNA
- ศาสตร์เกี่ยวกับการคาดคะเน
- ศาสตร์เกี่ยวกับกล้องวงจรปิด (เทคโนโลยีสารสนเทศ)

กรณีที่ 2 ปรากฏการณ์ทะเลาะวิวาทบนโรงพักมีกลุ่มศาสตร์ ได้แก่

- ศาสตร์เกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูลูก
- ศาสตร์เกี่ยวกับทักษะการพูด
- ศาสตร์เกี่ยวกับการป้องกันตัว

ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจปรากฏการณ์ (50 นาที)

2.1 นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน จำนวน 7 กลุ่ม และกลุ่มละ 4 คน จำนวน 1 กลุ่ม โดยคละระดับความสามารถของนักเรียน และมีการคัดเลือกหัวหน้ากลุ่มให้เรียบร้อย

2.2 นักเรียนร่วมกันเลือกกลุ่มศาสตร์ที่ตนสนใจจากขั้นที่ 1 นำมาเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการตั้งคำถามจากศาสตร์ ว่าต้องการเรียนรู้อะไรเพิ่มเติม เพื่อนำความรู้เหล่านั้นไปบูรณาการกับความรู้หลักที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางอาญา ยกตัวอย่างเช่น

กรณีที่ 1 ปรากฏการณ์ชิงทองลพบุรี หากนักเรียนเลือกศาสตร์เกี่ยวกับ DNA นักเรียนอาจจะตั้งคำถามว่า สรุปแล้ว DNA สามารถเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้ตำรวจจับผู้ร้ายได้หรือไม่ และการกระทำความผิดทางอาญา สามารถนำ DNA มาเป็นหลักฐานในการจับกุมได้หรือไม่ **กรณีที่ 2 ปรากฏการณ์ทะเลาะวิวาทบนโรงพัก** หากนักเรียนเลือกศาสตร์เกี่ยวกับทักษะการพูด นักเรียนอาจจะตั้งคำถามว่า การพูดมีความสำคัญมากน้อยเพียงใด สามารถเป็นปัจจัยที่จะนำไปสู่การกระทำความผิดทางอาญาหรือไม่ อย่างไร

2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มสำรวจข้อมูลจากศาสตร์ที่ตนสนใจ รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาออกแบบชิ้นงานที่มีใช้แค่สร้างองค์ความรู้ แต่เน้นให้นักเรียนเกิดสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งผ่านกระบวนการกลุ่ม ยกตัวอย่างเช่น

กรณีที่ 1 ปรากฏการณ์ชิงทองลพบุรี นักเรียนเสนอชื่อชิ้นงานดังนี้

กลุ่มที่ 1 โปสเตอร์เกี่ยวกับความสำคัญของ DNA กับการกระทำความผิดทางอาญา

กลุ่มที่ 2 หนังสั้นเรื่อง ความสำคัญของการคาดคะเนที่มีต่อคดีอาญา

กลุ่มที่ 3 โปสเตอร์เกี่ยวกับ กล้องวงจรปิด ตาพิภพสารพัดประโยชน์

กรณีที่ 2 ปรากฏการณ์ทะเลาะวิวาทบนโรงพัก นักเรียนเสนอชื่อชิ้นงานดังนี้

กลุ่มที่ 1 เพลงเกี่ยวกับ สถาบันครอบครัว เกราะป้องกันการกระทำความผิด

กลุ่มที่ 2 โปสเตอร์เกี่ยวกับศิลปะการป้องกันตัว ใช้ลูกที่ ไม่ทำร้ายคน

กลุ่มที่ 3 คลิปสั้น (TIKTOK) ความสำคัญของทักษะการพูดที่ทำให้ปลอดภัยจากการปะทะ

โดยในแต่ละชิ้นงาน นักเรียนจะบูรณาการศาสตร์ที่ตนสนใจกับความรู้เกี่ยวกับการกระทำความผิดทางอาญา เนื่องจากเป็นสาระสำคัญและจุดประสงค์การเรียนรู้หลักในครั้งนี้

2.4 นักเรียนศึกษาใบความรู้เกี่ยวกับกฎหมายอาญาเพิ่มเติม เป็นใบความรู้เสริม เพื่อให้ นักเรียนสามารถนำความรู้เหล่านี้ไปบูรณาการกับศาสตร์ที่ตนสนใจได้

ขั้นที่ 3 ขั้นอภิปรายวางแผนและลงมือปฏิบัติ (100 นาที)

3.1 นักเรียนออกมานำเสนอชื่อชิ้นงาน กระบวนการวางแผนชิ้นงาน รูปแบบและแนวคิดในการสร้างสรรค์ชิ้นงานที่ตนสนใจให้แก่เพื่อน ๆ และครู พร้อมทั้งมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน

3.2 นักเรียนวางแผนแบ่งหัวข้อในการค้นคว้าหาข้อมูลที่จะนำมาใส่ลงในชิ้นงาน

3.3 นักเรียนลงมือสร้างสรรค์ชิ้นงาน โดยสามารถเลือกใช้วิธีการหรือเครื่องมือในการลงมือปฏิบัติได้อย่างอิสระ ยกตัวอย่างเช่น

กรณีที่ 1 ปรากฏการณ์ชิงทองลพบุรี

กลุ่มที่ 1 โปสเตอร์เกี่ยวกับความสำคัญของ DNA กับการกระทำความผิดทางอาญา ผ่านโปรแกรม CANVA หรือ POWER POINT หรืออื่น ๆ

กลุ่มที่ 2 หนังสั้นเรื่อง ความสำคัญของการคาดคะเนที่มีต่อคดีอาญา ผ่านโปรแกรม Shotcut หรืออื่น ๆ

กลุ่มที่ 3 โปสเตอร์เกี่ยวกับ กล้องวงจรปิด ตาพิภพสารพัดประโยชน์ ผ่านโปรแกรม CANVA หรือ POWER POINT หรืออื่น ๆ

กรณีที่ 2 ปรากฏการณ์ทะเลาะวิวาทบนโรงพัก

กลุ่มที่ 1 เพลงเกี่ยวกับ สถาบันครอบครัว เกราะป้องกันการกระทำความผิด ผ่านโปรแกรม FACEBOOK หรือ INSTAGRAM หรืออื่น ๆ

กลุ่มที่ 2 โปสเตอร์เกี่ยวกับศิลปะการป้องกันตัว ใช้ลูกที่ ไม่ทำร้ายคน ผ่านโปรแกรม CANVA หรือ POWER POINT หรืออื่น ๆ

กลุ่มที่ 3 คลิปสั้น (TIKTOK) ความสำคัญของทักษะการพูดที่ทำให้ปลอดภัยจากการปะทะผ่านโปรแกรม TIKTOK APPLICATION

3.4 นักเรียนออกมานำเสนอชิ้นงานของกลุ่มตน พร้อมทั้งอภิปรายแลกเปลี่ยนกันภายในห้อง โดยระหว่างการอภิปรายครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อประเมินถึงการแสดงความเคารพต่อกฎระเบียบของสังคม เพราะทุกชิ้นงานที่นักเรียนออกมานำเสนอ ล้วนเกี่ยวข้องกับกฎหมายหรือกฎระเบียบของสังคมทั้งสิ้น

ยกตัวอย่างเช่น

กรณีที่ 1 ปรากฏการณ์ชิงทองลพบุรี

กลุ่มที่ 1 โปสเตอร์เกี่ยวกับความสำคัญของ DNA กับการกระทำความผิดทางอาญา ผ่านโปรแกรม CANVA หรือ POWER POINT หรืออื่น ๆ มีรายละเอียดในโปสเตอร์และคำอธิบาย ดังนี้ (นักเรียนสามารถออกแบบและใส่ข้อมูลต่าง ๆ ที่ผ่านการบูรณาการระหว่างศาสตร์ได้อย่างอิสระ)

(ภาพประกอบที่ 1 ตัวอย่างโปสเตอร์ DNA & การกระทำความผิดทางอาญา)

กรณีที่ 2 ปรากฏการณ์ทะเลาะวิวาทบนโรงพัก

กลุ่มที่ 3 คลิปสั้น (TIKTOK) ความสำคัญของทักษะการพูดที่ทำให้ปลอดภัยจากการปะทะผ่านโปรแกรม TIKTOK APPLICATION (นักเรียนสามารถออกแบบและใส่ข้อมูลต่าง ๆ ผ่านการบูรณาการระหว่างศาสตร์ได้อย่างอิสระ แต่ไม่ควรยาวเกิน 3 นาที เพราะจะทำให้คลิปสั้นของนักเรียนดูน่าเบื่อเกินไป)

(ภาพประกอบที่ 2 ตัวอย่างโปรแกรมคลิปสั้น ผ่านโปรแกรม TIKTOK)

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินและปรับปรุงแนวคิดและวิธีการ (50 นาที)

4.1 นักเรียนและครูร่วมกันประเมินความรู้ แนวคิดหรือวิธีการจากการนำเสนอ พร้อมทั้งแลกเปลี่ยน เพิ่มความรู้ และปรับปรุงความรู้

4.2 นักเรียนร่วมกันตอบคำถามว่า จากที่ได้ศึกษาปรากฏการณ์ที่ นักเรียนสนใจ (ปรากฏการณ์ชิงทองลพบุรี หรือ ปรากฏการณ์ทะเลาะวิวาทบนโรงพัก) นักเรียนคิดว่าอยากต่อยอดความรู้หรือศาสตร์อะไรเพิ่มเติมบ้างหรือไม่ โดยครูชี้แจงต่อนักเรียนว่า นักเรียนสามารถนำเสนอความคิดได้อย่างเต็มที่ไม่ว่าสิ่งที่นักเรียนอยากรู้หรือต่อยอดจะเป็นไปได้หรือไม่ก็ตาม ผ่านโปรแกรมทางเทคโนโลยีที่เรียกว่า Google Form (<https://forms.gle/B7dTBW3nQ6HHZUow6>)

4.3 นักเรียนประเมินตัวเอง จากสิ่งที่ตนได้รับในกิจกรรมนี้ ว่าตนได้มีการผสมผสานความรู้เดิมกับความรู้ใหม่มาอย่างน้อยเพียงใด และจะสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์มาอย่างน้อยเพียงใด

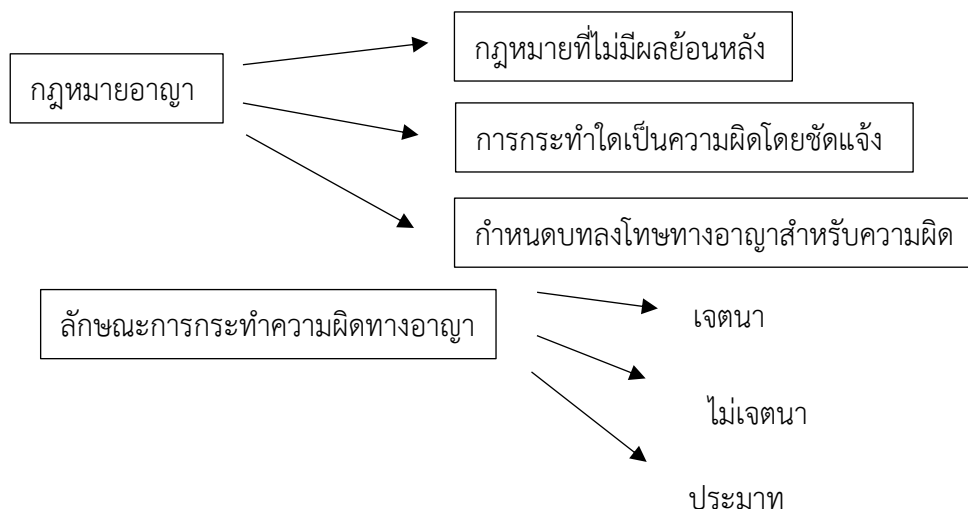
ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปแนวคิดและขยายผล (50 นาที)

5.1 นักเรียนสรุปเนื้อหาและแนวคิดที่ได้จากการปรับปรุงชิ้นงานของตนเองเพื่อความถูกต้อง และเผยแพร่ชิ้นงานทางสื่อออนไลน์ เช่น FACEBOOK TIKTOK YOUTUBE เป็นต้น ตลอดจนติดตามการเข้าชม เพื่อตรวจสอบกระแสตอบรับจากผู้สนใจในชิ้นงาน

ยกตัวอย่างเช่น

นักเรียนสามารถสรุปเป็นแผนผังความคิดได้อย่างอิสระ โดยมุ่งเน้นสรุปศาสตร์ที่ตนสนใจและศาสตร์ที่เป็นสาระสำคัญของการกระทำความผิดทางอาญา

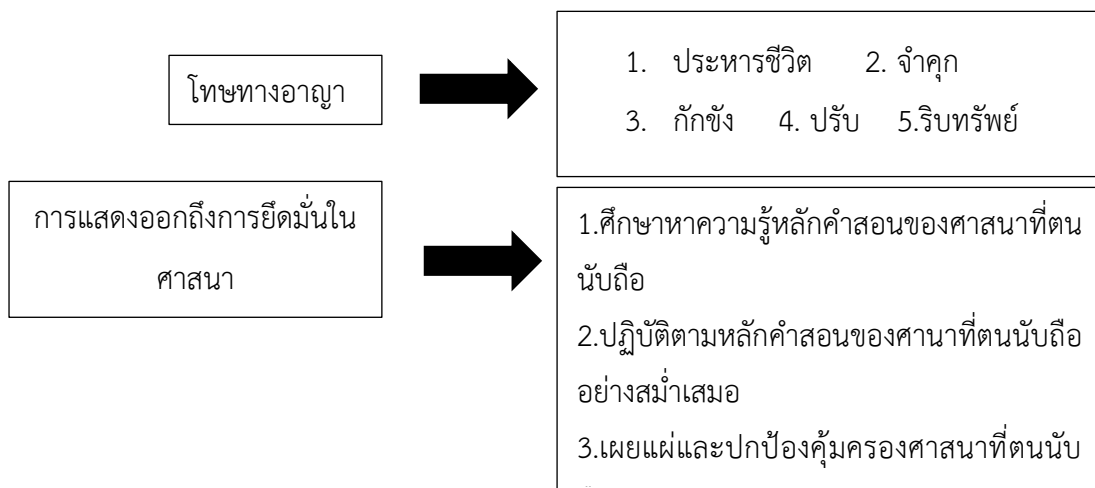
แนวคำตอบ: ส่วนแรกควรเป็นศาสตร์ที่ตนสนใจ และต่อด้วยฝั่งความคิดของการกระทำ ความผิดทางอาญาดังนี้

เจตนา การกระทำโดยผู้สำนึกในการที่กระทำและในขณะเดียวกันผู้กระทำ ประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น

ไม่เจตนา ผู้กระทำไม่ได้ประสงค์ต่อผล หรือไม่อาจเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นได้

ประมาท การกระทำความผิดมิใช่โดยเจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความ ระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจะต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นว่านี้ได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่

5.2 นักเรียนทำใบกิจกรรมเรื่อง “การกระทำความผิดทางอาญา” โดยครูรวบรวมข้อมูลที่เป็นสาระสำคัญของการกระทำความผิดทางอาญา เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลจากการทำกิจกรรมทั้งหมด เพราะแม้ว่านักเรียนจะมีการสร้างสรรค์ชิ้นงานที่ผ่านการบูรณาการของศาสตร์ต่าง ๆ ที่สนใจกับการกระทำความผิดทางอาญา ประเด็นสำคัญ ที่นักเรียนต้องได้รับ คือสาระสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ฉบับนี้ (นักเรียนสามารถใช้วิธีการใดก็ได้ในการค้นคว้าหาข้อมูล เช่น นักเรียนอาจจะใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อให้ได้คำตอบที่ครบถ้วนและถูกต้องมากที่สุด)

- ตัวอย่างแนวคำถาม

- นักเรียนร่วมกันตอบคำถามจากการทำใบกิจกรรมเรื่อง “ลักษณะการกระทำ ความผิดทางอาญา”

กระทำโดยเจตนา

กระทำโดยไม่เจตนา

กระทำโดยประมาท

1) การกระทำทั้ง 3 รูปแบบ มีลักษณะแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

(แนวคำตอบ: มีความแตกต่างกัน การกระทำโดยเจตนา เป็นการกระทำโดยผู้กระทำรู้สำนึก ผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรืออาจเล็งเห็นผลของการกระทำว่าจะเกิดขึ้น การกระทำโดยไม่เจตนา เป็นการกระทำโดยผู้กระทำไม่รู้สำนึก แต่ผู้กระทำไม่ประสงค์ต่อผลหรือไม่อาจเล็งเห็นผลของการกระทำว่าจะเกิดขึ้น และการกระทำโดยประมาท เป็นการกระทำความผิดโดยไม่เจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง)

2) การกระทำใดที่ถือว่ามีโทษร้ายแรงที่สุด

(แนวคำตอบ: การกระทำโดยเจตนา)

3) ยกตัวอย่างการกระทำโดยเจตนา การกระทำโดยไม่เจตนาและการกระทำโดยประมาท

(แนวคำตอบ: การกระทำโดยเจตนา เช่น นายแดงยิงปืนเข้าไปในรถส่วนตัวของนายดำ กระสุนปืนไปถูกนายดำถึงแก่ความตาย การกระทำโดยไม่เจตนา เช่น นายขาวใช้กำลังชกต่อยนายเขียวถูกบริเวณใบหน้า ทำให้นายเขียวล้มหงายหมดสติ และเสียชีวิตในเวลาต่อมา การกระทำโดยประมาท เช่น นายดำกำลังสับไก่ตรงแผงขายไก่ เลือดไก่กระเด็นเข้าตานายแดง ทำให้ได้รับบาดเจ็บต้องนำตัวส่งไปโรงพยาบาล)

4) ยกตัวอย่างการกระทำที่ถือว่าผิดหลักธรรมหรือหลักคำสอนตามศาสนาที่ตนนับถือ
(แนวคำตอบ: นักเรียนสามารถตอบได้หลากหลายตามศาสนาที่ตนนับถือ เช่น หลักเบญจศีล เช่น การเว้นจากการฆ่าสัตว์ เป็นต้น)

5.3 นักเรียนขยายความรู้ที่ได้จากการสร้างสรรค์ชิ้นงานออกมาในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น นักเรียนนำเสนอปรากฏการณ์อื่นที่สามารถนำศาสตร์เหล่านี้ไปต่อยอดได้ เป็นต้น

(แนวคำตอบ: **กรณีปรากฏการณ์ซิงทอปบุรี** นักเรียนบางคนตอบว่า สามารถนำศาสตร์เรื่อง DNA ไปใช้ในปรากฏการณ์เกี่ยวกับการตรวจค้นลายนิ้วมือ เพื่อตรวจหาหลักฐานในคดีอื่น ๆ ได้ **กรณีปรากฏการณ์ทะเลาะวิวาทบนโรงพัก** นักเรียนบางคนตอบว่า สามารถนำศาสตร์เรื่องศิลปะการป้องกันตัว ไปใช้ในปรากฏการณ์ที่เกี่ยวกับการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกเกมส์ในประเภทต่าง ๆ ได้ หรือ นักเรียนบางคนตอบว่า สามารถนำทักษะการพูดไปใช้แข่งขันในเวทีต่าง ๆ ได้)

5.4 นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อตระหนักถึงคุณค่าของการเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ตอบคำถามว่า “หากคนในสังคมขาดการเคารพ และไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือกฎหมายของสังคม จะเกิดผลอย่างไร” (แนวคำตอบ: นักเรียนสามารถตอบได้อย่างอิสระ เพื่อประเมินความตระหนักถึงคุณค่าของการเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เช่นจะทำให้บ้านเมืองไม่เป็นระเบียบ คนทำชั่วมากขึ้น)

6) สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปรากฏการณ์ซิงทอปบุรี และ ปรากฏการณ์ทะเลาะวิวาทบนโรงพัก”
2. สไลด์นำเสนอ เรื่อง กฎหมายอาญา
3. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
4. ใบความรู้ เรื่อง กฎหมายอาญา
5. ใบกิจกรรมเรื่อง “การกระทำความผิดทางอาญา”
6. ชิ้นงานของนักเรียนในแต่ละกลุ่ม

7) การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือที่ใช้วัด	เกณฑ์การประเมิน
1. อธิบายลักษณะการกระทำ ความผิดทางอาญาและโทษได้ถูกต้อง และครบถ้วน (K)	-ตรวจผลการทำใบกิจกรรม เรื่อง “การกระทำ ความผิดทางอาญา” -สังเกตการอภิปรายและพฤติกรรมของนักเรียนในห้องเรียน	-ใบบันทึกกิจกรรม -แบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน	-ทำกิจกรรมในใบกิจกรรม ได้ถูกต้อง ร้อยละ 80
2. ระบุตัวอย่างการกระทำ ความผิดทางอาญาทั้ง 3 ลักษณะได้อย่างน้อยลักษณะละ 1 ตัวอย่าง (K)	-ตรวจผลการทำใบกิจกรรม เรื่อง “การกระทำ ความผิดทางอาญา” -สังเกตการอภิปรายและพฤติกรรมของนักเรียนในห้องเรียน	-ใบบันทึกกิจกรรม -แบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน	-ระบุตัวอย่างการกระทำ ความผิดทางอาญาได้ 2 ข้อขึ้นไป จากใบกิจกรรม
3. เปรียบเทียบลักษณะการกระทำ ความผิดทางอาญาแต่ละลักษณะได้ถูกต้อง (K)	-ตรวจผลการทำใบกิจกรรม เรื่อง “การกระทำ ความผิดทางอาญา” -สังเกตการอภิปรายและพฤติกรรมของนักเรียนในห้องเรียน	-ใบบันทึกกิจกรรม -แบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน	-เปรียบเทียบลักษณะการกระทำ ความผิดทางอาญาแต่ละลักษณะได้อยู่ในระดับ 2 ถือว่าผ่าน
4. ปฏิบัติตนเพื่อแสดงความเคารพต่อกฎระเบียบของสังคมได้เหมาะสม (P)	-ตรวจผลการทำใบกิจกรรม เรื่อง “การกระทำ ความผิดทางอาญา” -สังเกตการอภิปรายในห้องเรียน -สังเกตการอภิปรายและ	-ใบบันทึกกิจกรรม -แบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน	-แสดงพฤติกรรมด้านการแสดงความเคารพต่อกฎระเบียบของสังคมได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับ 3 ขึ้นไป

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือที่ใช้วัด	เกณฑ์การประเมิน
	พฤติกรรมของนักเรียนในห้องเรียน		
5. เผยแพร่ชิ้นงานต่อสาธารณชนได้สร้างสรรค์ (P)	-ประเมินชิ้นงาน -สังเกตกระแสดอรับจากการนำเสนอชิ้นงานผ่านสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ	-แบบประเมินชิ้นงาน -ชิ้นงานของนักเรียนในขณะที่ทำการเผยแพร่ ผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ	-ชิ้นงานมีความสวยงาม และมีเนื้อหาถูกต้องอยู่ในระดับ 2 ขึ้นไป -ได้รับการเผยแพร่ชิ้นงานต่อสาธารณชนอย่างน้อย 2 แชนแนล
6. อภิปรายถึงคุณค่าของการเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดได้ (A)	สังเกตการสะท้อนความคิด เพื่อตระหนักในคุณค่าของการสร้างความสมานฉันท์และการปรับใช้ในชีวิตประจำวัน	-แบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน	สะท้อนความคิดได้อย่างเหมาะสม อย่างน้อย 1 ความคิด

ใบบันทึกกิจกรรม

ชื่อชิ้นงาน.....กลุ่มที่.....

ประเมินโดย (...✓...) ครู (.....) นักเรียน

คำชี้แจง: บันทึกรายละเอียดที่นักเรียนได้จากใบกิจกรรมตามตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

รายการ	คะแนน		
	3	2	1
1. อธิบายความหมายของลักษณะการกระทำความผิดทางอาญา			
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะการกระทำความผิดทางอาญา			
3. ยกตัวอย่างลักษณะการกระทำความผิดทางอาญา			
4. ปฏิบัติตนเพื่อแสดงความเคารพต่อกฎระเบียบของสังคมได้			
5. เผยแพร่ชิ้นงานต่อสาธารณะได้อย่างเหมาะสม			
6. อภิปรายถึงคุณค่าของการเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด			
รวม			

เกณฑ์การให้คะแนน

รายการเกี่ยวกับการ กระทำความผิดทาง อาญา	เกณฑ์การให้คะแนน			
	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
1. อธิบายความหมาย ของลักษณะการ กระทำความผิดทาง อาญา	อธิบายความหมาย ของลักษณะการ กระทำความผิดโดย เจตนา ลักษณะการ กระทำความผิดโดย ไม่เจตนาและ ลักษณะการกระทำ ความผิดโดย ประมาทได้ถูกต้อง และครบถ้วน	อธิบาย ความหมายของ ลักษณะการ กระทำความผิด ได้ 2 ใน 3 ลักษณะ	อธิบาย ความหมาย ของลักษณะ การกระทำ ความผิดได้ 1 ลักษณะ	ไม่สามารถ อธิบาย ความหมายของ ลักษณะการ กระทำความผิด ได้
2. เปรียบเทียบความ แตกต่างของลักษณะ การกระทำความผิด ทางอาญา	เปรียบเทียบความ แตกต่างของ ลักษณะการกระทำ ความผิดทางอาญา ได้ทั้ง 3 ลักษณะ	เปรียบเทียบ ความแตกต่าง ของลักษณะ การกระทำ ความผิดทาง อาญาได้อย่าง น้อย 2 ลักษณะ	เปรียบเทียบ ความ แตกต่างของ ลักษณะการ กระทำ ความผิดทาง อาญาได้ อย่างน้อย 1 ลักษณะ	ไม่สามารถ เปรียบเทียบ ความแตกต่าง ของลักษณะ การกระทำ ความผิดทาง อาญาได้
3. ยกตัวอย่างลักษณะ การกระทำความผิด ทางอาญา	ยกตัวอย่างลักษณะ การกระทำความผิด ทางอาญาได้ทั้ง 3 ลักษณะ	ยกตัวอย่าง ลักษณะการ กระทำความผิด ทางอาญาได้ อย่างน้อย 2 ลักษณะ	ยกตัวอย่าง ลักษณะการ กระทำ ความผิดทาง อาญาได้ อย่างน้อย 1 ลักษณะ	ไม่สามารถ ยกตัวอย่าง ลักษณะการ กระทำความผิด ทางอาญาได้ อย่าง

รายการเกี่ยวกับการ กระทำความผิดทาง อาญา	เกณฑ์การให้คะแนน			
	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
4. ปฏิบัติตนเพื่อแสดง ความเคารพต่อ กฎระเบียบของสังคม ได้	แสดงพฤติกรรม ด้านการแสดงความ เคารพต่อ กฎระเบียบของ สังคมได้อย่าง เหมาะสม อยู่ใน ระดับ 4 ขึ้นไป	แสดงพฤติกรรม ด้านการแสดง ความเคารพต่อ กฎระเบียบของ สังคมได้อย่าง เหมาะสม อยู่ ในระดับ 3	แสดง พฤติกรรม ด้านการ แสดงความ เคารพต่อ กฎระเบียบ ของสังคมได้ อย่าง เหมาะสมอยู่ ในระดับ 2	ไม่แสดง พฤติกรรมด้าน การแสดงความ เคารพต่อ กฎระเบียบของ สังคมได้อย่าง เหมาะสม
5. เผยแพร่ชิ้นงานต่อ สาธารณะได้อย่าง เหมาะสม	ได้รับการแชร์ ชิ้นงานต่อ สาธารณะอย่างน้อย 5 แชร์	ได้รับการแชร์ ชิ้นงานต่อ สาธารณะอย่าง น้อย 3 แชร์	ได้รับการแชร์ ชิ้นงานต่อ สาธารณะ อย่างน้อย 2 แชร์	ไม่ได้รับการ แชร์ชิ้นงานต่อ สาธารณะ
6. อภิปรายถึงคุณค่า ของการเคารพและ ปฏิบัติตามกฎหมาย อย่างเคร่งครัด	สะท้อนความคิดได้ อย่างเหมาะสม อย่างน้อย 3 ความคิดขึ้นไป	สะท้อน ความคิดได้ อย่างเหมาะสม อย่างน้อย 2 ความคิด	สะท้อน ความคิดได้ อย่าง เหมาะสม อย่างน้อย 1 ความคิด	ไม่สามารถ สะท้อน ความคิดได้ อย่างเหมาะสม

เกณฑ์การให้คะแนนการแสดงความเคารพต่อกฎระเบียบของสังคมได้อย่างเหมาะสม

รายการแสดงพฤติกรรมด้านการแสดงความเคารพ ต่อกฎระเบียบของสังคมได้อย่างเหมาะสม	ระดับพฤติกรรม					ระดับ คะแนน
	5	4	3	2	1	
1. มีความรู้และความเข้าใจในกฎเกณฑ์กติกาของสังคม						
2. รับผิดชอบตนเองและฟังตนเองได้						
3. ปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียน						
4. ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน						
5. รับฟังความเห็นของผู้อื่น						
6. เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น						
7. ตักเตือนหากพบเห็นการกระทำความผิดในชั้นเรียน						
8. เป็นผู้ที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีน้ำใจ						
9. ปฏิบัติตนที่เข้าใจถึงหลักธรรมทางศาสนา						

แบบประเมินชิ้นงาน

ชื่อชิ้นงาน.....กลุ่มที่.....

คำชี้แจง ประเมินการนำเสนอชิ้นงานตามเกณฑ์การประเมินดังนี้

หัวข้อการประเมิน	คะแนน		
	3	2	1
1. เนื้อหาหรือข้อมูลในชิ้นงาน	ถูกต้อง ครบถ้วน สวยงาม และทันสมัย	ถูกต้อง ครบถ้วน สวยงาม แต่ไม่ทันสมัย	ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน ไม่สวยงามและไม่ทันสมัย
2. รูปแบบการนำเสนอ	เนื้อหาที่น่าสนใจ ครอบคลุม และมีความคิดสร้างสรรค์	เนื้อหาที่น่าสนใจ ครอบคลุม แต่ไม่มีความคิดสร้างสรรค์	เนื้อหาที่น่าสนใจ แต่รายละเอียดมากเกินไป และไม่มีความคิดสร้างสรรค์
3. การใช้สื่อในการนำเสนอ	ความชัดเจน อ้างอิงจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ	มีความชัดเจน อ้างอิงจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ	ไม่ชัดเจน แต่อ้างอิงจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ/ไม่น่าเชื่อถือ
4. การสื่อสาร	พูดชัดเจน น่าฟัง กระตุ้นให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม	พูดชัดเจน น่าฟัง แต่ขาดการกระตุ้นให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม	พูดชัดเจน แต่ไม่น่าฟัง และขาดการกระตุ้นให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม
5. การสรุป	สรุปครบถ้วน และมีการเสนอแนะข้อมูลที่เป็นประโยชน์	สรุปครบถ้วน แต่ขาดการเสนอแนะข้อมูลที่เป็นประโยชน์	สรุปไม่ครบถ้วน และ/หรือไม่มีข้อเสนอแนะ
6. การเผยแพร่ชิ้นงาน	สร้างสรรค์และกระเสตอปรับทำให้ชิ้นงานได้รับการเผยแพร่ต่อ ๆ กันในสาธารณะ 3 แชนันไป	สร้างสรรค์และกระเสตอปรับทำให้ชิ้นงานได้รับการเผยแพร่ต่อ ๆ กันในสาธารณะ 2 แชนัน	สร้างสรรค์และกระเสตอปรับทำให้ชิ้นงานได้รับการเผยแพร่ต่อ ๆ กันในสาธารณะ 2 แชนัน

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ใบบันทึกพฤติกรรม

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....

วันที่สังเกต.....

พฤติกรรมที่สังเกตได้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(อาจารย์อัสหมะ หะย็ญโซะ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

แนวทางแก้ปัญหาและพัฒนา

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(อาจารย์อัสหมะ หะย็ญุโษะ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบกิจกรรม

เรื่อง การกระทำความผิดทางอาญา (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)

ให้นักเรียนตอบคำถามดังต่อไปนี้

กระทำโดยเจตนา

กระทำโดยไม่เจตนา

กระทำโดยประมาท

1. กฎหมายอาญา หมายถึง

.....
.....

2. ลักษณะสำคัญของกฎหมายอาญา ประกอบไปด้วยอะไรบ้าง

.....
.....

3. การกระทำทั้ง 3 รูปแบบ มีลักษณะแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

.....
.....

4. การกระทำใดที่ถือว่ามีโทษร้ายแรงที่สุด เพราะเหตุใด

.....
.....

5. ยกตัวอย่างการกระทำโดยเจตนา การกระทำโดยไม่เจตนาและการกระทำโดยประมาท

.....
.....

6. ยกตัวอย่างการกระทำที่ถือว่าผิดหลักธรรมหรือหลักคำสอนตามศาสนาที่ท่านนับถือ

.....
.....

แนวคำตอบ

ใบกิจกรรม

เรื่อง การกระทำความผิดทางอาญา

ให้นักเรียนตอบคำถามดังต่อไปนี้

กระทำความผิดโดยเจตนา

กระทำความผิดโดยไม่เจตนา

กระทำความผิดโดยประมาท

1. กฎหมายอาญา หมายถึง

ตอบ กฎหมายอาญา เป็นกฎหมายที่ต้องกำหนดว่าการกระทำใดเป็นความผิดโดยชัดแจ้งและกำหนดบทลงโทษทางอาญาสำหรับความผิดนั้น

2. ลักษณะสำคัญของกฎหมายอาญา ประกอบไปด้วยอะไรบ้าง

ตอบ ลักษณะสำคัญของกฎหมายอาญา ได้แก่

- 1) เป็นกฎหมายที่ต้องกำหนดว่าการกระทำใดเป็นความผิดไว้โดยชัดแจ้ง ในขณะที่กระทำความผิดต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้แล้วอย่างชัดแจ้งว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด
- 2) เป็นกฎหมายที่ไม่มีผลย้อนหลัง ถ้าหากในขณะที่มีการกระทำความผิดใดๆก็ตามที่ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด แม้ต่อมาภายหลังจะมีกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำอย่างเดียวกันนั้นเป็นความผิด ก็จะนำกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาก่อนมาใช้นั้นมาใช้กับผู้กระทำความผิดไม่ได้ เว้นแต่เป็นกฎหมายที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด

3. การกระทำทั้ง 3 รูปแบบ มีลักษณะแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

ตอบ มีความแตกต่างกัน การกระทำโดยเจตนา เป็นการกระทำโดยผู้กระทำรู้สำนึก ผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรืออาจเล็งเห็นผลของการกระทำว่าจะเกิดขึ้น การกระทำโดยไม่เจตนา เป็นการกระทำโดยผู้กระทำไม่รู้สำนึก แต่ผู้กระทำไม่ประสงค์ต่อผลหรือไม่อาจเล็งเห็นผลของการกระทำว่าจะเกิดขึ้น และการกระทำโดยประมาท เป็นการกระทำความผิดโดยไม่เจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง

4. การกระทำใดที่ถือว่ามีโทษร้ายแรงที่สุด

ตอบ การกระทำโดยเจตนา เพราะเป็นการกระทำที่มีการวางแผนและจงใจให้เกิดเหตุร้ายขึ้น

5. ยกตัวอย่างการกระทำโดยเจตนา การกระทำโดยไม่เจตนาและการกระทำโดยประมาท

ตอบ การกระทำโดยเจตนา เช่น นายแดงยิงปืนเข้าไปในรถส่วนตัวของนายดำ กระสุนปืนไปถูกนายดำถึงแก่ความตาย การกระทำโดยไม่เจตนา เช่น นายขาวใช้กำลังชกต่อยนายเขียวถูกบริเวณใบหน้า ทำให้นายเขียวล้มหงายหมดสติ และเสียชีวิตในเวลาต่อมา การกระทำโดยประมาท เช่น นายดำกำลังขับโก๋ตรงแผงขายไก่ เลือดไก่กระเด็นเข้าตานายแดง ทำให้ได้รับบาดเจ็บ ต้องนำตัวส่งไปโรงพยาบาล

6. ยกตัวอย่างการกระทำที่ถือว่าผิดหลักธรรมหรือหลักคำสอนตามศาสนาที่ตนนับถือ

ตอบ นักเรียนสามารถตอบได้หลากหลายตามศาสนาที่ตนนับถือ เช่น หลักเบญจศีล เช่น การเว้นจากการฆ่าสัตว์ เป็นต้น

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

รหัสวิชา ส 23109 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากล	ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564	จำนวน 6 คาบ (คาบละ 50 นาที)
เรื่อง วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากล	ผู้สอน อาจารย์อัสหมะ หะยิโยโซะ

1) มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ค 3.1 เข้าใจกระบวนการทางสถิติ และใช้ความรู้ทางสถิติในการแก้ปัญหา

มาตรฐาน ว 4.1 เข้าใจแนวคิดของเทคโนโลยีเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ใช้ความรู้และทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และศาสตร์อื่น ๆ เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม เลือกใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อชีวิต สังคมและสิ่งแวดล้อม

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

มาตรฐาน พ 3.1 เข้าใจ มีทักษะในการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางกาย การเล่นเกมและกีฬา

2) ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

ส 2.1 ม.3/3 อนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและเลือกรับวัฒนธรรมสากลที่เหมาะสม

ค 3.1 ม.3/1 เข้าใจและใช้ความรู้ทางสถิติในการนำเสนอข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจากแผนภาพจุด แผนภาพต้น-ใบ ฮิสโทแกรมและค่ากลางของข้อมูล และแปลความหมายผลลัพธ์ รวมทั้งนำสถิติไปใช้ในชีวิตจริง โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

ว 4.1 ม.3/1 วิเคราะห์สาเหตุ หรือปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและความสัมพันธ์ของเทคโนโลยีกับศาสตร์อื่น ๆ โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์ หรือคณิตศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางการแก้ปัญหาหรือพัฒนางาน

ต 1.1 ม.3/4 เลือก/ระบุหัวข้อเรื่อง ใจความสำคัญ รายละเอียดสนับสนุน และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ พร้อมทั้งให้เหตุผลและยกตัวอย่างประกอบ

พ 3.1 ม.3/1 เล่นกีฬาไทยและกีฬาสากลอย่างละ 1 ชนิด โดยใช้เทคนิคที่เหมาะสมกับตนเองและทีม

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

- (1) อธิบายความสำคัญของวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมสากลได้ถูกต้องและครบถ้วน (K)
- (2) ระบุตัวอย่างวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมสากลได้อย่างน้อย 1 ตัวอย่าง (K)
- (3) อธิบายถึงการเลือกรับวัฒนธรรมสากลได้อย่างเหมาะสม (K)
- (4) ปฏิบัติตนเพื่อแสดงถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยได้เหมาะสม (P)
- (5) เผยแพร่ชิ้นงานต่อสาธารณะได้สร้างสรรค์ (P)
- (6) อภิปรายถึงคุณค่าของการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยได้ (A)

2.3 การบูรณาการสหวิชา

การจัดการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้นี้ได้เลือกปรากฏการณ์ไฮไลต์พิธีเปิดโอลิมปิกเกมส์ Tokyo 2020 และ ปรากฏการณ์ FIGHTER in ACTION PRIDE of THAI NATION เป็นจุดเริ่มต้นของการเชื่อมโยงระหว่างศาสตร์ต่าง ๆ ตามตัวชี้วัด ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงการเผยแพร่วัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ของแต่ละชาติ การอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม ตลอดจนการเลือกรับวัฒนธรรมสากลที่เหมาะสม ปรากฏการณ์ไฮไลต์พิธีเปิดโอลิมปิกเกมส์ Tokyo 2020 เป็นปรากฏการณ์เกี่ยวกับพิธีเปิดโอลิมปิกเกมส์ ซึ่งจากปรากฏการณ์ดังกล่าว นักเรียนสามารถเชื่อมโยงศึกษาเกี่ยวกับสถิติด้านงบประมาณที่ใช้ในการจัดงาน โดยในแต่ละครั้งของโอลิมปิกเกมส์ เจ้าภาพจะมีการใช้งบประมาณที่แตกต่างกันตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาดังกล่าว นักเรียนสามารถศึกษานวัตกรรมต่าง ๆ ที่เข้ามาช่วยในการสร้างสรรค์โชว์ออกมาได้อย่างประทับใจ อีกทั้งยังสามารถเรียนรู้การสื่อสารภาษาอังกฤษ ผ่านการนำเสนอของเจ้าภาพ เพราะเป็นภาษาสากลที่จะทำให้ทั่วโลกเข้าใจในสิ่งที่เจ้าภาพต้องการสื่อให้ทั่วโลกเข้าใจได้ ส่วนปรากฏการณ์ FIGHTER in ACTION PRIDE of THAI NATION เป็นปรากฏการณ์เกี่ยวกับการนำเสนอชุดประจำชาติไทยของเวที Miss Universe ที่นักเรียนสามารถเรียนรู้สถิติเกี่ยวกับ “รางวัลชุดประจำชาติยอดเยี่ยม” ที่ประเทศไทยสามารถคว้ามาได้จากเวทีดังกล่าว สามารถเรียนรู้วิธีการโปรโมทชุดประจำชาติให้ดูน่าสนใจผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ และสามารถเรียนรู้วิธีการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยผ่านกีฬามวยไทยที่ถูกรังสรรค์ผ่านชุดที่ตั้งเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้ชาวโลกได้รู้จักมากขึ้น ซึ่งการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ จะทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ปรากฏการณ์ได้หลากหลายมุมมองมากขึ้น

3) สาระสำคัญ

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้ตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งที่แสดงถึงความเจริญก้าวหน้าของมนุษยชาติ วัฒนธรรมไทยก็เช่นเดียวกัน เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงวิถีชีวิตและลักษณะอันดีงามของชนชาติไทย คนไทยจึงควรอนุรักษ์

ถ่ายทอด สืบสานวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่ต่อไป และขณะเดียวกันท่ามกลางโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่วัฒนธรรมสากลได้แพร่เข้ามาในสังคมตามการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต เราจึงควรเลือกรับและนำมาปรับใช้ในชีวิตควบคู่ไปกับวัฒนธรรมไทยอย่างเหมาะสม

4) สารการเรียนรู้

วัฒนธรรมไทย มีความหมายครอบคลุมไปถึงสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นขนบธรรมเนียม ประเพณี ภาษา มารยาท อาหาร การประกอบอาชีพ สถาปัตยกรรม ความคิด ความเชื่อ รวมไปถึง วัตถุสิ่งของต่าง ๆ ที่คนไทยได้สร้างสรรค์ขึ้น ผ่านการขัดเกลาและแต่งเติมจนเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจ เพื่อนำมาใช้ในการดำรงชีวิต

ภูมิปัญญาไทย หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะพิเศษที่คนไทยสั่งสมจากประสบการณ์และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตตามวิถีไทยได้อย่างเหมาะสม ซึ่งครอบคลุมในหลาย ๆ ด้าน เช่น ความเชื่อ อาหาร สมุนไพร การรักษาโรค อาชีพ หัตถกรรม เป็นต้น

ความสำคัญของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย

1. ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต
2. ทำหน้าที่หล่อหลอมบุคลิกภาพให้กับสมาชิกในสังคม
3. ช่วยสร้างเสริมความเป็นปึกแผ่น
4. เป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่าของสังคม

วัฒนธรรมประจำชาติไทยที่สำคัญ มีดังนี้

1. การมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. ภาษาไทย
3. วิธีการดำเนินชีวิตและบุคลิกภาพ
4. การมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาหลักของชาติ
5. อาชีพเกษตรกรรม
6. อาหารไทยและสมุนไพร
7. วันสำคัญและเทศกาลสำคัญ

วัฒนธรรมสากลหรือวัฒนธรรมนานาชาติ หมายถึง วัฒนธรรมที่เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปอย่างกว้างขวาง หรือเป็นอารยธรรมที่ได้รับการปฏิบัติตามกันทั่วโลก เช่น การแต่งกายชุดสากล การใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการสื่อสาร การปกครองในระบบประชาธิปไตย การค้าเสรี การใช้เทคโนโลยี ระบบการสื่อสารที่ทันสมัย ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ มารยาทในการสมาคม

5) กระบวนการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ขั้นที่ 1 ชี้นำเสนอปรากฏการณ์ (50 นาที)

1.1 นักเรียนศึกษาปรากฏการณ์จากวีดิทัศน์ที่ครูนำเสนอทั้งหมด 2 เรื่อง ได้แก่ ปรากฏการณ์ไฮไลต์พิธีเปิดโอลิมปิกเกมส์ Tokyo 2020 และ ปรากฏการณ์ FIGHTER in ACTION PRIDE of THAI NATION

วีดิทัศน์ที่ 1 เรื่อง “ปรากฏการณ์ไฮไลต์พิธีเปิดโอลิมปิกเกมส์ Tokyo 2020”
 ความยาว 8.25 นาที (ตั้งแต่ 0.00-8.25 นาที) ที่มา :
<https://www.youtube.com/watch?v=K75LEi6xRqc&t=505s>
 สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2564

วีดิทัศน์ที่ 2 เรื่อง “ปรากฏการณ์ FIGHTER in ACTION PRIDE of THAI NATION”
 ความยาว 1.37 นาที ที่มา :
<https://www.youtube.com/watch?v=J4Eb-zYZB78>
 สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2564

1.2 นักเรียนร่วมแลกเปลี่ยนสิ่งที่สังเกตได้จากวีดิทัศน์ทั้ง 2 เรื่อง

(แนวคำตอบ : นักเรียนสามารถตอบได้อย่างหลากหลาย ยกตัวอย่างเช่น

นักเรียนบางคนแสดงความคิดเห็นว่า จากวีดิทัศน์ที่ 1 เป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ เพราะเป็นพิธีเปิดกีฬาโอลิมปิกเกมส์ Tokyo 2020 ในพิธีดังกล่าวมีการรวบรวมวัฒนธรรมประจำชาติของเจ้าภาพและชาติอื่น ๆ จุดไฮไลต์ที่โดดเด่นในพิธีเปิดคือ ขบวนพาเหรดแนะนำนักกีฬาของแต่ละชาติเป็นการบ่งบอกถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ในขบวนพาเหรดของนักกีฬาไทย โชว์ความเรียบง่ายของการแต่งกายตามแบบฉบับสากล นักกีฬาใส่เสื้อสูทแต่ผูกเน็คไทด์ลายธงชาติไทย นักกีฬบางคนมีการไหว้แบบไทย เพื่อบ่งบอกถึงความเป็นไทยในเวทีโลก

นักเรียนบางคนแสดงความคิดเห็นว่า วิดีทัศน์ที่ 2 เป็นปรากฏการณ์ที่ได้รับความสนใจจากแฟนนางงาม เพราะแฟนนางงามให้ความสำคัญกับชุดประจำชาติที่จะนำไปอวดโฉมบนเวที Miss Universe ในปรากฏการณ์นี้นางงามของไทย โชว์เอกลักษณ์ความเป็นไทยผ่านการแต่งกายที่บ่งบอกถึงกีฬามวยไทย ซึ่งเป็นกีฬาประจำชาติของไทย มีการไหว้แบบไทย ให้สะกดตาในเวทีโลก

นักเรียนบางคนแสดงความคิดเห็นว่า จากทั้ง 2 วิดีทัศน์ เป็นปรากฏการณ์ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรม เพราะวัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม แบบแผนของการดำเนินชีวิต และพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ของมนุษย์ ดังนั้นจึงมีความเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างกันออกไป

1.3 นักเรียนร่วมกันเลือกปรากฏการณ์ที่ตนสนใจจะศึกษาต่อในขั้นถัดไป โดยครูให้นักเรียนเลือกผ่านการใช้โปรแกรมทางเทคโนโลยีที่เรียกว่า Google Form

(<https://forms.gle/ZuQY83rVcaWDjVKU6>)

ซึ่งหากนักเรียนคนใดสนใจจะศึกษาปรากฏการณ์ไฮไลต์พิธีเปิดโอลิมปิกเกมส์ Tokyo 2020 ให้กด 1 และหากนักเรียนคนใดสนใจจะศึกษาปรากฏการณ์ FIGHTER in ACTION PRIDE of THAI NATION ให้กด 2

เมื่อนักเรียนโหวตเสร็จเรียบร้อยแล้ว ครูจะทำหน้าที่ประกาศปรากฏการณ์ที่นักเรียนสนใจมากที่สุด เพื่อเป็นปรากฏการณ์ที่จะใช้ในการศึกษาต่อขั้นถัดไป

กรณีที่ 1 เมื่อนักเรียนเลือกปรากฏการณ์ไฮไลต์พิธีเปิดโอลิมปิกเกมส์ Tokyo 2020 มากที่สุด

1.4 นักเรียนร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูตามประเด็นคำถามที่ครูเตรียมไว้ให้เกี่ยวกับปรากฏการณ์ดังกล่าว ผ่านการใช้โปรแกรมทางเทคโนโลยีที่เรียกว่า Mentimeter (โดยให้นักเรียนค้นหา www.menti.com และกดcode 9202 6847) เพื่อให้นักเรียนเข้าไปประคตสมอง/ตอบคำถาม โดยครูตั้งประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

จากปรากฏการณ์ไฮไลต์พิธีเปิดโอลิมปิกเกมส์ Tokyo 2020 นักเรียนสามารถเรียนรู้ศาสตร์/วิชา/ความรู้ใดอีกบ้าง นอกจากความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม

(ตัวอย่างการตั้งคำถามในโปรแกรม Mentimeter)

(แนวคำตอบ: นักเรียนสามารถตอบได้อย่างหลากหลาย ยกตัวอย่างเช่น

- นักเรียนบางคนแสดงความคิดเห็นว่า จากปรากฏการณ์นี้สามารถเรียนรู้ศาสตร์จากรายวิชา คณิตศาสตร์ เกี่ยวกับสถิติด้านงบประมาณที่ใช้ในการจัดกีฬาโอลิมปิกเกมส์ในแต่ละครั้ง เพราะจากสถิติของประเทศที่เป็นเจ้าภาพในการจัดงานโอลิมปิกเกมส์อย่างบราซิล จีนและแคนาดา ต้องใช้เวลาเกือบ 30 ปีในการใช้หนี้ที่บานปลายจากการจัดงาน อีกทั้งสถานการณ์โลกยังไม่ดีเท่าที่ควร น่าจะทำให้ญี่ปุ่นได้รับความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจที่หนักหนาพอสมควร สอดคล้องกับตัวชี้วัด สอดคล้องกับ ตัวชี้วัด ค 3.1 ม.3/1 เข้าใจและใช้ความรู้ทางสถิติในการนำเสนอข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจาก แผนภาพ จุด แผนภาพต้น-ใบ ฮิสโทแกรมและค่ากลางของข้อมูล และแปลความหมายผลลัพธ์ รวมทั้ง นำสถิติไปใช้ในชีวิตจริง โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

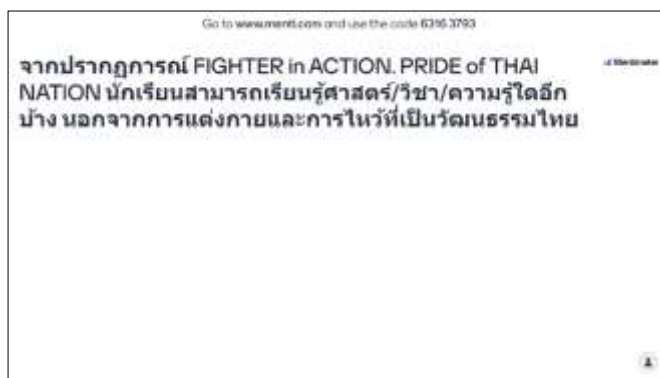
- นักเรียนบางคนแสดงความคิดเห็นว่า จากปรากฏการณ์นี้สามารถเรียนรู้ศาสตร์เกี่ยวกับ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพราะปรากฏการณ์ดังกล่าวมีการใช้นวัตกรรมต่าง ๆ เข้ามาช่วย ในการสร้างสรรค์โซ่วออกมาได้อย่างประทับใจ สอดคล้องกับตัวชี้วัด ว 4.1 ม.3/1 วิเคราะห์สาเหตุ หรือปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และความสัมพันธ์ของเทคโนโลยีกับศาสตร์อื่น ๆ โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์ หรือคณิตศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางการแก้ปัญหาหรือพัฒนางาน

- นักเรียนบางคนแสดงความคิดเห็นว่า จากปรากฏการณ์นี้สามารถเรียนรู้ศาสตร์เกี่ยวกับการ สื่อสารภาษาอังกฤษ เพราะปรากฏการณ์ดังกล่าวใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการนำเสนอ ถือเป็นภาษาที่จำเป็นอย่างยิ่งในโลกปัจจุบัน สอดคล้องกับตัวชี้วัด ต 1.1 ม.3/4 เลือก/ระบุหัวข้อเรื่อง ใจความสำคัญ รายละเอียดสนับสนุน และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อ ประเภทต่าง ๆ พร้อมทั้งให้เหตุผลและยกตัวอย่างประกอบ

กรณีที่ 2 เมื่อนักเรียนเลือกปรากฏการณ์ FIGHTER in ACTION PRIDE of THAI NATION มากที่สุด

1.4 นักเรียนร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูตามประเด็นคำถามที่ครูเตรียมไว้ให้เกี่ยวกับ ปรากฏการณ์ดังกล่าว ผ่านการใช้โปรแกรมทางเทคโนโลยีที่เรียกว่า Mentimeter (โดยให้นักเรียน ค้นหา www.menti.com และกด code 6316 3793) เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าไประดมสมอง/ตอบคำถาม โดยครูตั้งประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

จากปรากฏการณ์ FIGHTER in ACTION PRIDE of THAI NATION นักเรียนสามารถ เรียนรู้ศาสตร์/วิชา/ความรู้ได้อีกบ้าง นอกจากการแต่งกายและการไหว้ที่เป็นวัฒนธรรมของไทย

(ตัวอย่างการตั้งคำถามในโปรแกรม Mentimeter)

(แนวคำตอบ: นักเรียนสามารถตอบได้อย่างหลากหลาย ยกตัวอย่างเช่น

- นักเรียนบางคนแสดงความคิดเห็นว่า จากปรากฏการณ์นี้สามารถเรียนรู้ศาสตร์จากรายวิชา คณิตศาสตร์ เกี่ยวกับ เรื่องสถิติของ “รางวัลชุดประจำชาติยอดเยี่ยม” (Best National Costume) บนเวที Miss Universe เพราะนางงามไทยได้มากที่สุดถึง 6 ครั้ง เท่ากับสาวงามจากโคลอมเบีย (ขอบคุณข้อมูลจาก THE STANDARD) สอดคล้องกับตัวชี้วัด ค 3.1 ม.3/1 เข้าใจและใช้ความรู้ทางสถิติในการนำเสนอข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจากแผนภาพ จุด แผนภาพต้น-ใบ ฮิสโทแกรมและค่ากลางของข้อมูล และแปลความหมายผลลัพธ์ รวมทั้งนำสถิติไปใช้ในชีวิตจริง โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

- นักเรียนบางคนแสดงความคิดเห็นว่า จากปรากฏการณ์นี้สามารถเรียนรู้ศาสตร์เกี่ยวกับ เทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ เพราะจากปรากฏการณ์สามารถเห็นได้ชัดเจนว่า การโปรโมทที่น่าสนใจจะต้องมีเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ เข้ามาช่วย เช่น เสียงเพลงหรือดนตรี มุกตลก การตัดต่อ ล้วนทำให้องค์ประกอบมีความสมบูรณ์แบบมากขึ้น สอดคล้องกับตัวชี้วัด ว 4.1 ม.3/1 วิเคราะห์สาเหตุ หรือปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และความสัมพันธ์ของเทคโนโลยีกับศาสตร์อื่น ๆ โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์ หรือคณิตศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางการแก้ปัญหาหรือพัฒนางาน

- นักเรียนบางคนแสดงความคิดเห็นว่า จากปรากฏการณ์นี้สามารถเรียนรู้ศาสตร์เกี่ยวกับพลศึกษา เพราะจากปรากฏการณ์สามารถเห็นได้ชัดเจนว่า กีฬามวยไทย เป็นวัฒนธรรมของชาติไทย และมีความโดดเด่นในลีลาท่าทาง ทำให้ทุกชาติรู้จักชาติไทยผ่านกีฬามวยไทยมากขึ้น สอดคล้องกับตัวชี้วัด พ 3.1 ม.3/1 เล่นกีฬาไทยและกีฬาสากลอย่างละ 1 ชนิด โดยใช้เทคนิคที่เหมาะสมกับตนเอง และทีม

1.5 เมื่อนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเรียบร้อยแล้ว ครูมีหน้าที่จัดกลุ่มศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาต่อและสามารถนำมาบูรณาการกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากลได้ ยกตัวอย่างเช่น

กรณีที่ 1 ปรากฏการณ์ไฮไลต์พิธีเปิดโอลิมปิกเกมส์ Tokyo 2020 มีกลุ่มศาสตร์ ได้แก่

- ศาสตร์เกี่ยวกับแสง สี (ศิลปะ)
- ศาสตร์เกี่ยวกับสถิติด้านงบประมาณ (คณิตศาสตร์)
- ศาสตร์เกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ

กรณีที่ 2 ปรากฏการณ์ FIGHTER in ACTION PRIDE of THAI NATION มีกลุ่มศาสตร์ ได้แก่

- ศาสตร์เกี่ยวกับสถิติชุดประจำชาติ (คณิตศาสตร์)
- ศาสตร์เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ
- ศาสตร์เกี่ยวกับกีฬามวยไทย (พลศึกษา)

ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจปรากฏการณ์ (50 นาที)

2.1 นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน จำนวน 7 กลุ่ม และกลุ่มละ 4 คน จำนวน 1 กลุ่ม โดยคละระดับความสามารถของนักเรียน และมีการคัดเลือกหัวหน้ากลุ่มในแต่ละกลุ่ม

2.2 นักเรียนร่วมกันเลือกกลุ่มศาสตร์ที่ตนสนใจจากขั้นที่ 1 นำมาเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการตั้งคำถามจากศาสตร์ ว่าต้องการเรียนรู้อะไรเพิ่มเติม เพื่อนำความรู้เหล่านั้นไปบูรณาการกับความรู้หลักที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากล ยกตัวอย่างเช่น

กรณีที่ 1 ปรากฏการณ์ไฮไลต์พิธีเปิดโอลิมปิกเกมส์ Tokyo 2020 หากนักเรียนเลือกศาสตร์เกี่ยวกับ การสื่อสารภาษาอังกฤษ นักเรียนอาจจะตั้งคำถามว่า การเรียนรู้ภาษาอังกฤษจะส่งผลดีต่อตนเองหรือไม่ อย่างไร และเพราะเหตุใดภาษาอังกฤษถือเป็นวัฒนธรรมสากลที่สังคมทั่วโลกให้ความสนใจที่จะเรียนรู้

กรณีที่ 2 ปรากฏการณ์ FIGHTER in ACTION PRIDE of THAI NATION หากนักเรียนเลือกศาสตร์เกี่ยวกับสถิติชุดประจำชาติ นักเรียนอาจจะตั้งคำถามว่า สถิติในปีใดบ้างที่นางงามไทยได้รับรางวัลชุดประจำชาติยอดเยี่ยมบนเวที Miss Universe และการได้รับรางวัลเหล่านี้ส่งผลดีต่อเผยแพร่วัฒนธรรมไทยอย่างไร

2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มสำรวจข้อมูลจากศาสตร์ที่ตนสนใจ รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาออกแบบชิ้นงานที่มีใช้แค่สร้างองค์ความรู้ แต่เน้นให้นักเรียนเกิดสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งผ่านกระบวนการกลุ่ม ยกตัวอย่างเช่น

กรณีที่ 1 ปรากฏการณ์ไฮไลต์พิธีเปิดโอลิมปิกเกมส์ Tokyo 2020 นักเรียนเสนอชื่อชิ้นงาน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คลิปสั้น (TIKTOK) วัฒนธรรมสากลกับการสื่อสารภาษาอังกฤษ

กลุ่มที่ 2 คลิปสั้น (TIKTOK) นวัตกรรมสร้างสรรค์วัฒนธรรมให้น่าค้นหา

กลุ่มที่ 3 โปสเตอร์เกี่ยวกับเจ้าภาพโอลิมปิกเกมส์กับงบประมาณมหาศาล เพื่อสร้างเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม

กรณีที่ 2 ปรากฏการณ์ FIGHTER in ACTION PRIDE of THAI NATION นักเรียนเสนอชื่อชิ้นงานดังนี้

กลุ่มที่ 1 โปสเตอร์เกี่ยวกับสถิตินางงามไทยกับรางวัลชุดประจำชาติยอดเยี่ยม ส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติ

กลุ่มที่ 2 หนังสั้นเกี่ยวกับเทคโนโลยีกับการสร้างสรรค์วัฒนธรรมให้น่าค้นหา

กลุ่มที่ 3 คลิปสั้น (TIKTOK) กีฬามวยไทย & วัฒนธรรมที่ต้องอนุรักษ์

โดยในแต่ละชิ้นงาน นักเรียนจะบูรณาการศาสตร์ที่ตนสนใจกับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมสากล เนื่องจากเป็นสาระสำคัญและจุดประสงค์การเรียนรู้หลักในครั้งนี้

2.4 นักเรียนศึกษาใบความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากลเพิ่มเติม เป็นใบความรู้เสริม เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้เหล่านี้ไปบูรณาการกับศาสตร์ที่ตนสนใจได้

ขั้นที่ 3 ขั้นตอนการวางแผนและลงมือปฏิบัติ (100 นาที)

3.1 นักเรียนออกมานำเสนอชื่อชิ้นงาน กระบวนการวางแผน รูปแบบและแนวคิดในการสร้างสรรค์ชิ้นงานที่ตนสนใจให้แก่เพื่อน ๆ และครู พร้อมทั้งมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน

3.2 นักเรียนวางแผนแบ่งหัวข้อในการค้นคว้าหาข้อมูลที่จะนำมาใส่ลงในชิ้นงาน

3.3 นักเรียนลงมือสร้างสรรค์ชิ้นงาน โดยสามารถเลือกใช้วิธีการหรือเครื่องมือในการลงมือปฏิบัติได้อย่างอิสระ ยกตัวอย่างเช่น

กรณีที่ 1 ปรากฏการณ์ไฮไลท์พิธีเปิดโอลิมปิกเกมส์ Tokyo 2020

กลุ่มที่ 1 คลิปสั้น (TIKTOK) วัฒนธรรมสากลกับการสื่อสารภาษาอังกฤษ ผ่านโปรแกรม TIKTOK APPLICATION

กลุ่มที่ 2 คลิปสั้น (TIKTOK) นวัตกรรมสร้างสรรค์วัฒนธรรมให้น่าค้นหา ผ่านโปรแกรม TIKTOK APPLICATION

กลุ่มที่ 3 โปสเตอร์เกี่ยวกับเจ้าภาพโอลิมปิกเกมส์กับงบประมาณมหาศาล เพื่อสร้างเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ผ่านโปรแกรม CANVA หรือ POWER POINT หรืออื่น ๆ

กรณีที่ 2 ปรากฏการณ์ FIGHTER in ACTION PRIDE of THAI NATION

กลุ่มที่ 1 โปสเตอร์เกี่ยวกับสถิตินางงามไทยกับรางวัลชุดประจำชาติยอดเยี่ยม ส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติ ผ่านโปรแกรม CANVA หรือ POWER POINT หรืออื่น ๆ

กลุ่มที่ 2 หนังสั้นเกี่ยวกับเทคโนโลยีกับการสร้างสรรค์วัฒนธรรมให้น่าค้นหา ผ่านโปรแกรม Lightworks Free Edition หรืออื่น ๆ

กลุ่มที่ 3 คลิปสั้น (TIKTOK) ก็พามวยไทย & วัฒนธรรมที่ต้องอนุรักษ์ ผ่านโปรแกรม TIKTOK APPLICATION

3.4 นักเรียนออกมานำเสนอชิ้นงานของกลุ่มตน พร้อมทั้งอภิปรายแลกเปลี่ยนกันภายในห้อง โดยระหว่างการอภิปรายครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อประเมินถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยที่เหมาะสม เพราะทุกชิ้นงานที่นักเรียนออกมานำเสนอ ล้วนเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยที่แฝงอยู่ในชิ้นงานทั้งสิ้น

ยกตัวอย่างเช่น

กรณีที่ 1 ปรากฏการณ์ไฮไลท์พิธีเปิดโอลิมปิกเกมส์ Tokyo 2020

กลุ่มที่ 1 คลิปสั้น (TIKTOK) วัฒนธรรมสากลกับการสื่อสารภาษาอังกฤษ ผ่านโปรแกรม TIKTOK APPLICATION (นักเรียนสามารถออกแบบและใส่ข้อมูลต่าง ๆ ผ่านการบูรณาการระหว่างศาสตร์ได้อย่างอิสระ แต่ไม่ควรยาวเกิน 3 นาที เพราะจะทำให้คลิปสั้นของนักเรียนดูน่าเบื่อเกินไป)

(ภาพประกอบที่ 1 ตัวอย่างโปรแกรมคลิปสั้น ผ่านโปรแกรม TIKTOK)

กรณีที่ 2 ปรากฏการณ์ FIGHTER in ACTION PRIDE of THAI NATION

กลุ่มที่ 1 โปสเตอร์เกี่ยวกับสภานางงามไทยกับรางวัลชุดประจำชาติยอดเยี่ยม ส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติ ผ่านโปรแกรม CANVA หรือ POWER POINT หรืออื่น ๆ มีรายละเอียดในโปสเตอร์และคำอธิบาย ดังนี้ (นักเรียนสามารถออกแบบและใส่ข้อมูลต่าง ๆ ที่ผ่านการบูรณาการระหว่างศาสตร์ได้อย่างอิสระ)

(ภาพประกอบที่ 2 ตัวอย่างโปสเตอร์ นางงามไทยกับรางวัลชุดประจำชาติยอดเยี่ยม)

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินและปรับปรุงแนวคิดและวิธีการ (50 นาที)

4.1 นักเรียนและครูร่วมกันประเมินความรู้ แนวคิดหรือวิธีการจากการนำเสนอ พร้อมทั้งแลกเปลี่ยน เพิ่มความรู้ และปรับปรุงความรู้

4.2 นักเรียนร่วมกันตอบคำถามว่า จากที่ได้ศึกษาปรากฏการณ์ที่นักเรียนสนใจ (ปรากฏการณ์ไฮไลต์พีธีเปิดโอลิมปิกเกมส์ Tokyo 2020 หรือปรากฏการณ์ FIGHTER in ACTION PRIDE of THAI NATION) นักเรียนคิดว่าอยากต่อยอดความรู้หรือศาสตร์อะไรเพิ่มเติมบ้างหรือไม่ โดยครูชี้แจงต่อนักเรียนว่า นักเรียนสามารถนำเสนอความคิดได้อย่างเต็มที่ไม่ว่าสิ่งนี้นักเรียนอยากรู้หรือต่อยอดจะเป็นไปได้หรือไม่ก็ตาม ผ่านการใช้โปรแกรมทางเทคโนโลยีที่เรียกว่า Google Form (<https://forms.gle/kUfCVr6xkVRF8jh79>)

4.3 นักเรียนประเมินตัวเอง จากสิ่งที่ตนได้รับในกิจกรรมนี้ ว่าตนได้มีการผสมผสานความรู้อื่นๆ กับความรู้ใหม่เล็กน้อยเพียงใด และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์เล็กน้อยเพียงใด

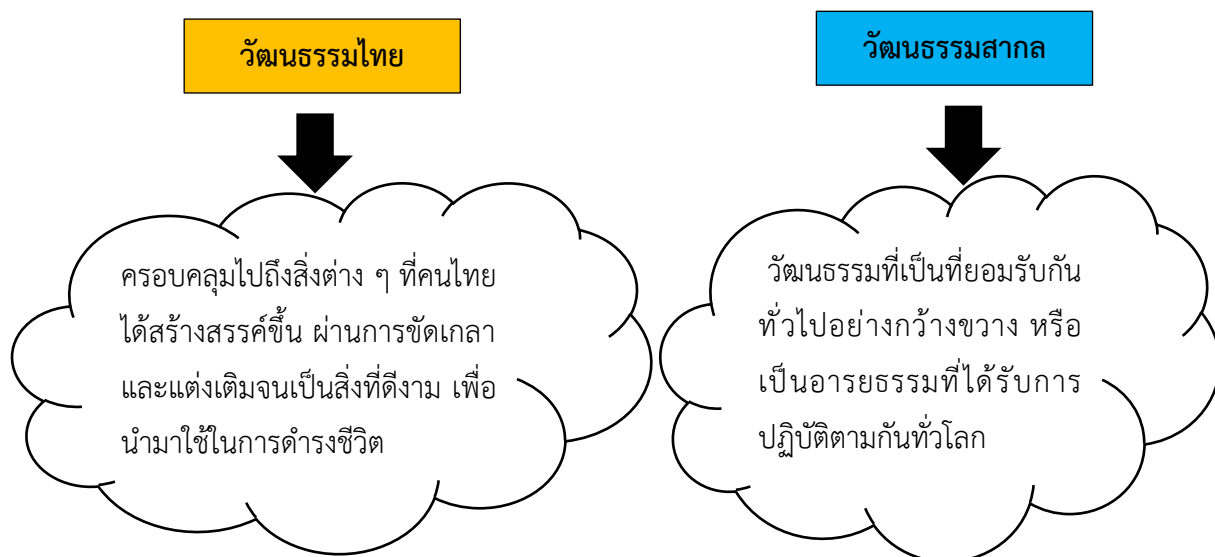
ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปแนวคิดและขยายผล (50 นาที)

5.1 นักเรียนสรุปเนื้อหาและแนวคิดที่ได้จากการปรับปรุงชิ้นงานเพื่อความถูกต้อง และเผยแพร่ชิ้นงานทางสื่อออนไลน์ เช่น FACEBOOK TIKTOK YOUTUBE เป็นต้น ตลอดจนติดตามการเข้าชม เพื่อตรวจสอบกระแสตอบรับจากผู้สนใจในชิ้นงาน

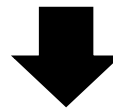
ยกตัวอย่างเช่น

นักเรียนสามารถสรุปเป็นแผนผังความคิดได้อย่างอิสระ โดยมุ่งเน้นสรุปศาสตร์ที่ตนสนใจและศาสตร์ที่เป็นสาระสำคัญของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากล

แนวคำตอบ: ส่วนแรกควรเป็นศาสตร์ที่ตนสนใจ และต่อด้วยผังความคิดของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากล ดังนี้

วัฒนธรรมไทยสู่สากล

การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

มีความจำเป็นที่จะต้องอนุรักษ์
วัฒนธรรมไทย เพื่อไม่ให้
วัฒนธรรมของสังคมอื่นเข้ามา
ครอบงำจนส่งผลให้สูญสิ้น

การเลือกรับวัฒนธรรมสากล

การเลือกรับวัฒนธรรมสากลมีความสำคัญ วัฒนธรรมสากลถูกแทรกซึมต่อการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ เราจึงต้องมีวิธีการเลือกรับวัฒนธรรมสากลและนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับสังคมไทยอย่างมีแนวทางที่เหมาะสม

5.2 นักเรียนทำใบกิจกรรมเรื่อง “วัฒนธรรมไทยสู่สากล” โดยครูรวบรวมข้อมูลที่เป็นสาระสำคัญของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากล เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลจากการทำกิจกรรมทั้งหมด เพราะแม้ว่านักเรียนจะมีการสร้างสรรค์ชิ้นงานที่ผ่านการบูรณาการของศาสตร์ต่าง ๆ ที่ตนสนใจกับวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากล แต่ประเด็นสำคัญที่นักเรียนต้องได้รับคือสาระสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ฉบับนี้ (นักเรียนสามารถใช้วิธีการใดก็ได้ในการค้นคว้าหาข้อมูล เช่น นักเรียนอาจจะใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อให้ได้คำตอบที่ครบถ้วนและถูกต้องมากที่สุด)

- ตัวอย่างแนวคำถาม

1) วัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมสากล มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

(แนวคำตอบ: มีความแตกต่างกัน เนื่องจากวัฒนธรรมไทยจะเป็นขนบธรรมเนียม ประเพณี ภาษา มารยาท อาหาร การประกอบอาชีพ สถาปัตยกรรม ความคิด ความเชื่อ รวมไปถึงวัตถุสิ่งของต่าง ๆ ที่คนไทยได้สร้างสรรค์ขึ้น ผ่านการขัดเกลาและแต่งเติมจนเป็นสิ่งที่ดีงาม เพื่อนำมาใช้ในการดำรงชีวิต)

2) ยกตัวอย่างวัฒนธรรมไทยที่ตนคิดว่าสามารถไปสู่ระดับสากลได้

(แนวคำตอบ: วัฒนธรรมด้านอาหารไทย)

3) จากตัวอย่างข้อ 2 นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใดถึงสามารถยกระดับวัฒนธรรมไทยดังกล่าวไปสู่สากลได้

(แนวคำตอบ: เนื่องจากอาหารไทยเป็นที่รู้จักและนิยมกันทั่วโลก เพราะมีลักษณะพิเศษ คือ มีรสจัด มีสมุนไพรเป็นเครื่องปรุง แสดงถึงภูมิปัญญาไทยในการปรุงอาหารที่มีประโยชน์ ให้คุณค่าทางอาหารอย่างครบถ้วน และรู้จักตกแต่งอาหารให้สวยงาม)

4) การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งสำคัญหรือไม่ อย่างไร

(แนวคำตอบ: สำคัญมาก เนื่องจากสังคมและวัฒนธรรมนั้นไม่ได้หยุดนิ่งกับที่ แต่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา การเปลี่ยนแปลงไม่ได้หมายถึงการละทิ้งวัฒนธรรมของตนไป

อย่างสิ้นเชิงหรือหันไปรับวัฒนธรรมของสังคมอื่นมาใช้ทั้งหมด ดังนั้นควรมีความจำเป็นที่จะต้องอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย เพื่อไม่ให้วัฒนธรรมของสังคมอื่นเข้ามาครอบงำจนส่งผลให้ตกเป็นเมืองขึ้นทางวัฒนธรรมของสังคมอื่นไป)

5) ยกตัวอย่างวัฒนธรรมสากลมา 1 อย่างและกล่าวถึงการเลือกรับวัฒนธรรมสากลมีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร

(แนวคำตอบ: ภาษาอังกฤษ การเลือกรับวัฒนธรรมสากลมีความสำคัญ เนื่องจากในปัจจุบันเราจะเห็นได้ว่า มีวัฒนธรรมสากลจำนวนมากอยู่รอบตัวเรา และจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต วัฒนธรรมสากลถูกแทรกซึมต่อการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ เช่น ภาษาและวัฒนธรรม คอมพิวเตอร์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นต้น เราจึงต้องมีวิธีการเลือกรับวัฒนธรรมสากลและนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับสังคมไทยอย่างมีแนวทางที่เหมาะสม เช่น พิจารณาถึงข้อดีและข้อเสียควบคู่กันไป การพัฒนาและผสมผสานวัฒนธรรมไทยให้เหมาะสมกับสมัยปัจจุบัน)

5.3 นักเรียนขยายความรู้ที่ได้จากการสร้างสรรค์ชิ้นงานออกมาในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น นักเรียนนำเสนอปรากฏการณ์อื่นที่สามารถนำศาสตร์เหล่านี้ไปต่อยอดได้ เป็นต้น

(แนวคำตอบ: กรณีปรากฏการณ์ไฮไลต์พิธีเปิดโอลิมปิกเกมส์ Tokyo 2020 นักเรียนบางคนตอบว่า สามารถนำศาสตร์เรื่อง การสื่อสารภาษาอังกฤษ ไปใช้ในปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการสืบค้นข้อมูลในมิติต่าง ๆ ได้ กรณีปรากฏการณ์ FIGHTER in ACTION PRIDE of THAI NATION นักเรียนบางคนตอบว่า สามารถนำศาสตร์เรื่องสถิติไปใช้ในปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น จำนวนผู้ประสบอุบัติเหตุบนท้องถนน อัตราการเกิดของเด็กทารก ปริมาณน้ำฝนในแต่ละปี เป็นต้น)

5.4 นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อตระหนักถึงคุณค่าของการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ตอบคำถามว่า “หากคนในสังคมขาดการการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยจะเกิดผลอย่างไร” (แนวคำตอบ: นักเรียนสามารถตอบได้อย่างอิสระ เพื่อประเมินความตระหนักถึงคุณค่าของการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย เช่น จะทำให้วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของไทยหายไป ไม่มีจุดเด่นในการท่องเที่ยว)

6) สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปรากฏการณ์ไฮไลต์พิธีเปิดโอลิมปิกเกมส์ Tokyo 202 และปรากฏการณ์ FIGHTER in ACTION PRIDE of THAI NATION”
2. สไลด์นำเสนอ เรื่อง วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากล
3. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
4. ใบความรู้ เรื่อง วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากล
5. ใบกิจกรรมเรื่อง “วัฒนธรรมไทยสู่สากล”
6. ชิ้นงานของนักเรียนในแต่ละกลุ่ม

7) การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือที่ใช้วัด	เกณฑ์การประเมิน
1. อธิบายความสำคัญของวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมสากลได้ถูกต้อง และครบถ้วน (K)	-ตรวจผลการทำใบกิจกรรม เรื่อง “วัฒนธรรมไทยสู่สากล” -สังเกตการอภิปรายและพฤติกรรมของนักเรียนในห้องเรียน	-ใบบันทึกกิจกรรม -แบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน	-ทำกิจกรรมในใบกิจกรรม ได้ ถูกต้องร้อยละ 80
2. ระบุตัวอย่างวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมสากลได้อย่างน้อย 1 ตัวอย่าง (K)	-ตรวจผลการทำใบกิจกรรมเรื่อง “วัฒนธรรมไทยสู่สากล” -สังเกตการอภิปรายและพฤติกรรมของนักเรียนในห้องเรียน	-ใบบันทึกกิจกรรม -แบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน	ระบุตัวอย่างวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมสากลได้อย่างน้อย 1 ตัวอย่าง
3. อธิบายถึงการเลือกรับวัฒนธรรมสากลได้อย่างเหมาะสม (K)	-ตรวจผลการทำใบกิจกรรมเรื่อง “วัฒนธรรมไทยสู่สากล” -สังเกตการอภิปรายและพฤติกรรมของนักเรียนในห้องเรียน	-ใบบันทึกกิจกรรม -แบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน	-ทำกิจกรรมในใบกิจกรรมที่ 1 ได้ ถูกต้องร้อยละ 80
4. ปฏิบัติตนเพื่อแสดงถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยได้เหมาะสม (P)	-แบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน	-แบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน	-แสดงพฤติกรรมด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยที่เหมาะสมอยู่ในระดับ 3 ขึ้นไป
5. เผยแพร่ชิ้นงานต่อสาธารณชนได้สร้างสรรค์ (P)	-ประเมินชิ้นงาน	-แบบประเมินชิ้นงาน -ชิ้นงานของนักเรียน	-ชิ้นงานมีความสวยงาม และมี

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัด	เครื่องมือที่ใช้วัด	เกณฑ์การประเมิน
	-สังเกตกระแสตอบรับจากการนำเสนอชิ้นงานผ่านสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ	ในขณะที่ทำการเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ	เนื้อหาถูกต้องอยู่ในระดับ 2 ขึ้นไป -ได้รับการเผยแพร่ชิ้นงานต่อสาธารณะอย่างน้อย 2 แชนแนล
6. อภิปรายถึงคุณค่าของการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยได้ (A)	สังเกตการสะท้อนความคิด เพื่อตระหนักในคุณค่าของการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย	-แบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน	สะท้อนความคิดได้อย่างเหมาะสมอย่างน้อย 1 ความคิด

เกณฑ์การให้คะแนน

รายการแสดงพฤติกรรมเพื่อแสดงถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยที่เหมาะสมได้	ระดับพฤติกรรม				
	5	4	3	2	1
1. มีความรู้และความเข้าใจวัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาไทย					
2. อ่อนน้อมถ่อมตน เคารพผู้อาวุโส มีสัมมาคารวะ					
3. เป็นผู้ที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีน้ำใจ					
4. ขยันหมั่นเพียรในการทำงาน					
5. รับฟังความเห็นของผู้อื่น					
6. เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น					
7. แต่งกายและมีมารยาทงดงามแบบไทย					
8. กตัญญูทักท้วงต่อผู้มีพระคุณ					

แบบประเมินชิ้นงาน

ชื่อชิ้นงาน.....กลุ่มที่.....

คำชี้แจง ประเมินการนำเสนอชิ้นงานตามเกณฑ์การประเมินดังนี้

หัวข้อการประเมิน	คะแนน		
	3	2	1
1 เนื้อหาหรือข้อมูลในชิ้นงาน	ถูกต้อง ครบถ้วน สวยงาม และทันสมัย	ถูกต้อง ครบถ้วน สวยงาม แต่ไม่ทันสมัย	ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน ไม่สวยงามและไม่ทันสมัย
2. รูปแบบการนำเสนองาน	เนื้อหา มีความน่าสนใจ ครอบคลุมและมีความคิดสร้างสรรค์	เนื้อหา น่าสนใจ ครอบคลุมแต่ไม่มีความคิดสร้างสรรค์	เนื้อหา น่าสนใจ แต่รายละเอียดมากเกินไป และไม่มี ความคิดสร้างสรรค์
3. การใช้สื่อในการนำเสนอ	ความชัดเจน อ้างอิงจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ	มีความชัดเจน อ้างอิงจากแหล่งข้อมูลที่ไม่ น่าเชื่อถือ	ไม่ชัดเจน แต่อ้างอิงจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ/ไม่น่าเชื่อถือ
4. การสื่อสาร	พูดชัดเจน น่าฟัง กระตุ้นให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม	พูดชัดเจน น่าฟัง แต่ขาดการกระตุ้นให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม	พูดชัดเจน แต่ไม่น่าฟัง และขาดการกระตุ้นให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม
5. การสรุป	สรุปครบถ้วน และมีการเสนอแนะข้อมูลที่เป็นประโยชน์	สรุปครบถ้วน แต่ขาดการเสนอแนะข้อมูลที่เป็นประโยชน์	สรุปไม่ครบถ้วน และ/หรือไม่มีข้อเสนอแนะ
6. การเผยแพร่ชิ้นงาน	สร้างสรรค์และกระเสตอรับทำให้ชิ้นงานได้รับการเผยแพร่ต่อ ๆ กันในสาธารณะ 3 แชนันขึ้นไป	สร้างสรรค์และกระเสตอรับทำให้ชิ้นงานได้รับการเผยแพร่ต่อ ๆ กันในสาธารณะ 2 แชนัน	สร้างสรรค์และกระเสตอรับทำให้ ชิ้นงานได้รับการเผยแพร่ต่อ ๆ กันในสาธารณะ 2 แชนัน

ข้อเสนอแนะ

.....

แบบบันทึกพฤติกรรม

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....

วันที่สังเกต.....

พฤติกรรมที่สังเกตได้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(อาจารย์อัสหมะ หะยิฐุโษะ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....

แนวทางแก้ปัญหาและพัฒนา

.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(อาจารย์อัสหมะ หะยียูโซะ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบกิจกรรม

เรื่อง วัฒนธรรมไทยสู่สากล (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)

ให้นักเรียนตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. วัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมสากล มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

2. ยกตัวอย่างวัฒนธรรมไทยที่ตนคิดว่าสามารถไปสู่ระดับสากลได้ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

3. จากตัวอย่างข้อ 2 นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใดถึงสามารถยกระดับวัฒนธรรมไทยดังกล่าวไปสู่สากลได้

.....

.....

.....

4. การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งสำคัญหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

5. ยกตัวอย่างวัฒนธรรมสากลมา 1 อย่างและกล่าวถึงการเลือกรับวัฒนธรรมสากล มีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

แนวคำตอบ

ใบกิจกรรม

เรื่อง วัฒนธรรมไทยสู่สากล

ให้นักเรียนตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. วัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมสากล มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

ตอบ มีความแตกต่างกัน เนื่องจากวัฒนธรรมไทยจะเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษา มารยาท อาหาร การประกอบอาชีพ สถาปัตยกรรม ความคิด ความเชื่อ รวมไปถึงวัตถุสิ่งของต่าง ๆ ที่คนไทยได้สร้างสรรค์ขึ้น ผ่านการขัดเกลาและแต่งเติมจนเป็นสิ่งที่ดีงาม เพื่อนำมาใช้ในการดำรงชีวิต

2. ยกตัวอย่างวัฒนธรรมไทยที่ตนคิดว่าสามารถไปสู่ระดับสากลได้

ตอบ วัฒนธรรมด้านอาหารไทย เพราะถูกปากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในประเทศไทย รสจัดจ้านและเป็นเอกลักษณ์

3. จากตัวอย่างข้อ 2 นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใดถึงสามารถยกระดับวัฒนธรรมไทยดังกล่าวไปสู่สากลได้

ตอบ เนื่องจากอาหารไทยเป็นที่รู้จักและนิยมกันทั่วโลก เพราะมีลักษณะพิเศษ คือ มีรสจัด มีสมุนไพรเป็นเครื่องปรุง แสดงถึงภูมิปัญญาไทยในการปรุงอาหารที่มีประโยชน์ ให้คุณค่าทางอาหารอย่างครบถ้วน และรู้จักตกแต่งอาหารให้สวยงาม

4. การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งสำคัญหรือไม่ อย่างไร

ตอบ สำคัญมาก เนื่องจากสังคมและวัฒนธรรมนั้นไม่ได้หยุดนิ่งกับที่ แต่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา การเปลี่ยนแปลงไม่ได้หมายถึงการละทิ้งวัฒนธรรมของตนไปอย่างสิ้นเชิงหรือหันไปรับวัฒนธรรมของสังคมอื่นมาใช้ทั้งหมด ดังนั้นควรมีความจำเป็นที่จะต้องอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย เพื่อไม่ให้วัฒนธรรมของสังคมอื่นเข้ามาครอบงำจนส่งผลให้ตกเป็นเมืองขึ้นทางวัฒนธรรมของสังคมอื่นไป

5. ยกตัวอย่างวัฒนธรรมสากลมา 1 อย่างและกล่าวถึงการเลือกรับวัฒนธรรมสากล มีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร

ตอบ ภาษาอังกฤษ การเลือกรับวัฒนธรรมสากลมีความสำคัญ เนื่องจากในปัจจุบันเราจะเห็นได้ว่า มีวัฒนธรรมสากลจำนวนมากอยู่รอบตัวเรา และจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต วัฒนธรรมสากลถูกแทรกซึมต่อการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ เช่น ภาษา และวัฒนธรรม คอมพิวเตอร์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นต้น เราจึงต้องมีวิธีการเลือกรับวัฒนธรรมสากลและนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับสังคมไทยอย่างมีแนวทางที่เหมาะสม เช่น พิจารณาถึงข้อดีและข้อเสียควบคู่กันไป การพัฒนาและผสมผสานวัฒนธรรมไทยให้เหมาะสมกับสมัยปัจจุบัน

3. แบบบันทึกสะท้อนคิด

แบบบันทึกสะท้อนคิด

คำชี้แจง : แบบบันทึกสะท้อนคิดสำหรับนักเรียน เพื่อศึกษาสิ่งที่นักเรียนได้รับจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานในแต่ละขั้นตอน

หมายเหตุ : ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนจะไม่มีการนำเปิดเผย และข้อมูลที่ให้ไว้ในแบบบันทึกสะท้อนคิดจะไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน

1. สิ่งที่นักเรียนได้รับจากขั้นนำเสนอปรากฏการณ์

.....

.....

2. สิ่งที่นักเรียนได้รับจากขั้นสำรวจปรากฏการณ์

.....

.....

3. สิ่งที่นักเรียนได้รับจากขั้นอภิปรายวางแผนและลงมือปฏิบัติ

.....

.....

4. สิ่งที่นักเรียนได้รับจากขั้นประเมินและปรับปรุงแนวคิดและวิธีการ

.....

.....

5. สิ่งที่นักเรียนได้รับจากขั้นสรุปแนวคิดและขยายผล

.....

.....

6. ข้อเสนอแนะที่นักเรียนอยากจะเสนอต่อครู เพื่อนำไปปรับใช้ต่อการจัดการเรียนรู้ในหน่วยถัดไป

.....

.....

ภาคผนวก ค
ผลการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

ตารางสรุปค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC
การสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลัก “การจำแนก K-S-A-C”
ของงานวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

.....

ผู้เชี่ยวชาญ

1.อ.นำโชค อุ่นเวียง	วันที่ประเมิน 15 ธันวาคม 2564
2.อ.ดร.วิภาพรรณ พินลา	วันที่ประเมิน 19 พฤศจิกายน 2564
3.อ.ดร.ฉัตรธิดา หยุคง	วันที่ประเมิน 19 ธันวาคม 2564
4.อ.ดร.สุธาสินี บุญญาพิทักษ์	วันที่ประเมิน 23 ธันวาคม 2564
5.อ.ภาสุตา ภาคาผล	วันที่ประเมิน 13 ธันวาคม 2564

ผู้ออกแบบการสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียน

นางสาวอัสหมะ หะยิโยชะ รหัสนักศึกษา 6320120621
 (นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์)

การสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง	จำนวน (n=5)	ค่า IOC	แปลผล	รายการปรับปรุง ตามข้อเสนอแนะ
ด้านพลเมืองรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม					
ระบุภาระหน้าที่และความรับผิดชอบต่อ					
1)	ตนเองและครอบครัว ต่อสถานศึกษาและ ต่อผู้อื่น (K)	5	1	ใช้ได้	คงเดิม
2)	ปฏิบัติตนให้มีวินัย (S)	5	1	ใช้ได้	คงเดิม
3)	เคารพเชื่อฟัง (S)	2	0.4	ตัดออก	ตัดออก
4)	แสดงความสนใจในบทเรียน (A)	5	1	ใช้ได้	คงเดิม
5)	ยึดมั่นต่อกฎเกณฑ์หรือข้อตกลง (C)	5	1	ใช้ได้	คงเดิม
6)	ช่วยเหลือผู้อื่นตามความเหมาะสมด้วย ความเต็มใจ (A)	5	1	ใช้ได้	คงเดิม
กล้าตัดสินใจแก้ปัญหาสถานการณ์หรือ					
7)	เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว สถานศึกษาและสังคม (C)	3	0.6	ใช้ได้	คงเดิม
ร่วมมือกันแก้ปัญหาสถานการณ์หรือ					
8)	เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว สถานศึกษาและสังคม (C)	4	0.8	ใช้ได้	คงเดิม
ด้านพลเมืองเคารพสิทธิ					
1)	ให้นิยามนิยาม และยกตัวอย่างสิทธิและ หน้าที่ของตนเอง (K)	5	1	ใช้ได้	การอธิบาย และ ยกตัวอย่างสิทธิ และหน้าที่ของ ตนเอง
2)	ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตน อย่างรับผิดชอบ (S)	4	0.8	ใช้ได้	คงเดิม
3)	เคารพสิทธิของผู้อื่นตลอดจนยอมรับหรือ เคารพในความแตกต่าง (S)	4	0.8	ใช้ได้	คงเดิม
4)	กล้าตัดสินใจตั้งคำถามหากมีการละเมิด สิทธิเกิดขึ้น (C)	4	0.8	ใช้ได้	คงเดิม

ข้อ	สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง	จำนวน (n=5)	ค่า IOC	แปลผล	รายการปรับปรุง ตามข้อเสนอแนะ
5)	สามารถให้คำปรึกษาและมุ่งมั่นที่จะหาแนวทางในการแก้ปัญหาาร่วมกันอย่างเต็มใจ (C)	4	0.8	ใช้ได้	คงเดิม
6)	ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียน (C)	5	1	ใช้ได้	คงเดิม
7)	สร้างแรงจูงใจให้ตนตื่นตัวกับความหลากหลายที่เกิดขึ้นในสังคม (A)	5	1	ใช้ได้	คงเดิม
ด้านพลเมืองรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ					
1)	วิเคราะห์เหตุการณ์หรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบตามหลักฐานอ้างอิง (K)	5	1	ใช้ได้	คงเดิม
2)	ปฏิบัติตนเป็นผู้ติดตามข้อมูลข่าวสารของสังคม (C)	4	0.8	ใช้ได้	คงเดิม
3)	ประเมินข้อมูลข่าวสารที่ได้รับอย่างมีวิจารณญาณ (K)	5	1	ใช้ได้	คงเดิม
4)	ตรวจสอบข้อมูลข่าวสารผ่านกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (S)	5	1	ใช้ได้	คงเดิม
5)	แสดงคุณค่าหรือประโยชน์ของการติดตามข้อมูลข่าวสาร (A)	4	0.8	ใช้ได้	คงเดิม
ด้านพลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม					
1)	ให้นิยามความหมายของวัฒนธรรม ยกตัวอย่างวัฒนธรรม	5	1	ใช้ได้	การอธิบาย ความหมายของ วัฒนธรรม ยกตัวอย่าง วัฒนธรรม
2)	เลือกรับวัฒนธรรมสากลอย่างเหมาะสม	3	0.6	ใช้ได้	คงเดิม
3)	ระบุคุณค่าของการอนุรักษ์วัฒนธรรม	4	0.8	ใช้ได้	คงเดิม

ข้อ	สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง	จำนวน (n=5)	ค่า IOC	แปลผล	รายการปรับปรุง ตามข้อเสนอแนะ
4)	เข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่	4	0.8	ใช้ได้	คงเดิม
5)	นำวัฒนธรรมมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน	5	1	ใช้ได้	คงเดิม
6)	รู้จักเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณีอย่างเต็มใจ	4	0.8	ใช้ได้	เสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณีอย่างเต็มใจ

ตารางสรุปค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC
แบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง
ของงานวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

.....

ผู้เชี่ยวชาญ

1.อ.นำโชค อุ่นเวียง	วันที่ประเมิน 15 ธันวาคม 2564
2.อ.ดร.วิภาพรรณ พินลา	วันที่ประเมิน 19 พฤศจิกายน 2564
3.อ.ดร.ฉัตรธิดา หยุคง	วันที่ประเมิน 19 ธันวาคม 2564
4.อ.ดร.สุธาสิณี บุญญาพิทักษ์	วันที่ประเมิน 23 ธันวาคม 2564
5.อ.ภาสุดา ภาคาผล	วันที่ประเมิน 13 ธันวาคม 2564

ผู้ออกแบบแบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

นางสาวอัสหมะ หะย็ูโซะ รหัสนักศึกษา 6320120621
 (นักศึกษาปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์)

ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC แบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

รายละเอียดสมรรถนะ	ผลการประเมิน จากผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	ผล
	1	2	3	4	5			
สมรรถนะความเป็น พลเมืองที่เข้มแข็ง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
พลเมืองรับผิดชอบต่อ ตนเองและสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
พฤติกรรมการแสดงออก ต่อตนเองและครอบครัว	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 2	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
ระดับ 3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 4	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
ระดับ 5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
พฤติกรรมการแสดงออก ต่อสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC แบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (ต่อ)

รายละเอียดสมรรถนะ	ผลการประเมิน					รวม	ค่า IOC	ผล
	จากผู้เชี่ยวชาญ							
	1	2	3	4	5			
ระดับ 1	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
ระดับ 2	+1	0	+1	0	+1	3	0.6	ใช้ได้
ระดับ 3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
พฤติกรรมแสดงออกต่อผู้อื่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 1	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
ระดับ 2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 4	+1	+1	-1	0	+1	2	0.4	ตัดออก
ระดับ 5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
พลเมืองเคารพสิทธิ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
พฤติกรรมแสดงออกต่อการเคารพสิทธิของตนเอง	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
ระดับ 1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
พฤติกรรมแสดงออกต่อการเคารพสิทธิผู้อื่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

รายละเอียดสมรรถนะ	ผลการประเมิน					รวม	ค่า IOC	ผล
	จากผู้เชี่ยวชาญ							
	1	2	3	4	5			
พลเมืองรู้จักคิดอย่างมี วิจารณญาณ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
พลเมืองมีส่วนร่วมอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 3	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
ระดับ 4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ระดับ 5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	ผล	ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญ	การปรับแก้
ประเด็นสมรรถนะ ความเป็นพลเมืองที่ เข้มแข็งในระดับที่ 1	ใช้ได้	ผู้เชี่ยวชาญ A กล่าวว่า ควรปรับคำจากคำว่า มีความเข้าใจ เป็น เข้าใจ ผู้เชี่ยวชาญ B กล่าวว่า ควรปรับคำจากคำว่า มีความเข้าใจ เป็น เข้าใจ / อธิบาย / ระบุ	ระดับ 1 เข้าใจในภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองต่อสังคมไทยและสังคมโลก แสดงออกถึงการรู้และเข้าใจหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเองในฐานะสมาชิกของสังคมไทยและสังคมโลก
ประเด็นพฤติกรรม การแสดงออก ตนเองและ ครอบครัวระดับ 2	ใช้ได้	ผู้เชี่ยวชาญ A กล่าวว่า ควรเพิ่มเติมประเด็นดังต่อไปนี้ เช่น อย่างมีเหตุผล และเกิดประโยชน์ต่อ...	ระดับ 2 แสดงสมรรถนะระดับที่ 1 และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดี เคารพเชื่อฟัง แสดงออกถึงการมีความกตัญญู การมีสัมมาคารวะ การตอบแทนบุพการีตามความสามารถของตน ปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนของผู้ปกครองอย่างมีเหตุผล ไม่นำความเดือดร้อนมาให้ครอบครัว
ประเด็นพฤติกรรม การแสดงออกต่อ สถานศึกษา	ใช้ได้	ผู้เชี่ยวชาญ B กล่าวว่า ควรเน้นให้นักเรียนปฏิบัติตนและมีความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา	พฤติกรรมแสดงออกต่อสถานศึกษา นักเรียนปฏิบัติตนและมีความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา ปฏิบัติตนให้มีวินัยสนใจบทเรียน ยึดมั่นต่อกฎเกณฑ์ กล้าตัดสินใจและร่วมมือแก้ปัญหาสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาอย่างเต็มที่

ตารางสรุปผลการดำเนินการสนทนากลุ่ม
ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
ของงานวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

.....
ผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ บุตรกัตัญญ
2. อ.ดร.วิภาพรรณ พินลา
3. อ.ดร.ฉัตรธิดา หยุคง
4. ดร.ฮามี๊ะ มุสอ
5. ดร.วิภาดา พินลา

ดำเนินการสนทนากลุ่มภายในวันที่ 31 ตุลาคม 2564

ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม

นางสาวอัสหมะ หะยียุโซะ รหัสนักศึกษา 6320120621
(นักศึกษาปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์)

ผลการดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อตรวจสอบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

จากการสนทนากลุ่มในประเด็นเรื่อง ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยมีประเด็นคำถาม 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ความเหมาะสมของการให้นิยามการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน 2) ความครอบคลุมลักษณะเด่นของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน 3) ความถูกต้อง ชัดเจน และเหมาะสมของการสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน 4) ความเหมาะสมและทันสมัยของปรากฏการณ์ที่นำมาเสนอ เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ประเด็นคำถามที่ 1 ความเหมาะสมของการให้นิยามการจัดการเรียนรู้โดยใช้
ปรากฏการณ์เป็นฐาน

รายละเอียดเดิม	รายการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
<p>การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปรากฏการณ์จริงมาเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการจัดการเรียนรู้ เน้นการจัดการเรียนรู้แบบองค์รวมหรือข้ามศาสตร์ เพื่อสามารถเข้าใจธรรมชาติของปรากฏการณ์ได้หลากหลายมุมมอง และสามารถเลือกรูปแบบการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ อย่าง รอบด้านมากขึ้น</p>	<p>การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หมายถึง การจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่นำ ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว ซึ่งสัมพันธ์ กับเนื้อหาที่นำมาสอน มาเป็นจุดเริ่มต้นในการ จัดการเรียนรู้ของเนื้อหารายวิชาสังคมศึกษา เน้นจัดการเรียนรู้ในเชิงสหวิทยาการ เพื่อให้ นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ ใหม่ ๆ ด้วย ตนเอง</p>

ประเด็นคำถามที่ 2 ความครอบคลุมลักษณะเด่นของการจัดการเรียนรู้โดยใช้
ปรากฏการณ์เป็นฐาน

รายละเอียดเดิม	รายการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
<p>มิติที่ 1 ความเป็นองค์รวม (Holisticity) ปรากฏการณ์ที่นำมาใช้จัดการเรียนรู้ ควรมี ความยืดหยุ่นและมองได้อย่างหลากหลาย โดย ไม่แบ่งเป็นรายวิชาเหมือนการจัดการศึกษา โดยทั่วไป เพราะปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนมิได้แบ่งเป็นรายวิชาอย่าง ชัดเจนอยู่แล้ว</p>	<p>คงเดิม</p>
<p>มิติที่ 2 สภาพจริง (Authenticity) คือการใช้ วิธีการ เครื่องมือและวัสดุที่ จำเป็นใน สถานการณ์ ของโลกแห่งความเป็นจริง ปรากฏการณ์ที่นำมาจะช่วยสร้างให้บทเรียนมี ความหมายด้วยความเข้าใจของนักเรียนเอง</p>	<p>มิติที่ 2 สภาพจริง (Authenticity) ควรมีการ มอบหมายภาระงานให้นักเรียน เมื่อนักเรียน ได้ลงมือปฏิบัติ ครูจะมีหน้าที่ประเมินตามสภาพ จริง ดังนั้นการออกแบบเครื่องมือในการประเมิน</p>

รายละเอียดเดิม	รายการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
<p>มิติที่ 3 บริบท (Contextuality) ปรัชญาการณีนำมาต้องสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้กับบริบทจริง มิใช่เรียนแค่ในห้องเรียนเท่านั้น แต่นำไปใช้ประโยชน์ไม่ได้</p>	<p>ควรมีความหลากหลาย เพื่อที่จะสามารถประเมินนักเรียนได้ในหลากหลายมุมมอง</p> <p>มิติที่ 3 บริบท (Contextuality) ควรมองบริบทใน 2 ประเด็นคือ ประเด็นแรก บริบทของปรัชญาการณีนำมาเสนอ ควรเกี่ยวข้องและครอบคลุมขอบข่ายเนื้อหาที่ต้องการให้นักเรียนได้ศึกษา และประเด็นที่สอง บริบทของปรัชญาการณดังกล่าว นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงของนักเรียนได้อย่างไร ซึ่งครูมีหน้าที่ตรวจสอบว่า หากครูหยิบยกบริบทของปรัชญาการณอื่น ๆ มาเสนอ นั้น นักเรียนจะสามารถใช้ความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้จากบริบทของปรัชญาการณแรกไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไร</p>
<p>มิติที่ 4 การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Inquiry learning) ในการเรียนรู้ นั้น เริ่มต้นด้วยการตั้งคำถามหรือปัญหาที่ตนอยากรู้ และร่วมกันสร้างความรู้ในระหว่างกระบวนการเรียนรู้</p>	<p>คงเดิม</p>
<p>มิติที่ 5 กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) เป็นกระบวนการที่มุ่งมั่นในการพัฒนาสมมติฐานและทฤษฎีที่ใช้ในการเรียนรู้ นักเรียนสามารถวางแผนกระบวนการเรียนรู้ โดยการสร้างภาระงาน การเรียนรู้โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการให้ความช่วยเหลือเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับนักเรียนที่จะช่วยให้ก้าวไกลกว่าสิ่งที่นักเรียนรู้ในปัจจุบัน เช่น โปสเตอร์ คลิปวิดีโอ ละคร แผนผัง หรือจัดนิทรรศการ เป็นต้น</p>	<p>มิติที่ 5 กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) สมรรถนะต่าง ๆ จะเกิดขึ้นกับนักเรียน เมื่อนักเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งครูมีหน้าที่มั่นตรวจสอบนักเรียนอย่างสม่ำเสมอว่า นักเรียนเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้หรือไม่ มีส่วนใดที่นักเรียนอยากที่จะได้รับความช่วยเหลือเพิ่มเติมจากครู</p>

**ประเด็นคำถามที่ 3 ความถูกต้อง ชัดเจน และเหมาะสมของการสังเคราะห์
ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน**

รายละเอียดเดิม	รายการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
<p>ขั้นที่ 1 นำเสนอปรากฏการณ์ นำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้ปรากฏการณ์ใกล้ตัวที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาหรือตัวชี้วัดตามหลักสูตร ปรากฏการณ์ที่นำมาเสนอควรมีความหลากหลาย อาจเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดจากความสนใจของนักเรียนหรือเกิดจากการนำเสนอของครู</p>	<p>ขั้นที่ 1 นำเสนอปรากฏการณ์ นำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้ปรากฏการณ์ใกล้ตัวที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาหรือตัวชี้วัดตามหลักสูตร ปรากฏการณ์ที่นำมาเสนอควรมีความหลากหลาย อาจเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดจากความสนใจของนักเรียนหรือเกิดจากการนำเสนอของครู จากนั้นร่วมแลกเปลี่ยนสิ่งที่สังเกตได้จากปรากฏการณ์ดังกล่าว</p>
<p>ขั้นที่ 2 สืบค้นปรากฏการณ์ เป็นการสำรวจแนวคิดที่เกี่ยวข้องผ่านการสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นในปรากฏการณ์ และดำเนินการค้นคว้าหาข้อมูลจากกิจกรรมที่นำมาสนับสนุนให้เกิดความเข้าใจในปรากฏการณ์มากขึ้น อาจทำได้หลายวิธี เช่น ใบบันทึก การศึกษาเอกสารอ้างอิงหรือจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลอย่างเพียงพอที่จะใช้ในขั้นต่อไป</p>	<p>ขั้นที่ 2 สืบค้นปรากฏการณ์ เป็นการสำรวจแนวคิดที่เกี่ยวข้องผ่านการสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นในปรากฏการณ์ นำมาตั้งคำถามในสิ่งที่ต้องการศึกษา เพื่อสร้างสรรค์ชิ้นงานหรือกิจกรรมที่เน้นบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในปรากฏการณ์ดังกล่าว ผ่านการศึกษาเอกสารอ้างอิงหรือแหล่งข้อมูล ต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลอย่างเพียงพอที่จะใช้ในขั้นต่อไป</p>
<p>ขั้นที่ 3 อภิปรายปรากฏการณ์ นำข้อค้นพบเกี่ยวกับปรากฏการณ์มาเสนอผ่านวิธีการต่าง ๆ พร้อมทั้งอภิปรายข้อมูล เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างตัวนักเรียนและครู โดยต้องเคารพความเห็นที่แตกต่างกัน</p>	<p>ขั้นที่ 3 อภิปรายวางแผนและลงมือปฏิบัติ นำข้อค้นพบเกี่ยวกับชิ้นงานหรือกิจกรรมที่ต้องการสร้างสรรค์มาเสนอต่อเพื่อน ๆ และครู อภิปรายข้อมูลระหว่างกัน โดยเคารพความเห็นที่แตกต่าง ตลอดจนลงมือสร้างสรรค์และนำเสนอชิ้นงานผ่านการใช้วิธีการหรือเครื่องมือในการลงมือปฏิบัติได้อย่างอิสระ</p>
<p>ขั้นที่ 4 ประเมินและปรับปรุงแนวคิด ประเมินแนวคิดจากการอภิปราย หากแนวคิดไม่ถูกต้อง จะต้องได้รับการปรับปรุง เพื่อได้แนวคิดที่</p>	<p>ขั้นที่ 4 ประเมินและปรับปรุงแนวคิดและวิธีการ ประเมินชิ้นงาน ความรู้ แนวคิดและวิธีการจากการนำเสนอ หากแนวคิดและวิธีการ</p>

รายละเอียดเดิม	รายการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
ถูกต้อง จากนั้นต่อยอดปรากฏการณ์อื่น ๆ ที่แตกต่างกัน ผ่านการแสดงบทบาทสมมติ หรือแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวคิดที่ถูกต้องและชัดเจนขึ้น	ไม่ถูกต้อง จะต้องได้รับการปรับปรุง เพื่อให้เกิดความถูกต้องและสมบูรณ์
ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปแนวคิด นำแนวคิดที่ได้จากการปรับปรุงมาสรุปและนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บรรยายสรุป สร้างแผนผังความคิด หรือจะอยู่ในรูปแบบใดก็ได้ที่สะท้อนความเข้าใจในแนวคิดได้ถูกต้องและครบถ้วน	ขั้นที่ 5 สรุปแนวคิดและขยายผล นำแนวคิดที่ได้จากการปรับปรุงมาสรุปและนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บรรยายสรุป สร้างแผนผังความคิด หรือจะอยู่ในรูปแบบใดก็ได้ที่สะท้อนความเข้าใจในแนวคิดได้ถูกต้องและครบถ้วน อีกทั้งนำสิ่งที่ได้จากการสร้างสรรค์ชิ้นงานหรือกิจกรรมดังกล่าวไปต่อยอดในศาสตร์หรือปรากฏการณ์อื่น ๆ ต่อไป

ประเด็นคำถามที่ 4 ความเหมาะสมและทันสมัยของปรากฏการณ์ที่นำมาเสนอ เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

แผนการจัดการเรียนรู้	รายละเอียดเดิม	รายการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
กฎหมายอาญา	-ปรากฏการณ์ ชิงทอง ลพบุรี	-ปรากฏการณ์ชิงทองลพบุรี -ปรากฏการณ์ทะเลาะวิวาทบนโรงพัก
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์	-ปรากฏการณ์หนีค่าเช่า ชุกขยะเต็มห้องพัก	ตัดออก
วัฒนธรรมไทย และ วัฒนธรรมสากล	-ปรากฏการณ์ Tokyo 2020 Olympics	-ปรากฏการณ์ไฮไลต์พิธีเปิดโอลิมปิกเกมส์ Tokyo 2020 -ปรากฏการณ์ FIGHTER in ACTION PRIDE of THAI NATION
ปัญหาความขัดแย้งและแนวทางการลดความขัดแย้ง	-ปรากฏการณ์ รับมือ Cyberbullying	ตัดออก

ตารางสรุปผลการประเมินและค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC
แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

.....

ผู้เชี่ยวชาญ

1. ดร.วิภาพรรณ พินลา	วันที่ประเมิน 5 มกราคม 2565
2. ดร.ฉัตรธิดา หยุคง	วันที่ประเมิน 6 มกราคม 2565
3. อาจารย์ศิริขวัญ ชินศรี	วันที่ประเมิน 6 มกราคม 2565
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชลลดา แสงมณี ศิริสาธิตกิจ	วันที่ประเมิน 27 ธันวาคม 2564
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญญา ศิริมุสิกะ	วันที่ประเมิน 6 มกราคม 2565

ผู้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

นางสาวอัสหมะ หะยียุโซะ รหัสนักศึกษา 6320120621
 (นักศึกษาปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์)

ผลการตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน จำนวน 2 แผนการเรียนรู้

รายการประเมิน	แผนการเรียนรู้ที่ 1 (กฎหมายอาญา)			แผนการเรียนรู้ที่ 2 (วัฒนธรรมไทยและ วัฒนธรรมสากล)			รายการ ปรับปรุงตาม ข้อเสนอแนะ
	N=5			N=5			
	M	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	
1.มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้							
1.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	5.00	.00	มากที่สุด	4.60	.54	มากที่สุด	คงเดิม
1.2 มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	5.00	.00	มากที่สุด	4.80	.44	มากที่สุด	
1.3 ประเมินผลได้	4.20	1.30	มาก	4.20	1.30	มาก	
รวม	4.73	.43	มากที่สุด	4.53	.38	มากที่สุด	
2.สาระสำคัญ/สาระการเรียนรู้							
2.1 สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้ และนำไปปฏิบัติได้	4.75	.50	มากที่สุด	5.00	.00	มากที่สุด	เพิ่มเติม
2.2 ครอบคลุมด้าน ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะและ สมรรถนะ	4.50	.57	มากที่สุด	4.80	.444 4.	มากที่สุด	เนื้อหาในแต่ ละแผน
2.3 ใจความถูกต้อง	4.75	.50	มากที่สุด	4.60	.54	มากที่สุด	
2.4 มีความชัดเจนใน เนื้อหา เข้าใจง่าย	4.75	.50	มากที่สุด	4.80	.44	มากที่สุด	
2.5 ความเหมาะสมของ เวลาเรียน	4.50	.57	มากที่สุด	4.40	.54	มาก	
รวม	4.65	.44	มากที่สุด	4.72	.30	มากที่สุด	

รายการประเมิน	แผนการเรียนรู้ที่ 1 (กฎหมายอาญา)			แผนการเรียนรู้ที่ 2 (วัฒนธรรมไทยและ วัฒนธรรมสากล)			รายการ ปรับปรุงตาม ข้อเสนอแนะ
	N=5			N=5			
	M	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	
3.กระบวนการจัดการเรียนรู้							
3.1 ตอบสนอง มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การ เรียนรู้	4.40	.89	มาก	4.40	.89	มาก	เพิ่มเติม ตัวชี้วัดที่ เกี่ยวข้องกับ ศาสตร์ที่ นำมาบูรณา การ
3.2 เนื้อหาหรือ ปรากฏการณ์ที่ใช้มี ความเหมาะสมกับ ผู้เรียน	5.00	.00	มากที่สุด	4.80	.44	มากที่สุด	
3.3 กิจกรรมเป็นไปตาม ขั้นตอนการจัดการ เรียนรู้โดยใช้ ปรากฏการณ์เป็นฐาน	4.80	.44	มากที่สุด	5.00	.00	มากที่สุด	
3.4 เรียงลำดับกิจกรรม หรือขั้นตอนได้อย่าง เหมาะสม	4.40	.54	มาก	5.00	.00	มากที่สุด	
3.5 กิจกรรมไม่ยาก นักเรียนปฏิบัติได้	5.00	.00	มากที่สุด	4.80	.44	มากที่สุด	
3.6 สอดแทรก สมรรถนะที่นักเรียนพึง ได้	5.00	.00	มากที่สุด	4.80	.44	มากที่สุด	
3.7 ระยะเวลามีความ เหมาะสม	4.40	.54	มาก	4.40	.54	มาก	
3.8 กระตุ้นให้นักเรียน เรียนรู้และปฏิบัติอย่าง เป็นไปตามกระบวนการ	4.60	.54	มากที่สุด	4.80	.44	มากที่สุด	

รายการประเมิน	แผนการเรียนรู้ที่ 1 (กฎหมายอาญา)			แผนการเรียนรู้ที่ 2 (วัฒนธรรมไทยและ วัฒนธรรมสากล)			รายการ ปรับปรุงตาม ข้อเสนอแนะ
	N=5			N=5			
	M	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	
3.9 เปิดโอกาสให้ นักเรียนได้มีส่วนร่วมใน กระบวนการเรียนรู้	5.00	.00	มากที่สุด	5.00	.00	มากที่สุด	
รวม	4.73	.21	มากที่สุด	4.77	.15	มากที่สุด	
4.สื่อ/แหล่งการเรียนรู้							
4.1 สอดคล้องกับ ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การ เรียนรู้	5.00	.00	ดีมาก	5.00	.00	มากที่สุด	เน้นความ หลากหลาย ของสื่อ
4.2 สื่อเข้าใจง่ายและ เหมาะสมกับผู้เรียน	4.80	.44	มากที่สุด	5.00	.00	มากที่สุด	
4.3 นักเรียนมีส่วนร่วม ในการใช้สื่อ	5.00	.00	มากที่สุด	5.00	.00	มากที่สุด	
4.4 สื่อสอดคล้องกับ กระบวนการเรียนรู้	5.00	.00	มากที่สุด	4.80	.44	มากที่สุด	
4.5 มีความเหมาะสม ประหยัดค่าใช้จ่ายและ ทันสมัย	5.00	.00	มากที่สุด	4.80	.44	มากที่สุด	
รวม	4.96	.08	มากที่สุด	4.92	.17	มากที่สุด	
5.ชิ้นงาน/ภาระงาน/ ผลงาน							
5.1 สอดคล้องกับ กระบวนการเรียนรู้	4.80	.44	มากที่สุด	4.60	.54	มากที่สุด	คงเดิม
5.2 สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้	4.80	.44	มากที่สุด	4.80	.44	มากที่สุด	
5.3 สอดคล้องกับสาระ การเรียนรู้	4.80	.44	มากที่สุด	5.00	.00	มากที่สุด	
รวม	4.80	.44	มากที่สุด	4.80	.29	มากที่สุด	

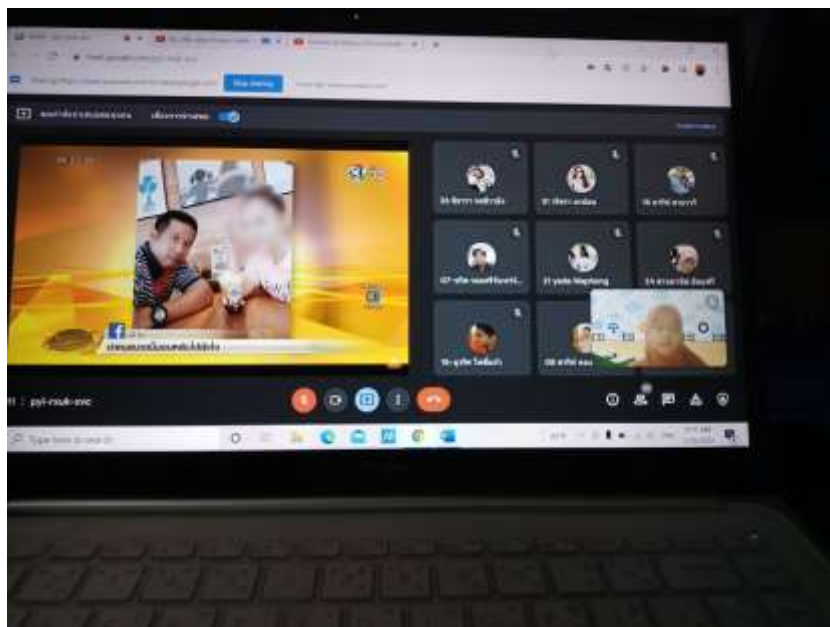
รายการประเมิน	แผนการเรียนรู้ที่ 1 (กฎหมายอาญา)			แผนการเรียนรู้ที่ 2 (วัฒนธรรมไทยและ วัฒนธรรมสากล)			รายการ ปรับปรุงตาม ข้อเสนอแนะ
	N=5			N=5			
	M	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	
6.การวัดและประเมินผล							
6.1 สอดคล้องกับ กระบวนการเรียนรู้	5.00	.00	มากที่สุด	5.00	.00	มากที่สุด	คงเดิม
6.2 สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้	5.00	.00	มากที่สุด	5.00	.00	มากที่สุด	
6.3 มีเกณฑ์การประเมิน ที่ชัดเจน	4.25	.50	มาก	4.60	.54	มากที่สุด	
6.4 เครื่องมือที่ใช้ ประเมินมีความ เหมาะสม	4.50	.57	มากที่สุด	4.60	.54	มากที่สุด	
รวม	4.68	.23	มากที่สุด	4.80	.27	มากที่สุด	
รวมทั้งหมด	4.78	.19	มากที่สุด	4.77	.164	มากที่สุด	

ภาคผนวก ง

ภาพแสดงการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ภาพแสดงการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ขั้นที่ 1 นำเสนอปรากฏการณ์

(ครูนำเสนอปรากฏการณ์ทั้ง 2 ปรากฏการณ์ให้นักเรียนได้ศึกษา)

(นักเรียนโหวตปรากฏการณ์ที่ตนสนใจจะศึกษาในขั้นต่อไป)

ขั้นที่ 3 ชั้นอภิปรายวางแผนและลงมือปฏิบัติ (120 นาที)

การแสดงกับอาชญากรรม

ศิลปะการแสดง เป็นเครื่องมือที่มนุษย์เราใช้เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดของตนเพื่อถ่ายทอดให้บุคคลอื่นได้เข้าใจรับรู้ถึงสิ่งที่ตนต้องการจะแสดงออก ถือเป็นศิลปะของการสื่อสารที่ปรากฏภาพเป็นรูปธรรม ซึ่งผู้ชมรับรู้และเข้าใจได้ง่ายโดยไม่ยุ่งยากในการตีความ

ส่วนอารมณ์ความรู้สึกมักจะอยู่ในรูปลักษณะที่เป็นนามธรรม แต่ผู้ชมต่างๆ ไปสัมผัสสัมผัสได้โดยตรงจากผู้แสดง

การแสดง จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะสามารถสังเกตพฤติกรรมของคนคนหนึ่งได้ ซึ่งการแสดงสามารถปรากฏในหลากหลายเหตุการณ์ เช่น การแสดงสีหน้าท่าทางของผู้กระทำความคิดในคดีต่างๆ เป็นหนึ่งความท้าทายที่พนักงานสืบสวนสอบสวนจะต้องทำงานอย่างหนัก เพราะ การแสดงสีหน้าท่าทางต่างๆ จะทำให้เกิดผลต่อกระบวนการรวบรวมหลักฐานและการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

การแสดงสีหน้า

ส่วนสำคัญที่สุดของการแสดงสีหน้า ได้แก่ ดวงตา ขอบคิ้วร่องในการแสดงสีหน้าที่มักพบเห็นกันอยู่เสมอ

- หน้าลึกลับ • หน้าเบิก • หน้าหลุหลก

โดยการแสดงทำให้การสืบสวนสอบสวนเป็นไปได้ยากมากขึ้น เพราะไม่สามารถจับพิรุณหรือการแสดงออกที่ผิดปกติได้ แต่อย่างไรก็ตามการแสดงมีผลไม่มาก เพราะเนื่องจากจะมีการใช้พยานหลักฐานอื่นๆ เข้ามาร่วมในการพิจารณาด้วย เช่น DNA รูปพรรณสัณฐาน กล้องวงจรปิด เป็นต้น

การวางท่า

ไม่ควรยืนหรือนั่งตัวตรง แข็งทื่อหรือผ่อนคลายให้นั่งตามสบาย แต่ก็อย่าให้ถึงขนาดตัวห่อหรือท่าทางจะล้มพับลง ให้ท่าห่างจากกันพอประมาณ และวางน้ำหนักไว้ตรงจุดเท้า

ขอบคิ้วร่องในการวางท่าที่มักพบเห็นกันอยู่เสมอ

- ท่าคนขี้นัว • ท่าชิงหาหนัก
- ท่าไม่ปิกเร็ว

การแสดงท่าทาง

เป็นการเน้นหรือช่วยเพิ่มความกระจำง โดยเฉพาะในระยะทาง ขนาดรูปร่าง และทิศทาง

ขอบคิ้วร่องในการแสดงท่าทางที่มักพบเห็นกันอยู่เสมอ

- การขี้นัว • การหุบโตะ
- การปฏิเสธ หรือไม่รู้ • การอ้อนวอน

อ้างอิง <https://bit.ly/3M4hVXk> และ <https://bit.ly/3Ll9nrl>

อิทธิพลของ เทคโนโลยีต่อการสร้างสรรค์ วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากล

การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศจนสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม นับได้ว่าเป็นจุดของเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือยุคข้อมูลข่าวสาร ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมวลมนุษย์อย่างมหาศาล ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงอะไรก็ตาม ย่อมเป็นผลกระทบต่อบุคคล องค์กร หรือสังคม เราสามารถจำแนกผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศออกเป็นสองด้าน คือ ผลกระทบด้านบวก และผลกระทบด้านลบ ซึ่งเทคโนโลยีมีประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น

1. การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. การสนทนากับ การเรียนการสอนใน โรงเรียน

3. เทคโนโลยีสารสนเทศ มีผลเกี่ยวข้องกับทุกเรื่อง ในชีวิตประจำวัน

4. การผลิตในอุตสาหกรรม และการพาณิชย์

5. การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของคนในสังคมโลก

ตัวอย่างเทคโนโลยี

โดรน

โดรน (Drone) คือ อากาศยานไร้คนขับ (UAV : Unmanned Aerial Vehicle) ถูกพัฒนาขึ้น เพื่อประโยชน์ทางการทหาร มีการพัฒนาโดรนอย่างต่อเนื่อง ทั้งทางธุรกิจและการศึกษา ถูกนำมาใช้เพื่อป้องกันและควบคุมการใช้โดรนโดยประชาชน เปิดให้ปล่อยโดรนขึ้นบินในอากาศได้ เช่นนี้การพัฒนาโดรนเพื่อความบันเทิง และการขนส่งอย่างกว้างขวาง โดรนมี 11 ประเภทดังนี้

1. Quadcopter
2. GPS Drone
3. RTF Drone(Ready to Fly Drone)
4. Trick Drone
5. Helicopter Drone
6. Delivery Drone
7. โดรนสำหรับถ่ายภาพ
8. โดรนสำหรับแข่ง
9. โดรนขับเคลื่อนด้วยน้ำมัน
10. โดรนขับเคลื่อนด้วยน้ำในน้ำ
11. โดรนแบบอื่น ๆ อีกมากมาย

ความสัมพันธ์ระหว่างโดรนกับวัฒนธรรมสากล

อีกทั้งยังมีการใช้โดรนในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของคนในสังคมโลก นำมาถ่ายทอดการแสดง หรือการแข่งขันต่างๆ รวมถึงการถ่ายทอดสิ่งมีชีวิต เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมของพื้นที่นั้นๆ ให้กระจายสู่พื้นที่ต่างๆบนโลก จนกลายเป็นวัฒนธรรมสากล เช่น การถ่ายทอดการแข่งขันกีฬาทางอากาศ ภาษา อังกฤษ เป็นต้น

ความสัมพันธ์ระหว่างโดรนกับวัฒนธรรมไทย

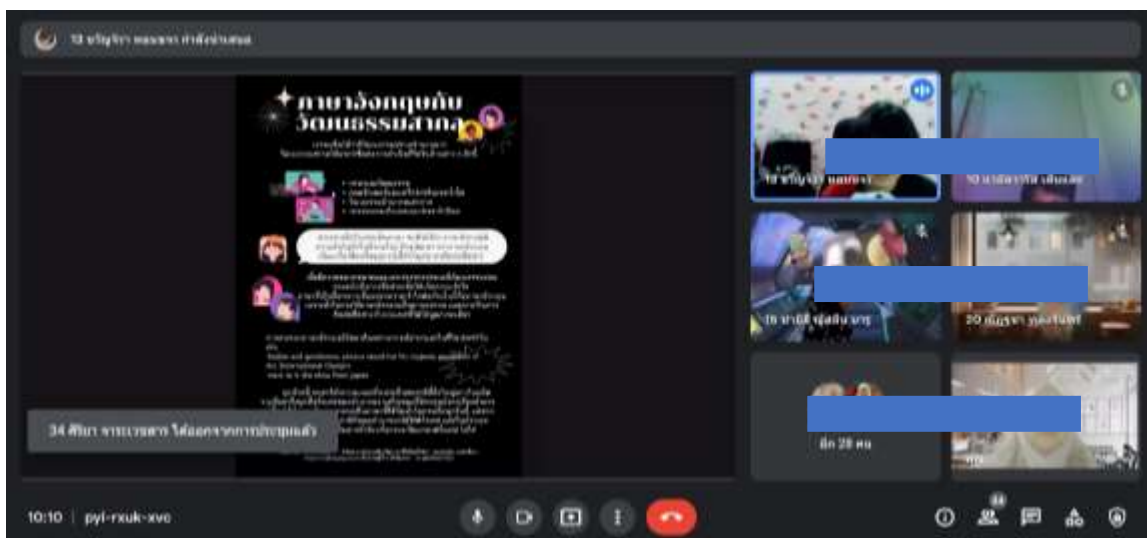
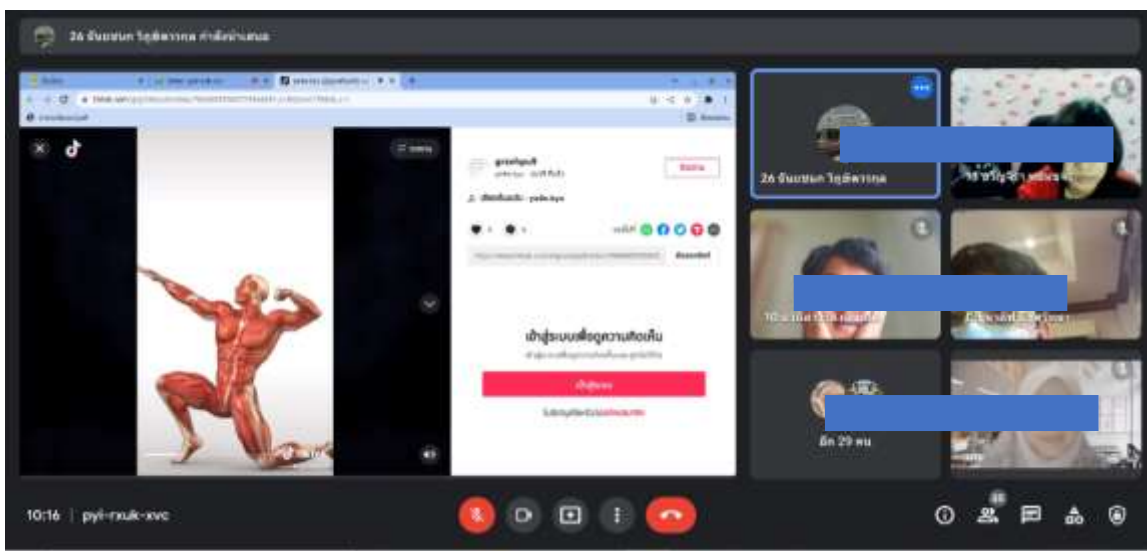
ประเทศไทยมีอาชีพเกษตรกรรมที่ถือได้ว่าเป็นวัฒนธรรมประจำชาติ เพราะประเทศไทยมีทำเลที่ตั้งเหมาะแก่การเพาะปลูก เพราะมีดินอุดมสมบูรณ์ มีอากาศเหมาะสมและเกิดภัยธรรมชาติบ่อย โดรนที่ส่งคนไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นมีพื้นฐานมาจากการเกษตร และปัจจุบันได้มีการนำโดรนมาใช้ในการผลิตสินค้าเกษตร เพราะการขาดแคลนแรงงาน และการปรับเปลี่ยนระบบการเกษตรเข้าสู่เกษตรสมัยใหม่ ในปัจจุบันมีการใช้โดรนเพื่อช่วยลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตให้กับเกษตรกรไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อ้างอิง

แหล่งข้อมูล

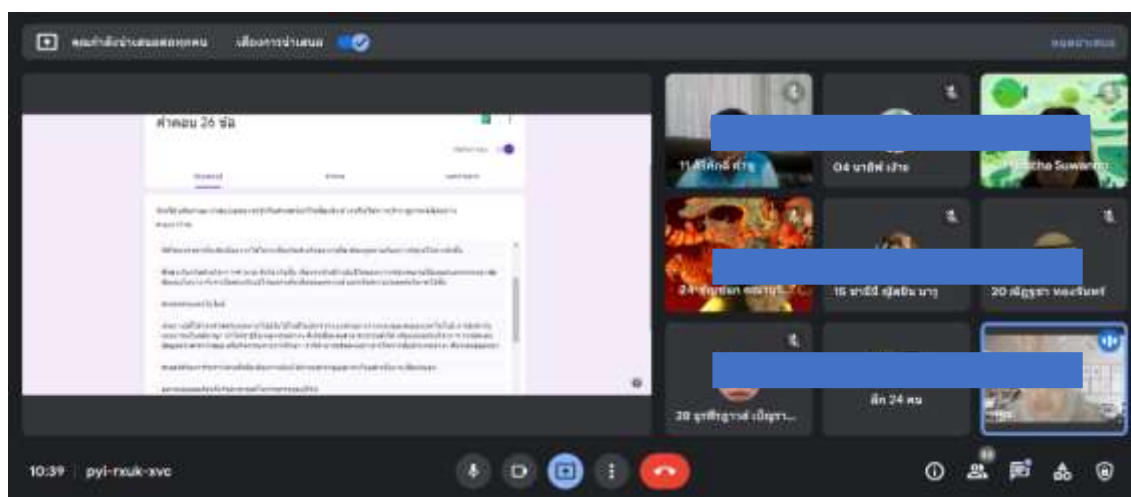
- 1-<https://sites.google.com/หนึ่งดีสองคนศึกษา.3>
- 2-<https://www.dronette.com>
- 3-<http://thaiid.com>
- 4-<https://www.depa.or.th>
- 5-<https://www.facebook.com>

(การสร้างสรรค์ชิ้นงานของนักเรียน)

(การนำเสนอชิ้นงานและแลกเปลี่ยนความรู้ของนักเรียน)

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินและปรับปรุงแนวคิดและวิธีการ

(การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการต่อยอดความรู้)

แอบมองเธออยู่นะจ๊ะ แต่เธอไม่รู้บ้างเลย

เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ❖

"เทคโนโลยี" หมายถึง สิ่งซึ่งมนุษย์พัฒนาขึ้น เพื่อช่วยในการทำงานหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักรกล หรือ วิธีการซึ่งที่ยังคิดไม่ถึง เช่น การประดิษฐ์กรรมทางต่าง ๆ เพื่อให้การดำรงชีวิตของมนุษย์สะดวกสบายมากขึ้น

เทคโนโลยี

"สารสนเทศ" หมายถึง ข้อมูล ข้อเท็จจริง สารสนเทศ ที่มีวิธีการจัดเก็บ ประมวลผล หรือวิเคราะห์ด้วยวิธีการที่ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อมนุษย์กับคนอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สารสนเทศ

อีกคำที่มัก เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การนำองค์ความรู้มาใช้สร้างองค์ความรู้ให้กับสารสนเทศ ทำให้สารสนเทศมีประโยชน์ และใช้งานได้อย่างสะดวก ถึงขั้นพัฒนาจนกลายเป็นงาน

ประโยชน์ของกล้องวงจรปิด

กล้องวงจรปิดช่วยเป็นหูเป็นตา ในการช่วยป้องกันผู้โจรกรรมทรัพย์สิน

เฝ้าดูความเรียบร้อย

กล้องวงจรปิดสามารถที่จะบันทึกภาพและเสียงจากเหตุการณ์ต่างๆ ได้ทั้ง 24 ชั่วโมง

บันทึกภาพเหตุการณ์

กล้องวงจรปิดสามารถแจ้งเตือน เมื่อใช้งานผิดปกติทางระบบ สามารถแจ้งเตือน

แจ้งเตือนเมื่อผิดปกติ

กล้องวงจรปิดมีระบบการใช้งานที่ง่าย และประหยัดเวลา ไม่จำเป็นต้องคอยดูแลหรือคอยปรับตั้ง

ใช้งานได้ยาวนาน

ดังนั้น กล้องวงจรปิดให้ประโยชน์ในด้านการทำงานที่หมดภาระของการทำงาน และดูแลรักษาประตอบได้ตลอดเวลาและมีประสิทธิภาพในการทำงาน จากการทำงานของ

(แผนผังความคิดที่ได้รับจากการสร้างสรรค์ชิ้นงาน)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล นางสาวอัสหมะ หะยียุโซะ

รหัสประจำตัวนักศึกษา 6320120621

วุฒิการศึกษา

วุฒิ

รัฐศาสตรบัณฑิต

ชื่อสถาบัน

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิทยาเขตปัตตานี

ปีที่สำเร็จการศึกษา

2560

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

พ.ศ. 2564

ชื่องานวิจัย สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครู
รายวิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical
Thinking) สำหรับนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 จังหวัดปัตตานี
การประชุมระดับชาติศึกษาศาสตร์วิจัย ครั้งที่ 8 และนานาชาติ
ครั้งที่ 4 “นวัตกรรมการศึกษาที่ยั่งยืนในช่วงเวลาแห่งความท้าทาย (National
and International Conference on Education 2021 (NICE):
Innovative and Sustainable